

A M S E R,

A

Diwedd Amser ;

Yn Ddau Draethawd :

Y cyntaf ynghylch *Prynnu'r Amser* :
Yr ail ynghylch *Ystyried ein Diwedd*.

A osodwyd allan gyntaf yn *Saesonaeg* gan *Joan Madyn*. Ac a gyfieithiwyd yr awron i'r *Gymraeg* er daioni i'r *Cymru*.

Psal. 90. 12. Dysg i ni felly gyfrif ein dyddian fel y dygom ein calonau i ddoethineb.
Galar. 1. 9. Ei haflendid sydd yn ei godreu, nid yw hi yn meddwl am ei diwedd ; am hynny y syrthiodd hi yn rhyfedd.

Non pudet te reliquias vitæ tibi reservare, & id solum *Tempus bonæ menti destinare*, quod in nullam rem conferri possit ! *Quam serum est, tunc vivere incipere, cum definendum est ?*
Sen. de br. v. vit.

Llundain : Argraphwyd i Eben. Tracey, dan Lûn y Tri Bibl ar Bont Llundain. 1707.

At y Gwir-Barchedig Dad yng
Hrist *Humphrey* gan Rad
Duw Arglwydd Esgob Caer-
ffawydd.

Gwir-Barchedig Dad,

GAN weled *maj* Defod ac arfer Yf-
grifennyddion yn gyffredin, a'r rheini
yn gystal, Grifftianogion a Chenhedl-
oedd, ym mhob oes oedd cyflwyno eu Lly-
frau, a'u danfon allan i olwg y Byd anwa-
dal-farn hwn, tan henw a nodded y cyfryw
rai a dybygent hwy a fyddent yn Ymddi-
ffyuwyr tradewrion ac yn Goleddwyr hael-
ionus iddynt ; i'w cyfngodi a'u hadeinio
rhag enllib a chamfarn dynion drygionus
a fertheiriawg. A minneu, rhag bod o
honaf yn unigawl yn yr oes gynfigennus
hon (gan na fu erioed reittiach wrth Nodd-
wyr nag yn awr) wedi cyfieithu'r Llyfran
bychan hwn yn oraf ag y medrwn i'n ta-
fodiaith genedigol ni yng *Hymru* ; yr hwn
a arhosodd rai blynyddoedd yn fy Llyfr-
gell i yn ddiymgeledd, a'r Geiriau hyn ar ei

A. 2.

gefn,

Y Llythyr Gorchymmynedig.

gesn, Fplant a ddaethant byd yr anedigaeth, ond nid oes grym i esgor, 2 Bren. 19. 3. O ran nad oedd gennyf na gallu na gobaith (ar ol fy llafur yn ei gyfieithu ef) i gael ei olof ef allan byth mewn Print, nes darfod i rai Ewyllytwyr Da (taled yr Arglwydd iddynt am eu daioni) ei gymmeryd yn llaw, a'i ddangos yn ddiarwybod i mi, i'ch Arglwyddiaeth chwi, Wîr-Barchedig Dâd; a chael o honynt hefyd eich tirion-farn hynawfaidd chwi arnaw, y gellid ei ddangos ef allan i'r Wlad mewn Print: A farnais yn anaddas ac yn ormod bai ynnof fy hun ei anfon ef allan yn Enw nêb arall; heb-law ddarfod i mi ystyried nad oedd nêb arall i'w gael yn iawnach i'r Cymru mewn dyled a diolwchgarwch i orchymmyn eu Llyfrau iddo nag i chwi, o ran eich bod nid yn unig (fel y mae'n perthyn i'ch Swydd Gyssegredig) yn Ben-Bugail da dan Ghrist i lywodraethu ei braidd ef, ac i ofalu tros ei Eglwys; eithr hefyd yn Ben-Colofn ardderchog i gynnal i fymhîn Iaith y Brutaniaid, yn gwîr garu llwyddiant eich Gwlad, yn hoffi clywed llafar plant ein Sion yn canu mawl cydeleisiaawl i Dduw yn eu Tafodiaith eu hûnain, ac yn Ganllaw ymgeleddus i ymddifftyn Iaith-Mam (sy wedi myned yn ddigysgrif tan draed a'i braint yn nifodd yn mysg.

Y Llythyr Gorchymyndig

mysg pobl goeg-feilchion y Genhedaeth ferch-newyddiawg hon) trwy chwilio allan yn ofalus eich hunain, ei Henaduriaeth a'i Choffadwriaethau, a'u codi i synu o dywyll-wch a llwch anghof, i fod yn oleuni i'r rhai a synient arnynt ac annog pawb eraill a'u cefnogi i studio a darllen yr Hen-fam-iaith o didog hon, a'ch dangos eich hun ym hób ffordd yn Dadmaeth da, ac yn Achlefrwr ymgeleddus iddi.

Er dywedyd o Salomon ddoeth nad oes diben ar wneuthur Llyfrau lawer, Preg. 12, 12. Etto yr wyfi'n tybied y gallaf ddywedyd yn hŷf yn y gwrthwyneb, nad oes ond prin Dechreuad o hynny yn Gymraeg mewn cyffelybiaeth i'r llio logrwydd a'r amledd sydd o honynt mewn leithoedd eraill : A'r rhai sy gennym mewn Print beth ydynt gan mwyaf ond Cyfeithiadau o leithoedd eraill, a'r rheini yn ychydig iawn, yn gymaint ag y dichon Gŵr na bo ond egwan eu dwyn yn hawdd yn ei Gôd. Yr hyn sydd resyndod ei fod, wrth ystyried na wyddus pa nifer llwych Men sydd o honynt yn leithoedd ein Cymydigion. A hyn oll ysywaeth sydd yn digwydd i ni yn anad dim oblegid anewylltgarwch Gwŷr ein Gwlad ni'n hunain i wneuthur un Tro da na dim llef sad yn un modd i iaith eu Mamau. Ac nid y Bonedd yn unig, y rhai

Y Llythyr Gorchymmynedig.

sy'n cymmeryd arnynt nad ynt yn deall *Cymraeg*, a rhai min-grynnion eraill na sýnant siarad dim ond rhyw goeg-gymhen-dod lledieithiog sy'n euog o'r bai hwn; Eithr hefyd y mae hyd yn yn Nôd y Gwyr Llen a'r Periglorion gan mwyaf mor chwy-ddedig ac uchel-feddwl, na wnant, o ran diystyrwch i'r Iaith, gymmaint a phrege-thu yn *Gymraeg* i'r Gwerinos un-iaith tlod-ion sy'n eu mysg, a chanddynt Eneidiau i'w hachub yn gyfadl ag eraill.

Ni ddarfu i mi gyfieithu mor Llyfr hwn o ran y tyb lleiaf yn un modd y medrwn i wneud dim yn agos mor berffaith ag y gwnelsai un'arall cysfarwydd yn yr Iaith, ond o ran fy chwant yn ol fy ngallu i wneuthur rhyw ddaioni yn oreu ag y medrwn i'm Gwlad a Chenedl y *Brutaniaid*. Ac yma y mae'n rhaid i mi gyfaddef fy mod i ya rhy hŷf yn hyn o beth, ie ac yn rhy anfoesol hefyd, yn enwedig trwy ryfylgu anrhegu Cyfieithiad mor Drwgwl ac anghymmen a hwn i'ch Arglwyddiaeth chwi. Am hynny mi attolygaf i chwi o'ch addfwynder, Wir-barchedig Dad, ei groesafu ef yn y fath Drwg-siad anhydlws ag y mae efe wedi ei anfon i'w osod i lawr gyd-a phob gofystyng-eiddrwydd wrth draed eith Arglwyddiaeth chwi, ac edrych arnaw nid yn ol anghyw-reinrwydd y Cyfieithiad, ond yn ol pur-deb

Y Llythyr Gorchymmynedig.

deb yr Athrawiaeth ; a phwyso y rhodd
nid yn ol ei maintiolaeth ond yn ol ewyllyf-
garwch y Rhoddwr. Ac nid i'ch syfrdanu
ym mhellach oblegid peth mor wael,
rhag i rai dybied fy mod i yn ceisio udcanu
Udcorn eich mawl i'r byd ; yr hyn beth
mi wn yn dda na's mynnech i nêb ei wneu-
thur ; Gan hynny erfyniaf eich nawdd am
fy eondra, ac i chwi roi cwr o Gochl eich
cariad i guddio fy ngwendid i, a bod yn
wiw gennych dderbyn y cwbl megis ar-
wydd diffuant o nïolwchgarwoh i i'ch Ar-
glwyddiaeth chwi am eich tra-mawr aml
Garedigrwydd a'ch Haelioni digymmar
i'ch Gwlad a Iaith yr hên Frutaniaid ; Gan
ddymuno ar Arglwydd yr Arglwyddi fen-
dithio eich Arglwyddiaeth chwi a hîr
ddyddiau i lywodraethu ei Eglwys ef
yma ar y Ddaiar, a'ch coroni ar ôl hyn
a Choron gogoniant o anlygredigaeth a
bywyd tragicwyddol yn y Nefoedd uchod.
Hyn a gaiff fod yn rhan o Weddiau beu-
nyddiol.

Eich Gostyngeiddiaf a'ch Ufuddaf Wâs,
wrth Orchymmyn eich Arglwyddiaeth,

Samuel Williams.

Ar.

At y Darlenydd o Gymro di- ledryw ; Annerch.

Y Darlenydd addfwyn, ystyried mor a-
hyddysg yw ein Cydwladwyr ni, y Cym-
ru Un-iaith, i ddeall un māth o Lyfr a sgri-
fennir attynt mewn ymadroddion parablaidd
dysgedig ; a bod y Llyfr yn cynnwys
yn ddo ddau o brif byngciau tra-buddiol ac
angenrheidiol i'w synied a myfyrio arnynt ym
mywyd dŷn ; a'r mawr groesaw a gafodd efe
ym mhōb mangre yn ei dafodiaith a'i drwsiad
genedigol, gan ei Genedl ei hun y Saeson, a
chan gynnifer ag a ddeallent ei iaith ef o'n
Cenedl ninnau, ni bu efe (hyd ag y gwn i)
ddim yn anhygar : Ac hefyd farnu o honof
nad oedd ond afraid i mi syned yngylch
sgrifennu a chyfansoddi Llyfr o'm gwaith fy
hun, a gadael y fath un godidog ag yw hun
heb ei gyfieithu, ac yntau mor debyg i fod yn
Offeryn tra-llwyddiannus tu-ag at hyfforddi
'addysg ac athrawiaeth i'r annwybodol : Y
pe-
thau byn (meddaf si) gyd ag amryw bethau
amgylchiadawl eraill, ynghyd am bewyllysgar-
wch a'm chwant i wneuthur daioni i'm Cyd-
wladwyr a'm Cenedl fy hun, a'm hannogodd ac
a'm

At y Darllenysedd.

a'm byshaodd i'w gysfeithu ef (yn ol fy ngallu egwan) i'n Tofodiaith ni ym mro-dir Cymru ; gan obeithio y gwnae efe (wedi dysgu iddo siarad Cymraeg) nid ychydig o ddaioni i'r Gwerinod annysgedig a'r anghysfarwydd yn ein mysg ni, a bod megis Canwyll mewn Canhwyll-lren (ac nid tan lestr) yn goleuo i bamb trwy'r Tŷ.

Am Amser a'i dymmhoreiddrwydd, nid achos bychan sy gennym ni i'w brisio ef yn ddyladwy, ystyried ei werthfawrogrwydd, a dal gafel arnaw erbyn ei gudyn blaen, cyn y trotho ei wegil a myned o honaw ymaith : Obligid nid oes ond ei amser i bob pêth, ac i bob amcan tan y Nefoedd, Preg. 3. 1. Nid oes ond amser terfynedig a byr iawn i ddyn ar y ddaiar ; y mae byd yn oed ei fisoeedd ef, ei ddyddian a'i orian tan rif gan yr Hollalluog, atherosynau wedi eu gosod iddynt, fel nad el trostynt, Job 7. 1. a'r 14. 15. Wy gyffelybir einioes Dyn i Wynt a Chwa yn myned hei-bio, i Niwl a Tharth yn diflannu, i Fwng a Chyngod yn cilio, ac i Lifeiriant yn myned ymaith. Nid yw ein Hoedl ond megis hun, breuddwyd neu chwedl, ac y mae ein dyddian yn ffoi ac yn darfod heb obaith : Nid ydynt ond megis dyrnfeidd, lled llaw a diddim yngolwg yr Arglwydd. Nid yw holl drigolion y ddaiar ond fel mân lwc'h y cloriannau, llai na gwagedd, ac na dim ger ei fron ef : O herwydd

At y Darllenyydd.

wydd pa achos nid yw'r gwychaf o feibion dynion ond cwbl wagedd pan fo ar y goreu. Nid oes un Athrariaeth gymraethwysach i'w dysgu, un Fyfyrnod angenrheittiach i'w myfyrio, un Wybodaeth fuddiolach i'w gwybod, nac un Ystyriaeth ddwysach i feddwl am dani, nag yw byrder ac ansicrwydd amser, annigonol-rwydd y Creadur, brenolder a thrueni bywyd dyn, gorwagedd a thwyll y byd anwadal hwn, a'r lleied diddanwch y sydd i'w gael ym mhob gorhoffder ac hyfrydwch a'r y sy dan yr Haul, yr hyn beth nid ym ni yn ei ddirnad, er ein bod yn ei ddarllen yn sgrifenn pob Carreg, ei weled ynglwymp pob deilian, ei glywed yn llais pob Cloch, ei archwaethu ym mhob disgliad o fwyd, ei arogl yn nhrymsawyr pob Celain, a'i deimlo yn nhrawiad pob gwthien; ie ni fynnwn ni (fel y dywed S. Cyprian) wybod mo honaw, er na's gallwn fod heb ei wybod ef. Fel hyn y mae'n hamser yn myned ymaith ddydd a nos, awr ac orig yn ddiattal, a ninnau yn rhy esgeulus i orphen y gwaith mawr sy'n perthyn i'n heneidian anfarwol cyn y delo tywyllwch y nos erchyll ar ein gwartha, a myned o honom i Drazywyddoldeb. Er ein bod ni yn byw yn yr Amser ac yn deimladwy o honaw, ni wyddom ni (fel y dywed Aristotl) er hyrny beth yw Amser na'i werthfawrogrwydd.

Am ystyried ein Diwedd, buddiol iawn yw

At y Darllenyydd.

i ni wneuthur hynny ; oblegid nid oes un dyn ar
wyneb y ddaiar a ddichon ddadlen anwybod-
aeth yn erbyn Deddf gyffredin Duw holl-
alluog, yngylch angenrheidrwydd marwoldeb
Dyn : Canys gosodwyd i ddynion farw un-
waith, Heb. 9. 27. Ac se all pob dyn ddywed-
dyd gyd a'r Wraig ddoeth o Decoah, yr
ydym ni oll fel dyfroedd wedi eu tywallt
ar y ddaiar, 2 Sam. 14. 14. Nid oes un
oes, ystat, To, na Gradd o ddynion, na's
cowfiant y gwaethaf gan yr Ymdrechwr anno-
resgynnol hwn Angau ; yr hwn gan farchog-
aeth ei gyloch i fynu ac i wared ar hyd y Byd ar
ei Farch gwelwlas, er yw mwy na phum mil o
flynnyddoedd, a osodes y cwbl o'i flaen a dyrnod
didueddol yn llawr gwastad. Cafodd rhai yn
eu Mebyd brofi beth yw marw cyn y gwyddent
beth oedd byw ; rhai yn eu Hisiengctid, ac
eraill yn eu Henaint ; cyfoethog a thlawd,
nchel ac isel, o bob math a galwad ; fe all
gwyr ieuainc farw, a rhaid yw i hen ddynion
farw ; ie eu Marwoldeb a barodd hyd yn
oed i'r rhai a alwyd yn Dduwian (a hynny
nid gan un Truthiwr gwenhieithus, ond gan
Dduw ei bun) ddeall nad oeddynt ond dynion
iddynt eu hunain, er eu bod fel Dduwian i
eraill : Ac mal y dywedadd Epictetus wrth
yr Ymerodwr gynt, Fod geni a marw mor gy-
ffredin i'r Brenin ac i'r Cerdottyn. Clefydon
a thrueni i'r fuchedd hon, a wnaeth i'r Pagan-
iaid balchaf, gyfaddef a dyweddyd fel y dywe-
dodd

At y Darllynydd.

dodd S. Petr wrth Cornelius, Act. 10. 26. Dŷn marwol wyf finnau hefyd. *Mal hyn y mae prawf (cyn gystled a Sgrythyr) yn gweiddi yn groch, Pa wr a fydd byw, ac ni wêl farwolaeth?* Psal. 89. 48. *Ac nid oes fan yn y Byd a ddichon gadw dyn yn ddiangol rhag gafaelau y Swyddog didrugaredd hwn; feddaliodd Abel yn y maes, Eli yn eistedd wrth y drws, Plant Job ar wledd, Eglon yn ei Stafell haf, Zacharias rhwng y Deml a'r Allor, Zenacherib yn nhŷ ei Dduw Nisroch, Isboseth yn gorwedd ar ei welu, a Herod a'i orseddfaingc: Hefyd y mae Angau yn ein goddiwes ni trwy amryw o foddion; Josiah a fu farw o friw saeth, Prophwyd Dduw a dannedd llew, Abimelech a darn o faen melin, St. Paul a'r Cleddyf, Esay a llif, Jezebel a swytta-wyd gan gwn, Achitophel a ymgrogodd, yr hen Fyd a foddyd gan y dwfr Diluw, Sodoma a Gomorra a losgwyd a than o'r Nefoedd, a'r Ddaiar a lyngcodd Cora, Dathan ac Abiram. Beth a wnaf fi yn siarad, y mae myrddiwn (medd Erasmus) o ddolurian yn y Byd, ac ni wyr neb yn ei fymyd a'i iechyd pa un o honynt a'i dibenyydd a ef; canys i'r Arglwydd Dduw y perthyn diangfau rhag marwolaeth, Psal. 68. 20. *Am bynnny nid rhyfeda ddymedyd o un, mai Angau o bôb pêth erchyll yw'r erchyllaf.* Nid oes un gyfaredu na meddygimaeth trwy'r holl Fyd a ddichon*

ei gwe

At y Darllenyydd.

ein cadw ni'n ddihangol rhag ei ddyrnod es ;
ni ddichon tegwch na galluogrwydd, golud nac
anrhydedd, cyfeillion na cheraint, na neb, na
dim a'r y sydd, a'm yn ol y Farn ddiadlam honno,
Pridd wyt ti, ac i'r pridd y dychweli, Gen. 3. 19.
Nid yw pob gwyn a gwaew, pob anhwyl ac ase-
chyd, a phob cymhrycynrwydd yn ein Cyrph brau-
lyd, ond megis ymladdseydd bychein o flaen ym-
laddfa fawr Marwolaeth ; yn yr hon dyn eg-
wan wedi ei orchfygu, a gaethgludir i dy ei hir
gartref : A phan araddir unwaith gwysan Mar-
woldeb yn wyneb y teccaf ei bryd a'i wedd o ddyn
marwol, fe a'r oling arno yn y man yn gethinllyd
(er hygared ydoedd o'r blaen) a'r diwedd yw,
Claddu fy marw allan o'm golwg, Gen. 23. 4.
Er pa foddy bynnag y mae pawb yn cyfaddef ac
yn cydnabod fod yn angenrhaid i ni farw, ac nad
oes le i ochelyd Angau, na diangc rhagddo ; etto
y mae prawf galarus yn dangos fod y rhan fwyaf
o ddynion yn byw felly yn y Byd Cristianogol, fel
pe na byddent feirw byth, ac yn meirw o'r di-
wedd, mal pe na bai iddynt gael byw byth dra-
ehefn : A phan ddel amser eu hymddattodiad, y
maent mor amharod i roesawi'r gennad ddido-
ydd sturi hon Marwolaeth, ac mor ddiarwybod oble-
vol-gid eu diwedd a'u cyflwr tragywyddol, nad oes
feda ganddynt ddim i'w ddywedyd, na gwybod beth a
er-ddaw o honyn, mwy nag anifeiliaid ysgryblaidd,
reda y rhal nid oes rhewm ganddynt.

In eur fel na bo i ni gamdreulio ein hanfer
ei gmerthfaur a'i wario yn ofer, na bod yn amha-

At y Darllenyydd.

rod i ymdrech a'r gelyn diweddaf hwn, (heb law'r mawr gymmorth sy yngair Duw, yn nhresniadau ei ragluniaeth ef, yn aml ddrychau marwoldeb ger ein bron yn oestad, ac yn ein teimladol ddy-nessiad ein hunain at byrth Angau; heb law y rhai'n, meddaf fi, ac aneirif yn rhagor) fe all y Llyfran bychan hwn (a gyfansoddwyd mor gŵr aint) trwy fendith yr Arglwydd, a'n diwydriwydd ninnau, roi i ni nid ychydig gymmorth a chyfarwyddyd yn ein taith trwy'r glyn gwael hwn o drueni, a'n pererindod trwy ddyffryn Baca: **Canys y mae ynddo amryw o Athrawiathau a Gwersi rhagorol, Ystyriaethau a Rhesymman gwysig, Annogaethau, Hyfforddiadau a Chyngorion defnyddfawr o blegid Amser, a diwedd Amser, y rhai (yn sy marn i) os darllenir hwynt yn araf ac yn ystyriol, a ollant fod yn fodion effeithiol i ddysgu i ni wadu annuwioldeb a chwantau bydol, a byw yn fobr, ac yn gyfiau, ac yn dduwiol, yn y byd sydd yr awron, Tit. 2. 12.** Gan wneuthur y goren o'n hamser, trwy ymbarottoi ac ymarfogi erbyn marwolaeth; fel y gallom ymadael mewn tangneddys, ddiweddu ein dyddian, a marw mewn llawn sicrwydd a gobaith diogel y deleir ein pechoda, par ddelo yr amseroedd i orphywys o olwg yr Arglwydd, **Alt. 3. 19.**

Nid chwant clod ar fy neheulaw a'm cym-melodd i gyfeithu'r Llyfran hwn, ac ni chas ofn anglod ar fy llaw a夫wy fy attal rhag ei gyfeithu ef: Eithr gobaith sicr y byddai iddo

At y Darllenyydd.

w'r
dan
deb
dy.
v y
all
nor
di.
orth
ael
ca:
e a
nan
ng-
edd
ynt
tion
b a
yf.
yr
o'n
ar.
tys,
ws
ho-
s o
ym-
has
gy-
ddi
eua
wnend daioni i'm Gwlad a'm cynhaliodd i synn yn erbyn pob anhawsdra hyd onid aethym trwy'r gwaith, a'i osod ef i synu yn y cyfryw drec wael ag y mae efe. Os bydd i ryw rai crassus ryfeddu gweled y Pererin gwan hwn yn tramwy'r wlad yn eu mysg mewn cyn fengled dillad, a thybied digwydd hynny o anffawd iddo, o eisian bod y Gymraeg mor gyfoethog a'r Saesonaeag i'w dacelu ef yn bingc ac yn brydferth. Fe atebir, Darfod ei ddanfon ef yn y modd anghymmen byn (er mai nid ychydig y mae'n hiaith ni yn rhagori ar eu hiaith hwynt, mewn llisosomgrwydd, tadogaeth a chyfan-foddiad geiriau, a llwy-breiddrwydd ymadrodd) o waith fod yn rhaid i mi linio ei siaced Gymreig ef yn nesaf ag allwn at ddull yr un Saesonig, ac yn gyfattebol iddi, rhag (pe fuasid yn ei addurno ef a meini gwertbfawr, tlysan godidog a gwisgoedd euraid ein hiaith ni) na nabyddsai ei Dad mo honaw, ac iddo yntau fod yu rhy anhebyg iddo; ac rhag na ellai pawb o'n Gwlad ni edrych yn graff arno yn y fath drwsiad disglair: O waith darfod i'r wdd yr amser yssu, i lwch anymarfer orchguddio, ac i Nant anghof olchi ymaith y pethau dymunol byn eu gyd gan mwyafr, mal nad ynt yn ddatcuddidig ond i rai: Am hynny mi a wneuthym fy ngoarau er ei anfon ef allan yn y cyfryw ddillad tacclus, fel na bai iddo gael llawer o anghariad gyd-a ni yn Neheubarth; na'i daslu ymaith a cherrig 'chwaith gan ein Cydfrodyr o Wynedd: Ac na baent hwy yn Farbariaid i ni, na ninnau

At y Darllenyydd.

iddyn hwythau. Fy mhrif amcan i yw, bod i bant o'm Cydwladwyr cystadl a'u gilydd dderbyn llesfa oddiwrth y Llyfr hwn; ac iddo wasanaethu er adaladaeth yn gyffredin i bant o'r Gwerin yn ddilysiant.

Wele bellach nid oes gan i, y Darllenyydd addfwyn, ddim a synnwyl a thi yn ychwaneg, ond dy orchymmyn i Dduw, ac i air ei Ras ef,
Act. 20. 32. Gan ddymuno i ti bob math o lwyddiant tymorol ac ysprydol, a buddiant tragymyddol i th Enaid oddiwrth y Llyfr bychan hwn a phob cyfryngau eraill o'r cyffelyb; a bod i ti hysyd ei roesawi a'i ddarllain ef, mor ewyllysgar ag y bunt i i'w gyfieithu ef er dy fwyn di: Am bynny bydd wych, ac nac anghofia,

Aber Trosol ym mblwys
Llandyfriog ger llaw
Emlyn, y 50 Ebrill yn
y fwyddyn, 1703.

Yr eiddot ynddo Ef, yn
llaw'r hwn y mae ein
hamserau,

Samuel Williams.

GWEDDI

Gweddi i'w harfer mewn Teulu-oedd, Foreu a Hwyr.

Y Mae'r Weddi sy'n canlyn *At y darllenwydd.*
wedi ei dosparthu yn rhannau neilltuol, fel y gallo 'r Darllenwydd defisionol adael rhai o honynt heibio ar ryw amserau; megis pan na bo yn cael arfod, neu pan dybygo yn ei Gydwybod, y dichon ei wasanaeth fod yn gymmeradwy ger bron Duw, heb ddarllain y cwbl a'r fydd wedi ei ofod i lawr yma; fel y bo'r achos prefennol yna gofyn ac yn caniachau iddo wneuthur.

Arglwydd parodioa ein calennau i weddio, agor glustiau *Parodioa.*
dy drugaredd i wrando arnom. Bydded ymadroddion ein genau, a myfyrdod ein calennau yn gymmeradwy ger dy fron o Arglydd Dduw, ein craig a'n prynwr.

O dragwyddol a gogoneidd-
us Arglwydd, Tâd y trugaredd- *Cyffwr.*
au a Duw pob diddanwch; anfeidrol ac anfesuredig mewn mawredd, galluogrwydd a doethineb; yn yr hwn yr ydym ni, dy weision anwiw, yn byw, yn symud ac yn bod.

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,

Tydi yn y dechreuad a greaist y Nefoedd a'r Ddaiar a'u holl Ddefnyddiau o ddiddim ddefnydd: Ac wyt Dduw o dragwyddoldeb hyd dragwyddoldeb. Pa beth yw Dŷn i ti i'w gofio, a mab Dŷn i ti ymweled ag ef a'i brofi ar bob Moment. Nid yw holl Drigolion y Ddaiar ger dy fron di ond fel man lŵch y cloriannau, megis diddim, a llai na dim, ac na gwagedd y cyfrifir pob cnaud gennyt ti. Wrth ystyried dy fawredd di, a'n gwaeledd ein hunain, yr ydym yn cyfaddef ac yn cydnabod nad ydym Deilwng i ddyneffau attat, nac i gymmeryd dy Enw sanctaidd bendigedig yn ein gwefusau afaen halogedig. Os gofodi di, O Arglwydd Dduw, gyfiawnder wrth bŵys yn ein herbyn ni, a barnedigaeth wrth linyn; Pa fod y gallwn ni sefyll ger dy fron di, na rhoddi i ti ateb na chyfrif am un o fil o'n camweithredoedd. Ti a osodaist amser terfynedig i ni i fyw yma ar y Ddaiar, a therfynau i'n dyddiau fel nad elom i rostynt: Eithr ni ddarfu i ni wneud iawn ddefnydd o dyddiau, ddeall fod ein hamserau yn dy law di, na'u treulio yn ddyladwy, fel y dylym, yn dy wasanaeth di a'th osni; ond byw mewn dygyn annuwioldeb, esgeuluto amser ein ym-weliad, dŷdd gras, ein Iechydwriaeth ein hunain a'r pethau a berthynent fwyaf i'n hedd-wch; trwy roddi ein haelodau yn weision i aflenid ac anwiredd, a gadael i'n pechodaif syned tros ben pôb rhif, yn amlach na gwali ei

Foreu a Hwyrs.

ein pennau, tywod y môr neu fer y Ffurfa-sen : Fe ddarfu i ni bechu yn dy erbyn di mewn meddyliau aflen, geiriau enwir a gwei-thredoedd annuwiol. Fe ddarfu i ni bechu yn erbyn y Gyfraith, yn erbyn yr Efengyl ; yn erbyn bygwthion ac yn erbyn addewidion ; trwy adael heb wneuthur y pethau a ddylafsem eu gwneuthur, a gwneuthur y pethau ni ddy-lafsem eu gwneuthur : Yn gymaint ag i'n gwnaethom ein hunain yn anheilwng o'r lleiaf o'th drugareddau, ac yn deilwng o'r mwyaf o'th farnedigaethau ; fel nad oes i ni ddisgwyl dim oddiwrthyt ti, wrth union farn cyflawn-der, ond dy ddigofaint di a'n damnedig-aeth ein hunain.

Etto gennyt ti, O Arglwydd
ein Duw y mae trugareddau a *Eryniad.*
maddeuant, er gwirthryfalu o honom i'th er-
byn, ac na wr^{am}awsom 'chwaith ar dy lefe-
rydd. O tydi arra^{ll}hwn wyt yn eistedd rhwng
y Cerubiaid ac yn cysanneddu ym moliant Itri-
ael, na ddôs i farn a ni dy weision, y rhai
'ym bridd a llwch gwael : Eithr bydded gwiw
gennyt faddeu i ni holl liaws ein pechodaau
a n hanwireddau, er mwyn haeddedigaethau,
teilyngdod a rhinweddau dy unig-anedig Fab
Iesu Ghrist ein Harglwydd. Pellha o'th wŷdd,
nyni a attolygwn i ti, cyn belled ag yw'r
Dwyrain oddiwrth y Gorllewyn, ein pecho-
dau ni, y rhai a fynnasent ein pellhau oddi-
wrthyt ti, cyn belled ag ydyw Uffern oddi-

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,

wrth y Nefoedd: Bawdd hwynt yn eigiawn mor dy drugaredd, cladd hwynt ym mèdd dy anwyl Fab, a delea hwynt fel cwinwl a niwl allan o lyfr dy goffadwriaeth byth bythoedd; fel na bo iddynt ein cywilyddio na'n gwradwyddo ger bron dynion yn y bŷd hwn, na 'chwaith ein condeimnio na'n heuog-farnu ger dy fron di yn y bŷd a ddaw. Par i ni glywed gallu marwolaeth dy Fab yn lladd pechod yn ein Cyrph marwol, a rhinwedd ei adgyfodiad ef yn codi ein Heneidiau i newydd-deb buchedd. Crea Galonnau glan ynom, o Nefol Dad, ac adnewyddda ysprydion union o'n mewn. Dyro i ni wr Edifeirwch am ein holl bechodau, ein camfyniadau, ein hesgeu-lusdra, ein cyfeiliorni a'n hanwybod; a Ffydd ddiffuant i gredu ynnot ti a'th Fab, ac addewidion hyfryd dy Efengyl. Par i ni'th geisio a'n holl egni, rho i ni galndau i seddwl am danat, eneidiau i'th gofie. Tall i'th adnabod, grym a gallu i lynu wrthyd y ddiyfgog, a'th garu'n ddiragrith byth hyd y diwedd. Gwna i ni yn awr ac yn dragwyd ofni d' Enw Sanctaidd, cynnal ni a'th hael yspryd, cadw ni rhag pob drygioni, a thywys ni at bob dioni, a rho i ni ras i gerdded ffydd dy ddeddfau a llwybrau dy orchymynion, heb droi ar y llaw ddehau, na gwyro ar y llaw a夫wy, fel y byddom ni yn gyfryw bobl sanctaidd etholedig ag y mynnyt ti i ni fod.

Gan

Foren a Hwyr.

Gan ein bod ni'n gweled trw
brofiad beunyddiol, a'r aml ddry-
chau marwolaeth sydd ger ein
bron yn waftad, nad yw dyddiau blynnyddoedd
ein hymdaith yn y Dyffryn gwael hwn o dru-
eni ac wylofa'n ond ychydig o rifedi a drwg
eu helynt; nad ym ni oll ond dieithriaid a
phereriniou yma ar y ddaiar, nad oes i ni yma
Ddinas barhaus, ac nad yw pob Dŷn ond
cwbl wagedd pan fo ar y goreu; Dyro i ni
ras i brynnu a gwneuthur Defnydd daionus
o'n hamser gwerthfawr na's gellir mo'i alw
yn ol, i wneuthur ein Galwedigaeth a'n Hetho-
ledigaeth yn sicr, cyn ein myned oddiyma
ac na byddom mwyach; ac i dreulio amser ein
hymdaith yn dy ofn di a'th wasanaeth, fel y
byddom feirw yn dy ffafor di a'th nawdd, pa
bryd, pa le, a pha fodd bynnag y gwelych di
fod yn dda alw am danom ni. Gwna i ni fod
(ni a erfyniwn arnat) bob amser yn gofus am
danom ein hunain, feddwl am ein diwedd,
ddeall a chydnabod nad yw ein Cyrph ond
pridd-lestri breulyd, fod yn angenrhaid i'n
pebyll Dairiel o'r adeilad hon ymddadtoedd na
wyddom ni pa gynted, fod ein hanadl yn
ein ffroenau, nad oes ond megis cam rhymgom
ni ag Angau, ac nad yw ein holl odiidowgrwydd
ond fel blodeuyn a wywa, chwa a ddisflanna
a chyf god a gilia; a chan ein bod ni yn dy-
nessau bob amser tu ag at Dŷ ein hîr gartref,
yn prysuro yn ddjattal nes nes at drwgwydd-

*An brynnu'r
Amser.*

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,

oldeb, a rhifedi ein Dyddiau yn lleihau beu-
nydd ; gwèl fod yn dda o'th dyner druga-
reddau ddyfsgu i ni felly gyfrif ein Dyddiau,
fel y dygom ein calon i ddoethineb, i weithio
allan ein Iechydwriliaeth ein hunain trwy ofn
dychryn, ac i fod fel morwynion call ag Olew
yn ein Lampau, a'n cyfrif yn barod yn disgwyd
wrthyt ti, o Iesu anwyl hyfryd Briodfae ein
heneidiau.

*Am ystyried
ein Diwedd.* A phan welych di fod yn dda,
Arglwydd grafol, ymweled a ni
a doluriau a heintiau ; ein gofwyd

a rhagrybuddion a dychrynedigaethau marw-
olaeth, a'n hamgylchynu a thristwch ac ar-
fwyd y Bedd : O Dduw ! Duw yspryd pot
cnawd, yn ostyngedig yr attolygwn i ti o'th
aneirif Drugareddau, er mwyn dy unig-ane-
dig Fab Iesu Grist ein Harglwydd, er mwyn
ei ddioddefaint ef a'i haeddedigaethau, nad
ymbellha oddiwrthym yn amser ing a dirfawd
angenocfid ; ac na fwrw ni ymaith oddi ger
dy fron, pan ballo ein nerth : Eithr llefar
heddwch wrth ein Heneidiau a'n Cyrph, a
dywed wrthym, myfi yw eich iechydwriliaeth
Llewyrcha lewyrch dy wyneb arnom, yn en-
wedig y pryd hynny, pan som yn nessau a
Frenin dychrynniadau, pyrth y bedd a gly-
cyf god Angau. Selia i ni siccrwydd ein jechyd
wriliaeth, maddeuant am ein holl bechodau
tywallt yn ein calonnau gyflawn orfoledd
llawenydd dy yspryd glan, llonydda ein cyd-
wybodau

Foreu a Hwyrr.

wybodau, trefha ein Ffîdd, esmwytha ein poenau, dangos dy nerth y a ein gwendid, a rho i ni amynedd a dioddefgarwch yn ein holl gystuddiau: A rhynged bodd i ti hefyd o' th radlawn ddaioni, pan som ar drangcedigaeth, ac yn canu yn iach i'r fuchedd farwol hon, dderbyn ein Heneidiau'r pryd hynny, (pan orchymynnir hwynt i ti) attad dy hun, i' th fynwes, a breichiau dy drugaredd, i gael eu coroni gyda thi yn dy Deyrnas dragwyddol; lle mae Eneidiau y ffyddloniaid a kunafant ynot ti, o Arglwydd, wedi eu rhyddhau oddiwrth faich y cnawd, yn gorphywys mewn pob digonolrwydd o anrhaethawl lawenydd a gwynfydedigrwydd byth heb ddiwedd.

Duw Tad yr hwn a'n cre-
aist, Duw Fab yr hwn a'n *inghyllch Trang-*
prynnais, Duw yspryd glan *cedigaeth.*
yr hwn a'n sancteiddiaist, derbyn ni attad dy
hun i'r anneddau uchod; y Gogoned lan feni-
digaid Drindod, tri pherson ac un Duw, aw-
dwr y bywyd a bery byth, trugarha wrthym,
a derbyn ein Heneidiau, pan ymadawom a'n
daiarol dŷ o'r babell hon; i'r tŷ a'r adeilad
hwnnw, nid o waith llaw, tragicwyddol sy
gennyt ti, o Dduw yn y Nefoedd fry, lle
nad oes na thrangc na gorphen yn oes oefoedd.

Megis y gwelaist ti fod yn *Y Boreu.*
dda, o Arglwydd galluoccaf,
ein cadw ni o' th fawr drugaredd, rhag pob
perygl ac enbydrwydd y nos aeth heibio,
rhoddi

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,

rhoddi esmwythder a llonyddwch i'n Cyrph, a'n cadw yn ddiangol hyd ddechreu'r dydd heddyw; felly yn olyngeiddiaf yr attolygwyr i ti, ein hamddiffyn ni heddyw ac yn dragwydd rhag pob niwed a phechod: Bendithia ein mynediad allan a'n dysfodiad i mewn, gwait ein dwylo a'n holl amcanion; by'd i'r hynol a wnelom, a ddywedom ac a fyfriom, foer anrhydedd a gogoniant i'th Enw sanctaidd cyffur a diddanwch i'n heneidiau ein hunain a llês a daioni i'th Eglwys. I lewyrched Hau y cyflawnder i gonglau tywyll ein calonnau fel y gwasgarer yr holl dywyllwch a'r caddug sydd yn llechu ynddynt, ac y rhodiom ninna fel plant anwyl i ti mewn gwîr oleuni a ne wydd-deb buchedd, yn ddiberygl tramcwydd y dydd hwn a holl ddyddiau ein bywyd. Dyr i ni y cyfryw gyfran weddol o gyfreidiau'r fuchedd hon, fel y bo i ni gael ein digonedd o'i bara beunyddiol; ac na bom yn faich, eithi yn hyttrach yn gynnorthwyol i eraill. Na a i lwyddiant ein llygru na'n chwyddo, nac i afluwyddiant ein gorthrechu na thorri ein calonnau: Par i ni ddysgu rhai gwersi o ddaion beunydd, ac oddiwrth bob peth: Rho orchymyn i'th Angylion am danom, i'n dwyn yn eu dwylo, a'n cadw yn ein holl ffyrdd rhag taro o honom un amser ein troed wrth garreg; achub ni rhag pob cyfeiliorni a gau lwybrau, a chyfeiria ein traed i ffordd tang neddyfi; fel y byddo ein Heneidiau a'n Cyrph yn

Foreu a Hwyr.

yn bur ac yn ddifrycheulyd ger dy fron di yn oestad ; ac y byddom, pa bryd bynnag y de-lo dŷdd ein hymddattodiad ac amser ein hym-adawiad oddi yma, yn bobl gymmeradwy yn dy olwg di ; yn barod ac yn gyfaddas i fyned i mewn i letteua gyda thi yn dy Deyrnas dragwyddol, trwy haeddedigaethau a thru-gareddau dy un Mablesu Grifft ein Harglwydd.

Yn gymaint a rhyngu bodd *Brydnawn.* i ti, O garediccaf Dad, ordeinio o honot y dydd i ni wneuthur ein gorchwylion, a'r nôs i ni gymmeryd ein hesmwythder : O herwydd pa ham, gan ei bod hi'n awr gwedi myned yn nos arnom, a ninnau i fyned i'n gorphywysfa ; caniadha fod i ni felly, Arglywydd grafol, gymmeryd ein gorphywysde~~d~~ corphorol, fel y bo i'n Heneidiau wilied yn oestad am ddydd ymddangosiad ein Harglwydd Iesu Grifft i'n gwaredu o'r fuchedd farwol hon ; ac i'n troglwyddo i'r fuchedd anfarwol honno sy'nghadw gennyt ti i'r fawl a'th garant ac a'th ofnant. Gan hynny i'th ddwyo di a'th gadwedigaeth, yr ydym yn ein gorchymyn ein hunain, ein Cyrph a'n Heneidiau, a chwbl ôll sydd eiddom, y Nôs hon : Bydd o geidwad anwyl Israel, yr hwn nid wyt un amser yn huno nac yn cyfagu, yn gwilied ac yn gofalu trosom. Dyro, Nyni a attolygwn i ti, orchymyn i'th Angylion sanctaidd bendigedig i weriyllu o ddau tu ein tŷ a'n trigfa ; fel y byddom yn ddiogel tan gylgod

Gweddi i'w harfer mewn Tenluoedd,

god dy adenyydd. Sancteiddia i ni ein gor phywysfa, rho i ni gwsg gymhedrol a chysurol ; na ad i ni huno ya yr Angau, nac i goeg freuddwydion, Dychymygion, na phrofedi gaethau'r Fall ein brawychu, ein blino na haflonyddu. Hefyd na ad i'n cwsg fod y ormod, nac yn anghymhedrol i gyflawni an nigonol Chwantau'r Cnawd ; eithr yn unig yn ddigonol i fodloni angenrheidiol chwan Natur ; fel y byddom ni yn gymmwysfach rodio yn gysurus ger dy fron di a'th folian yn nylediwyddau a gweithredoedd y dyddi foru ym mhob Duwiol ymarweddiaid a syberwyd, er gogoniant i ti, diddanwch i ni ei hunain, a byddiant i'n cymmydogion. Ac yn enwedig gwna ni yn barod erbyn y dyd mawr hwnnw na bo iddo nôs bŷth.

Diolchgarwch.

* *Brydnawn,
Aberth Prydnawnol.*

Derbyn, nyni a attolygw i ti, O Arglwydd Dad, Du Holl-alluog, ein rhwymedigo * *Aberth Prydnawnol*, o foliam anrhydedd a diolchgarwch i'm dy holl aneirif ddaioni a't

drugareddau i ni, ac i bob Dyn, donniau bendithion, diddanwch ac ymwarediadau, roddais ac a barheais i ni o amser bwygilydd tu ag at y fuchedd hon a'r fuchedd rhag llaw Yr ydym yn clodfori dy dduwiol fawredd ar fod yn wiw gennyt cyn feiliaid y bŷd, yn e bodlonrwydd dy ewyllys, ein hethol a'n dewi ni i fod yn Etifeddion Iechydwriaeth, ac yn blaen

Foreu a Hwyr.

blant i ti trwy fabwys a rhad : Am ein Creadigaeth yn ol dy ddelw dy hun, mewn cyf-iawnder a gwir fansteiddrwydd : Yn enwedi-gol am ein prynedigaeth trwy ein Harglwydd a'n Iachawdwr Iesu Grist : Am ein Galwedi-gaeth, ein Cyfiawnhad, ein Sansteiddiad, ein Cadwedi-gaeth gwastagol, a'n Gobaith siccar o gael ein gogoneddu gyd-a thi yn y fuchedd a ddaw. Yr ydym yn diolwch i ti am holl foddi-on gras a dedwyddwch, am dy Air, dy Gyssegr, a'th Sacramentau, dy Sabbathau, dy Bresennoldeb a llewyrch dy Wyneb-pryd, am yr amser i edifarhau, ac i wneuthur gweith-redoedd da. Yr ydym ni hefyd yn clodfori dy ogoneddus fawrhydi am yr holl Sainct a'r ffyddloniaid a fuant fyw a meirw yn dy ffydd di a'th ffafor ; gan attolygu i ti roddi i ninnau ras i ganlyn rhinweddolaf Esamplau eu duw-iolaf lan-fucheddau ; fel y gallom, yn ol ein hymadawiad a'r byd trallodus hwn, fod yn gydgyfrannogion gyd-a thi a hwynt yn dy ddidranc Deyrnas. Ac yr ydym ni hefyd yn ddiolchgar i ti, ac yn dy foliannu am bob bendithion tymhorol eraill ; megis Iechyd, Heddwch, Llwyddiant, ac Esmywythder ; ein Hymborth, ein Dillad, ein Cynhesrwydd a'n Cynhaliaeth, ynghyd a phob peth arall a'r a-welaist di o'th radlawn haelioni eu rhoi a'u caniad hau i ni. Ac yn awr beth a dalwn i ti, O Arglwydd Dduw, am dy holl ddaioni a'th drugareddau i ni yu nhir y rhai byw ; Phiol Iechyd-

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,

Iechydwriaeth a gymmerwn, ac ar dy Enw Y
di y galwn, i ti y talwn ein haddunedau beu-dda,
nydd, ac i ti y rhoddwn, yn ol ein rhwym dy
ediccaf ddyled, bob Mawl, Anrhydedd, Ufudd. Dey
dod a Diolwchgarwch, o Genhedaeth i Gen. Rag
hedlaeth byth.

Tros yr Eglwys yn
gyffiedinol.

An nid ydym yn deisyf ac yn Gaf
galw arnat, O Dduw, yn ac y
unig trofom ein hunain; eithr fydd

hefyd tros dy holl Etholedigion bobl ym mhob lasa
lle, a'th Eglwys Ian Catholic sy'n milwrio oll
yma yn Gyfuddiedig ac yn Wasgaredig ar a de
wyneb yr holi Ddaiar. Gwna ddaioni yn dy ei h
wyllysgarwch i Sion, ac adeilada furiau Je-wa
rusalem: Amddiffyn iddi Athrawiaeth bur, ac i
Gweinidogaeth dy Sacramentau a Phrege-gwa
thiad dy Air yn ddilwgr, fel na allo Pyth. Dy
Uffern ei gorchfygu. Pura hi oddiwrth bob i d
camgrefydd, ofer goelion ac anghydfod: Cadw fod
hi rhag ei holl Elynion oddiamgylch, rhag i'r ein
Baedd o'r Coed ei thurrio, a Bwysfil y Maes (ny
ei Phori. O Dduw'r lluoedd, dychwel attolwg; sed
edrych o'r Nefoedd a chenfydd, ac ymwel gos
a'r Winwydden hon, a'r Winilan a blannodd dre
dy ddeheulaw, ac a'r Planhigyn a gadarnhe
aist i ti dy hun. Bydded dy law dros wr dy au
ddeheulaw, a thros Fab Dŷn yr hwn a ga
darnheist i ti dy hun. Ynfyda Gynghorion a
Bwriadau Gelynion dy Eglwys, a diddymma Gal
holl nerthoedd a drwg amcanion pawb a ga
nt Sion.

Yn

Foren a Hwyr.

Yn enwedig gwel fod yn
eu-dda, O Arglwydd, edrych ar
ym dy Eglwys a blennaisit yn y
dd. Deyrnas hon, amgylchyna hi a chaerau dy
en. Ragwelediad, ac amddiffyn hi rhag pob gwrth-
wyneb ; gwna iddi fod, er gwaetha ei holl
yn Gafeion a'i drwg Ewyllytwyr, yn degwch bro,
yn ac yn llawenydd yr holl Ddaiar ; heddwch
fyddo o fewn ei rhagfur, a ffyniant yn ei pha-
nob lasau, a llwydded pawb a'i hoffant. Par i ni
oll y rhai a anwyd ac a fedyddiwyd ynddi, ac
a ddygwyd i fynu wrth ei bronau hi a llaeth
ei hathrawiaeth iachus, fod yn uffud ac yn
wasanaethgar iddi ; trwy rwymo ei briwiau
ac iachau ei hyffig ; ac nid ei hanrheithio, ei
gwatwar na'i diytyrru, rhag i Gigfrain y
Dyffryn dynnu ein llygaid, a fyrthio o honom
i dywyllwch a dallineb ; a rhag i'n hanghyd-
fod beri diffoddi goleuni ein Itrael, a symmud
i'n Canhwyllbren o'n plith. Anfon i'n mysg
(nyni a attolygwn i ti o Dduw) am Amryfu-
g; fodd Wirionedd, am Schism Undeb, am Ofer-
wel goel Union addoliad, am Gymmysgedd Iawn-
drefn, am Halogrwydd Dduwioldeb, am
ymrafael Gyrrundeb, ac ambob gau Opiniwn-
dy au union Farn ym mhob peth : Gan mai un
Corph y fydd, un Gobaith, un ffydd ac un
Bedydd ; bydded i ni oll o un Meddwl, un
Galon, un Genau ac un Glin, gredu, garu,
gyfaddef a'r addoli di, yr unig wir Dduw,
mewn undeb yfryd a chwlwm tangneddyf ;
fel

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd,
fel y bo i ni, yn ol diweddu y fuchedd boene
dig hon, yn un a chyttun, gyd-a myrddiwn
Sainct ac Angylion, ganu *Halelujah*, o fau
cydleisiaawl i ti, yn oes oesoedd yn *Nheyrn*
Nefoedd.

*Tros Ardderchoccaf
Fawrhyd i Fren-
bines.*

O Dduw yr hwn a wna
thost Frenhinoedd yn Dad
maethod, a Brenhinesau y
Fammaethod i' th Eglwys

gwel fod yn dda, yn u fudd yr attolygwn i
fendithio ei goruchel ardderchoccaf fawrhyd
dy Wasanaethyddes di, ein grafusaf ddaionu
Arglwyddes ni, ein rhinweddolaf Frenhine
Ann; bendithia hi, a hir ddyddiau i dey
nasu yn llwyddiannus arnom; bydded i hed
wch a chariad, sancteiddrwydd a chyfawn
der, gwirionedd a phob rhinweddau Cristi
nogol, flaguro yn ei hamser: Sicrha hi y
Nheyrn-gadair ei Brenhiniaeth, a' th nawdd
a' th gadarn allu; bydd iddi yn Helm Iechy
wriaeth, ac yn Dŵr cadarn rhag wyneb
holl Elynion; gwisg hwynt a chywilydd
gwradwydd, a blodeued ei Choron arni hi
thau: Bydded ei heinioes yn rhwym gyd
thi yn rhwymyn y bywyd. Gwasanaeth
ei Deiliaid hi yn ffyddlon ac yn u fudd,
gwasanaethed hitheu di mor ddyladwy ym
ar y Ddaiar, fel y bo iddi yn ol hyn deyrna
gyd-a thi yn dragwyddol yn y Nefoed
uchod.

Bendith

Foreu a Hwyr.

Bendithia hefyd gyd-a hi y
Dwyfloges *Sophia*, a phob un
arall o frenhinol Deulu Yme-
rodraethol Goron y Deyrnas hon ; fel na
phallo wr o'r frenhinol Hiliogaeth honno i ly-
wodraethu Teyrn-wialen y Gwledydd hyn
tra fyddo Haul a Lleuad.

Bendithia anrhydeddusaf ddir-
gel Gyngor ei Mawrhydi a
Doethineb, ei Phenfwyddogion
a'i Barnwyr ag anlygredigaeth, ei Lluoedd
a'i Rhyfelwyr a gwroldeb a galluogrwydd ;
dos allan gyd-a hwynt i'w Rhyfeloedd, gorch-
guddia eu pennau yn nýdd y Frwyder, rho-
iddynt Fuddugoliaeth ar eu holl Elynion, a
dwg hwynt adref mewn Gorfoedd ac Urrdas.

Yn enwedigol, bendithia
(Arglwydd) ac ymwel a
Llwyth *Lefi*, yr hwn sy'n gwafanaethu d'
Allor yn waftad ; sef yr holl anrhydeddus
Esgobion, Gweinidogion dy Gyssegredig air,
a Bugeiliaid dy Braidd a'th Eglwys : Tywallt
arnynt ddyfal wth dy fendith, fel y bont yn
boenus ac yn wiliadwrus yn eu Gweinido-
gaeth, yn Efamplau da yn eu buchedd a'u
hymarweddriad, ac yr achubont eu Heneidiau
eu hunain a'u Gwrandawyr. Gwna hwynt
yn hýfi fynegi i'th Bobl eu camwedd, a'u pe-
chodau i dý *Jacob*. Ac megis ag y gwelych di-
fod yn dda, eu symmud oddiyma attat dy
hun ; felly rhynged bodd it' gyfodi a donnio
rhai

*Tros y Frenhi-
nol Deulu.*

*Tros y Swydd-
egion.*

Gweddi i'w harfer mewn Teuluoedd, Heol
hēb
gwaed
Ddu
hon,
o bol
seba,
Brod
ac a
Arg
Sion,
maw
rhai eraill, cyflawn o Zēl a gwybodaeth,
weini yn eu lle yn ddyladwy; fel na bo by
dwyll yn, na diffyg ar dy Eglwys hyd dd
wedd y bŷdd.

Tros yr Ygolion. Bendithia hefyd bob Mām
Ysgol a hadleuodd Addysg
Duwiolder yn ein plith, i ddŵyn ein Ieueng
ctid i fynu yn rhinweddol ac yn ddysgedig
Ac yn bendifaddeu i'r perwyl hymny, gwe
fod yn dda fendithio ein dwy Brif Ysgol, *Rhyd
ychain a Chae-gramnt*; fel y bo i afonydd
ddysg a gwybodaeth ddylifo allan o'r ffyn
honnau hymny i ddyfrhau Conglau sychio
y Deyrnas hon.

*Tros bawb yn cy-
ffredin.* Arglwydd, cynnorthwyd
Rheidus a'r Anghenog, hy
ffordda'r Anwybodol a'r Ang
hyfarwydd, dŵg adref y Cyfeiliornus, a
Gwrthnyssig i'r iawn ffordd: Maddeu i'n hol
Elynion a'n Caeleion a thro eu Calonnae, a rh
i ni ac i'th holl Eglwys amlder o Heddwch a
phob Dedwyddwch, fel y gallo'r Oen drigo
gyd-a'r Blaidd, y Myn orwedd gyd-a'r Llew-
pard, y Fuwch a'r Arth bori ynghyd, a
Plentyn fugno chwarae wrth dwll yr Aip, ac
estyn ei law ar ffau y Wiber; fel y byddo ein
Meibion fel Plan-wydd yn tyfu yn eu hieu-
engctid, a'n Merchaid fel Congl-faen-nadd
wrth gyffelybrwydd Palas: A'n Celloedd yn
llawn yn trefnu pob rhyw Luniaeth, a'n De-
faid yn dŵyn miloedd, a myrddiwn yn ein

Y
wn
au,
Fyd
an
au,
Y
wn
Heolydd,

Foreu a Hwyrr.

Heolydd, a'n Hychain yn gryfion i lalurio, heb na rhuthro i mewn, na myned allan, na gwaedd yn ein Heolydd. Bendithia hefyd, o Dduw, bob than ac aelod o'r Wladwriaeth hon, Fonedd a Chyffredin, o'r uchaf i'r isaf, o bob congl bigilydd o honi, o *Dan hyd Beer-seba*, gyd-a'n holl Geraint a'n Cyfeillion, ein Brodyr a'n Chwiorydd Cristianogol, a ofnant ac a alwant ar dy Enw sancteiddiol; cyfod, O Arglwydd! Y trwm-galon sydd yn galaru yn Sion, a dychwel Gystuddiau dy Blant i fod er mawr ddaioni a diddanwch iddynt.

Cofia a bendithia yr Eglwys adgyweiriedig y tu draw i'r Moroedd, Galw yn dy amser da nodedig dy hen Genedl dy hun, yr iuddewon gwafgaredig; agor eu llygaid i edrychar, ac i gredu yn yr hwn a wahanafant: A dŵg i mewn gyd-a hwynt gyflawnder y Cenhedloedd, a datcuddia belydr hyfryd goleuni dy Efengyl sanctaidd i'r rhai sydd yn eistedd etto mewn tywyllwch a chyf god Angau; gan dorri i lawr Deyrnas Satan ac Angrist, a Derchafu Teyrnas dy Fab trwy'r holl yd; fel y byddo un Eglwys, ac un Gorlan, an yr un Bugail mawr, ac Esgob ein Heneidau, Iesu Ghrist ein Harglwydd.

Tros yr Eglwys adgyweiriedig, &c.

Yr Holl-alluog Dduw yr Y Gorphen-glo.
wna wyt arferol o roddi i

Gweddi i w harfer mewn Teuluoedd,

ni fwy nag a archom neu a ryglyddom, clyw ni, ac atteb ni yn raslawn yn ein deisfyiadau hyn a'n herfynion, a phob peth arall a wyddost ti fod yn fuddiol, ac yn angenrheidiol i ni, yn well nag y medrwn ni eu gofyn na'u dymuno, ermwyn teilyngdod, haeddedigaethau a chyfryngdod dy unig anedig Fab Iesu Ghrist ein Harglwydd : Yn Enw bendigedig a Geiriau pa un, y clown ni i fynu ein Gweddiau amherffaith hyn, gan ddywedyd, fel y dylgodd efe ei hun i ni alw arnat, y ei Efengyl Sanctaidd.

Gweddi yr Aiglwydd.

Ein Tad yr hwn wyt yn y Nefoedd, sancteiddier dy Enw. Deued dy Deyrnas

Byd dy ewyllys ar y ddaiar megis y mae yn y Nefoedd. Dyro i ni heddyw ein bara beu nyddiol. A maddeu i ni ein dyledion, fel maddeuwn ni i'n Dyled-wyr. Ac nac ar wain ni i Brofedigaeth ; Eithr gwaredu rhag Drwg : Canys eiddot ti yw'r Deyrnas a'r gallu, a'r gogoniant yn oes oefoedd. *Amen*

Y Fendith.

Tangneddyf Dduw yr hwn sydd uwchlaw pob deall,

gatwo ein calonnau a'n meddyliau yngwybodaeth a chariad Duw a'i Fab Iesu Ghrist ein Harglwydd. A Bendith Dduw holl-alluog y Tad, y Mab, a'r Yspryd Glan, a fydd i'n plith, ac a drigo gyd-a ni yn waftad. *Amen*

Gweddi

om,
dei-
arall
eid.
go-
dde-
Fab-
ndi-
ein-
lyd-
Yn
ddiolchgar i ti am danynt a phob trugareddau
eraill, trwy Ghrist ein Harglwydd. Amén.

Gweddi cyn Bwyd.

BEndithia, ni attolygwn i ti, o Arglwydd, y
Creaduriaid hyn, a ordeiniaist i fod yn
morth i ni : Gwna bwyt yn lluniaeth iachus i
saethu ein Cyrph mewn bywyd a iechyd, a rho i
mynnau ras i'w derbyn yn llariaidd ac yu ostyng-
edig, megis o'th ddwylo di, ac i fod byth yn
Yn ddiolchgar i ti am danynt a phob trugareddau
eraill, trwy Ghrist ein Harglwydd. Amén.

Diolwch ar ol Bwyd.

MOliant awrhydedd a gogoniant a fyddo i
ti o Arglwydd Dduw, am ddiwallu ein
Cyrph y pryd presennol hyn mor ddigonol a'th
ddirfawr haelioni : Rhynged bodd it' ni er-
fyniwn arnat, felly ddiwallu ein Eneidian a'th
ras a'th fendith, fel y bom, wedi diweddu'r
fachedd hon, yn Gyfrannogion o'th wledd nefol,
trwy Ghrist ein Harglwydd. Amén.

Duw a gatwo ei Eglwys, a'r Frenhines, a'r
Deyrnas, a faddeuo i ni ein haml Becho-
dau, ac a roddo i ni heddwch a llwydd-
iant yng Nghrist ein Harglwydd, Amén.

Y

G

V

br

dd

me

ch

Ta

me

By

y

ma

dy

ar

hon

Y Traethawd Cyntaf ynghylch Prynnu'r Amser.

Eph. 5. 16.

*Gan brynnu'r amser, oblegid y dyddian sy
ddrwg.*

YN nechreuad y Bennod hon y mae'r Apostol yn cynghori'r Cristianogion i sancteiddrwydd yn gyffredin, trwy osod ger eu bron hwynt esampl berffaith, *Byddwch ddilnwyr Duw fel Plant anwyl, a rhodiwch mewn cariad.* Mae'n rhaid i'r rhai a chwennychant gael y Nefoedd ganlyn eu Tad, ac fel brodyr *Gedeon*, fod o ddull meibion Brenin; y *Gorchymmyn* yw, *Byddwch sanctaidd, byddwch berffaith, fel y mae eich Tad nefol yn berffaith;* Yna y mae efe'n myned rhagddo i gymhell y ddyledswydd fawr hon yn fwy neilltuol ar bawb yn eu hamryw berthynasau, yr hon y mae efe'n annog trwy amryw Re-

B

symmau.

symmau. Ac yn y Testun fe dybygid ei fôd efe'n pennodi allan yr odfa i osod y rheini a phôb dyledswyddau Cristianogol eraill mewn ymarfer. *Gwelwch pa fodd y rhodioch yn ddiesgenlus; nid fel annoethion, ond fel doethion, gan brynnu'r amser.*

• *Agoriad y Geirian.*

Fe gymmerir amser mewn *Xesv Tempus; spatiū temporis; nūc est opportunitas.* dwy ystyriaeth : y mae ysbaid amser, ac y mae odfa amser : *Tempus longum, & Tempus commodum;* amser

hîr, ac amser cyfaddas : y mae gwahan rhwng amser ac odfa ; Amser yw parhâd neu ganlyniad cynnifer o funudau, oriau, ddyddiau neu flynyddoedd, ôl yn-ôl, o ddechreu oes gŵr hŷd ei diwedd, *Job 7. 1.*

• *Onid oes amser terfynedig i ddyn ar y ddaiar!* Odfa yw 'r amser a gymmhwyfwyd ac a gyfaddaswyd i wneuthur y gwaith neu i gorchwyl hwn neu 'r llall, *scf,* cydgyfarfod amser a moddion i beri 'r diben. Hwn a elwir pryd neu dymmhoreiddrwydd amser, pan yw amser, llanw, a gwynt yn cydgyfarfod ac yn rhedeg ynghyd, *Preg. 3. 1. 1 mae amser neu odfa i wneuthur pob peth:* Fe ddichon amser fod yn parhau pan ddarfyddo amser cyfaddas ; fe all hwylau amser fod yn uchel, pan fo awel amser cyfaddas wedi myn'd ar goll. Nid yw pob amser

yn amser gwanwyn, yn amser hau, yn amser ennill; nid oedd y Manna i'w gael ond y boreu. Tegwch amser yw odfa amser, *Preg. 3. 11. Efe a wnaeth bob pêh yn dêg yn ei amser*, y rhan hon o amser sy' raid i ni ei phrynnu. Prynnu sy'n dangos pris godidog a gwerthfawrogrwydd amser; cymmwynas i'w brisio yn fwy nag Aur *Ophir*. Y mae *Salomon* yn erchi i ni brynnu'r gwîr, *Dihar. 23. 23. Ein Harglwydd* cu a gynghorodd Eglwys resynol i brynnu gantho ef *Aur a dillad gwynnion*, *Daxc. 3. 18. Ac y mae St. Paul yn ein cyngor i ni i brynnu'r amser*, megis tlws o'r fath brîs ag sy raid ei brynnu er drytten a fyddo. Nid ydys yn arfer prynnu pethau gwael a falw, ond pethau gwerthfawr, megis Rhyddid dynion, eu Meddiannau, eu Bywyd, &c. Felly y mae yn rhaid prynnu ein hamser gwerthfawr. *Gan brynnu'r amser, oblegid y dyddian sy' ddrwg.*

Y mae'r geiriau yn cynnwys ymddynt ddwy ran gyffredin.

1. *Cyngor i ddyledswydd, Prynnwch yr amser.*
2. *T Rheswm am hynny, oblegid y dyddian sy ddrwg.*

Or geiriau y gallwn ni ddal sylw ar yr Athrawiaeth hon, yr hon a fydd defnydd sy Nhraethawd a ganlyn. B 2 Ath-

Athrawiaeth. Y mae ar y goreu o'r Saint, neu y rhai a brynnodd Duw eisiau prynnu'r amser: Yr Epistol hwn a sgrifennwyd ar Eglwys glodfawr iawn, oedd yn byw yn amserau puraf yr Efengyl, ym mysg yr rhai yr oedd Cristianogion rhagorol a godidog, se a'u galwyd hwy yn Saint a ffyddloniaid yng Hrist Iesu, Pen. I. I. ac yr rhai a etholodd Duw yng Hrist, cyn seiliad y byd, adn 4. ac yn rhai wedi gwir ddychwelyd a'u dwyn i gyflwr o fywyd. Hefyd hwy: ddysgasant y ddyledswydd o farwhad, u o'r gwersi calettaf yng Hrèd, Pen. 4. 22. Ac hefyd a felwyd byd ddydd prynnedigaeth, Pen. I. 13. 4. 30. Ac a gawfant ernes eu Hetifeddiaeth nefol: Ac etto mae'n rhaid iddynt hwy, y rhai a gyrhaeddaant cyn ucheled pethau, brynnu'r amser, yr u pèth a gymmhellir tan wahanredawl enwau, Preg. 9. 10. Fe'i gelwir yn weithio tra ydyw hi yn ddŷdd, Joan 9. 4. Wrth drin yr Athrawiaeth hon, mi ddangosaf chwî,

1. Pa bryd y gellir dywedyd fod amser i brynnu.
2. Pa amser sy raid ei brynnu.
3. Pa fod y mae'n rhaid prynnu'r amser.
4. Pa ham y mae'n rhaid prynnu'r amser.
5. Annogaethau a Hyfforddiadau i'w cynnorthwyo.

I. Pa bryd y mae amser i'w brynnu ?

Atreb. I. Pan yw amser a dyledswydd fel y ddau efill hynny, *Jacob* ac *Esan*, yn ymaifyd yn eu gilydd; neu mal dau gydwedd ferchog yn myned law-law; Pan yw dyledswydd yn dilyn amser, fel y mae'r cyfgod yn dilyn y corph, neu'r Llaw-forwyn ei Meistres.

Hyn yw llenwi i fynu amser a dyledswydd, ac ymaifyd mewn amser cysfaddas erbyn ei gudyn-blaen, neu yn iaith yr Ysgrythyr-lan, gweithio gwaith y dŷdd wrth liw dŷdd. Ac i'r diben hyn y mae'n rhaid chwennych amserau cysfaddas neu odfeydd, fel y mae'nt yn cynnyg achlyfur o wasanaeth ac o wneud ein dyledswydd. Hyn a allwn ni ganfod yn *Nafydd dduwiol*,

Pial. 122. I. *Llawenychais pan ddymedent wrthysf, awn i dy'r Arglwydd.* Pan oedd ffordd yn agored i addoli Duw mewn prydferthwch sancteiddrwydd, *Dafydd* a lawenychodd weled y gwir Addolwyr yn gwneuthur y goreu o'u hamser i fyned i'r Ddinas honno, enw'r hon oedd *Jehovah Shammah*, yr Arglwydd sydd yno, *Ezec. 48. 35.* Ac y mae'r Prophwyd *Zechariah* yn dwyn i mewn Sainct Duw yn llawenychu yn yr un pethau, *Zech. 8. 20, 21, 22.* *Awn gan fyned i weddio ger bron yr Arglwydd, ac i*

geisio Arglwydd y lluoedd yn Jerusalem ; minneu a af besyd. Yr oedd y Saint gynt yn arfer llawenychu pan ddelai'r Sabbath, o achos dyledswyddau sanctaidd a nefol y dŷdd hwnnw : amserau cyfaddas a dyledswyddau ydynt i'w cyffylltu ynghyd bob amser, Gal. 6. 10. Hyn yw byw yn ol ewyllys Duw, i Petr. 4. 2. a rhodio yn ddi-eisceulus, gan brynnu'r amser, Eph. 5. 15. 16.

2. Pan ydym yn wir-ofalus i gyflawni i fynu esgeulusdod o'r blaen a dwbl di-

*Quicquid etatis
retro est, mors te-
uet. Senecæ. E-
pist.* wydrwydd, gan brynnu'r amser, yr ydym yn ynnill yn ól ein colled. Amser, yn ol yr ymodrodd hwn, a

dybygid ei fod wedi ei

ddal yn garcharor, ac mae'n rhaid i ni ei brynnu ef. Prynniadau a wneir trwy bwrcas ; prynnu pêth, yw ei brynnu ef a phris ; y pris a'r hwn yr ydym yn ei brynnu ef, yw llafur, poen, diwydrwydd ffyddlon a difrifol, a mwy o fywiogrwydd a gŵroldeb wrth ddilyn ein dyledswyddau. Pan wneir i fynu ac y cyflawnir yn y nefas, yr hyn o amser neu ddifrifoldeb a fu yn eisiau mewn un dŷdd neu ddyledswydd ; hon yw'r ffordd i wneuthur ymdal am drist-golledion ein heneidiau. *Canys digon i ni
yr amser a aeth heibio o'r enioes i weithredu
ewyllys y Cenhedloedd, i Petr. 4. 3. Gristi-
anogion,*

anogion, ein pechodau a suant yn aml ac yn gryfion, eithr ein gwasanaeth yn ychydig ac yn wael, am hydny gofodwch y fer oreu ymlaen, na fyddwch fel y diog, yn gyffelyb i'r drws ar ei golyn, ond fel yr Haul yn y nefoedd, sy'n ymlawenhau i redeg ei yrfa.

Llaw y dimyd a gyfoethoga, Dibar. 10. 4.
 Mi glywais sôn am un a fu'n garcharor mewn daiardŷ tywyll, yr hwn pan ddygid goleu atto tros ychydig amser i fwyta ei fwyd, a dynnai ei Fibl allan ac a ddarllenai Bennod, gan ddywedyd y cai efe gyfwrdd a'i enau yn y tywyllwch, ond nid allai ddarllen yn y tywyllwch. Rhefwm oedd hyn e'i fod e'n gwneud Cydwybod o brynnu ei amser. Garedigion, bod yn wiliadwrus, yn ddiwyd, ac yn boenedig yn gwneuthur y goreu yn ffyddlon o'ch holl amser, eich talentau, eich donniau a'ch grafusau, yw'r pêth a amcenir yma. Y gorchymlyn sy am ymdrech a diwydrwydd, *Luc. 13. 24.*
2 Petr. 1. 10. Achan y diwyd yn ei ddyled-swydd y mae 'r addewid o Ogoniant, *Heb. 6. 11.* *Fr rhai trwy barbau yn gwneuthur da, a geisiant ogoniant, ac anrhydedd, ac an- llygredigaeth, a bywyd tragwyddol, Ruf. 2. 7.*

II. *Pa amser sy raid ei brynnu?*

Atteb. Pob amser.

Y mae Amser mor werthfawr, na ddylid colli dim o honaw. Mae'n rhaid i ni dreulio

holl amser ein bywyd naill ai ynglych ein heneidiau yngwafanaeth Duw, neu yngwaith ein galwedigaethau, neu ym mherthynas i hynny. - Yn enwedig.

1. *Amser Ieuengtid.*
2. *Amser Iechyd a nerth.*
3. *Amser Cyfudd.*
4. *Amser yr Efengyl.*
5. *Amser y Sabbath, neu ddydd yr Arglwydd yn enwedig sy raid ei brynnu.*

1. Mae'n rhaid prynnu *amser Ieuengtid*. Y mae'r Duw mawr yn sefyll yn fawr ar flaenoldeb, gael y cyntaf a'r goreu : Y ffrwyth addfed cyntaf, y cyntaf a agorol brû. O yna offryimmwch *Isaac* eich ieuengtid, gwanwyn a blodau eich oedran i Dduw, ac nac arhoswch hŷd y dŷdd drwg. Dechreuwch yn gyntaf ag ef o'r hwn y cawfoch eich bod, ewch ynglyd a gorchwyl mawr a gwaith eich eneidiau anwyl na byddam fŷth feirw, cyn ymfaglu o honoch yngofalon y bŷd hwn. Bwriedwch gyflwyno blaen-ffrwyth i'r Duw grasfisol a daion hwnnw, fy'n chwennych caely blaen-ffrwyth addfed. Ym moreu disglair eich bywyd cymherwch eich hunain a Brenin y Gogoniant, a byddwch yn briodal-ferch iddo ef, -cyn torri eich morwyndod, a'ch halog gan bechoda'r bŷd. Os heuir had neforas y boreu, y blodau hyfryd a pheraidd

yn tarddu o'r had hynny, a wahoddant yr Arglwydd Iesu i ddyfod i rodio i'w ardd, *Can. 5. 1.* Os mynnwch fod yn Demlau i'r yspryd Glan, gadewch i'r hwn a wnaeth y tj, fod yn bresswylwr cyntaf a phennaf ynddo, ac na adewch i'ch calonnau fod yn drigfannau i Ddreibigiau a Chythreuliaid, y rhai a fyddant i'ch dinystryo byth ac yn dragwyd.

Chwychwi langciau, a gwryfon, gwbyddwch, fod y Duw graifusol anfeidrol yn eftyn y Deyrn-wialen aur, ac yn eich gwa-hawdd i ddyfod atto ef. Y *Dasydd gwrid-goch*, y bachgen *Samuel*, a'r *Timothetus* ieuangely mae Duw yn alw, *1 Sam. 2. 11.* *1 Sam. 17. 42.* *1 Tim. 4. 12.* a pha gyntaf y deloch, goreu a fydd hynny. Dywedwch yna, yr awr hon; wele, Arglwydd, nyni'n dyfod; eiddo ti ydym, ac eiddo ti a fyddwn ni; tyred yn awr a chymmer yr eiddot dy hun; Duw a fydd bodlon i chwi ac a'ch cymmer. yn llawen, y mae ei freichiau ef a'i fonwes yn agored i'ch derbyn chwi, *Jer. 2. 2. 3.* *Cofiai di, caredigrwydd dy ieueng<id, a serch dy ddyweddi, pan oedd y blaen-ffrwyth yn sansteiddwrwydd i'r Arglwydd.* Os mynnwch i Dduw edrych arnoch a bod yn dirion wrthych, offryminwch iddo o blaen-ffrwyth eich Desaid, *Gen. 4. 4.* sef, dyddiau eich ieueng<id. Pe cynnygid cwmpeini o h<en- ddyfodion.

ddynion gweinion, neu efryddion i fod yn wasanaeth-ddynion i'r Brenin, ni fynnai efe mo honynt, *1 Sam. 14. 52. Mal. 1. 8, 13, 14. Dafydd o'i ieuengestid*, a *Josiah* pan ydoedd yn fachgen, a ddechreusant geisio'r Arglwydd, *Psal. 71. 17. 2. Chron. 34. 3. Chwychwi rai ieuangc*, os derbyniwch had Gras ym moreu 'ch oes, fe wreiddia yn ddyfnach, ac a graffa'n wêll ar eich caionnau, ac a bair i chwi ddŵyn ffrwyth yn eich henaint. Y Brethyn a liwir yn wlan a geidw ei liw oreu, a'r llestr a geidw arogl y gwlybwr hynny hwyaf a'r hwn y tymherir ef gyntaf. O gan hynny wr ieuangc, *Cofia yn awr dy Greamdr yn nyddian dy ieuengestid*, *Preg. 12. 1. Dihar. 22. 6.*

2. Y mae yn rhaid gwneuthur y goreu *o amser iechyd a nerth*: Nid oes i chwi y rhai ydych yn awr yn gryfion ac yn heini dybied y byddwch felly yn oestad: Fe fydd yn rhaid i chwi cyn gystled ag eraill, feddwl am glefydion, afechyd a gwendid, y rhai a barant i chwi gadw eich tai, eich 'Stafelloedd a'ch gwlau: yn awr am hynny, tra yw eich nerth, iechyd eich *Cyrph a bywiog*-iwydd naturiol yn parhau, cofiwch am eich gwaith a'ch amser. Y dyledswyddau a'r anhawfdra mwyaf yn ffordd y Nefoedd a osodir allan wrth ymdrechu (*Luc. 13. 24. Ephes. 6. 12. 1 Cor. 9. 24, 25. 1 Tim. 6. 12.*)

ymastryd,

ymastryd, ymladd, a rhedeg, y rhai a ofynnant y goreu o'n hamser ni, a'r mwyaf o'n nerth. A all gŵr claf a gwan redeg cyn gynted ag y bo iddo ynnill, neu ymdrech ac ymladd fel y bo iddo orchfygu, bernwch chwi : y Brenin *Saul* a ddewisodd y glêw a'r nerthol i'w wasanaeth. Y Cawr neu'r cryf sy i redeg gyrfa, *Psalm 19. 5.* a'r ieuatingc sy raid iddynt orchfygu yr un drwg, i *Joan 2.14.* Pe bai gan wr orchwyl o bwys mawr, neu fatter bywyd ac angau a fai yn gofyn amser, nerth a diwydrwydd i'w wneuthur ef, ac a'i gadawai 'n ol nes bai mewn gŵth o-oedran, neu nes gorfyddai afiechyd neu wendid ef, fe fyddai pawb yn barod i ddywedyd ei fod efe wedi gwallgofi.

Pe byddai gan Gludwr ym mysg llawer o feirch cryfion nerthol, un march truan, cloff afiachus, a gofod o honaw y baich mwyaf ei bwys a'i werth ar y siad truan gwan hwnnw, ni a farnem naill ai ei fod e'n greulon, neu fod arno eisiau synwyr gŵr. Dyma'r modd y mae ein cyflwr nin-nau, y mae gorchwyl mawr ein heneidiau anfarwol yn gofyn amser, nerth a diwydrwydd, ac y mae'r cwbl yn ddigon bychan. Ac a osodwn ni holl bwys ein cyflwr tragedywyddol ar afiechyd a gwendid ychydig o ddyddiau cyn ein marwolaeth, na atto Duw, *Preg. 12. 3, 4.*

3. Y mae'n rhaid prynnu *amser cystudd*. am
Gristianogion, yn *amser adfyd* y mae'n y
rhaid ini ystyried, Preg. 7. 14. Amser blinder
Jacob oedd hi, pan ddarsu i'r Apostol
gynggori'r ffyddloniaid i brynnu'r amser:
Y mae Duw yn llefaru trwy ei wialen, cyn ydy
gytled a thrwy ei air, i bob un o'r ddau,

*Scola crucis, est
Scola lucis. Luth.
Psal. 94. 12.*

y mae'n rhaid i ni roi A
clust. Y mae Duw wei- am
thiau yn dysgu ei bobl, wy
fel y dylgodd *Gedeon* wyr ne
au

Succoth, Lurn. 8. 16. A drain yr anialwch
ac a mieri. Bydded y cystudd o ba fath
neu radd bynnag y fo, naill a'i ar ein per- am
sonau, ein henwau, ein meddiannau, ein
teuluoedd, ein Heglwys neu 'n Teyrnas,
ie, ac o hir bara, mae'n rhaid i ni edrych
arno megis oddiwrth Dduw, ac er daioni
i ni. Canys y mae pob cystudd yn llefaru
wrthym yn iaith *Ehwad* wrth *Eglon*, gair
oddiwrth *Dáum* sydd gennyf attat ti; A
Duw a wna gyfrif a ni am y gwial a olsodo
efe arnom ni. Mi lefaraf fwy am hyn mew-
lle arall.

4. Mae'n rhaid prynnu *amser yr Efengyl*.
Amser yr Efengyl yw ein cynhauaf ylfryd-
ol ni, ac y mae yn ynfydrwydd anferth
gyfgru neu ddiogi y cynhauaf. Amser cy-
faddas yn wir yw amser yr Efengyl, hynny
yw, amser goleuni, amser ferchawgrwydd,
amser

amser bywyd, amser rhydd-did. Yn awr y mae Uldcorn y Jubili yn canu, ac fe ellir cymmeryd i fynu a rhyddhau pob dyledion a gwystlon. Yma y mae rhydd-did i'r Carcharorion truein, ac agor yd y carchar i'r sawl ydynt yn rhwym. Amser cymmeradwy yw 'e yn awr, a dydd iechydwriaeth, 2 Cor. 6. 2.

Amser i gymmeradwyo, neu amser i gael ein cymmeradwyo, amser euraid a gogoneddus yn wîr. Wele, yn awr y mae ffordd lydan ac amlwg i'w Drugareddfa ef, y Cleddyf tanhyd a aeth ymaith, mur y gwahaniaeth a aeth i lawr, pob barrau a phyrth a dynwyd ymaith, Act o ryddhad a gyhoeddwyd, ac y mae cennad a ffordd rŷdd i bawb ddyfod a bod yn gadwedig ; y mae pardynau yn barod, Esa. 55. 6, 7.

Bechaduriaid, y mae'r Arglwydd Iesu eich anwylyd hygar, y Tangneddyfwr mawr, yn awr yn taer-ersynarnoch a'ngadw eich eneidiau truein, trwy wahawdd, curro, disgwyl ac addaw nawdd i chwi, Dihar. 1. 23. 9. 4, 5. Esa. 65. 2. Matth. 11. 28. Date. 3. 20. Can. 5. 2. Joan 6. 35. Y mae trylorau gras wedieu hagoryd, a'u cynnyg ar werth er brîs bychan, heb

Tempus acceptum, neu tempus acceptabile.
Beza in loc.

*Quod offertur
gratia ex gra-
tia Dei est, qui
sua constituit
rebus omnibus
momenta ut ob-
latam occasionem
arripiamus.*

erian

arian ac heb werth, *Esa.* 55. 1. *Datc.* 3. 18. Oddig
brysiwch a dewch, pwrcefwch, prynnwcyff
y perl mawr-bris sy wèll na Gemmau, yn
chwi a gewch drysor yn y Nefoedd. Ffason Arg
Duw, gwaed gwerthfawr, dillad gwynnion Y p
Aur coeth, a bywyd tragywyddol eich; w
eneidiau na byddant bŷth feirw a dal extrac
gael: Ystyriwch hefyd, fod yr yspryd glangym
yn awr yn galw, ac yn cynnyg ei ygmmorth a bil
i gau'r fargen, ac i glymmu'r clwm prioda Gw
rhwng Crist a'ch Eneidiau chwi, *Heb.* 3 edry
Os collwch chwi'r cyfamser yma, chwi'r Sa
ellwch fod bŷth heb gael y cyffelyb. Y maledi
yr Yspryd a'r briodas-ferch yn dywedyd, *Tysfem*
red, *Datc.* 22. 17.

5. *Amser y Sabbath neu ddydd yr Arglywydd*, sydd raid ei brynnu: Mae yn rhaid ddy
ini gymmeryd gofal yn enwedig am sancteitac ei
ddio'r dŷdd hwnnw, gan mai Sabbath yng
yr Arglywydd ein Duw ydyw. Y mae'n yn
rhaid treulio'r Dŷdd euraid hwn o'r bore ddy
hŷd yr hŵyr yngwasanaeth ac addoliad ar y
ein Harglywydd, naill ai mewn dyled-am
fwyddau cyhoedd, neilltuol neu ddirgel, atdugy
nid oes colli un rhan o honaw. Na chym'a'r h
merwch ddim rhydd-did ar y Dydd hwnnwyr a
i siarad ymadroddion ofer, coegion ac an- Y
fuddiol, neu i chwarae neu farchogaeth yr A
prynnu, gwerthu, neu weithio. Y mae'n
pechod ofnadwy hwn (sy'n annog Duw i fyn
ddigofaint),

8. Oddigofaint) o dorri 'r Sabbath, yn bechod
wch cyffredin ; y mae cantoedd yn y wlad hon
u, yn gwafanaethu'r Cythraul ar ddŷdd yr
afor. Arglwydd yn fwy nag ar un diwrnod arall.
ion. Y pryd hynny y mae dynion yn cael amser
eich; waftanaethu 'r Diafol, ac i fodloni eu
ll ectrachwantau, ac i fyned i'r Dafarn, neu i
glan gymmeryd difyrrwch mewn chwaryddiaeth
ortha bibiaeth. O na byddai i Swyddogion,
oda Gweinidogion, Pennau-teuluoedd a Rhieni,
. 3. edrych at hynny, *Neb.* 13. 17. Arglwydd
hwyl Sabbath a orchymynnodd i ti, a' th fâb
maeth ferch, a' th wasanaeth-ddynion a phaerb
Tyfenn dy byrth sancteiddio'r dydd hwnnw.

Fe elwir y Sabbath yn gymmanfa fanc-
rglaid, *Levit.* 23. 2. ac y mae Arglwydd y
nai dŷdd hwnnw yn Dduw sanctaidd, cyflawn,
teim ac eiddigus anfeidrol. Galwyd y Sabbath
oath gynt yn *Regina dierum*, Frenhines y dyddiau,
ae' yn y Testament newydd fe'i gelwir yn
preddydd yr Arglwydd, *DATE.* 1. 10. yn ddŷdd
liadar yr hwn yr ydym yn cadw coffadwriaeth
led-am y drugaredd fwyaf, sef, am ogo neddus
, a ddyfodiad ein Harglwydd a groeshoeliwyd,
ym-a'r hwn y darfu i'r Cristianogion puraf yn
anwyr amserau puraf ei gadw yn ofalus.

Yn y prif amserau yr oedd cadw dŷdd
eth yr Arglwydd yn ddifrifol ac yn gaeth yn
ae' prawf neu nôd o Gristianogrwydd. Pan
w yfynnwyd y Cwestiwn, *Servâstî Domini-
cum?*

cum? a gedwaiſt ti ddydd yr Arglwydd? Yr ateb a roddwyd, *Christianus sum, intermittere non possum*. Cristion wŷf nid allaf beidio. Ymadrodd Disinydd enwog oedd, dywedyd, y barnai efe am grefydd gwr yn ol y parch a'r goſal a fai ganddo gadw dŷdd yr Arglwydd. Christianogion y mae'n rhaid i chwi gadw Gorphywysfa eich Arglwydd, a chyflawni dyledswyddau sanctaidd ei addoliad ef yn ofalus, yn barchedig ac yn ysprydol, *Ioan. 4. 24.* Os meddyliwch bŷth gael cadw Sabbath tragedyddol gyd-a Duw mewn gogonian byddwch ofalus am y ddyledswydd hon. Iw chadarnhau hi ystyriwch,

1. Mor gaerh y mae'r Yspryd glan yn eis goſod hi arnom ni, ac i ba ddiben y mae hi: *Cofa y dydd Sabbath i'w sancteiddio ef* Exod. 20. 8. Y dŷdd bendigedig hwn am Gymmundeboedd a Duw, sydd i'r agfyfyrio arno cyn y delo ef; am hynny y prydnau oflaen y Sabbath, gorhennwch eich hol orchwylion angenrheidiol, fel na bo gennych ddim i'w wneuthur ond y gwaith a berthyno i'r dŷdd hwnnw. Byddwch fel gwada'r prophwyd *Dafydd*, Psalm 112. 5. *Hywodraethu eich achosion wrth farn, yn enwedig eich achosion ysprydol.* Pe disgwili eich gael cymdeithas rhwng gyfaill angheddus, a fynnech chwi eich cael mewni

gwedol

gwedd anrhefnus; neu yn ysgubo ac yn
glanhau eich tai ar y dýdd hwnnw, a'r
cwbl yn annosparthus? Ar ddýdd yr Ar-
glwydd chwi a ddylech ddisgwyl o ddisrif
am ddynessiad a phresennoldeb Brenin y
Gogoniant, am hynny gwnewch bob pêth
yn barod i'w groefawu ef.

2. Cofiwch Addaf-eiriau godidog, ac
Enwau 'r dýdd bendiged hwn, fe a'i gel-
wir yn ddydd uchel, yn ddydd sanctaidd,
yn sanct yr Arglwydd, yn ogoneddus, Esay.
58. 13. Am hynny prynnwch ef, na chollwch
ddim Sabbathau ond hynny.

3. Ystyriwch fendithion ac Enaid-fudd-
iant y dýdd hwnnw, os cedwir ef yn
iawn. Diwrnod Marchnad eich Arglwydd
ydyw, ar yr hwn y cewch chwi'r Olew
gwerthfawr, y mae mŵn-gloddiau Aur,
a thryforau Gras wedi eu hagoryd ar y
dýdd hwnnw. Y mae ammheuthun-fwyd
ysprydol i'ch eneidiau newynog, at y rhai
y'ch gwahoddir gan Grist ar y dýdd hwnnw
Es. 55. 1. Y mae'r Yspryd glan yn anadlu
ac yn chwythu y dýdd hwnnw, trwy ddir-
gel a hyfryd awelau'r hwn y mae'r Sainct
yn efgyn tu-a'r nêf. Y mae'r Duw mawr
yn dyfod i wared, ac eneidiau grafol yn
mynd i fynu 'r dýdd hwnnw, Date. 1. 10.
Ac y mae gan y rhai dispaddedig a gad-
want Sabbathau Duw addewid am enw yn
ei

ei dŷ ef yn dragwydd, *Esa.* 56. 4, 5. M
allwn 'chwannegu 'r bygythion tost, a bar
nedigaethau hynodol Duw ar halogwyr
Sabbath, neu ddŷdd yr **Arglwydd**.
gŵr a gafwyd yn cynnytta ar y dŷdd Sab
bath trwy orchymmyn digyfrwng oddiwr
Dduw a labyddiwyd fel y bu efe farw
Num. 15. 32, 34, 35, 36.

III. Pa fod y mae'n rhaid prynnu
Amser?

Atteb. 1. *Trwy gymmeryd a gwneuthur
goreu o bob amser cyfaddas tu-agat og
neddu Duw.*

2. *Trwy ddal gasel ar yr amser presennol
a'r dydd gras yn awr er mwyn sefydlu
ficerhau eich cyflwr dragwyddol.*

3. *Trwy wneuthur y goreu o bresennol foda
ion gras, er mwyn cynnyddu o honod
yn fuan mewn gras.*

4. *Trwy wneuthur pob daioni ag alloch
eraill tra y galloch.*

5. *Trwy ymdrechu am gadw i fynu gym
mundeb dianwadal a Duw mewn dyled
swyddau sanctaidd.*

6. *Trwy wneuthur y goreu o bob rhaglun
iaeth a chroes oddi Allan tuag at fuddian
ysprydol oddifewn.*

7. *Trwy fwrw i fynu eich cyfrifon beunydd
fel y gwneoloch union gyfrif a Duw.*

8. *Trwy*

8. Trwy ymdrechu am drefnu gmaith pob diwrnod fel y perthynai i'ch dydd di-weddaf; fel y galloch fod, wedi gorphen eich gmaith, yn gymmwys i adel y byd hwn.

1. Trwy gymmeryd a gwneuthur y goren o bob odfa tu-ag at ogoneddu Duw: Cristianogion anwyl, hwn yw gorchwyl eich Tad, a'r neges mawr er mwyn yr hwn y'ch ganwyd i'r bŷd.

Fe'ch ganwyd, ac a'ch ganwyd o newydd, i wasanaethu er mwyn budd i'r Duw sanctaidd a bendigedig yn y bŷd; hwn yw'r diben, ~~gogoneddus~~ er mwyn yr hwn y dylech dreulio eich nerth a'ch amser, a'ch gosod eich hunain allan hŷd yr eithaf. Nid oes i chwi esgeulufo 'r hyn yw prif ddiben eich bywyd, sef, tanu a gofod allan Ogoniant Duw yn y byd; pethau eraill ydynt yn is o lawer, ac yn rhaid iddynt fod yn wasanaethgar i hwn. Canys meddwl ac amcan gwafanaethu er elw i'ch Arglwydd, yw'r hwn sy raid i chwi fod bob amser yn ei yrru ym mlaen yn y byd drygionus hwn. Y mae Duw yn difgwyl hynny. *Na fydded it' ddumiau eraill ger sy mron i,* Exod. 20. 3. Fe fyn Duw ei dderchafu

Tempus non potest Deo consecrari, nisi redemptum. Calv. in loc.

chafu yn y galon ac yn ein buchedd hefyd
 Ger bron yr holl bobl i'm gogoneddir med
 yr Arglwydd, *Levit.* 10. 3. Fe s yn
 Creawdr mawr mewn rhyw ffordd ne
 gilydd ogoniant oddiwrth ei holl greadur
 iaid. *Yr Arglwydd a wnaeth bob peth er*
fwyn ei hun, *Dihar.* 16. 4. Y Bŷd i fod y
 ddanghosiad gweledig a rhyfeddol o'i ogon
 iant godidog ef, felly fel mai'r pêth sy ddy
 ledus iddo ydyw, *Psal* 29, 1, 2. & 96.
Rhoddwch i'r Arglwydd ogoniant ei enn
 Rhodio gŷd-a Duw yn ein holl yrfa, a
 amcanu ei ogoniant ef yw'r prif nod o
 bod ni'n Sainct diragrith. Hwn yw'r ma
 gwyn yn y nod a ddylem ni annelu atto,
 pêth a ddylem ei ymlid yn lew, yn galon
 nog, ac a'n holl egni. Pa un bynnag
 wnelom ai gweddio, neu bregeihu, ne
 ddarllain, neu wrando, neu gadw Sabbo
 thau, neu ymddiddan, cynggori neu ar
 gyhoeddi, neu brynnu, gwerthu, aredig
 hau, bwyta, yfed, na wneler hynny e
 mwyn y Bŷd, neu foddhau'r cnawd : f
 ddylai fod gennyn y cyfryw barch mawr
 Dduw, a'r cyfryw ddymuniadau nerthol,
 a serch gwrefog tu-ag atto ef, fel mai bodd
 hau, moli a mawrygu Duw, a fyddai ein
 hamcan pennaf yn ein holl ffordd.

Gristianegion, fe'ch dewiwyd allan o
 bŷd i fod yn dyltio i Dduw, Os nid ym
 ddangoswch

ddangoswch chwi tros Dauw, ei anrhydedd
 ef a'i elw, ni ymddengys neb : *Pawb* (medd
 yr Apostol sanctaidd) *sy yn ceisio yr ciddyd*
eu hunain, Phil. 2. 21. eithr y mae yn rhaid
 i chwi ymwadu, a'ch cadw'ch hunain yn
 isel, oblegid bod hunan-gariad yn llwyr
 writhwyneb i anrhydedd eich Duw gogo-
 neddus. Y mae'r annuwolion yn hŷf ac
 yn lew mewn ffordd pechod, i gynnal i
 synu hawl Tywyfog y tywyliwch, ac oni
 syddwch chwi mor fywiog ac mor brysur
 ar ran eich *Arglwydd*? Y Merthyron a
 syddent feirw yn hytrach na dianrhydeddu
 Duw, y rhai yn llosgi gan Zêl i **ogoniant**
 Duw, a'i gogoneddent ef hŷd yn oed yn
 y tan. Duw a'ch gogoneddodd chwi, *Esay*.
 43. 4. Trwy eich gwneuthur yn Frenhin-
 oedd ac yn Offeiriad, ac 'i grifennu eich hen-
 wau ym mysg y rhai cyntaf-anedig a'r y
 sy'n i grifennedig yn y Nefoedd. Y mae
 genyach chwi le yn ei galon ef, ac enw yn
 ei dŷ ef, yr ydych chwi yn llestri o barch,
 ac a gewch eich perchi, *fel y byddech yn*
ogoniant ei ras ef; Eich tad tragicwyddol
 a'ch nododd chwi, ac a osododdei argraff a'i
 sel arnoch, ac a osododd wyddor o fywyd
 ynoch, fel y carech ef, a byw iddo ef. Y
 gwr a wrthododd gynnal i synu enw ei
 frawd a fu farw, *Deut.* 25. 9. a boerwyd
 yn ei wyneb yngwydd y Gynulleidfa.

Eithr

Eithr gwarth a dir myg tragicwyddol a fych
 ar wynebau y rhai hynny a'r ni safant
 fynu er mwyn anrhydedd y Duw sanctaid
 Dan. 12. 2. Gristianogion, y pechod sy
 dodi 'r dianrhydedd ar Enw Duw, o hech
 wydd pa achos na oddefwch iddo fod yno
 Enei
 eich hunain, a rhagflaenwch ef hŷd ag aym
 och yn eraill. Prynnwch eich amser,
 phrynnwch ogoniant Duw, y mae ei
 dyddiau yn ddrwg, ac nid oes gennych on
 ychydig ddyddiau i'r gwaith hwn, gwnnewgwn
 ef, ac fe ymarddel Duw a chwi, ac a'ach
 derchafa i Deyrnas.

Garedigion yn yr Arglwydd, er ei a my
 bod yn anghyttuno mewn pethau eraill mae
 cyttunwch yn hyn i ogoneddu Duw ar
 ddaiar, fel y galloch yn un-fryd, ac o un gigaet
 nau ogoneddu Duw, Rhuf. 15. 6. Gân waed bed
 bob un a'r y sy'n dduwiol gŷd-a Dafydduna
 sanctaidd, Psalm 34. 3. Mawrygwch Hwn
 Arglwydd gyd-a mi; a chyd-dderchafn sy
 enw ef, 1 Cor. 10. 32. Joan 14. Ephes.
 6. Cynnifer ag ydynt berffaith a syniant by
 Phil. 3. 15.

2. Trwy ddal gafael ar yr amser presenn
 neu'r dydd gras sy'n awr, er mwyn sefydlu a'ch
 sicrhau ein cyflwr tragicwyddol, neu drag
 wyddoldeb gwynsydedig. Y pethau a berth
 nant i'ch Eneidiau yw'r rhai mwyaf; ie,
 yd
 bwys anfeidrol, a phethau tragicwyddolde

fyddylid edrych attynt oflaen dim arall.
 an Od ych yn bwriadu gwneud daioni i'ch
 aid Eneidiau, mae'n rhaid i chwi yn gyntaf
 sy geisio Teyrnas Dduw, *Matth. 6. 33.* a
 hechhipio Teyrnas Nefoedd trwy drais,
 no *Matt. 11. 12.* Ni thal dim i chwi pan fyddoch
 g aym mron meirw ddywedyd, *Marw a*
r, wneuwys o farwolaeth yr union, neu Arglwydd
ei trugarha wrthyf, Numb. 23. 10. Matth.
 25. 11. A gwybydd Bechadur, fod yn rhaid
 ewi gwneuthur y peth yn dy ddydd hwn, bell-
 aach neu beidiaw, *Luc. 19. 42.* Tra fo
 drws Gras yn agored, cyn tynnu'r Bont,
 eidi myned ymaith o drugared, *Esa. 55. 6.*
 mae'n rhaid gwneuthur hyn.

1. Trwy gyttuno a phrefennol alwedi-
 n gyaeth yr Efengyl, trwy ymgysylltu yn ddi-
 aed bed ag Iesu Crist, a thrwy eich rhoddi eich
 afy hunain i fynu yn liwyr ac yn gwbl iddo ef.
 Hwn yw'r un peth angenrheidiol hwnnw
 sy raid ei wneuthur ar frys, dodi eich Enei-
 diau yn ddiogel a pharottoi iddynt dded-
 wyddyd tragicwyddol. Ac am hynny na
 oedwch neu ohirio mo honaw er mwyn y
 Bŷd, eich gorchwyl mawr chwi ydyw,
 a'ch cynnorthwya neu a'ch llygra yn dra-
 gywydd. Yr hwn sydd yn credu a fydd cad-
 wedig, eithr yr hwn nid yw yn credu a ddamn-
 wyd eusys, *Joan 3. 18. Joan 8. 24. Joan*
 12. Oni chroesawch chwi yn awr yr Argl-
 wydd

wydd Iesu ar ammodau mawrion a gogon
 neddus yr Efengyl, se'ch demnir cyn sicre
 a phe baech eufys yn Uffern ym mysg
 Cythreuliaid, 2 Thes. 1. 8, 9. Heb. 2.
 18. Chwychwi y fawl sy ag eisiau Crist a
 noch, a dderbyniwch chwi ef? gan ddyw
 dyd a'ch Eneidiau, Tyred i mewn ti fel
 digedig yr Arglwydd, dyre Frenin y go
 goniant, Psal. 24. 7. Eiddot ti yw'r deyrna
 cymmer yr Orseddfaingc, eistedd yn
 Cerbyd pennaf, cymmer i fynu dy letty
 ein calonau ni yn dragywydd, ac
 adewch i'r Plentyn marw orwedd yn lle
 Plentyn byw; a bŷd marw, a thrachwan
 tau damnedig, ke y dylai eich Arglwyd
 letteua: O ddŷdd bendigedig ac awr dded
 wydd, yn yr hon y cyfersydd Etifedd
 Nef, a Phechaduriaid truein, ac a briodann
 Dyma gymmar i chwi! a ymwrthodw
 chwi a phawb eraill, Pechod, y Diafol,
 Chymdeithion cnawdol, ac ymgyfylltu
 Thywysog y bywyd? lleferwch y gair,
 thyna ddiwedd o'r gwaith, agorwch y dda
 ac efe a ddaw i mewn yn ddiai, ac
 drig gyd-a chwi yn dragywydd. Yr hy
 oll a rodde y Tad iddo ef, a ddaw at
 ef, a'r hwn a ddél ni's bwr' efe allan ddim
 Joan 6. 37. Danc. 3. 20. Esay. 26. 13. & 4
 5. 2 Cor. 8. 5. Acts 16. 30.

2. Trwy edifarhau yn ddioed. Hwn yw'r ail waith mawr yn yr hwn y mae 'n rhaid i chwi frysio; Canys hŷd oni wneles hyn, yr ydych mewn perygl bob awr o syrthio i llffern. Cofiwch yr 'Stori dost am y wraig, yr hon, pan oedd ei thy yn llosgi, y llosgwyd ei phlentyn, tra fu hi yn achub peth o'i dodrefn. Bechaduriaid, y mae eich perygl yn fawr, y mae eich amserau cysfaddas yn ehedeg, ehedwch chwithau cyn gynted. Gadewch i mi lefaru wrthych fel y llefarodd yr Angel wrth Lot, Gen. 19. 16, 17. Pan oedd efe mewn perygl o gael ei llosgi, *diango am dy enioes, na saf rhag dy ddifetha.* Ni ellir sicrhau bywyd ac iechydwriaeth eich Eneidiau hēb hyn, *Act. 11. 18. 2 Cor. 7. 10. Luc. 13. 3.* Am hynny ymdrechwch am adnabod Plâ eich calonnau, i Bren. 8. 23. a branerwch i chwi franar, Jer. 4. 3, Hauwch mewn dagrau, ac ewch yngŷd ar gwaith yr awr hon, cyn darfod y dydd heddyw, cyn diweddu'r bregeth hon; rhag y dywedir am danoch chwi, fel y dywedwyd am y wraig honno *Jezebel*, Date. 2. 21. *Mi a roddais iddi amser i edifarhau am ei godineb, ac nid edifarbaodd hi; ac feily i ddigofaint yr Arglywydd ddyfed allan fel tân, a llosgi fel na byddo diffoddydd,* Jer. 4. 4.

3. Trwy wneuthur yn orchwyl mawr i

chwi

chwi siccrhau hawl yng Hrist, ynnill eich eglurder am y Nefoedd yn loyw ac yn eglur. Gristianogion, hŷd oni ynniiloch wylion ac arwyddion cariad Duw i'ch eneidiau, hŷd oni byddoch yn siccr am wirionedd eich ffŷdd, a phurdeb eich edifeirwch, a thrwy hyn o faddeuant pechod, ac o'ch gafael yn yr Arglwydd Iesu, ni ellwch chwi gael ond ychydig ddiddanwch yn eich Eneidiau, neu hysder tu-ag at Dduw. Am hynny gweithiwch allan eich Iechydwriaeth a'ch holl egni, *Phil. 2. 12.* *Gwnewch eich Galwedigaeth a'ch Etholedigaeth yn siccr,* *2 Petr. 1. 10.* Fel y galloch ar fail ddiogel ddywedyd mal y dywedodd yr Eglwys *Galar. 3. 24.* *Tr Arglwydd yw sy rhan i medd sy enaid, am hynny y gobeithiaf ynddo, ti yw ein Tad ni,* *Efay. 63. 16.* Neu fel y dywedodd Job sanctaidd yn ei ddygn gyfludd, *Job 19. 25.* *Myf i a wñ fod sy mbryn-wr y, fyw; eiddo ti ydwyf, cadw fi,* *Psal. 119. 94.* *Tn ddiai dy was di ydwyf fi,* *Psal. 116. 16.* *Fy anwylyd sydd eiddo fi, a minneu yn eiddo fy anwylyd,* *Can. 2. 16.* Gristianogion, fel ellir cyrrhaeddyd y Ffydd ddiogel hon, gweddiwch am dani, a chanlynwch yn lew ar ei hól hi, fel i'ch felier i fynu hŷd ddŷdd prynnedigaeth, fel y trefnir i chwelly fynediad i mewn i dragwyddo Deyrnas ein Harglwydd a'n Hachubwr le

su Ghrist, 2 *Petr.* 1. 10, 11. Ac O mor dda
 y darfu iddynt hwy byrnnu eu hamser
 gwerthfawr, y rhai a siccrhaesant eu He-
 neidiau na byddant feirw yn dragwyd.
 Gwybyddwch hyn, fod siccrwyd yn gofyn
 diwydrwydd a dyfal-bar a; am hynny mae'n
 rhaid i chwi fod yn ddianwadol yn arfer y
 moddion, a dal gafael ar bob amser cy-
 faddas ac odfa i fwynhau 'r Efengyl. Hyn y
 mae ein Harglwydd yn ei ganmol ym *Mat.* 11,
 gan alw ei gwaith hi yn gwrando'n ddy. Fal
 ar bregethiad y gair, yn ddevis y rhan-
 dda, *Luc.* 10. 42. Yno y cewch chwi brofi
 afonydd Grisia, a gweled mwn-gladd
 aur Athrawiaeth iachus, a Ffynonnau Ie-
 chydwriaeth. Dyma le rhyfeddodau Yspryd-
 dol, lle y mae'r meirw wedi eu cyfodi, y
 Gwahangleifion wedi eu glanhau, llygaid
 y Deillion wedi eu hagoryd, a'r Cythreul-
 iaid wedi eu bwrw allan; Ordinhadau'r
 Efengyl ydyw'r Rhodfeydd euraid lle mae
 Brenin y Gogoniant yn rhodio: Y Gwlau
 yn y rhai yr ennillir eneidiau anfarwol i
 Dduw, ac yn y rhai y mae'r calonnau dryll-
 iog yn eisgor hŷd oni Ffurfier Crist yn-
 ddynt. Trwy'r Pibellau euraid hyn y ty-
 welltir Dwfr y bywyd ar eneidiau sychedig
 hiraethlon, er mwyn llonni eu hysprydion.
 Yma y mae'r Athrawiaeth wedi ei phre-
 gethu, a geiriau trwy ba rai y byddwch

gadwedig, *Aels* 10. Yma y cafas Mam Crist ef gan mai'r lle ydyw, yn yr hwn y mae'r Priod-fab a'r Brïodas-ferch yn ymgyfarfod ac yn ymhyfrydu yngŷd. Na ymwr thodwch a'r Cynnulleidfaedd arbennig cofiwch beth a gollodd *Thomas* trwy fod yn absennol pan ddaeth Crist. O deuwch a bŷst Pyrth Doethineb, ac a Phiterau gweigion gosodwch eich hunain tan Bistyllau'r Cyssegr. Ar y Dyfroedd hyn y mae'r Angel yn ym symmud, ac Eneidiau a iacheir Hon yw'r ysgol lle y dysgir holl blant Duw gan Dduw, ac a'i hathrawiaethir i Deyrnas Nefoedd.

3. *Trwy wneuthur y goreu o bresennol fodion Grâs, er mwyn cynyddu o honoch yn fu mewn Grâs.* Fel y bo i'r had Mwstard felly fod fyned yn bren mawr, *Mattb.* 13. 32. Fe i'ch gyffelybir trefn Cristion i yrfa, Rhodfa, a Gristoleuni'r boreu. *1 Cor. 9. 24. Ruf. 8. 1.* ac am hynny mae yn rhaid i chwi fyned rhagoch, a bod yn teithio ym mlaen tra fod byw. Fe ddylai'r rhai sy'n credu fod mor chwannog i ras, ag y mae dynion y bŷd i elw; o waith y tal un gronyn o ras fwy m thŷ yn llawn o Aur, ie, y mae'n well m Gemmau. Fe i'ch cyffelybir chwi i sŵr, a byw phrennau Frwythlawn, a blannwyd ar lai afonydd dyfroedd, ac chwi a ddylech ddis- gleirio a llewyrchu yn y nos dywyll hon 4.18 halogrwy.

halogrwydd Uffernol, byw yn ddifrycheu-
lyd, ac argyhoeddi'r Genhedlaeth wyrog
drofaus hon. Prennau'r Arglwydd a ddylent
fod yn llawn sughn, *Ps. 104. 16.* Wedi eu him-
pio yn y wir Olew-wydden, a than beraidd
wlith y Nefoedd, chwi a ddylech flodeuo
ynghynteddoedd yr Arglwydd, a Ffrwytho
etto yn eich henaint, *Ps. 92. 12, 13, 14.*
Gristnogion, cedwch eich Lampau 'n llosgi, ac
ewch rhagoch yn eich Fordd, fel yr elo
Dafydd Gras gryfach gryfach. Na wnewch
ddim aros, eithr ymdrechwrch am gael a
chadw'r blaen, fel yr ennilloch y Gamp.
Fe ofynnir i'r Cawr hwyaf dyfu mewn
Gras, cyn gyfledd a'r Cor byrraf mewn
Gras. Fe ddywed rhai am y Crocodil, ei
fod ein tyfu tra fo byw; a phan beidio a
Fe thyfu, fe baid a byw. Pa nifer sydd o
Gristianogion truein yn ymlusgo, y rhai
braidd y Cadwant Enaid a bywyd ynghyd,
gan fod yn debyg i'r Drws ar ei golyn,
Dihar. 26. 14. a pha ham, ond o waith eu
bod wedi dyfod i'w heithaf, a thros ben
tyfu, cyn gynted ag y tarddant uwch-law'r
Ddaiar. Lle y bo gwirionedd Gras, yno y
budd cynnyg am nerth Gras; a lle y mae
bywyd, yno y mae tyfiad, *1 Petr. 2. 2.*
Llwybr y cyflawn sydd fel y geleuni, yr hwn a
lewyrcha fwy-fwy hyd ganol-dydd, *Dihar.*
4. 18. Garedigion, codwch a byddwch, ar
C 3 waith,

waith, cyrchwch at y nôd, *Chwanegmoch at eich Ffydd rinwedd, ac at rinwedd wybodaeth, ac at wybodaeth gymmedrolder, ac at gymmedrolder ammynedd, ac at ammynedd dduw isoldeb*; fel na b'och na segur na diffrwyth yngwybodaeth ein Harglywydd Iesu Christ, 2 Pet. 1. 5, 6, 7, 8. *Am hynny, byddwch siccer, a diymmod, a helaeithion yngwaith yr Arglwydd yr oestadol, 1 Cor. 15. 58. Ac os gwnnewch hyn, nid ysgogir chwi yn dragwydd, Psal. 15. 5.*

4. *Trwy wneuthur pob daioni ag allom i eraill, tra fogenym amser cyfaddas. Am hynny tra'r ydym yn cael amser cyfaddas, gwnawn dda i bawb, Gal. 6. 10. Wrth hyn yr ydym yn canlyn y nod hwnnw o ddaioni Duw, Psal. 119. 68. Da ydwyt, a daionw. Boddhaed pob un o honom ei gymmydog, yn yr hyn sy dda iddo er adeiladaeth, Rh. 15. 2. Y pedair ffordd hon y mae'n rhaid ini wneuthur daioni i eraill.*

Yn gyntaf, Mae'n rhaid i chwi wneuthur hyn yn enwedig yn eich Teuluoedd, i'r fawd ydynt yn fwy digyfrwng tan eich gofal, ac am y rhai y bydd yn rhaid i chwi roi cyfrif ar fylder i Farnwr ofnadwy y byw a'r meirw. Os daeth Crist i'ch calonnau, gosodwch grefydd i fynu yn eich tai yn ddi-oed. Os ydych yn wir rasol, byddwch yn dda i bawb, gan geisio lleffad llaweroedd fel

fel y byddoedd chwi gadwedig, *I Cor. 10. 33.*
 Garedigion, os mynnwch beidio bod yn eu-
 og o waed eneidiau, a llofruddiaeth eneid-
 iau, bwriedwch, osod i fynu addoliad Duw
 yn eich Teuluoedd, a rhodded gwaith Teu-
 luaidd le ac ymostynged i addoliad Teulu-
 aid. Gwnewch eich goreu er dysgu eich
 Plant a'ch Gwasanaeth-ddynion i adnabod,
 ufuddhau a gwasanaethu 'r Arglwydd,
 yr hwn sy wobrwywr i'r rhai a i ceisiant ef
 yn ddyfal. Os Plant *Abraham* ffyddlon
 ydych, gwnewch fel y gwnaeth yntef, a
 rhodiwch yn ei Iwybrau ef, *Joan 8. 39.* Y
 Duw sanctaidd chwiliwr y calonnau, a
 Dystiolaethodd am *Abraham*, *Gen. 18. 19.*
Mi a'i hadwaen ef, y gorchymwyn efe i'w
blant, ac i'w dylwyth ar ei ol, gadw o honyn
florudd yr Arglwydd. Ymddiried mawr yw
 cael gofal a gorchymwyn Eneidiau; o
 herwydd pa ham na adewch i'ch plant a'ch
 gwasanaeth-ddynion syw fel y mynnont,
 eithr gorchymwynwch iddynt ymadael a
 ffodd pechod, yr rhai a'i dygant yn ddiama'i
 i llffern. Ona chymmerai Rhieni a Phennau
 teuluoedd i fynu fwriad Joshua sanctaidd,
Jos. 24, 15. *Ond mysi, mi a'm tylwyth a wa-*
sanaethwn yr Arglwydd. Eithr yn y gwrthwy-
 neb, fe dybygid fod llaweroedd, mal pe
 baent wedi gyrru Duw a'r ymarfer o
 Dduwioldeb ymaith o'u tai; mal pe bai

Rhieni a Phlant, Meistriaid a Gwasanaeth-
ddynion yn bwriadu gwasanaethu'r Diafol
a myn'd i Uffern. *Ioan* 8. 44. Esgelus
dyledswyddau teuluaid sy bechod o snadyw
a gwaeddfawr, a'r hwn (fel y dywedodd
Gweinidog Duwiol) a ddidoa 'r tŷ, ac a
bair i Dduw lawio melldithion ar y Ford.
Darllenwch a chrynnwch rhag ofn rhêg a
meildith y prophwyd, *Jer.* 10. 25. *Tymallt*
dy lid ar y Cenhedloedd y rhai ni' th adnabuam,
ac ar y teuluoedd ni alwasant ar dy enw. P.
fawl un o Wŷr hêb weddio sy'n rhoi ach.
lysur i'w Gwragedd ddywedyd wrthynt
fel y dywedodd *Sephora wrth ei Gŵr*, *Exod.*
4. 25. *Tr wyt ti yn briod gwaedlyd i mi.*
Eich Gwragedd, eich Plant, a'ch Gwasan-
aethdynion, a gwynant hynny yn dôst, ac
a waeddant, naill ai yn fyw neu yn feirw.
O na fuasem ni erioed hêb briodi 'r cyfryw
wŷr, ein geni o'r cyfryw Rieni, ein rhwymo
i'r cyfryw Feistriaid, nad oeddynt yn edrych
am wasanaethu Duw, nac yn gofalu am
Eneidiau. Os Cristianogion mewn gwir-
ionedd ydych, cadwer i fynu yn eich tai
drefn waithadol o ddarllen y Gair, Catechi-
fo a Gweddio; canys pan wnelo Angau
ysgar rhyn goch chwi a'ch Ceraint, fe fydd
yn ddrwg gan eich calonnau, na ddarfu i
chwi wneuthur dim yn rhagor i gynnorth-
wyo daioni eu heneidiau gwerthfawr, *Acti-*
10. 2, 30.

Yn ail, Trwy gymmeryd pob aghlyfur, pa le bynnag y b'och, neu y deloch; i gynnorthwyo troedigaeth pechaduriaid colledig. Os profafoch fod yr Arglwydd yn dirion, ac iddo 'ch dwyn allan o'r Pair haisarn, fel pentewynion o'r gynneudan, pa le, pa le y mae 'ch tosturi a'ch trugaredd tu-ag at Eneidiau mewn enbydrwydd? A fedrwch chwi ymfcdloni bod yn dedwydd, *Jude 22.* a myn'd i'r Nef, yn vniig, a pheidio gwneuthur eich goreu tryw eich gweddiau, eich cynghorion a'ch Esamplau, er perswadio a thynnu eraill i'r ffordd sy'n arwain i'r Nef? Y mae dynion drwg yn brysur tros y Cythraul, y ihai fel malwod, ydynt yn gadael eu llŷs ar eu hol, pa le bynnag y delont, ac ydynt yn arloes gwenwyn pechod, y naill i'r llall, ac felly yn cynnorthwyo eu damnedigaeth. Pa liaws a welwch chwi yn ymdrybaeddu yn eu gwaed, ac yn prysfuro am y cyntaf i Uffern, cyflwr diobaith a gresynus y cyfryw rai a ddylai eich cyffroi chwi i dosiurio, a pheri i chwi lesaru gair mewn pryd er Iechydwr iaeth iddynt. Eich Arglwydd anwyl, yr hwn a ddylech chwi ei ganlyn, a gerddodd o emrych, gan wneuthur daioni, *Acts 10. 38.* Efe a wnaeth y goreu o'i amser i droi pechadures nodedig; (*Joan 4*) er ei fod e'n ddeffygiol ac yn fychedig, ni ofalodd am

gael y bwyd, o waith fod yn well ganddo
 gael yr odfa i ddwŷn ei henaid allan o rwyd
 Satan, a'i hachub hi. Pan alloch, wrth
 eich byrddau, neu wrth brynnu a gwerthu,
 neu deithio, gael achlysur i son am Dduw,
 a phethau a berthynant i Dduw, a gadel
 pêth dwysbigiad ar y Cwmpeini. gwnewch
 hynny. Mal hyn *Philip* gan gwympo i mewn
 at yr Eunuch tra yr oedd 'e'n marchogaeth
 ar ei ffordd tu ag adref o *Jerusalem*, a
 nessaodd atto, ac a fu yn Offeryn i achub
 Enaid yr hwn na welodd efe mo hono er-
 ioed o'r blaen, *Acts* 8. A thrwy'r yma-
 drodd nefol a ddiferodd o enau Mr. *Carter*,
 Bugail *Brainford* yn *Suffolk*, y trowyd
 Gwraig-fonheddig tra yr oedd hi yn
 disgwyl arno yn ei Staffell yn twymno ei
 Wely ef. Gair wedi ei lefaru mewn am-
 fer, a ddichon trwy fendith Dduw gadw
 Enaid; a'n dyled ni yw cynnyg hynny.
 Mr. *Ignatius Jordan* o *Exeter*, oedd dda
 rnyfeddol y ffordd hon; yr hwn a ai o Dŷ
 i Dŷ i ddwŷn ar gôf i'w gymmydogion y
 pethau a berthynent i'w heneidiau. Nid
 oedd oñi nachywilydd ar *Dda ydd sanctaidd*
 lefaru am Dduw o flaen Brenhinoedd, *Psal.*
 119. 46. a mynegi yr hyn a wnaeth Duw
 i'w enaid ef, *Psal.* 66. 16. ac, eb-
 efe, *Dysgaf dy ffyrdd i rai anmir*, a phecha-
 dnriaid

duriaid a droir attat, Psal. 51. 13. Canys bydd i'r hwn a drodd bechadur oddiwrth gyfeiliorni ei ffordd, gadw enaid rhag angau, a chuddio lliaws o bechodau, Jago 5. 20. Pan fo'ch Cymmydogion un amser yn gleifion, a than law Dduw, cymmerwch yr achlysur honno i ymweled a hwynt, i ddŵyn Angau a Barn ar gôf iddynt, a pheri iddynt ddeall angenrheidrwydd Ffŷdd ac Edifeirwch, hêb y rhai ni all bod dim gobaith am y Nefoedd. Y mae'n Ddiha-reb gan rai, ddywedyd, *Fod yn rhaid taro'r baichern tra fo'n dwymn.* Ar eu claf-wlau, pan fo Angau'n edrych yn gethin yn wynebau dynion, fe dybygid eu bod yn ddifrifol, ac yn gymmwys i dderbyn argraff Cyngor ffyddion i'w heneidiau. At yr-hwn cyffyltwch weddi brudd; canys *gweiddi'r Ffŷdd*, (medd yr Apostol) a iachâ'r claf, Jago 5. 15. ac a ddichon iachau'r enaid.

Yn drydydd, Trwy annog a chalonni *ein Cyd-frodyr* yn y ffordd i'r Nefoedd. Mae'n rhaid i ni gynghori *ein gilydd bob dŷdd*, tra y gelmir hi *heddym*, Heb. 3. 13. At ymennog bawb ei gilydd i gariad a gweithredoedd da; a hynny yn fwy, o gymaint a'n bod yn gweled y dŷdd yn nessau, Heb. 10. 24, 25. Y mae gan ddynion drwg a Phlant y Fall eu tyred gyd-a ni; ac ydynt yn ymennog bawb ei gilydd yn y ffordd i Uffern; ac oni ddylai.

Saint

Saint adciladu eu gilydd yn eu fan teiddiafant, ffydd, Ruf. 14. 19. 15. 2. Ephes. 4. 29. 1 Cor. 14. 25. Jude 20. Y rhai oedd yn ofni 'r i o m Arglwydd alefarasant bob un wrth ei gymmy. o wa dog, Mal. 3. 16. Cristianogion a ddylent se a dreulio 'r amser hwnnw mewn ymddiddan y by ion difrifol a buddiol, a'r y mae eraill yn Ni a dreulio ac yn ei ei wastraffu mewn ymddi. Yr A ddanion ofer a llygredig. Dywedwch gyd Mat a'r gŵr oedd wrth fod calon Duw ei hun wrth Dwrch, gwrandewch, yrhai oll a ofnwch Dduw; holl a mynegaf yr hyn a wnaeth efe i m henaid, 25. 1 Psal. 66. 16. Yr hyn a welsoch ac a glyw- foch, sy raid i chwi fynegi i'w gilydd, deb i Joan 1. 3. Byddwch wrth hyn yn cyn- northwyo eich gilydd ymlaen tua'r Nef- oedd, ac yn diddanu y naill y llall trwy y diddanwch a'r hwn i'n diddenir ni ein hu- nain gan Dduw, 1 Cor. 1. 4. Dithen pan i'ch droer, cadarnha dy frod yr, Luc. 22. 32

Yn 4. Mae'n rhaid i ni wneuthur dai- oni i eraill, trwy gyfrannu i'w diffygion hwynt a'u hangenrheidiau oddiellan, ac wrth wneuthur hyn, dryffori i ni dryfforau yn y Nef, cyn y pallo ein tryfforau ar y ddaiar, a cholli o honom y ddau, Matth. 6. 20. 19. 21. Hyn yw anrhydeddu yr Arglwydd a'ch cyfoeth, Dihar. 3. 9. Hyn yw gwneuthur cyfeillion o'r Mamon anghyflawn, a gwneuthur i chwi byrsau, y rhai ni beneidd- iaun,

diuant, a thryffor yn y Nefoedd, yr hwa ni
 Cor. 3. 16. 9. 12. 33. Nid oes anghof-
 i'r mo'r ddyledswydd hon, (Heb. 13. 16.)
 my. o waith mai hau had yw hi, 2 Cor. 9. 6. ac
 entfe a dýf, ac a ddŵg grop neu gynhauaf yn
 an-y byd hwn neu'r byd arall, Preg. 11. 1, 6.
 y. Ni anghofia Duw nio honaw, Heb. 6. 10.
 ldi. Yr Arglwydd Iesu a'i gwobrwyd yn sicr,
 gyd Matth. 25. 40. *Da, was da a ffyddlon, oddi-*
 wrth Grist ar ol hyn, a dal y pwyth am
 holl waith gweithred-wyr da yma, Matth.
 25. 21.

5. Trwy ymdrechu am gadw i synu gymmun-
 deb dianwadal â Duw ym mhob dyledswyddau
 yn sanctaidd. Gristianogion, chwi ellwch golli
 amser hŷd yn oed yngwafanaeth Duw, oni
 byddwch yn ofalus ynddo i ymddiddan ag
 ef. Gochelwch yspryd ysgafn mewn gorch-
 wylion pruddaidd. Y mae Duw yn edrych
 ar y galon, ac yno fwyaf. Y mae rhyw
 ymbarottoad difrifol yn angenrheidiol cyn
 nessau o honoch i âwydd y Duw goruwch-
 afa sancteiddiol. Joseph a'i heilliodd ei hun
 cyn dyfod o honaw i âwydd Pharao. Gen. 41.
 14. Aed eich eneidiau nefol-anedig ym
 mhob dyledswydd, gýd-a'r Ddyweddi glaf
 o gariad, allan i gyfarfod a'ch Arglwydd;
 ac nac ynhoffwch mewn dim arall. Nid
 Delw'r gŵr, ond prefennoldeb y gŵr, a
 fodlona'r wîr-ferchog Ddyweddi hiraeth-
 llop.

lon. Golwg wynfydedig yw gweledeneirw v
 iau yn tynnu tu ag at Dduw, yn dylg Bw
 gën ac yn hiraethu am yr Arglwydd Iesu arc
 Grist, *Psalm 42. 1, 2.* O ymdrechwch a gogo
 gael y fath agwedd o galon, ac achwynw Duw
 rhag y spryd cyfng a chûl. Na chyflawnw a fyd
 ddylediwyddau er mwyn Dyledswyddau hyn
 felly i wneuthur Dyledswyddau yn Ddibach
 dyledswyddau: ond megis y cyfrwng trwy y bu
 hwn y gall eich eneidiau nessau at Dduw Hany
 a chyfarfod ag ef. Wyneb-pryd a phrif 6.
 fennoldeb Duw mewn dyledswydd, y iuth
 gwir feusydd pentrefol Gogoniant, ie, gw i Dd
 borth y Nefoedd, *Gen. 28. 17.* Bydd yw
 hyn yn eich meddyliau, ac yn wir fwriad cany
 eich calonnau, a disgwiliwch ef yn da at D
 bob gwaith ag y neffaoch at Dduw. Glymthau
 eich eneidian wrth Dduw a dywedwch, Vac y
 peth a ddeisyfias i gan yr Arglwydd, hym chyl
 a geisiaf; sef caffael trigo yn nhŷ'r Arglwyd Rhuf
 holl ddyddian fy mywyd, *Psal. 63. 8. 27.* ac ac
 84. 2. Nid yw Dyledswyddau ond y Cyfed;
 tedd neffaf allan yn unig, ond rhith, plisgy wran
 a chelain Crefydd; megis Pibellau he Mic.
 Ddwfr, Bronnau heb laeth, Hwylau he Ani
 Wynt, neu Gorff heb Enaid, nad oes dim y C
 bywyd ynddo. Ymae cynydd eich Gras a' ddy
 fansteiddrwydd yn ymddibynnau ar eis Aar
 cydnabyddiaeth a'ch cymmundebe a Duw ffrw
 Gras. Bod *Moses* ar y mynydd a barod Yn

eneirw wyneb ddisgleirio ; a bod y Brenin ar
dylg Bwrdd a barodd i *Nardus yr Eglwys* roi
d i arogl, *Can. 1. 12.* Prefennoldeb y Duw
ch a gogoneddus ar y Sabbath, prefennoldeb
Duw mewn Gwedi, neu yn y Sacrament,
a fydd i'ch Eneidiau fel mer a brasder, a'r
ddi hyn a bair i'ch dwylo ddiferu gan Fyrrh,
dib a'ch byfseidd gan Fyrrh yn diferu. Mal hyn
rwg y bu ar y Ddyweddi, pan eftynnodd ei
Hanwylyd ei law drwy'r twll, *Can. 5. 4, 5.*
6. *Trwy wneuthur y goreu o bob Rhaglun-*
gwaith, bob diddanwcb, bob Croes er Gogoniant
Dduw, a llef sad ysprydol i ni 'n hunain. Nid
yw Duw yn gwneuthur dim yn ofer ;
canys y mae fe'n edrych yn neilltuol tu-ag
dusat Ddaioni ei Bobl yn ei holl Oruchwiliae-
lymthau : Y mae efe yn amseru, ac yn mesur ;
vac yn trefnu pob Rhagluniaeth dywyll a
chytuddiol er llef sad i'w Eglwys, *Jer. 24. 5.*
Rhuf. 8. 24. Heb. 12. 11, 12. Y mae cerydd
ac addysg Duw yn gyffredin yn cydgerdd-
ed ; o herwydd hynny y mae'n rhaid i ni
wrando y Wialen, a Phwy a'i hordeiniodd,
Mic. 6. 9. Y mae lleferydd gan y Wialen ;
Anifeiliaid a allant glywed y Wialen, ond
y Credadyn sy'n gwrando y Wialen. Fe
ddylai Gwialen Duw beri i ni fel Gwialen
eic *Aaron*, flaguro, flodeuo, a dwyn heddychol
ffrwyth Cyflawnder, *Numb. 17. 8. Heb. 9. 4.*
In awr o's mynnwch chwi fod yn well trwy
gyfuddiau,

gystuddiau, gwnewch eich goreu er gwne
thur tri phêth.

1. Deall amcan neu seddwl Duw y cof y
ddynt, am ba bechodau a wnae: hpwyd, ne y
Ddyledswyddau a esgeuluswyd, yr anfon yn G
wyd hwynt: Cennadau Duw yw cytuddiau jo yr
ac ni ddylem ni bŷth fod yn llonydd ne fawr
gwypom eu neges, *Job* 10. 2.

2. Canfod llaw Dduw yn yr holl Gyfudd
iau hynny. Felly y-gwnaeth *Dafydd*, *Psal*
39. 10. A *Job* dduwiol, *Job* 1. 21. *Hof*. 6.

3. Ymdrechu am ateb dibennion Du
yn eich caledi a'ch trallodion, fel i'ch gwne
ler yn oſt yngeliddiach, yn sancteiddiach, a
yn nefolach nag o'r blaen: fel y canfyddom
ac y deallom, mai da oedd ini gael ein cy
studdio. Y mae gennym gymmaint rhesw
i fyn'd at Dduw i geisio bendith ar ein Gw
alen feunyddiol, ac ar ein Bara beunyddio

7. Mae'n rhaid prynnu'r *Amser trwy fyr*
i fynu eich cyfrifon beunydd, ac felly gwne
thur union gyfrif a Duw, a pheidio myn'd ym
mhellach yn ei ddyled ef. Hyn a fydd
ffordd i gael cydnabyddiaeth, i ynnil madd
euant, cyn eich galw a pheri i chwi ro
cyfrif. Dyledswyddau dirgel, os gwne
hwy 'n dda, yw'r dyledswyddau melysaf
ac etto a esgeuluswyd yn dost gan y Sain
eu hunain, Chwi a ddylech ymneilltuo bo
nos, a threulio ychydig amler mewn bu

nan-ymholiad ; a phan eisteddoch yn unig, ymddiddenwch a'ch calonnau, a gelwch i'ch ymofnwyd y pethau a aeth heibio ac a'wnaethoch yn Gen. 24. 63. I Isaac fyned allan i fyfyr-iau ym mlyn yr hŵyr ; Dyledswydd werth-fawr, ond a arferir yn anfynych. Cristia-nogion a ddylent, dreulio cymaint ag allont hepcor o'u hamser mewn gweddiau byrion a myfyrdod sanctaidd. Ac O mor anhawdd yw esgyn i'r Mynydd hwn o Fy-fyrdod Nefol ! Y mae'n hawdd iawn ac yn hyfryd gennym feddwl am y bŷd, Mwyn-h, a fiant Pechod, Cyfeillion, Golud, a thrybestod bydol ; Eithr myfyrio ar Dduw, y Nefoedd, Tragywyddoldeb, annigonolrwydd ac ofredd y Creadur, chwerwder Pechod, sicr-wydd Marwolaeth a Barn, (gwir ymysga-roedd Crefydd) sydd anhawdd iawn. Cyn gorwedd o honoch yn eich gwylau y nos, gelwch eich hunain i gyfrif trwy'r fath gwestiwnau a'r rhai'n.

1. Mi fum byw lawer o flynyddoedd yn y bŷd ; Beth a wneuthum i yn fy holl ddydiau ? A attebais i ddiben sy mod yma ?
2. A fu arnaf sanctaidd arswyd Duw ynghanol sy ngorchwylion bydol y dydd hwn ? Pa feddyliau a fu gennyf am Farwolaeth a Barn ? Pa le y bu fy nghalon i ?
3. Pa fodd y cyflawnais i ddyledswyddau

y dydd heddyw? Pa rai oedd Pechodau
dýdd heddyw, trugareddau'r dýdd heddyw
fel y gallwyf ofyn nawdd am y naill, a be-
dithio Duw am y llall?

4. Pa Gynnorthwy a Chymmundebyn
gefais i a Duw'r Dýdd hwn, yn nyledsw
ddau ei addoliad ef? Oni bu Duw a'm
naid i yn ddieithr i'w gilydd y dýdd hed-
yw, a llawer o Ddyddiau ynghyd?

5. Beth a wneuthum neu a leferais i
Dduw a'i ogoniant y dýdd heddyw
mysg fy Nheulu, neu'n rhyw le arall?
ymddygais i megis Plentyn i Dduw y dýdd
Heddyw? Hyn yw gwneuthur Crefydd
yn orchwyl i ni, neu rodio yn ofn yr Arwydd
trwy'r Dýdd.

8. Gwnewch y goreu o'ch hamser trwy
drecbu am dresnu gwaith pob diwrnod fel
perthynai i'ch dydd diwedaaf. Diben
dyledswydd, a'r rhefwm mawr am brynnu
Amser sy'n tefyll yn hyn, sef, fel y bydd
cyminwys i farw a sefyll ger bron Du
Am hynny y mae'n rhaid i ni ogoneddu
Duv fanctaidd anfeidrol, a'i wneuthur
Gyfaill ini. O achos hyn y mae'n rhaid
ni sicrhau ein heneidiau, a myned ar
at Iesu Ghrif, a thyfu mewn Gras, gwne-
thur daioni i eraill, ein galw ein hunain
gyfrif, ac eglurhau ein Titl i'r Nefoed
fel y bo'n holl waith wedi ei orphen tra
hū

i'n ddydd, ac na bo dim yn ol heb ei
neuthur, galwed Angau pan y mynno.

IV. Pa ham y mae'n rhaid prynnu? Amser?

Y Rhesymmau pa ham y mae'n rhaid i ni
brynnu ein hamser gwerthfawr, ydynt,

1. Oblegid y dyddiau sy ddrwg.

2. O waith mai rhan i'w hystyried ydyw
o'n doethineb Cristianogol.

Rheswm 1. Oblegid y Dyddiau sy ddrwg.

Dyma Reswm yr Apostol i gadarnhau 'r
ddyledswydd. Y mae Amser gwerthfawr a
Dyddiau drwg yn cydreddeg; am hynny
mae'n rhaid peidio colli un rhan o amser
Abychan. Mi egluraf hyn i chwi mewn
ychedig o bethau yn neilltuol.

1. Y mae Efran gau Athrawiaeth, neu
Opiniwnau Cythreulig, Cablaidd a Damnedig
yn amlhau. Pa fodd y mae Gweision y Dia-
sol yn ceisio tynnu ymaith a dadseilio hŷd
yn oed Seiliau a Gwyddorion y Ffŷdd
Gristianogol? Yr hen Heresiau damnedig
hynny a gondemnwyd ac a ddiwreiddiwyd
gynt allan o Eglwys Dduw, ydys yn eu der-
byn yn awyddus ac yn eu llyngcu i wared
gan fwy nag ychedig, 2 Tim. 3. 1. & 4. 3.

2 Pet. 1. 12. Chwychwi gan hynny; anwylyd,
a chwi yn gwybod y pethau hyn o'r blaen,
ymgedwch rhag eich arwain ymaith trwy
amrysfusedd yr annwylol, a chwympo o honoch
oddiwrth

oddiwrth eich sicerydd eich hun, 2 Petr. 17. 2 Tim. 1. 13.

2. Bucheddau diras dynion a'u pechoda
aruthbraf sy'n gwneuthur y dyddian yn ddi-
yn eostad. Pa ffieidd-dra melldigedig yd-
yn ei wneuthur ar orsedd y bŷd drygiom-
hwn ! Y mae anwiredd yn amlhau, drygi-
mewn braint a bri, a Chrefydd tan anglo-
Y mae llawer yn cassau grym Duwiold-
Ond nid oes arnynt gywilydd wisgo L-
frau'r Diafol. Oni allwn ni achwyn gŷ-
a'r prophwyd, a dywedyd, megis y d-
wedodd, Hos. 4. 1, 2, 3. Nid oes gwirionea-
na thrugaredd, na gwybodaeth o Dduw yn
wlad : trwy dyngu, a dywedyd celwydd,
lladd celain, a lladratta, a thorri priodas,
maent yn torri allan, a gwaed yn cyffwrdd
gwaed, am hynny y galara y wlad. Ac me-
gis y dywedodd, Esay. 39. 12. 15. Can-
amlhaodd ein camweddau ger dy fron, a th-
siolaethodd ein pechodaun i'n herblyn ; a gwa-
ionedd sydd yn pallu, a'r hwn sydd yn cil-
oddiwrth ddrygioni, a'i gwna ei hun yn y
pail. Ac Amos 5. 10, 12, 13. Cas ganddy-
a geryddo yn y port, — amser drwg yn.

3. Y mae llawer yn wrthnyfig, ac y
ymadael a'r ffydd. Pa fodd y cwympod-
y Cedyrn ? Y mae hyn megis dryg-hain
yn ymdanu ar hŷd y wlad, Matth. 24. 12.
O herwydd yr amlha anwiredd, fe cera caria-
llawer

llawer, Jer. 2. 12, 13. 2 Tim. 1. 15. Datc.

2. 4. 4. Ond yw Duw yn cychio, ac yn bygwth
symmud ein Canhwyllbren, a'n gadel mewn
ydywyllwch? *Datc. 2. 5. Amos 8. 9, 10, 11.*
5. Pa fodd y mae Tylwyth Duw, a Chy-
feillion Crist, wedi eu rhannu, a'u hail-
glo rannu oddiwrth eu gilydd? *Moab ac Am-*
mon, Herod a Philat, a fedrant uno yn er-
byn Crist a'i hawl, pan yw praidd bychan
Crist yn sefyll o hirbell i'w gilydd, i *Cor.*
3. 3, 4. A phan yw pethau yn digwydd fel
yn y mae'r dyddiau yn ddrwg, ac y mae
arnom eisiau prynnu ein hamser.

Rheswm 2. *Prynnu'r Amser a'n gwna nîn*
mir ddoethion. Gwelwch pa fodd y rhodioch yn
ddiesceulus; nid fel annoethion, ond fel doe-
bion; Gan brynnu'r Amser, Ephes. 5. 15, 16.
Calon y Doeth (medd *Salomon Preg. 8. 5.*)
edwŷn amser, a barn. Gweithio tra yw
ni yn ddŷdd, a gwneuthur llawer o waith
mewn ychydig o amser, a genmyl ddoe-
thineb y fawl a'i gwnelo. Pa ddysg bynnag,
Braint a doniau a fo gan Ddynion, nid ydynt
yn ddoethion, oni phrynnant yr Amser.
Gwŷr *Issachar* oeddynt mewn pareh mawr
gyd-a *Dafydd*, o waith y medrent ddeall yr
amseroedd i wybod beth a ddylai *Israel ei*
neuthur, i *Chron. 12. 32.* Y mae'r Duw
twbl-ddoeth, yn llaw 'r hwn y mae ein
hamserau,

hamserau, yn achwyn fod yr Iuddewo'r Ll
yn ynsydion, heb gadw'r amser, *Jer. 8. 8.* ac felly y mae ein Harglwydd Iesu
achwyn ar y Pharisaeid, *Matt. 16. 2, 3.* Angred
hynny fe elwir prynnu'r Amser yn rhod yn d
mewn doethineb, fel y mae'r Apostol yn a
amlygu, *Col. 4. 5.*

R CYMHWYSIAD.

Defnydd. I. **Y**N gyntaf, Os rhaid prynnu
amser, ni a allwn farm
mai diai yna fod tragedywyddoldeb. Bydd
i holl Wastraffwyr ainsfer fwrw am hynny
Y mae mor siccr a dim ag fy'n y býd hwn
fod býd arall. Chwi ellwch anturio eisoes
bywyd, eich Eneidiau a'r cwbl ar wirioned
hynny. Pa ham y gwafgai'r gwynfyded
Apostol *Paul* mor galed ar y rhai oedd yn
yn credu am brynnu'r Amser, ond er
eu llwyddiant tragedywyddol ? Bydd
siccr o hyn, a chredwch y pêth mor ddiog
a phe bai'r ddu Dragywyddoldeb yn
yn ymgynnyrcholi o flaen eich llyga
corporol, a chwithau'n gweled y Cythred
iaid a'r Gwrthodedigion yn eu Cadwyn
Twyllwch, ac yn eu clywed yn llefain
yn yfgrechain yn y flaminau tan tragedy
ddol hynny : ac hefyd yn gweled *Abraham*
Isaac a Jacob, a'r holl Sainct a ymadawfa

ewyr bŷd hwn, ar yr Orseddfaingc, yn canu
 8. Can Moses a'r Oen. Dyma 'r pêth y mae'r
 su y boreu a'r gwaethaf o ddynion naill ai'n ei
 . A gredu neu'n ei ofni. O na bai iddo weithio
 hawd yn ddwys ac yn barhaus ar eich calonnau
 yn chwi oll!

2. Rhagorfraint werthfawr iawn yw od-
 fa Amser. Cael awel o amser cyfaddas i'n
 Trosglwyddo ni i Ogoniant, neu'r sflag
 wen ar y pared, yn ein gwahodd ni at
 ynni eingwaith, i geisio allan i ni nawdd cyn ei
 arni myned hi yn rhy hwyr. Tryffor cyfoethog
 yw Amser nas gellir ei
 ynni brifio, ac etto Tryffor dar-
 hwyr fodedig ydyw. Y mae am-
 eisfer (Rhedegwr Duw) yn

*Punctum est quod
 vivimus et pun-
 do minus.*

rhedeg yn oestad; ie, yn rhedeg mal ped
 ar adenydd Eryrod, ac a'â ymaith.
 Amser a gyffelybir i dywod aur yn rhedeg
 rhwng dau Dragwywyddoldeb, a thrugaredd
 anfeidrol ydyw ei fod e'n rhedeg yn oestad,
 fod gennych ddŷdd i weithio allan eich le-
 chydwriaeth, i gyttuno a'ch Gwrthwyne-
 tra fyddoch ar y ffordd gŷd-ag ef, hyn-
 yw, i wneuthur i fynu'r briw sy rhwng
 Duw a cheneidiau chwi, *Date. 2. 21.* Y
 mae parhad amser yn ansiccr iawn. *Y mae'r
 amser yn fyr, 1 Cor. 7. 29.* Nid yw y cwbl
 ond dyrnfedd, ychydig iawn o hŷd. Nid
 ond ychydig ddyddiau yn chwaneg,
 a chwedyn

a chwedyn eich dŷdd diwedd ; ychyd (fel
oriau yn ychwaneg, ac wedyn eich a
farwolaeth ; ychydig anadlu yn ychwaneg ei go
ac wedi hynny eich anadliad diweddaf.

*Non exiguum tem-
poris habemus, sed
multum perdimus.* Sen.

3. *Amser, er gwerth
fawrocced yw, a'r hwn
ddylid ei brynnu costed
fynno, ydys er hynny ym
oliongymaith.* Bêth a wna wrth

ni i dreulio 'r amser heibio ? Sy'n fynny
yngenu rhai dynion ; cymmwynas ydy gof y
a'r y sy'n sefyll ar eu dwylaw ; ni wyddai
bêth a wnant ag ef. Mor rhyhæl ac m
afradlon y mae'r rhan fwyaf ar y Trys a m
hwn, y rhai nid ynt yn gwneuthur y gore med
o honaw ! Mor fynych y daeth amser c allai
faddas attom ni, ac a ddisgwiliodd wrthym mae
ond ychydig iawn a gafwyd i ddal gasa hon
arnaw ! At ba nifer o Waitraffwyr amser
gellir cymhwyso'r Testun hwnnw a'r y sy
lladd, *Luc. 19. 41, 42.* Ac wedi iddo ddyf prof
yn agos, pan welodd efe y Ddinas, efe a wyl
trosfi ; ni allai efe son am dani heb wyl
gan ddywedyd, pe gwybafit dithen, ie (dy
o'r lleiaf) yn dy ddydd hwn, y pethau drw
berthynent i th heddwch : eithr y maent yn a
yn guddiedig oddiwrth dy lygaid.

4. Y mae diogi ysprydol, drwy'r hwn
ydym yn colli cymaint o'n hamser gwerthfaw
yn ddrwg tost, ac yn enbydus iawn, *Syrithudda,*

yd (fel y dywed *Salomon*) a *bair drym-gwsg*,
 am Dihar. 19. 15. Y mae'r diog fel y Drws ar
 neigolyn, *Dihar.* 26. 14. Y diog fydd frawd
 i'r treul-gar, *Dihar.* 18. 9. Am hynny na
 fyddwch yn ddiog ac yn fusgrell, *Rhuf.* 12.
 11. *Heb.* 6. 12. Yr ydym yn darllain i
 Josuah ddyweddyd wrth yr Haul, *aros*; Eithr
 mddyweddodd Duw erioed
 wrth yr Enaid, *aros*. *Jos.* 10. 12. Y mae Crefydd yn
 gofyn gweithred, llafur a

*Exigua pars esti-
 ta quam nos vici-
 mus.*

diwydrwydd; canys iñd yw hi'n sefyll
 mewn ymwybodau gweigion a gwyntiog,
 a meddyliau'r pen; ond yn ymarfer y
 meddwl a'r galon. Mae'n rhaid dangos
 i'r allan agweddau, a hel gras ym mlaen, y
 mae'n rhaid ymdrechu am y Nefoedd (yr
 hon sy i gyd yn erbyn) a'i hynnill hi, mal-
 ped fai o drais a buddugoliaeth. Feth an-
 ferth a chywilyddus yw gweled gŵr yn
 professu Duwioldeb mewn Han-haint, ac
 yn peidio dilyn ei ddyledswydd. Bwrw
 heibio dy yspryd musgrell a'th Dymmer
 farwllyd, rhag mai tydi a fydd y gwas
 drwg, diog, ac anfuddiol hwnnw, yr hwn
 a fydd yn rhaid ei swrw i'r tywyllwch ei-
 thaf, *Matth.* 25. 26, 30. Gadewch imi
 ddyweddyd wrthych fel y dywedodd gwyr
 Dan wrth eu brodyr, wedi yipio allan wlad
 yr hudda, *Barn.* 18. 9. *Ai teni'r ydych chwi? Cy-*

fodwch, ac na ddiogwch fyned i feddiannu',
wlad. Y mae'r Wlad Nefol o'ch blaen
chwi; cyfodwch a gweithiwrch, ac na
chollwch mo honi o ddiffyg cymmeryd
poen. Na adewch i syrthni ylprydol, trw
fwyrra allan eich amser, rwylstro eich
gwaith, a dwyn eich cyflog, *Date. 3. 11.*

5. *Os dylai 'r goreu o'r Sainet brynnu i
hamser, beth sy raid i bechaduriaid wneuthir*
Chwychwi y rhai a fuoch yn heppian ac y
cyfsgu trwy'ch holl ainsfer, ac heb gerdde
un cam ar hyd y ffordd i'r Nefoedd, on
llawer ar hyd y ffordd i Uffern: a ddyled
gyfodi a gweithio, ac onid e fe'ch difethi
yn dragywydd. *Tra y dymedir, heddym i
gwrandoewb ar ei leserydd ef, na chaledwa
sich calonnau, Heb. 3. 15.* Na threuliwr
mor hael o'r afon chwyrn hon a gwerth
fawr o amser, pob defngn o'r hon s yn tued
tua thragywyddoldeb. *Gan wybod yr am
ser, ei bod hi weithian yn bryd i ni ddeffroi
gyfsgu.* Y nos a gerddodd ym mhell, a'r dy
a'nessaodd: am hynny bwriwrn oddiwrthys
weithredoedd y tywyllwch, a gwisgwn arfau
goleuni. Rhodiwrn yn weddus, megis wrthli
dydd; nid mewn cyfeddach a meddwdod, n
mewn cyd-orwedd ac anlladrwydd, nid men
cynnen a chynfigen; eithr gwisgwrch am d
noch yr Arglwydd Iesu Grist, ac na mnew
ra

rag-ddarvod tros y cnawd, er mwyn cyflawni
eichwantau ef, Rhuf. 13. 11, 12, 13, 14.

6. Os yw yn rhaid gwneuthur y goreu o
amser, a phob rban a munud o honaw; fe wa-
sanaetha hyn i argyhoeddi y sawl sy'n llysu
diwydrwydd difrifol mewn dyledsrydd, megis
peth afreidiol. Pe na bai gorchwyl ein
eneidiau anfarwol yn gofyn gofal mawr a
diwydrwydd, pa ham yr archai *Paul* i ni
yma rodio yn ddiesceulus; nid fel annoe-
thion, ond fel Doethion? Gristianogion, eich
doethineb chwi yw 'nabod eich gwaith, a'r
amser i'w wneuthur ef. Nid oes dim cyt-
gam ynghylch Tragywyddoldeb; yn awr
ymae'r dýdd am y pethau a berthynant
i ch heddwch chwi, na adewch iddo fod
yn guddiedig oddiwrth eich llygaid. Fe
fydd yn athriut iawn, pan fyddoch yn mynd
i'r byd arall, gweled ddarfod i chwi fod
holl amser eich bywyd yn hau'r gwynt.

Defnydd 2. O Holiad. *Profwch a ydych
chwi yn prynnu'r amser ai nad ydych.*

Meddyliwch am y peth a ddywedais i,
a'ch Cydwybod a ddywed wrthych, i chwi
dreulio'r rhan fwyaf o'ch amser mewn pe-
chod ac oferedd. A ydyw eich dyledswydd-
au yn ffrwythlon? A ydyw eich oriau i
Dduw? A ydyw amser a dyledswydd yn
myned law-law? Onid ellwch chwi waeddi

lawer gwaith, *Diem perdidi!* Mi a galla
Ddiwrnod. Holwch eich hunain, peidiw
a distewi neu gau safn Cydwybod; Os fel
y gwnewch, hi a waedda yn grôch ry
ddydd.

Gadewch i mi ofyn i chwi'r ychyd
gwestiwnau hyn.

1. A ddarfu i chwi gwynofain yn brûd
ddarfod i chwi golli'r amser, ac erfyn madd
euant am hynny.

2. A ddarfu i'ch eneidiau lynn'u'n ddir
grith wrth Iesu Christ, ac i chwi eich rh
eich hunain i fynu yn rhwydd ac yn hollo
iddo ef i fod yn eiddo iddo yn dragwyd

3. A ydyw matterion niawrion Gogor
iant Duw a'ch Iechydwriaeth chwitha
yn curo'r cwbl i lawr o'u blaen? A ellwo
chwi ddyweddyd, er ein bod ni'n canlyn ei
Galwad, ac yn gofalu am ein Tylwyth
etto'r ydym yn fwyaf gofalus yngylch e
cyflwr tragwyddol? Pa un ydynt ai o
fyrrwch ai buddiant, ni a aliwn ddywed
mwyniant pechod dôs ymaith, y bŷd
draw. Y mae Duw i'w waifanaethu
anrhydeddu; y mae gennym Eneidiau i
fansteiddio a'u haçhub: y mae gennym am
ser byr i'w brynnu, y mae arnom ddyle
i'w dalu, y mae gennym gyfrif i'w rodd
barn i'w derbyn, a thragywyddoldeb i fy
ynddo. Nid oes dibrifio hyn y mae'n rhan

ni gadw ein heneidiau ; y mae Uffern yn
 wyaf annoddefadwy ac yn dragwyddol.
 4. A wnewch chwi bellach addewid a
 sefyll wrthi, y bydd i chwi rhag-llaw wei-
 thio mwy am dragwyddoldeb, a mynnu
 gwell yspysrwydd am y Nefoedd ? Ewch
 yn fuan ynghylch gwaith Ffydd ac Edifeir-
 wch ; rhag i Angau alw, a'ch bod chwi-
 thau heb fod yn barod.

Defnydd 3. *O Alarnad.* Y byddai Proffess-
 wyr cyn boded oddiwrth brynnu'r amser, neu
 dylu en diwydrwydd, a'n bod yn esgeuliso eu
 dyledswyddau. Mi a allwn waeddi gyd a'r
 Prophwyd, *Jer. 9. 17.* *Gelwch am clar-*
ragedd ; canys pwy nad yw'n euog yn y
ffordd hon. *Amos 5. 16.* Garedigion, o
 echos hyn y dylai ein heneidiau alaru mewn
 leoedd dirgel : Difrifol ystyried yr hyn sy
 ddigon i gyrhaeddyd gwaed o'n calonnau, a
 llifeiriant o ddagrau o'n llygaid. Pa leied
 o ofal ydys yn ei gymmeryd i dreulio'r peth
 hwnnw'n dda, yr hwn pan el ymaith, nid
 oes gennym ddim gobaith y gellir ei adferu
 ni drachefn. Onid ydych chwi yn achwyn
 o eisiau amser, gan weled eich bod yn
 gwastraffu amser. Y mae llawer o esgu-
 lodon coegion a gweinion ; y Gwas a ddy-
 wed fod ganddo Feistr caled, creulon, y
 Wraig a achwyn rhag ei Gŵr anrhafsym-
 mol ;

mol ; y plentyn rhag ei Dad fannuwiol i a
 un arall rhag tlodi ei Dylwyth ; ni all efe
 hepcor dim amser. Pwy bynnag wyt a
 sy'n cymmeryd fod arnat eisiau amser, rho
 gennad imi ddywedyd wrthyt, fod gennyn
 ti galon gnawdol, farw, bechadurus, ddiog
 achos y cwbl. Onid oes gennych chw
 amser i bob peth arall, sef amser i fwyta
 yfed, cysgu, meddwi, canu pibau, a chwarae
 a dim amser i ofalu am y Nefoedd ? A
 ellwch chwi foreu-godi, myned yn hwy
 gysgu, a bwyta bara gofidiau, i ynnill
 bara a dderfydd ; a bod heb gael dim am
 ser i wasanaethu Duw, ac i ymgais am eich
 eneidiau ? A efgusoda hyn chwi ryw ddŷdd
 chwi eneidiau diofal, anwybodus a llesg
 Yr ydych yn gofalu am eich ŷd, eich Am
 seiliaid, eich Defaid, eich Môch, eich Ieiri
 eich Meirch a'ch Cŵn ; eithr am y rhai
 oreu nid ydych yn gofalu dim oll. A ddy
 wedwch chwi wrth y Barnwr mawr of
 nadwy, yn y dŷdd diweddaf, nyni a fynn
 sem fod yn gadwedig, ond nid oedd gennyn
 ddim amser ? Y mae llaweroedd a'r y sy i
 bwyta eu bara trwy chwys eu talcennau
 yn cymmeryd amser i feedwl am eu he
 neidiau ; y rhai a ddygir i mewn meg
 tyfion yn eich erbyn chwi yn y Dŷd
 diweddaf. A wastraffwch chwi ymaith eich
 amser, a'r dyddiau yn ddrwg, ac odseyd

i achub aich eneidiau yn anhawdd eu goddiwes? O ystyriwch, ei bôd hi yn llawn bryd i chwi ddeffroi o gyfgru.

Defnydd 4. *O Gyngor i brynnu'r Amser.*
 Chwi a glywsoch bêch yw prynnu'r amser, a pha fodd y mae'n rhaid prynnu'r Amser. *Bellach bydded i bawb, yn ddioed, fwrriadu gofod, fath ddyledswydd angenrheidiol hon mewn ymarfer.* By'd i'r rhai ieuangc gwympo arni, a'r rhai sy'nghanol eu hoed ynghyd a'r rhai penllwydion hefyd. Cynhygiwch i Dduw flodau a blaen-ffrwyth eich oes a'ch amser, ac na thybiwch hynny yn rhy fuan. Yr ydych mewn pethau llai o lawer, yn sefyll am fryssio a phrysuro. Pe baech yn newynu gan chwant bwyd, chwi dybygech y byddai pob awr yn hir, hyd oni chaech eich cynnorthwyo. Pe bai 'ch Cyrph yn cael eu harteithio a'u poeni gan ddolur ac afiechyd, a dybiech chwi y deuai esmwythad ac iechyd yn rhy ebwrydd? Pe byddai gw'r yn y Mor ym mron boddi, a ddeuai Bad yn rhy fuan? Neu a all drwg weithredwr wedi ei gondemnio gael ei bardwn yn rhy gyflym? A ddarfu i chwi fyw heb Dduw, ac yn gaethweision i Satan, ac ym mherygl fyrrthio i Uffern, bymtheg neu ugain o flynyddoedd; ac a ellwch chwi fyn'd at Ghrist i sicrhau eich

eneidiau anfarwol yn rhy ebrwydd ? On
fuoch chwi'n eiddo'r Cythraul yn rhy h
eufys ? Tybiwch pe buaesch feirw yn eidi
cyflwr o angrhediniaeth, pa le y buasai eidi
eneidiau ? Onid gwêll yw bod yn Was
Dduw, nag yn Gáethwas i Satan ? Go
fynnwch i'r gwr Duwiol a brofodd y peth
ac efe a fynega i chwi. Pa gynfas y bydd
ech mewn cyflwr o ras, cymhwylaf a fydd
wch i Ogoniant. Brysiwch yn eich gwaith
gwnewch eich gorchwylion ysprydol ;
mae eich cyflogau yn sicr, a chwi a fydd
wch yn wynfydedig. Ystyriwch, na fu n
erioed a edifarhaodd (pa'r un ai byw a
meirw ydynt yn awr) nad oeddynt y
eiddo'r Arglwydd, ac a ddychwela'am
mewn pryd.

Ac am danoch chwi y rhai a dreuliafod
amser ieuengétid, trwy gyflawni trach
wantau ieuengétid, ac a fuoch byw 'sga
fydd ddèg ar hugain, ddeugain, neu ddè
a deugain o flynyddoedd mewn gyrfa o
chod ac oferedd ; Onid yw hi'n fwy nag
amser i chwi feddwl am danoch eich hu
nain ? Fe ddarsu i chwi ynglynifer
t flynyddoedd wneuthur gwaith ton ; pwy
a'i fynegi mor fynych y darfu i chwi dro
feddu, y rhai a fuoch yn dyngwyr haloge
dig, yn feddwen, yn Gelwyddwyr, ac yn
Dorrwyr Sabboib, cyhyd ? Pe baech sicc

O syw gynnifer o flynyddoedd rhag llaw, eto fe gafodd y Diafol, y Bŷd, a'ch Trach-wantau Uffernol hanner eich amser. O bydded yr amser a aeth heibio yn ddigon. Gwybyddwch fod eich amserau yn llaw Dduw, *Psal. 31. 15.* fel nad ydych yn sicr o ddiwrnod rhag-llaw. O herwydd pa aches dechreuwch, a phryturwch yn eich gwaith.

Ac am danoch chwithau y Cleinchod pen llwydion, yn erbyn y rhai y mae Angau wedi parottoi ei offer rhyfel, ni ddichon bod gennych ond ychydig dywod yn eich Awr-lestr, ni all awr eich marwolaeth fod ym mhell, y mae eich canwyll wedi llosgt hyd ben y Canhwyllbren, onid yw hi a ddiffoddi a drewi. Oni welwch chwi Geidwaid yr hen dŷ pwdr yn dechreu crynnu, a'r gwŷr cryfion yn crymmu? Disgwiliwch i'r iŷ ar y gwthwm nesaf syrthio. Oni bydd ichwi y rhai ydych yn pwylo ar eich ffyn, ac yn edrych trwy eich Spectolau, gan fod yn barod i syned i dragywyddoldeb, feddwl am eich gwaith yn fuan, Gwae, gwaes clwi'n dragwydd. Re bae i Dduw wneuthur gurthiau ylfrydol trwy droi a maddeu i hen bechader penllwyd, a fu yn segur hŷd yr unfed awr ar ddeg, *Math. 20. 6.* Oni byddai hynny yn fyndod a rhyfeddod i ddynion ac Angylion? Sef, bwrw'r Diafol allan o'r gorefgyn wedi iddo fod yn

Drigiannydd dri-ugain a rhagor o flynydd-cedd, eni'r cyfryw un drachefn a fyddai'n rhyfedd yn wîr. Mi a glywais ton am hen wîr, yr hwn wedi gwir ddychwelyd ychydig o amser cyn ei farwolaeth, a barodd 'sgrifennu hyn ar ei fedd; *Tma y mae'n gor-wedd wr hen iawn* T A I R B L W Y D D O E D. Efe a gyfrifodd ei amser a'i fywyd o'r blaen megis colled, a pheth na thalai ddim.

V. Bellach fel na bo i chwi, y rhai a roddasoch Dduw heibio cyhîd efoes, golli dim amser yn ychwaneg, ystyriwch yr Annogaethau hyn.

1. *Amser Duw ym'r Amser presennol, ac y mae'n rhaid iddo fod yn eiddo chwithau.*
2. *Duw y Barnwr Cyflawn a wna gyfrifa chwi am eich amser.*
3. *Fe ddarfu i chwi addo'n arbennig i brynnu ef.*
4. *Mae dynion yn cymmeryd ac yn gwneud y goreu o amser cyfaddas i bethau eraill.*
5. *T mae Satan eich gelyn marmol yn ym-droi'n oestad, ac ni chyll efe ddim amser.*
6. *Ni ellir galw amser yn ol wedi ei gallu unwaith a'i golli.*
7. *T mae Gras iachusol yn myddor sywiog a'i yn tyfu.*

8. *Pa foddy mae'r rhai a gollasant amser yn ei brisio ef.*
9. *Fe unodd Duw amser a dyledswydd yng hŷd.*
10. *Ar y munudyn hyn o amser y mae trwywyddoldeb yn ymddibynnu.*

Annogaeth 1. Ystyriwch, mai eiddo Duw yw'r amser presennol, ac y mae'n rhaid iddo fod yn eiddo chwitherau. Oni chlywch chwi'r Yipryd Glan yn dywedyd, y mae hi bellach yn llawn amser i geisio yr Arglwydd, Hos. 10. 12. ac yn galw arnoch, denwch ynaith, prysurwch, Oedi a musgrelli yw'r ddwy lyngclyn, yn y rhai y mae lliaws o eneidiau yn boddi ac yn darfod am danynt. Pa sawl un sy'n awr yn Uffern, a fwriadasant ac a addawsant droi at Dduw (fel yr ydych chwitherau'n addo) rhag llaw? O ofnwch a chrynnwch, rhag i chwi fod felly. I gadarnhau hyn, cymmerwch yr ychydig be-thau hyn.

1. *Gan yr Amser presennol y mae fwyaf o Orchymynion; ac y mae'n rhaid ufuidd-hau i Orchymynion Dyw, megis Gwaran-ton yn enw'r Brenin, pan eu gwelir. Yr ydym yn dywedyd, Rhaid sy am y Brenin: Os ieuaiingc ydych, darllenwch Preg. 12. 1. Cofia yn awr dy Grawdr yn nyddian dy ieuengétid. Heddyw, os gwrandewch ar ei leserydd,*

leserydd, na chaledwch eich calonnau, Psal. 95. 7, 8. Yn gyntaf ceiswch deyrnas Dduw, Matth. 6. 33. Ni ddylech chwi sesyll yn hir, Hos. 13. 13. Bendithiwr Dduw, a rhy feddwch fod edau eurid amser gwerthfaw yn parhau i'w nyddu cyhyd.

2. Y mae ganddo fwyaf o addewidion ac y maent yn fawrion ac yn werthfawr. Mi a'ch derbyniaf chwi, medd yr Arglwydd. Esampl a'm ceisiant yn foreu a'm cant, Amser cymmeradwy yw'r amser presennol; yn y hwn y gellir cael Duw, Psal. 32. 6. Yn awr y mae Duw yn galw, Heb. 3. 7. ac chwi ellwch ddyfod a chroesaw wrthych, Joan 6. 37. Ac fe fydd yn achos o ddiddanwch anrhaethadwy i wrafo'n marw, ac yn edrych ar dragwyddoldeb, wybod iddo wneuthur i ch y gwaith er mwyn yr hwn y casas efe a fywyd a'i amser.

3. Y mae gennych yr Esamplau goreu a'ch gyled yw dilyn a chanlyg y tawla aethont o'ch blaen i'r Nefoedd. Ni fynni eich Arglwydd anwyl golli dim amser. Khaid i mi weithio gwaith yr hwn a'm hanfodd, tra ydyw hi yn ddidd, Joan 9. 4. Pan oedd Abraham ffyddlon ar fedr offrwm ei fab Isaar, se fryfiodd, Gen. 22. 3. Esf foreu-gododd. Mair Fagdalen a ddaeth y foreu iawn i ymofyn am ac i weled y Arglwydd Iesu yr hwn oedd hoff gan a henaid, Marc. 16. 2.

Anno

Annogaeth 2. *Duw y Barnwr cyfarn*
a mna gyfrif a chwi am eich amser. Nid yn
unig am eich Iechyd, eich golud, eich nerth,
eich donniau, eich grafasau a'ch cōf, eithr
hefyd am bob munud o'ch amser. Os bŷdd
yn rhaid i ni yn nŷdd y Farn roddi cyfrif
am bob gair segur, mwy o lawer am Da-
awr, lent mor werthfawr, am Drysor mor gy-
ydd soethog ag yw amser. Medrai gŵr cen-
hedlig ddywedyd, fod yn rhaid i bob gŵr
Doeth, tam otii quam negotii rationem redde-
n, roddi cyfrif am ei seguryd cyn gyllied
ag am ei drybestod. Chwi a ellwch megis
ynfydion wastraffu eich amser, esgeulufo
eich dyledfwyddau, a sefyll allan yn
rych erbyn galwad Duw ; ond fe fydd drûd
i chwi ; Preg. 11. 9. Gwna yn llawen, wr
eu iuangs yn dy ieueng̊etid, a llawenyched dy
galon yn nyddian dy ieueng̊etid, a rhodia yn
fyrrd dy galon, ac yngolwg dy lygaid : ond
gwybydd y geilw Duw di i'r farn am hyn oll.
Y mae Meistr mawr eich amser wedi my-
ned mewn traul mawr i'w barhau ef. Y
mae goleuadau'r Nefoedd, y rhai sy uwch
eich pennau ; (ac yn bennaf, Tywyfog
holl oleuni y Nefoedd, yr Haul, yr Cawr
gogoneddus a galluog hwnnw, Tywyfog
a Choron yr holl Greaduriaid corphorol,)
mal pedfaent yn treulio ac yn gwastraffu
eu nerth a'u bywiogrwydd Nefol, i ynaill

a rhoi amser. Y mae Amser yn dlws mōn do werthfawr, na fynnai Duw i nēb ei bri^g syn C i arall. Os gwnai gwr niwed i'r llall, tonna fyddai yn rhaid iddo dalu am ei feddyg^{ach} iaethu ef, ac am ei golled am ei waith, *Exodus 21. 18, 19.* Felly y bydd yn rhaid i chweddew thau yn y d^lynn cyfrif mawr, roi cyfrif a fram eich holl Amser, am bob Pregeth a glyweich soch, am bob Sabbath a Sacrament a gaw Breg soch hōll ddyddiau eich bywyd.

Annogaeth 3. *Fe ddarfu i chwi oll adduneda^{nat o} prynnu eich amser.* Y mae Addunedau *hōfah* arnoch. Dywedwch gyd-a *Dafydd* ioned talaf fy addunedau, *Psalm 116. 18.* Os cybo h flawnau y Duwiol ei addewid i'w niwed *Ddu* hun, *Psalm 15. 4.* Mwy o lawer y dyled chwi gyflawni eich addewidion er budd chwi 'ch hunain. Cymmerwch Gyngor rodd Gwr Doeth, *Preg. 5. 4, 5.* *Pan addunedau* *9, 10* *adduned i Dduw, nac oeda ei thalu :* Y pen ymrw a addunedaisst tal : *Gwēll i ti fod heb addunedu, nag i ti addunedu, a bod heb dalu.* Ryw fynyched yr ymrwym' soch chwi ymadael a'ch pechodau a wnaethoch trwy wybod, byw'n sobr, ac yn gyflawn, ac yn dduwiol, yn y bŷd fydd yr awron, *Tit. 2. 12.* tyfie Cydwybod. Os bydd i chwi y fawl a fwriad a soch ddarllen, gweddio, sancteiddio Sabbath, &c. Afradloni 'n oefiad a threulio 'ch amser yn ofer, ni bydd hynny yn unig amser yn

s mōn dorriad addewid, ond yn bechod yn er-brif yn Goleuni, am yr hwn y bydd i'ch call, tonnau eich gwradwyddo ; ac os eich calon ygyd i'ch condemnation, mwy yw Duw na'ch calon, ac Exus a wyr bob peth, i Joan 3. 20. Cofiwch yr chwaddewidion a wnaethoch yn y cyfryw Sa-if a fragment, neu pan i'ch dwysbigwyd yn glynwch calonnau gan y cyfryw a'r cyfryw gawregeth ; neu pan fu Angau yn eich tai, neu chwychwi eich hunain yn agos atto ; ac adaeu oedwch gyflawni eich Cyfammod : Ni u J. warworir Duw, yr hwn sy Dduw'r gwir-fydionedd : A hynny chwi gewch wybod cyn s cybo hir. Jephtha a gyflawnai ei adduned i edd Dduw ; Myfi (eb efe) a agorais fy ngenau ledwr yr Arglwydd, ac ni allaf gilio, Barn. dd. 34, 35. Herod o herwydd ei lw, a bador y rodd dorri pen Joan fedyddiwr, Matth. 14. deug, 10. Pa fawl gwaith y darfu i chwi pen ymrwymo eich cyssegru a'ch rhoddi eich hunain i Dduw a'i wafanaeth ? Am hynny dywedwch, Arglwydd, o herwydd ein haddaewid, nnyi a'n haberthwn ein hunain, ac a d, addenwn i fod yn eiddo ti, gan brynnu ein ham-iol, ser er mwyn dy ogoiant ti, a'n Hiechydwriaeth ieuon huncain.

Annogaeth 4. Ystyriwch, fod dynion yn gymeryd ac yn gwneuthur y goreu o amserau yfadaas i bethau eraill. Fe gymmerir yr amser cymhwysaf a goreu i brynnas, gwer-thu,

thu, aredig, hau, a chywain i sguboriau ddin
 ac yn enwedig mewn amserau drwg a casu
 anghyf-ortal, Dyonion a foreu-godant, a reser-
 dant, a farchogant, ac a ymflinant yn don
 Tan, fel y mae'r Prophwyd yn dywedys
Hab. 2. 13. *Gan brynnu'r amser, Traws yd?*
 ymddwyn ydyw a gymmerwyd oddiwrn *Am*
 Farchnat-wyr, a syddant yn foreu yn ar p
 Farchnad, rhag iddynt golli'r amser cyth
 faddas i brynnu a gwerthu'r pethau goreu hoff
 Y Ddihareb yw, *Na erys amser a llan*
wrth nêb; a bod yn rhaid cyreir o'r *Gwa*
tra fo'r tes a'r Haul yn ymddangos. Ni
 oes nêb ond y diog a gŵsg amser Cynhaus
 ni chyll y Llafurwr diwyd ddiwrnod y pr
 hynny. Ghristianogion, gnewch yn
 gorchwyl mawr hwn sylleu perthyn i'ch E
 neidiau gwerthfawr, anfarwol na byddan
 feirw'n dragwydd, megis y mae dynion
 yn gwneuthur yngylch pethau eraill.
 mae Melinyddion a Morwyr yn achub
 yn gwneuthur yr eithaf o bob awel o wyr;
*Je, y Ciconia yn yr anyr a edwyn ei dym-
 rau, y Durtur hefyd, a'r Aran, a'r Wenni*
 a wyddant ac a gadwant amser en dyfodol
Jer. 8. 7. Y rhai sy yn dywedyd, heddy
 neu foreu ni a awn i gyfryw Ddinas, ac
 arhoswn yno flwyddyn, ac a farchnattwn
 ac a ennillwn, *Iago 4. 13.* a droant, (fel
 dywedwn ni) bob carreg, ac ni chollan
 ddin

riannoddim amser i brynnu Bargen dda a phwr-
g a casu golud. Ac oni phrynnwn ni ein ham-
a reifer, a gwneuthur y goreu o'n Marchna-
yn don ylprydol, i wneuthur rhag-ddarbod
edyros ein heneidiau, a dalant fwy na'r holl
awysyd?

Annogaeth 5. Y mae Satan, y Gelyn hwnnw
yn a'r pen-twyllwr-enaid yn ymdroi yn oestad.
Cythraul diorphywys ydyw, ac y mae'n
hoff ganddo ein cael ni'n segur. Gristia-
nigion, nid yw'r hen Sarph hon un amser
brysurach ar waith, na phan ydym ni'n
segur. Canys y mae seguryd yn gofod gwr
yn noeth i holl faglau Uffernol a phrofedi-
gaethau'r Fall; a'r pryd hŷnny os daw
profedigaethau, yr ydych oddiar ffyrdd
Duw, ac os Satan a'ch caiff ar ei dîr ei
hun, fe fydd rhy galed i chwi. Y mae'r
Apostol yn mynegi i ni ei fôd e'n rhodio
oddiamgylch, ac yn cynnyg profedigae-
thau'n oestad i wastraffu ein hamser. Y
mae gan y Llew rhwadwy hwn Gylch ehang;
canys fe fu erioed er pan fwriwyd ef allan
o'r Nefoedd, yn tramwy ar hyd y ddaiar,
ac yn ymroddio ynddi, Job 1. 7. Ei amcan
pennaf ef yw ceisio y neb a allo ei lyngcu,
I Petr. 5. 8. Y mae'n dda gan y Tywyfog
du yma ysglyfaethu Eneidiau gwerthfawr;
gan mai'r Enaid yw'r Tainmaid melus
hwnnw y mae efe yn agor ei safn am
dano

dano 'n oestad. Y mae gan y Gwrthwymwr hwn ei amryw rodseydd, y mae ei yn y Siop, yn y Farchnad, yn yr Heol, yr Ystafell, yn y Gêll, ac ym mhob man mae pechod; ac y mae fe hefyd yn Gynnulleidfa ym mhîth Cymmanseydd Sanct, pan f'ont ynghylch gwafanaeth y sprydol. Pan safodd Joshua'r Arch-offeriad ger bron yr Arglwydd, Satan a safod ar ei ddeheu-law ef i'w wrthwynebu e Zech. 3. 1. Fe fu'r gelyn marwol hwn gyda Christ a'i Disgyblion ar wyl y Pasc, cam yno'r aeth efe i mewn i Judas Iscariot, Jo 13. 26, 27. Am hynny, Gristianogion mae'n rhaid i ni weithio a gwilied hefyd.

Y mae'r Cythraul sy'n eich cassau chwedol a holl ddynol ryw, yn ymdrafferthu; y mae'n mynd allan i ffordd lydan halogrwyd ac yno y mae fe'n cynnyg temptio dynion a gwrthddrychau bydol; ac y mae fe'n myned i mewn i gau-lwybr amryfysedd, gan ymddangos fel Angel goleuni, ac yn hysynhyrau gwammal i fugno i wared wefryn ei Athrawiaeth ddamnedig. Ac wedi iddo unwaith fwrw ei wenwyn i mew i'r pen, pa faint o amser a dreulir wrth i'grifennu ac ymrefymmu i ymddiffyn hudoliaethau ef? Yr ydym yn darllen, tra yr oedd y dynion yn cyfigu, y daeth gelyn hwn, (Satan) ac a hauodd efrau ymhleu.

mhlyth y Gwenith, *Matth. 13. 24. 39.* Y
 mae'r Diasol yn weithiwr rhodrefgar, heb
 orphywys un amser, eithr y mae efe bob
 amser yn tanu ei Abwydau, ac yn bwrw
 ei Rwydau a'i Faglau i ddal Eneidiau. Am
 synny byddwch sobr, a gwiliadwrus i
 weddiaw, *i Petr. 4. 7.* a gwnewch ddefnydd
 da o'r Dalent hon o amser gwerthfawr. Se-
 guryd yw Marchnatty Satan, a Mam dryg-
 ion. *Dafydd* oedd yn segur ac ar nen ei
 dy, pan demptiodd Satan ef i hoffi Gwraig
Orías, *2 Sam. 11. 2, 3.* O herwydd pa ham
 gefodwch Dduw bob amser ger eich bron,
 ymgedwch ar ei ffordd ef, a byddwch yn
 gwneuthur eich dyled, fel i'ch cadwre rhag
 piccellau tanllyd y Fall. Anfynych y saeth-
 ir yr aderyn afo'n ehedeg; yr Enaid go-
 chelog, esgud a bywiog sy ddiogelaf.

Annogaeth 6. *Amser wedi myn'd un-
 taith, ni ellir ei alw'n ol drachefn.* Yr am-
 ser a aeth, sy wedi myned yn dragwyd;
 yr amser sydd (os felly y gallwn ei alw ef)
 sy'n myned, yr amser a ddaw sydd dra-
 mhœus, ni all na dynion nac Angylion ei
 rwystro na'i attal; ei ddychwelyd na'i
 ddwyn yn ol drachefn. Os ni oddiweddir
 ofeydd cyfaddas yr awr hon, fallai na
 chaid bŷth mo honynt. Byddwch yn wyr
 yn gwneud yn dda o'ch amser, a gweithiwr
 yn awr, rhag na chewch weithio dim mwy.

Prynne-

Prynnedigaeth amser a all fod yn Iechyd wriaeth i chwi ; am hynny dilynwch goleuni a gwnewch y goreu o honaw, cy y goddiwedd y tywyllwch chwi. Chwi wyddoch bawb o honoch, na ddaw doe neu'r awr a aeth heibio bŷth yn ol drachefn. Pe bai gennych gymaint o Dryffor yr eich cadwraeth neu'ch meddiant ag a dalon holl fŷd, ni allai bwrcasf u un munud o amser a aeth ymaith. Y mae mor hawd i chwi, y rhai ydych yn Gleiriachod, aly eich ieuengatid yn ol; neu ddyfod yn ieueng etto, ag ynnill yn ol un rhan fechan o'r amser gwerthfawr hwn. *Luc. 19. 42.*

Annogaeth 7. Y mae anian *Gras iachus* yn gweithio ac yn tarddu ; yr hwn sy'n tra holl allu a nerthoedd yr Enaid tua'r Nef oedd. Y fath ydyw bywiogrwydd a grym yr anian rasusol hon, ag y dwg hi ddiyn ddywedyd, *Arglwydd*, beth a fynni di i m ei wneuthur, *Acts 9. 6. Ephes. 2. 10.* Nid peth musgrell a swrth ydyw, ond yn llawn bywyd a nerth. Cyflwr pechod a osodir allan yn yr Sgrythyr Lan wrth angau a thywyllwch, y rhai ydynt orphywyssiad a diddyinmiad bywyd, goleuni, a chynhyr fiad ; a chyflwr Gras a osodir allan wrth fywyd, *Eph. 2.* Yr hwn sy'n nerthol ac yn dra bywiog, fel cleddyf yr *Arglwydd* a *Gideon*, yn gwneuthur mawrhydri. Nid

yw ddim yn rhyfedd gweled dynion y byd,
a anwyd yn ol y cnawd, yn farwllyd, yn
ddiog, ac yn gyfaguriaid. Eithr, chwychwi
y fawl fy gennych natur Dduwiol, ac
yspryd bywyd a nerth yn eich calonnau, a
ddylech fod yn ddiwyd ac yn boenus,
2 Tim. 1. 6. Rhuf. 8. 2. Y Wyddor fywiol
hon o Ras a wnaeth i'r Apotiol bendige-
dig, yr hwn a annogodd eraill i brynnu
eu hamser, felly wneuthur yn dda o'r Da-
lent ei hun; Gras Duw, yr hwn a roddwyd
iddo ef, a wnaeth iddo lafurio yn helaeth-
ach na hwynt oll, 1 Cor. 15. 10. Y Ffrydianu
oras sy'n dyliso i'r enaid, a elwir, yn afonydd
Ddwfr bywiol, Joan 7. 38. Ac yn ffynnon
ddwfr yn tarddu i fywyd tragymyddol, Joan
4. 14. Yn gymaint a bod gan Gristiano-
gion fwy o fantais i wneuthur daioni, a
byw er Gogoniant i Dduw. O herwydd
pa achos ail-enynnwch Ras Duw yr hwn
sydd ynnoch: Bwriwch ymaith syrthni, a
gwisgwch ddiwydrwydd; a chan roi heibio
bob pŵys, ymlawenhewch (fel yr Haul)
iredeg yr yrfa a osodwyd o'ch blaen chwi.

Annogaeth 8. Y llyriwch, *Mor uchel y
mae y rhai hynny yn prisio'r amser, a'i colla-
sant ef, ac a ddaethant i'w ddiwedd ef; a'r
rhai gyd-a cholli'r amser a'u collasant eu hu-
nain hefyd.* Y mae gennym lawer o Esam-
plau ofnadwy, yn sefyll megis cynnifer o
for-nodau i'n rhybuddio ni i ochel. Yr

Yr Juddewon truein a lŵyr ddinistriw trwy hynny. Yr Arglwydd yn unig a pa nifer o honynt sy'r awr hon yn y fflang yn dioddef angerdd tan tragywyddol, beidio a gwneuthur y goreu o ddydd Grisiau Dale Luc. 19. 42. Matth. 23. 37. Y pum Mawr wyn ffol wedi colli'r amser cyfaddas i brynu olew, a ddaethant at y Drŵs wedi myned hi'n rhy hwyr. Ac Esan a arhosodd yn rhy hât i ynnill y fendith; y mae yr hwyaf yn gwneuthur pethau pan fo hi'n ddiweddar. Y mae dynion yn myned hŵyr i gyfngu, yn codi yn hŵyr, yn mynd yn hŵyr i'r farchnad, yn dyfod yn hŵyr i'r Eglwys, ac yn heddychu a Duw syddo hi'n rhy hwyr. Yr hen Israeliaid aethant tua Chanaan pan oedd hi'n hwyr, ac felly a gollasant y wlad dda hon. O mor ofnadwy fydd trugaredd a ddibon iwyd, ac amser a gollwyd i'r Enaid deffro pan ddèl i farw, wrth ei weled ei hanes mewn cyflwr truenus héb Ghrist ganddo. Gwraig gynt mewn dychryn Cydwyl pan ddaeth amryw Weinidogion ac enwatti i'w chysuro, a edrychodd arnynt wyneb cethinllyd, ac a'u hattebodd fel hanes. Gelwch amser yn ol drachefn; os gellwch ddatblyw amser yn ol drachefn, yna fe all fod gofynnol am danaf fi: eithr amser a aeth yma. Arglwyddes arall ar ei gwely-angau, Arglwyddes waeddod

waeddodd, y cimbl yn rhy bwyd, y cimbl yn
 wbyd bwyd, byd o Olud am fodfedd o amser.
 Gwraig sonheddig arall (a glywais ison am
 , a dani) yr hon a fyddai yn arfer treulio 'r
 Gaint werthfawr hon o amser wrth chwa-
 Mae Cardiau a'r cyffelyb ddifyrrwch, yn
 brydysod oddiwrth ei llawenydd pan oedd hi'n
 eddawer o'r nos, a gafodd ei llaw-forwyn
 (yr hon oedd grefyddol) yn darllen mewn
 Llyfr da ; a chan edrych yn y Llyfr tros
 yngwydd y forwyn, a ddywedodd y geir-
 edd iawn, neu'r cyffelyb, *O druan drift drom*
nygalon ! beth a wyt ti bob amser yn darllen,
hwyl yn treulio d'amser fel hyn ! a gymmeri di
voddim diddanwech yn dy fymyd ? Y Wraig
 sonheddig gan gilio i wtafell a aeth i'r
 wely. Y Forwyn, gan ei bod yn yr un
 stafell, a ddeallodd fod ei Meistres mewn
 blinder ysyryd yn
 ac yn cwyno'n chwerw-dot. Y
 forwyn yn ei chlywed hi felly, a ofynodd
 iddi'n fynych, beth oedd yn rhwystro iddi
 ynggu : Gan mor daer oedd y forwyn arni,
 waeddodd o'r diwedd, ac a ddywedodd,
Myf i ddarllenais y gair hwn T R A G Y-
W Y D D O L D E B yn dy Lyfr di, yr
 a wanodd fy ngahlon i felly, fel na chyf-
 gwyd byrwy'n tybied byth ond hynny, nes bo gennyf
 well sicrwydd am fy Nhragwyddoldeb.
 Arglwyddes afradlon arall a wastraffodd
 ei

ei hamser mewn difyrrwch bydol, a ddau wedodd wrth ei Mam ddrygionus oedd ym sefyll wrth erchwyn y gwely, Fod yn noedd bwyr son am Dduw wrthi; canys ti a'm eiddo fethaist i (eb y hi) ac yr wyfi 'n myned y gwna mlaen i Uffern, a thithau a ddeui yn sicc per fy ol i. Y mae'n gyffredin gan laweroedd ym wrth farw, a myned i'r byd arall, gwyno hedlin dostaidd ymddynt golli'r amser. Pan font yn o gwna fod Trugaredd wedi myned, Amyned mort wedi darfod, a'r amser a ganiadhawyd h ymddynt i edifarthau wedi mynd trostynt, yr h pryd hynny y medrant ddodi pris arall ddyld amserau cyfaddas. Ac oh beth a roddai hwn. rhai damnedig sy'n Uffern am gael efe w gollwn gi'r byd, i fwynhau pe caent o gawn un diwrnod neu awr, i'w gwaredu eu hysder yr nain o'r lle poenus ofnadwy hwnnw, Legwain ordei 16. 27, 28.

Annogaeth 9. Y tyriwch, *Ddarfedwneu* *Dduw uno amser a dyledswydd ynghyd*; *Edifeid* *hynny o ran dau beth*:

1. Oran Cymorth.

2. Oran Bodlonrwydd.

1. Fe unodd Duw amser a dyledswydd ynghyd o ran Cymorth: ac nid oes fanaeth un modd wahanu'r peth a gyffylloedd yneu Mawrhydi anfeidrol. Mae'n rhaid i Wanwyn ac amser, Odfa a Dyledswydd fyned ym arall

dd a'u gilydd ; yr oedd ei waith gan *Adda*
Haradwys cyn y cwmp. A'r ail *Adda*
 oedd yn oetlad yn gweithio, hyd ddiwedd
 eiddyddiau. Ei fwyd a'i ddiod ef oedd
gwneuthur ewyllys ei Dad. Nullus niki
per otium dies exit, Nid oes gennyf un
 dydd i fod yn segur, oedd iaith Gŵr Cen-
 yno bedlig. *Ghristianogion,* gwnewch eich
 gwaith mewn pryd ac chwi a gewch gym-
 morth. Y mae amser Duw megis gwŷnt
 hwyliau, neu megis olew i'r olwynion,
 yr hwn a wna i chwi fyned rhagoch trwy
 ddyledswyddau anhawdd yn esmwyth
 iawn. Os gweithiwn ni yn amser Duw,
 weithia Duw gyd-a ninnau, ac ni a
 gawn fod yn gydweithwyr gŷd-ag ef. Am-
 ser yr Efengyl a ganiadhwyd i wneuthur
 Legwaith yr Efengyl ; Odfeydd yiprydol a
 ordeiniwyd ac a wnaethwyd i barhau i
 wneuthur gwaith yiprydol. Gwaith Ffŷdd,
 Edfeirwch, Marwhau pechod, tynnu llyg-
 aid dehau, torri breichiau dehau, ymladd
 acymdreh ag awdurdodau a Thywylog y
 Tywyllwch sy anhawdd iawn: Eithr Duw,
 braich yr hwn sydd alluog, a rydd nerth ;
 ac mor hawdd y gwneir gwaith neu wa-
 es mawr, pan fo cymorth mawr i'w
 wneuthur ef ? Y bauch a fo'n rhy drwm i un
 godir yn hawdd trwy gymorth
 i gmarall. Hyn y mae Paul yn ei dytio, *Phil.*

4. 13. Yr wyf yn gallu pob peth trwy Ghrif, yr hwn sydd yn fy nerthu i. Yr Iuddewi gweiniaid trwy gymmorth Fehofah a goda fant i fynu furiau. *Hierusalem* hŷd yn oed o'r llŵch, a hynny er gwaethaf pob gwrth-wynebion, *Neh.* 4. 2, 3. & 6. 15. Trai oedd ynt hwy yn gweithio'r gwaith, yr oed yr Arglwydd gŷd-a hwynt trwy ei sawallu a'i fraich cadarn ; hwy a wraethan eu gweddiau ar Dduw, pan oedd nerth ymron pallu, ac a weithiasant yn y gwain o gyfodiad y wawr hŷd gyfodiad y sŵr, a felly y mur a orphenwyd. Prynner amser ac yna fe ellir gwneuthur llawer iawn waith mewn ychydig o amser: Amser q. faddas Duw a wna gredu ac edifarhau hawdd, *Luc.* 19. 6. *Aѣts* 2. 37, 41. *Aѣts* 16. 14, 34. O gan hynt tra yw hi'n ddŷdd gweithiwr ymch allan eich Iechydwriaeth eich hunain ; canys Duw ym'r hwn sydd yn gweithio ynoch i wyllysto a gweithredu, o'i eryllys ef, *Phil.* 2. 12, 13.

2. Fe unodd Duw amser a dyledswyd Yt yngŷd o ran bodlonrwydd. Nid yw pob edifat amser yn amser cymineradwy, 2 *Cor.* 6. 2. Yr Israeliaid a wrthodasant fyned i fynu wlad Canaan ar orchymwyn Duw, a gollasant eu hamser, ac wedi hynny ni wnae na'u cynorthwyo, na bodloni iddynt. Odiwe arhoswch nes b'o amser Duw wedi mynddy Rh darfod

darfod, a ydyw yn siccer gennych y býdd Duw bodlon i chwi rhag-llaw? Y mae amser pan na cheir Duw, na cheir chwedleua ag ef, *Efay.* 55. 6. *Efau* a geishiodd y fendith trwy ddagrau, a hi a ballwyd iddo. *Heb.* 12.17. Na ddywedwch pa raid sy wrth gymaint o brysuro? Pa raid wrth gymaint o wneuthur y goreu o'r amser, gymaint o ddarllen, gwrando, gweddio, pregethu, eithr cwmpywch ynghyd a'ch dylediwydd-au bellach neu beidiwch.

Annogaeth 10. Yn ddiweddaf, Ystyriwch, Mai ar y Munud presennol o amser y mae tragywyddoldeb yn ymddibynnau. Y myfyrdod dwfn a chalon-gyffrous hwn a ddylai hyd yn oed ein llyngcu ni i fynu, a pheri i ni bryfuro at ein gwaith. Gadewch i gyfaddai- rwydd amser fyned ymaith ac fe'ch difethir yn ddi-ai býth ac yn oes oesoedd. Pan ofynnwyd i'r Paentiwr pa ham yr oedd e'n tymnu ei linieu mor gywreint fe attebodd, *yr ydmyf yn paentio am dragwywyddoldeb.* Ystyriwch, fod yn rhaid i chwi gredu ac v poedifarhau am dragwywyddoldeb, wrando a gweddio dragwywyddoldeb, ofni, caru ac fynu usuddhau. Dragwywyddoldeb. Y mae gwaith golled *obwys anfeidrol* yn ymddibynnau ar funud o amser. Heddyw y gellwch daflu eich tro. Odiweddaf am Dragwywyddoldeb. Ni erys Rhedegwr cyflym hwn, na wna gymaint

a munud awr. O ddynion difraw ! A ydyc
 chwi 'n canfod tragicwyddoldeb o'ch blaen
 ie wrth eich drysau, ac nad oes ond meg
 cam rhyngoch chwi a chyflwr diddiwedd
 ac oni fyddwch chwi yn fwy diwyd am ei
 Eneidiau a'r Nefoedd. Pe bae gŵr i rede
 neu ymaflyd am ei fywyd, neu am Goron
 neu Frenhiniaeth ; pa fodd yr ymdrech
 ac yr ymorchestai efe, a hynny a'i holl egn
 Pe bae gŵr i fyned tros For am ei Hoedl, a
 heb fod ganddo ond un awel o Wynt i
 chael yn amser ei fywyd, a ddeuai efe i
 y dwfr, a'i cholli hi ? Pe bae gan ddrws
 weithredwr ond Diwrnod wedi ei bennos
 iddo i geisio ei bardwn, oni wnae efe'r go
 raf o honaw ? Dyma fel y mae ein cyflwr
 ni oll : ni roddes Duw i ni ond diwrnod
 weithio, pan ddarfyddo'r diwrnod, hi
 a'n nos yn dragywydd, *Luc. 19. 42.* *10.*
 9. 4. Fe allai fod Crist yn awr wrth
 drws yn cynnyg i chwi gymmorth, agorwa
 iddo, rhag iddo fyn'd ymaith, a pheidiad
 dyfod mwyach. Fe allai fod yspryd byw
 a nertù, yn ymdrechu am droi at Ddu
 oh na phallwch a chyrruno ag ef, rhag
 yspryd wneuthur a chwi fel y gwnaeth
 muel a *Saul*, yr hwn nid ymwielloedd ag
 mwyach hŷd ddydd ei farwolaeth ef, i *1 Sa*
 15. 3. Myf i a ddiweddaf yr Annogaethau
 geiriau'r *Psalmi*, *Heddyw os gŵrandem*

ar ei leferydd, na chaledweb eich calonau,
rhag i Dduw dyngu yn ei lid, na ddeloch i’w
orphymysfa ef. Psal. 95. 7, 8, 11.

Yn awr os ydych yn bwriadu ymarfer y
Ddyledswydd hon trwy help Duw, deliwr
fwrw’n ebrwydd ac yn ddiesgeulus ar yr Hy-
fforddiadau hyn.

Hyfforddiadau i brynnu’r Amser.

1. Gochelwrch ac ymgedwrch rhag y cyfryw
hban a ddygant yr Amser oddiarnoch.
2. Tmdrechwrch am ddyfod i ddeall gwerth-
fawrogrwydd yr amser a phriswrch ef yn ddy-
ladwy.
3. Neilltwrch gyfran weddaidd o Amser i
llawni’r dyledswyddau dir ymffwrth.
4. Bwrirwrch i fynu a chyfrifwrch eich amser.
5. Cynhelwrch ofn faintaidd ar eich calon-
rhag dyfod o honoch i ddilwedd yr Amser
gygorphen eich gwaith.

Hyfforddiad 1. Gochelwrch y cyfryw be-
ibau a ddygant eich amser oddiarnoch. Yn
awr y Lladron a ddygant y tlws tragwerth-
fawr hwn oddiarnoch, yw’r chwech hyn,
yn erbyn y cyfryw rai gwiliwrch inegis am
eich bywyd.

1. Meddyliau ofer.
2. Gofalon bydol.

3. *Ymweliadau anangenrheidiol.*
4. *Tmddiddanion anfuddiol.*
5. *Gwneuthur yn ormod o'r dŷn oddiallan.*
6. *Chwaryddiaeth anghyfreithlon neu ang-hymhedrol.*

1. *Meddyliau ofer.* Lladron dirgel a chyfrwys yw'r rhai hyn, a'r y sy'n dwyn ein hamser hebwybod i ni beunydd, ac ym mhôb dyledswydd; Y mae meddyliau ofer, ammherthynol ac annuwiol fel Llyffaint *Pharao* yn ymlusgo ac yn heigio i mewn am ein pennan, ac yn taflu allan feddyliau da fel na's gallom gadw ein meddwl ynddiyfsgog ac yn safadwy. *Salomon* sy'n dywedyd, *Dihar.* 17. 24. *Llygaid y ffyliaid sydd ynghyrrau'r byd*; felly y mae ein meddyliau ni yn cyrwydro, ac yn rhedeg i fynu ac i wared, yma ac accw, ac i bôb lle. Y mae'r meddyliau drwg hyn yn tarddu ac yn codi oddi-fewn i ni, mor naturiol a'r gwreichion oddiwrth y Tan, *Gen.* 6. 5. *Matth.* 15. 19. *O'r galon y mae meddylian drwg yn dyfod allan.* Ac y maeant hwy yn ein canlyn ni'n oetlad ym mhob lle, ac ym mhob gwafanaeth, fel yr Adar ar Aberth Abraham, y rhai a darfodd *Abraham*, *Gen.* 15. 11. Nid oes i ni letteua mo honynt, *Jer.* 4. 14. Er nad allwn ni letlair i'r Adar echedeg yn yr awyr, neu tros ein pennau;

etto

etto ni a allwn leſtair iddynt ddisgyn ar ein pennau. Yr oedd meddyliau ofer gan Ddafydd sanctaidd, eithr efe a'u cassaodd hwynt, *Psalm* 119. 113. Nid oes un munud awr nad oes llawer o feddyliau yn myned oddiwrthym, megis y mae llawer o dywod mewn munud awr yn rhedeg mewn awr-leſtr, *Psal.* 94. 19. Cristianogion, yflwyriwch pa faint ydys, yn ei golli o'r amser hwnnw, a'r ydych chwi'n ei dreulio, mewn dyled-fwyddau sanctaidd, trwy feddyliau ofer, pan ddylem ni ddynessau at Dduw, y mae'n calonnau'n rhedeg gyd-a'n meddyliau anwadal ymaith yn lladradaidd. Ac nid oes ond ychydig o rai tyner deffrous, yn wir deimladwy o'r drwg dirgel hwn oddi fewn; er bod rhan fawr o ddyled Cristion, a gwir ymysgaroedd Crefydd yn sefyll yn nal fylw ar y meddyliau, a gwilied y galon. Am hynny uwch-law pob cadw, cedwch eich calon, *Dihar.* 4. 23. a gwiliwch ar eich yspryd, *Mal.* 2. 15, 16.

2. *Gofalon bydol* ydynt yn gwastraffu llawer o'n hamser gwerthfawr ni. Y mae'r than fwyaf o ddynion yn synied pethau daiarol, *Phil.* 3. 19. Y mae eu pennau, a calonnau a'u meddyliau, yn rhedeg mor ddyfal ynghylch y pethau a dderfyad, fel na's gallant ond braidd, feddwl o ddisrif unwaith trwy 'r dýdd am Dduw a 'Thra-

gywyddoldeb. Nid yw Duw yn eu holl feddyliau. Y rhai sydd yn ol y cnaawd, am bethau'r cnaawd y maent yn syniaw, *Ruf.* 8. 5. Ac nid yn unig plant y bŷd hwn; eithr Proffesswyr eu hunain, ydynt mor llym ac mor daer yn ymlid y ddaiar wael hon, yn gymaint a'u bod gan mwyaf y treulio 'u holl nerth a'u hamser yn ei chylch hi. A thra fo dynion mor ofalus ac mor drafferthus fel *Martha*, ynglynch llawer o bethau, *Luc.* 10. 41. ac mewn torf a lliaws o draillodion, y mae'n amhosibl iddynt brynnu amser i Dduw a'u heneidiau. Cyn gyned ag yr agorir eu llygaid, y mae pethau'r bŷd hwn yn sefyll megis cynnifer o Erfynwyr, i'w gwahawdd a'u tynnu attynt. Y mae calonnau rhai wedi trymhau gan lothineb a gofalon ac arswyd y bŷd twyllodrus hwn, fel na ad eu llawnder iddynt gysgu, *Luc.* 21. 34. *Preg.* 5. 12. Yn awr pan yw hi fel hyn, amserau cyfaddas a gollir, Eneidiau a esgeulusir, Dylediwyddau sanctaidd a adewir heibio, neu os arferir, y maent yn afluwyddiannus iawn, *Ezec.* 33. 31. *Matth.* 13. 22. Am hynny gochelwch y bŷd, y hwn fy'n difa cymaint o amser.

3. *Tmeliadau ar angenrheidiol* ydynt yn gwaistrasu llawer o'n hamser ni: Y rhai sy raid i chwi eu gochel, gan nad yw hynny yn ddilnod o Dduwioldeb, ond y gwrth-wyneb.

wyneb. Y mae'r gŵr doeth gan lefaru am y wraig feius a'r wraig rinweddol, yn rhoddi iddynt y gair hwn yn wahanol, sef, y naill, *ei thraed nid arboant yn ei thy*, Dihar. 7. 11. Yllall a graffa ar ffyrdd tylwyth ei thy; ac ni fydd y hi fara segùryd, Dihar. 31. 27. Ac yr ydym yn darllen a'm rai a rodiafant o amgylch o dŷ i dŷ, gan fod yn mag-siuriaid, ac yn rhodre/gar, gan adrodd pethau *nid ynt gymmwynys*, 1 Tim. 5. 13. Pa fodd y mae dynion yn treulio 'r amser yn oser gan fynid o dŷ i dŷ, wrth y rhai y gellir dylwedys fel y dywedodd *Pharao* wrth yr *Israeliaid* gorthrymmmedig, *segur, segur ydych, Exod.* 5. 17. Treuliwch yr Amser hynny fy genych i'w hepcor oddiwrth eich Galwedig-aethau a'ch Teuluoedd trwy Ddarllen, gweddio, neu ymaferion Crefyddol eraill: ac yn eich holl ymweliadau, bwriedwch ac amcenwch wneuthur daioni, neu dderbyn daioni; ac nid treulio ymaith yr amser gwerthfawr hwn. Pan fo'ch Cyfeillion neu'ch Cymmydogion yn gleision, a than law Dduw, ewch attynt, a rhowch Gyngor iddynt er llesiad i'w heneidiau, Eluf. 15. 2.

4. *Tmddiddanion anfuddiol* fy'n dŵyn llawer o amser oddiarnom. Y mae rhai yn dod i eu Tafodau i ddywedyd y storian celywyddog a chwedlau gwraichiaidd; eraill i oser-siarad am bleidiau ac opiniwnau, ac i

adrodd beiau a chamymddygiad dynion eraill. Rhai yng hylch yr amserau, ac i ymofyn am newyddion. Mal hyn y gwnaeth yr *Atheniaid*, y rhai nid oeddynt yn cymmeryd haindden i ddiūl arall, ond i ddywedyd, neu i glywed rhyw newydd, *Acts 17. 21.* a'r rhan fwyaf, pan ddelont yng hŷd, a dreuliant yr amser ymaith trwy chwedleua am y Bŷd a'i bethau. Ond Cristianogion, pan ymddiddanont, a ddylent ganlyn eu Harglwydd; y geiriau a ddae allan o'i enau ef oedd eiriau grafusol, *Luc. 4. 22.* *Rhediwch meiwn doethineb iu-ag at y rhai sy allan*, gan brynnu'r amser. Rydded eich ymadrodd bob amser yn rafol, wedi ei dymheru a halen, fel y grypoch pa fodd y mae yn rhaid i chwi ateb i bob dyn, *Col. 4. 5, 6.*

5. *Gweuthur gormod o'r dyn oddiallan.* Yr ydys yn treulio llawer o'n hamser trwy wneuthur rhag-ddarbod tros y cnawd, *Ruf. 13. 14.* Fe dreulir rhai oriau beunydd wrth barottoi i'i bol, a boddhau'r genau; ac y mae rhai yn treulio llawer o amser wrth eu Byrddau. Eraill i foddio meddwl balch, llawer o amser a waftreffir wrth drwlio a chymhennu'r Corph. Y mae rhai a dreuliant fwy o amser wrth edrych mewn drych, nag ar eu gliniau yn gweddio ar Dduw. Gweinidog Duwiol wedi dyfod i dy Gwraig fe nheddig i giniaw, lle y diwgwiliodd

gwiliodd 'e wrthi o ddêg ar y Glôch hŷd un, yr holl amser hynny y bu hi'n gwisgo am dani, a dorrodd allan i wylo, wrth feddwl ei bod hi'n treulio gymaint o amser wrth ymwychu, ac yntef cyn lleied wrth weddio. Hefyd y mae gormod o gysgu yn difa rhan fawr o'n hamser byr a'n bywyd ni. Pan ddylem ni fod a'r ein Glinian yn ein Stafelloedd, yr ydym ni yn ein Gwlau neu ar ein Gorweddsefeydd. Eraill ydynt yn treulio eu hamser gwerthfawr mewn Tafarn-dai, a Phuttein-dai o ddŷdd i ddŷdd; heb adael gymaint a Dŷdd Duw heibio. Yn erbyn y cyfryw rai y mae Gwae ofnadwy, *Gwae y rhai a gyfodant yn foren, i ddilyn Diod gadarn, a arhosant hyd yr hwyd, hyd oni enynnio y gwin hwynt*, Esa. 5. 11, 12.

6. *Chwarytaeth anghyfreithlon neu anghymbedrol* ydynt achosion o fawr draul amser. Y mae Chwaryddiaeth (yr hwn nid oes arfer mo honaw ond megis Physygwriaeth pan fo'n rhaid wrtho) yn dreisiwr ac yn Wastraffwr o'n hamser, yr hwn sy'n anwyl ac yn werthfawr. Y mae llawer mor rhydraul ynddo, mal pe nad anfonasid mo honiwt i'r Byd i wneuthur dim ond Chware. Pa faint o amser ydys yn ei dreulio wrth chwarae Cardiau, Disiau, Downfio, Enterluwd, chwarae'r staids, baitio Arthod, a Theirw, hela, adara, a darllen Llyfrau cel-

celwyddog? Y rhai i wyr a gwragedd yn Proffessu'r Efengyl, nid oes air da o'u dilyn, *Phil. 4. 8.* Fe wedda'n well i Ghrifition fod yn troi'r Bibl, neu ryw Lyfr da, na bod yn troi par o Gardiau. Chwaryddiaeth cymaint mewn arfer ym mysg y rhai halogedig, a'r achos o gymaint o bechod. Y pethau hŷn a barant chwerwder, a dychrynn yn y diwedd; y maent yn fêl i'r meddwl, ond yn golyn i'r Cydwybod. Y llyriwch pa'r un a rŷdd fwyaf cylur wrth farw; a cynnifer o ddyddiau mewn Chwaryaaeth, neu gynnifer o ddyddiau mewn goftyngeiddiwydd: Cynnifer o oriau mewn Gwedd, neu gynnifer o oriau yn chwarae Cardjau; cynnifer o oriau mewn ymadroddion ofer halogedig, neu gynnifer o oriau mewn ymddiddanion pruddaidd a Nefol? Hefyd dreulio cynnifer o Sabbathau wrth ddarllen, gwrando a chanu Psalmau, neu dreulio cynnifer o Sabbathau wrth swytta ac yfed, rhodio ac eistedd, neu'n waeth na hynny. *Bradfford* sanctaidd a gyfrifodd yr awr honno'n golledig, yn yr hon ni wnaeth efe ryw ddaioni. *Titus Vespianus* a fyddai'n arfer dywedyd, *Diem perdidit*, Mi gollais ddiwrnod.

Hyfforddiad 2. *Gosodwch iawn bris ar y Twys gwerthfa wr hwn sef amser*, fel y bo 'ch calonnas felly'n wir dyuer, fel y bo arnoch

ofn

ofn o ran Cydwybod ei wastraffu ef. Gwei-
nidog Duwiol a fyddai'n arfer dywedyd,
pan welai efe 'r borau yn eglur ac yn dèg,
Traeni yw colli'r dydd hwn. O prisiwch eich
amser, gwnewch fwy cyfrif o un Sabbath,
mag o'r Farchnad neu 'r Ffair oreu a fuoch
ynddi erioed yn eich holl enioes. Gofodwch
bris Tragywyddoldeb ar y dydd Gras sy'r
awr-hon. Myfi a ddywedais i chwi eusys,
yrhoddai 'r rhai Damnedig sy'n Uffern
(pe gallai hynny fod) Fyd am un odfa i
ymheddychu a Duw.

Hyfforddiad 3. *Neilltuwch gyfran wedd-
edd o amser i gyflawni'r dyled/wyddau dir-
telafr.*

1. Neilltuwch ryw gyfran o amser fo-
mu a hŵyr beunydd i Weddi a Myfyrdod
dirgel arferol ; ac na theflwch amserau
gweddiau .heibio a gwael esgusodion. Y
mae llawer yn gwasanaethu'r Bŷd a'r
Cnawd trwy'r dŷdd, ac yn rhai Duw hei-
bio ag ychydig eiriau neu weddiau cyfga-
durus pan el hi'n Nos. Gweddi yw anadl y
Creadur newydd, ac arwydd bywyd yspry-
dol, *Acts 9. 6.* Christianogion, by'd eich
gweddiau yn ddirgel, yn bur, yn wrefog
ac yn ddianwadal. Y mae'r ffordd i'r Ne-
fodd (e-b'r gŵr da) trwy'r safell, ac fe fu
y rhai a fuant enwog mewn Duwioldeb, yn
odidog mewn Gweddi. Ni adawai *Dafydd*
Dduwiol

Dduwiol i foreu fyned heibio heb weddiol effad
Psal. 5. 3. Iē tair gwaith yn y dydd galu
 byddai efe wrth y ddyledswydd fendigedig wrth
 hon, *Psal. 55. 17.* Ei elfen ef ydoedd iau yn
 ddyfal orchwyl, *Psal. 119. 4.* Mae'n rhaid Enaid
 i'ch Gwedi fod yn wresog, os bydd hi'n g
 effeithiol. Gwedi heb wresogrwydd fydd 3.
 megis Pelen heb Bowdwr, neu megis aderyn unan
 heb Adenydd, na ddichon godi i'r Awyr, hynny
 Mae'n rhaid gosod tan sanctaidd yn y bynnu.
 Aberth Beunyddiol. Y mae Duw yn attra
 trwy Dân. Y mae'r hwn sy'n edrych ar galon, yn edrych mwy ar y modd y b'o'c
 gweddiau, nag ar rif eich gweddiau. N
 thyccia felgyngian yn oer ac yn ysgafn, a
 rhedeg yn ddiflas tros ychydig ddeifyiadau,
 naill ai o ran defod ac arfer, neu er mwyn
 cau safn Cydwylbod, *Psal. 25. 10.* Esy, yn
 26. 9. Fago 5. 16. Gristianogion, yr am-
 fer a dreulioch chwi gyd-a Duw yn y Dir-
 gel, yw'r amfer melysaf, a'r goreu a ddef-
 nyddiwyd. Am hynny os ydych yn caru
 eich bywyd, by'd hoff gennych Weddi.
 Bwriedwch dreulio pêth amfer gyd-a Duw
 yn neilltuol beunydd.

2. Ympryd anarferol neilltuol sydd ddy-
 lediwydd dra angenrheidiol, ac nad arferir
 mo honi ond gan rai. Dyddiau i ddyn
 gyfuddio ei enaid rhwng Duw ac ef ei
 hun, a ailant trwy Ras wneuthur llawer o
 leffad

ddio effad ysprydol iddo ; y Gwyr a ddylent
 alaru wrthynt eu hunain, a'u Gwragedd
 gedi wrthynt eu hunain, *Zech. 12. 12, 13.* Dydd-
 d a iauympryd a fyddant yn ddyddian i belgi'r
 rhai Enaid, *Acts 10. 30.* *Gwyn eu byd y rhai fydd*
 hi galaru, *Matth. 5. 4.*

fyd 3. Y drydedd ddyledswydd neilltuol yw
 ery hunan-ymholiad pan fyddoch yn unig, go-
 wyd ynnwch i chwi'ch hunain y Cweltiwnau
 n yw hyn.

1. A yw'n dra diamai ein bod ni mewn
 o'r cyffwr o Ras ?

2. A yw Gras yn myned ar gynnydd, a
 dyw'n dŷn oddi-fewn yn llwyddo ?

3. A ydym ni'n peidio byw mewn un
 echod trwy wybod yn erbyn Cydwybod,
Esa. 53. yn ein harfer ein hunain i Dduwioldeb ?

4. A ydym ni'n gwneuthur Cydwybod
 brynnu'r amser, fel y bo i ni felly gyffyltu
 amser a dyledswydd ynghyd ? Gwas
 werthfawr i'r Arglwydd a arferai ddywe-
 dyd, na byddai raid i ddŷn ofni, os gallai
 teatab y ddau Gweiliwn hyn, yn gyntaf
 a myfyrn blentyn i Dduw ? yn ail, *A wyf i'n*
fudd Dduw ? Psal. 119. 94.

Hyfforddiad 4. *Os mynnwch brynnu eich*
amser, cyfrifwch eich amser. Gweddîwch
 i allu o honoch wneuthur hynny, *Psal. 90.*

12. *Psal. 39. 4.* Cyfrif y bobl oedd pechod *Dafydd*, eithr cyfrif ei ddyddiau oedd Ddyledswydd. Y mae yn bêth cyffredin gan ddynion rifo eu Defaid, eu Da, eu Tai eu Tiroedd, eu Masnach a'u Harian, ond rhiso ein Dyddiau sy fath o rif ddieithr am esgeulufo hyn pa faint sy'n ol o gyfrifon rhyngom ni a phen Meistr ein hamser i Ghristianogion, rhennwch eich amser yn rhannau, ac vstyriwch pa leied y mae Duw yn ei gael, pa faint o amser a dreuliwyd y eich Mebyd a'ch Mabolaeth, cyn y gwydded beth oedd rhefwin; pa faint ym yn ei dreulio yn ein Galwedigaethau a'n Gorchwylion ynghylch y býd? Pa faint wrth fwytt ac yfed, ac mewn ymddiddanion anfuddiol? Heb-law hyn ei gýd, yr ydys yn creulio hanner ein hamser neu ragor wrth gyfagu. Felly fel nad ym yn treulio ond ychydig iawn o honaw, yngwafanaeth Duw a gwaith a berthyn i'n heneidiau anfarwol: Am hynny y mae hi'n fwy na phrýd i ni a brynnu ef.

Hyfforddiad 5. *Cynbeliwr ofn sanctaids yn oesf ad ar eich calonnau rhag dyfod o honon i ddiwedd yr Amser*, cyn gorphen eich gwair. Byddwch fyw bob amser trwy ddisgwch eich newidiad mawr. *Prynnwch, gwerthwch ymddiddenwch, darlennwch, gwediwrch gwrandewch a gwnewch y cwbl fel rhai y*

meini

meirw, ac yn myned i dderbyn taledig-
aeth llawenydd neu wae anorphennol. Ghri-
ffianogion, os mynnwch weithio tra yw
hi'n ddydd; os mynnwch ogoneddu Duw
ary ddaiar; os mynnwch sicrhau a chadw'n
dragwyddol eich Eneidiau anfarwol; os
mynnwch sefyll yn gysurus ger bron yr
Arglwydd Iesu, wrth ei orseddfaingc ofna-
dwy ef; os ni fynnwch fod yn ysglyfaeth i
Dywyfog y tywyilwch; os ni fynnwch
dreulio eich dyddiau heb obair: Cyfodwch
am hynny, a gwnewch eich gwaith, a'r
Arglwydd a fo gyd-a chwi.

Yr ail Traethawd ynghylch ystyried ein Diwedd.

Deut. 32. 29.

Ob na baent ddoethion, na ddeallent byn, nad
yfyrrient eu diwedd!

Mae'n weddus i ni bob amser daro ar
y cyfryw Destunau a'n hyfforddiant
ison am Fyd arall, yn enwedig yn amser
Clefydion mawrion, Heintiau a Marwoldeb,
pan yw miloedd o Eneidiau ddŷdd a nos
yn

yn myned yn lluoedd i Dragwyddoldeb 2.
 fel yr oeddynt yn myned gynt o'r Pieu h
 echryslon a fu yn *Llundaun* yn y flwyddys, 6.
 1665. O herwydd pa achos fe ddarfu i m
 ddewis y Testun difrifol a chalon-ddeffron
 hwn, fel y gellid deffroi Eneidiau cyfngadu Er bo
 a diofal i feddwl yn ddwys am y Bŷd nodos
 ddaw. Yr holl Bennod hon a elwir *Cadafas*
Moses, ei Gan-Alarch ef, neu y Gan tiddi
 flaen ei farwolaeth ef, y geiriau a lefarod iaid,
 y Gwas rhagorol hwnnw a ffyddlon i Ddu hyn y
 wrth farw; ac os yw'r geiriau a lefar 1.
 Gŵr wrth farw i ddal sylw arnynt, pa fannid o
 mwy geiriau *Moses* wrth farw? Y *Mose* 2.
 hwn pan oedd efe'n barod i fyned i'r Bŷd horol
 arall, a gyfansoddodd y Gan odidog hon dim
 o'r hon y mae'r Testun yn rhan; ac y maeant,
 geiriau un a fo'n marw yn bwylwg, ac ydoda
 barottaf i weithio arnom ni.

Mae y Gan hon mewn rhan yn Adroddol, addiash
Fygithiol, gwrddi
Addewidiad, gwybod
y

Tn y rhan Adroddol y cawn ni,

1. Adroddiad o fawredd anfeidrol iha
 phriodoliaethau gogoneddusaf Duw Israele
 wedi eu dŵyn i mewn gýd-a Diafпадче i
 ffrôus a deffrois, *Gwrandoewch y Nefoed* 10
 a *Nefaraf*; a chlywed y *Ddaiar* euriau hon
 ngenau. adn. 1.

2. N

2. Ni gawn Adroddiad o'u llygredigaeth, r Pieu hanniolchgarwch a'u gwrthryfel, adn. 5, 6. Y Genhedlaeth wyrog a throfaus, a ym- i m hyrodd yn ei erbyn trwy eu bai; ai hyn a ffrobwlwch i'r Arglwydd, bobl ynsfyd ac angall? Er bod ffafor Duw ai drugareddau yn hy- syd nodol iawn tu-ag attynt, etto hwy a'i gwrth- r Caedasant ef, a dieithr Dduwiau y gyrrasant Gan riddigedd arno, ac a aberthasant i Gythreul- arodd iad, nid i Dduw, adn. 16, 17. O achos yr hyn bygythiodd efe.

1. Guddio ei wyneb oddiwrthynt, na'r hyn a fai nidoes dim chwerwach i'r Enaid, adn. 20.

2. Ddwyn amryw Farnedigaethau Tym- r Bydol trymion arnynt; na'r rhai nid oes hon dim flinach i'r Corph. Casglaf ddrygan ar- ymnynt, treuliaf fy saethau arnynt; llosgedig ac ydant gan newyn, ac wedi eu bwyta gan mis poeth, a chwerw ddinistr; y cleddyf ddi Allan a dychrynn oddifewn a ddifetha y biol. gariuanc, a'r wyryf besyd, y plentyn suggo- wbyd a'r gwr briglwyd; canys tan a gynneu- yd yn sy nig, ac a lysg hyd Uffern isod. Ac

adn. 27. Y mae Duw yn rhoi y rhefwm irol i ham na ddisfodai efe hwynt yn gwbl a llagmeuthur llwyr ddiwedd o honynt; Oni ad ym' ofni dig y gelyn, rhag i w gwrthwy- foed ymddwyn yn adieithr, a rhag dywedyd iau fo honynt, ein llaw uchel ni, ac nid yr Argl- ydd a wnaeth hyn oll.

Ac yn awr fe dybygid mai Cymhwysiad o'r cwbl yw geiriau'r Testun, *Oh na ystyrient eu diwedd!*

Chwi ellwch edrych ar y Geiriau hy megis ar glawdd wedi ei fwrw i sylw oddiar yr hwn y gallai Pobl Israel gaufon y pethau a ddeuai, a chael golwg ar y hyn a ddigwyddai iddynt yn eu diwedd. *Oh na baent ddoethion!* Bod yn ddoethion osodir yn erbyn yr hurtrwydd hwnnw a sonir am dano yn adn. 28. *Cenedl heb Gymor oedd ynt hwy, canys yr oedd arnynt ei iau iawn ymarfer Rheiwm, a'r Ddoethine honno sydd oddiuchod i ddal fulw ar, a i wneuthur y goreu o rasusol Ragluniaethan a'r pethau a gyfrannodd Duw iddynt.*

Nad ystyrient : Gweithred sefydlog o deall neu'r meddwl yw ystyried, er mwyn ymarfer; canys fe gyffylltir gwneuthur ystyried yn fynych ynglyd, *Barn. 18. 14. Gan hynny ystyriwch yn awr beth a wnelod Heb. 10. 24. Cyd-ystyriwn baib ei gilydd i ymannog i gariad a gweithredoedd da.* Un peth a adroddir mewn amryw o ffyrdd yn yr Ysgrythyr Lan, megis gwilio ar ben atgoфio, gwybod, ac i un ystyried neu gydnabod yn ei galon, cosio pethau, ac i ymddiddan a'i galon, *Psal. 77. 5, 6.*

Eu diwedd. Wrth yr hyn y mae'r thaid i ni ddeall nid yu unig y Barnedig a

thau ofnadwy ac anghyfanneddol hynny a'u goddiweddent hwy yn y bŷd hwn, eithr cofo pethau mawrion y Bŷd arall; megis hefyd Henaint, Marwolaeth, y Bêdd, Tra-gwyddoldeb; Marwolaeth a'i Rhag-gen-nadon ei Chydymdeithion a'i Chanlynwyr.

Y mae'r Geiriau yn cynnwys ynddynt ddymuniad neu ddeifyiad gynhyrfiol, *Oh na baent ddoethion!* Ym mha rai ystyriwch,
 1. *Yr hwn sydd yn dymuno, sef, Y Duw mawr a gogoneddus.*

2. *Y peth a ddymunir, a hwnnw yw Doe-thineb Dduwiol, Tlws yn wir a'r y fy werthfawroccach na Gemmaw.*

3. *Y rhai y mae Duw fel byn yn dymuno nostynt, sef tros Israel, Pobl agos at yr Arglwydd, ac etto Pobl anifeiliaidd, an-nyriol ac anghall. Oh na baent ddoethion!*

4. *Beth yw'r Ddoethineb hon, neu ym mha ieb y mae hi'n sefyll, sef, yn ystyried eu diwedd.*

Yr Athrawiaethau i ddal fulw arnynt oddiwrth y Geiriau, yw y rhai hyn.

Athrawiaeth 1. *Fod Duw yn dymuno o ddifrif ac yn hiraethu am ddaioni Pobl.*

Athrawiaeth 2. *Fod Pobl anystyriol yn bwl ynsyd ac anghall.*

Athrawiaeth 3. *Fod eisiau ystyried o ddifrif ddigwyddedig nid yn unig i'r Halogedig, i'r hefyd i'r rhai sy'n proffesi Duw a Duw-ioldeb.*

ioldeb. Yr Israëliaid oedd unig Eglwys Dafydd Dduw y pryd hynny yn y Bîd, ac eto in *Psal.* oedd ynt hwy yn ddoethion i ddeall ac wedd ystyried eu diwedd.

Ni thrinaf mo'r rhai'n ar wahan, eithri *Sam.* a lefaraf am brîf amcan ac ergyd y geiriadyn, yn yr un Athrawiaeth hon.

Athrawiaeth. *Mai dyled swydd a phêth pwydd i gawn ydym ystyried ein diwedd.* Ob! Ac y baent ddoethion! nad ystyrient, hynny *pan i* nad ystyrient yn ymarferol, a byw *baolstu* amser mewn crediniaeth am y Bîd arall cywir fel y bo iddynt felly orphen eu holl wan. *My* tra yw hi yn ddŷdd. Fe dybygid fod *hybeth i* yn rhan fawr o feddwl Yspryd Duw yn diwedd *ddwy* Testun hwn.

Garedigion anwyl; pa beth bynnag *glur* ddiango allan o'ch meddyliau, ni ddyled i. yn un modd ollwng mo hyn yn anghof; *dra-* ddylai hyn fod yn Gydymmaith i chwi *oneedd* fe dylai gydgodi, gydorwedd a chydrodio *naer* *S* chwi pa le bynnag yr eloch neu y byddod *volet* Hyn a ddymunodd *Moses* ei hun, y gwaith a'n gwerthfawr hwnnw ac enwog i Dduw, gan farw weled y fath farwoldeb ofnadwy yn y dafydd Anialwch, a chynnifer o achrif *ddrych* honi digofaint Duw, gan ddywedyd, *Psal.* *gwydd*; 12. *Dysg i ni felly gyfrif ein dyddianu, fel uno y dygom ein calon i ddoethineb.* Ac megis *rachet* dymunodd *Moses* hyn, felly hefyd y gwnaeth fawr *Dafydd*

W Dafydd sanctaidd, yr hwn a ddywedodd,
 Psal. 39. 4. Arglwydd pâr i mi wybod fy ni-
 ac medd, a pheth yw mesur fy nyddiau, fel y
 gwypnyf o ba oedran y byddaf fi. Ac y mae
 Salomon ddoeth yn dywedyd mai gwêll yw
 eiriau, Preg. 7. 2. Gwell yw myned i dŷ galar
 na myned i dy gwledd : canys hynny yw di-
 pnyedd pob dyn, a'r byw a'i gesyd at ei galon.
 Ac y mae'n argoel fod dynion yn feirw,
 an nad ydynt mewn tŷ Galar yn tyneru i
 bosturio, ac i ystyried yn ddyfuddwys eu
 arall cyfwr cŵynfannus a marwol eu hunain.
 Myfi a ddeuaf bellach i ddangos i chwi
 sy raid i ni ystyried, oblegid ein di-
 ynedd : Ac oh na bae i hynny weithio'n
 dŵys ar bawb a ddarlleno'r gwirioneeddau
 naglur hyn !

1. Ystyriwch o ddifrif a chredwch, *Fod*
of; dra-diamai y bydd diwedd. Canys gwir-
 chwirionedd disiomedig yw pa bêth bynnag y
radio na'r Sgrythyr-lan yn ei ddywedyd am Far-
ddodololaeth, y Bedd, y Nefoedd ac Uffern.
gwaith rhaid i chwi ystyried fôd pob Dŷn
farwol, fod yn rhaid iddo farw, a my-
yn y di'r Bŷd arall; a bod ynghorff pob un
rychus honoch Enaid anfarwol a beru'n dragy-
al. gwydd; ac y bydd i'r Cyrph hyn wedi iddynt
, fel uno yn llwch y ddaiar gael byw a chyfodi
negisiau rhefn; bŷdd adgyfodiad y meirw, i'r
wnaeth fawnion ac i'r anghyfawnion : ac yn
Dafydd niwedd

niwedd y bŷd fe osodir i fynu orsedd barn
 ger bron yr hon y gwneir i'r holl fŷd sefyd
 A chyn gynted ag yr èl y ffùn allan o
 geneuau, fe ddychwel yr ylfryd at Dduwa
 rhoes ef, naill ai at Gyfiawnder Duw,
 at Drugaredd Duw : I le llawenydd, ne
 le poen.

Ein trosedd, ein cyflwr naturiol, gynted
 deddf osodedig y Nefoedd a'n dygodd
 anghenrhaid i farw, pa le bynnag y glynn
 Wiber hon, hi a ladd yn siccr, os nid
 ddirybudd : Gefeillion yw pechod a
 wolaeth ; pechod yw'r llofrudd mawr
 gollwng marwolaeth i'r bŷd ; *Canys y
 ei thy hi yn gwyro at Angau, a'i llwybran
 y meirw, Dihar. 2. 18.* *In y dydd y
 di o honaw, gan farw y byddi farw, Gen. 2. 17.*
 Hynny yw, ti a ddeui yn farwol. Gynted
 ag y pechoda Adda, efe (a ninn
 ynddo ef) a ddaeth yn ddarostyngedig
 yn ddigwyddedig i farwolaeth : Pechod
 Pennadur dewr a deyrnafodd o
 hŷd Moses : Y mae Drwg-weithredwr
 di ei fwrw wrth y Bar, yn farw mewn
 fraith, er cael o honaw ei oedi tros amser
 Y mae'r Corph (medd yr Apostol) yn
 oherwydd pechod : Mae rhai yn meirw
 y Groth, rhai yn eu mebyd, rhai yn
 leuengëtid, a'r rhai sy'n byw hwyaf,
 fyddant seirw o'r diwedd : nid yw Angau

un amser yn clwyfo dŷn ond a'i arfau ei
 bun ; y mae fe bob amser yn cael pechod
 ynom ni, a cholyn *Angau yw pechod*. A
 pha le bynnag y cyfarfyddoch ag ef, neu y
 gweloch ef, chwi ellwch ddywedyd am da-
 no, fel y dywedodd *Ahab wrth y Prophwyd*
Elias, a gefaist ti fi, o fy ngelyn? Angau a
 phob angau yw ffrwyth pechod, angau
 rymhorol, angau ysprydol, ac angau tra-
 gywyddol. *Yr enaid a becho, hwnnw a*
fydd marw, Ezec. 18. 20. *Cyflod pechod yw*
newolaeth, Rhuf. 6. 23. Y mae'n cyflwr
 naturiol yn ein rhoi ni i fynu i fod yn
 gymmwys i gael ein dattod ; nid yw ein
 Cnawd yn gnawd o garreg, neu o brês ;
 ond pridd gwael a darfodedig, i'r hwn,
 megis i'n canol-bwynt, y mae'n rhaid i ni
 Gathchwelyd, Gen. 3. 19. *Pridd wyt ti, ac i'r*
pridd y dychweli, Preg. 3. 20. Y mae y cwbl
 edig i muned i'r un lle ; pob un sydd o'r pridd,
 a phob un a dry i'r pridd eilwaith, Heb. 9. 27.
Adas Gofodwyd i ddynion farw unwaith. Job. 14. 5.
 Gen fod ei ddyddiau ef wedi eu rhag-derfynu,
 nifedi ei fisoeedd ef gyd-a thi, a gosod o honot
 derfynau fel nad el trostyni. Nid all un da-
 man neu astalch ymddifsyn yn erbyn Bren-
 my Dychrynniadau yma ; Angau cyflawn
 (y gwaithdawr mawr) ni nebydd wyne-
 bau ; ac am hynny ni all nêb gael myned
 Angau rhŷdd. Pe gallafai ffyddlondeb gael

rhyddhad rhag Angau yna *Moses* a allasai
 gael ei esgusodi; pe gallasai tegwch ddiango
 yn rhŷdd rhagddo, yna fe ddiangasai *Ab-
 salom*; pe gallasai cryfder fyned yn rhŷdd
 oddiwrtho, yna fe aethai *Samson* yn rhŷdd;
 pe gallasai purdeb a duwioldeb waredu
 rhagddo, yna fe waredsid *Dafydd*; pe gall-
 asai cyfrwydra dyccio yn ei erbyn, ym
 fe aethai *Achitophel* yn rhŷdd; pe gallasai
 mawredigrwydd ymgadw rhagddo, yna
 fe ymgadwasai *Alexander*; pe gallasai g-
 lud achub rhagddo, yna fe achubsid *Crasus*;
 pe gallasai doethineb fod yn rhŷdd oddiwr-
 tho, yna rhŷdd a fuasai *Salomon*; eithr y
 un diwedd sy'n digwydd iddynt oll; fa
 pan ddell yr awr dynghedfennol na's gelli
 rhoddi dim pridwerth, ni ddichon un ge-
 fyddyd na gwybodaeth ein cadw ni yma
 Garedigion, pe coelid yr Athrawiaeth hon
 am y Byd arall, hi a graffai'n fwy ar ein
 Calonnau; pe meddyliem o ddifrif am y
 cyflwr hwnnw a ddaw o dalu'r pwyt, fa
 ol ein Ffŷdd, yn yr hwn gyflwr y bŷâd y
 rhaid i ni fyw neu farw, sefyll neu gwymo
 yn dragywydd, hi a weithiai'n fwy ar ein
 bucheddau.

2. Ystyriwch, y palla pob pêl a'r y sif
 y byd yma i chwi ar eich diwedd, ac y cym-
 rant en cennad oddiwrthych tros byth. Eich
 holl ddoniau naturiol, meddiannau oddi-
 fudd i

allan, rhannau, gwaedogaeth, genedigaeth, dygiad i fynu, tynwyr, cyfoeth, coronau, teyrnafoedd, perlau, adamant, tai, tiroedd, gwragedd, plant, cyfeillion; pan el y ffün o'ch genau, fe fydd y rhai'n eugŷd wedi ymadaw, *Dihar.* 27. 24. *Cyfoeth ni phery hyth; ac a bery coron o genhedlaeth i genhedlaeth?* Mae'n ddiamai y machluda Haul tanbaid pob gogoniant oddiallan, yr hyn a wyddoch wrth eich prawf eich hun, ac eglurder yr Sgrythyr yn ddigon da. *Golud a gymmer adenydd, ac a cheda ymaith,* *Dihar.* 23. 5: *Y mae dull y byd hwn yn myned heibio,* *i Cor. 7. 31. Ni ddygasom ni ddim i'r byd,* ac eglur yw na allwn ddiwyn dim allan chwaith, *i Tim. 6. 7.* Pe bae ddŷn yn berchen ar gymaint o'r Bŷd hwn ag oedd *Salomon* Brenin mawr *Jerusalem*, yr hwn oedd ganddo Adeiliadau mawrion harddwychion, *Gwin-lannoedd hyfryd ffrwythlon*, Gerddi Perllannau, a Phrennau o bob math o ffrwyth, dewis Weision a Morwynion, yn berchen llawer o wartheg a defaid, pentyrtau o arian ac aur, tryffor Pennaf brenhinoedd, Cantorion a Chantoresau, pob thyw offer cerdd, a pha beth bynnag a ddeifyfai ei lygaid; etto pan edrychai o ddifrif ar bôb pêth, fe ddywedai gŷd-a *Salomon*, *gwagedd yw cwbl*, ac nad oes fuddiddŷn o'i holl lafur a gymmer efe dan

yr Haul, a hyn a barodd i'r Gŵr Doeth
gassau hyd yn oed einioes, *Preg.* 2. 17.

Y mae Melldith ar y Creadur er Cwymp
Addaf, yr hon sy'n awr yn twyllo, yn bli-
no ac yn amharu, ac fe ellir cyffelybu pâr
cyffur a diddanwch oddiallan i lu *Phara*
yn awr yn fyw, ac yn y man wedi boddi
ac yn farw ar fin y Môr: ac er y meddy-
iech y parhaent yn dragywydd, *Psal.* 49. 11.
Hwy a wnant a chwi fel Mûl *Absalom*, y
hon a'i gadawodd ef pan oedd gyfngi
arno. Pa drueni galarus sy'n dilyn Golau
bydol, wrth eu hynnill, eu cadw ac ym-
dael a hwynt? y maent yn faglau a drain
yn blaau a Scorpionau i lawer; Y mae
yn eu gwanu a llawer o ofidiau, *1 Tim.* 6. 10.

Etto yma y Dynion yn ymdrafferthu
yn curu eu ymennyddiau, yn deffygio
cyrph, yn blino eu hysprydion, yn tom
eu cwig, yn astonyddu eu meddyliau, y
arteithio eu cydwybodau, yn bwrw eu hu-
nain i lawr ac yn ymfoddi mewn gofalon
yn gofod eu heneidiau mewn perygl, he-
freuddwydio am ddim ond hîrbara: a pha-
wnelont y cwbl, y maent fel y Sidan-br
yn marw yn eu gwaith: ie, y mae llawer
Gŵr yn byw ar ôl ei ddedwyddwch ei hun
yr hwn a ddifethir cyn y difethir ef;
gwaethaf o drueni yw ini fyw yn hwy
n dedwyddwch ein hunain: am hynny
adewch

adewch i Olud chwyddo 'ch calonnau, a
pheri i chwi falchio, yr hyn sy'n rhy gy-
ffredin.

Heddyw y mae'r bydol-ddyn goludog
yn canu gorphywysdra i'w enaid a dwyll-
wyd yn doft, gan dybied fod ganddo dda
lawer wedi eu rhoi i w cadw; y nos honno
y gosynnwyd ei enaid oddiwrtho. *Haman*
fydd heddyw yn ail Wr yn y Deyrnas,
eithr a gollodd y cwbl yn ebrwydd, a'i
hoedl hefyd. Yn awr y mae *Nabuchodono-*
~~for~~ yn rhodio yn ei Lys Brenhinol mawr-
wych ym *Mabilon*, gan ymfalchio yn ei
wagrodres oddiallan; eithr a'r gair etto yn
ei enau ef, syrthiodd llêf o'r Nefoedd yn
dywedyd, *wrthyt ti*, *Frenin Nabuchodono-*
~~for~~, *y dywedir, aeth y Frenhiniaeth oddiwr-*
~~tho~~, Dan. 4 29, 30, 31.

Jerusalem y leni yw Tywysfoges y Talei-
thau, y flwyddyn nesaf tan D. yrnged, a'r
rhai oeddyn yn byw yn foethus a ddifeth-
wyd, ac a gofleidiafant y Tomennyydd,
Gadar. 1. 1, & 4. 5. Ddoe y gellasid cyfrif
a *Job* wrth filoedd, ac y foru y mae efe
wedi colli'r cwbl a'i adael yn noeth. Ac
y w ein hoes ninnau heb Esampl alarus
ac ofnadwy, *Llundain* Enwog, yr hon ar
dydd yr Arglwydd oedd yn tefyll, a dydd
Merchur wedi ei llosgi'n ulw, ac yn grug o
udw, a miloedd o'i *Thrigolion* heb na

thy nac annedd ganddynt ; am hynny os cyrnydda Golud, na roddwch eich calon arno, *Psal. 62. 10.* Y mae yn anwadal, ni ail ddigoni, ni wna lês, fe ddifethir, a hynny yn dragwyd. O gan hynny gofelwch am y Tlylau gwerthfawr, anwyl a thragywyddol hynny, a osodwyd i'w cadw yn eich Cyrph gwael, darfodedig a breulyd, a dderfydd am danynt cyn y bo hir ! *Canu pa lessad a fydd i ddyn os ynnill efe yr holl Fyd, a cholli ei enaid ei hun, Matth. 16. 24.* *Mar. 8. 36. Luc. 9. 25.*

3. Ystyriwch, Mor ebrwyd yr a holl fwyntiant prefennol pechod ymaith, ac ni ad ddim ond colyn. Fe wna Henaint, Gwen-did a Chlefydion newidiad mawr yn yr holl ddŷn oddiallan, megis o ran tegwch, nerth, grym naturiol, bywiogrwydd fynhwyrau, a'r cwbl trwy ba rai y gallai dyn gymmeryd dim hyfrydwch yn y Byd, neu yn ei Dra-chwantau. Pan ddel Afiechyd, Henaint a Chymhyrcynrwydd, rhag-gennadwr Mar-wolaeth, fe wna gyfnewid rhyfedd yn yr wyneb-pryd teccaf : Harddwch Corphord a Thegwch a lygrir yn ebrwyd, ni wywi Clefyd mo honaw yn unig, eithr hefyd a hanffuria ef. Chwychwi y fawl sy gennych gydweddoldeb corph, llygaid gwreichion llyd, tegwch pryd a gwedd, hawddgarwch lliwiau o wyn a chôch, gyd ag unionedion,

a buander corph, a golwg furiol ; pan ddelo henaint, fe ardd rychau dyfnion yn yr wnebau tēg hynny ; ac etto y mae llawer (heb wybed oddiwrth eu heneidiau budr, a'u calonau aflen) yn feilchion o ran eu hwynnebau teg, a'u cyrph prydferth ; yn gymaint a'u bod yn ymdrythyllu o achos hynny, ac i osod allan eu tegwch a gwynni eu crwyn (heb ymfodloni i gywrein-waith eu Creawdr) a chwanegant liwio, clyttio, powdrio, crychu, plethu, gwallt-celfyddgar, a pheth ni's gwnant ? Gwybyddwch, na wywa henaint mo'ch tegwch yn unig (yr hwn nid yw ddim dyfnach na'r croen) eichr a wanha 'ch nerth oddiellan, grym naturiol, bywiogrwydd synhwyrau, a'r cwbl trwy ba rai y gallech gael dim hyfrydwch bydol.

Henaint yw *dyddiau blin Salomon*, pan dywyllir yr Haul, y Lleuad, y Sêr a'r goleuni, y crynno ceidwaid y Tŷ, y crymmo y gwyr cryfion, ac y metho y rhai sydd yn malu, ac y tywyllo y rhai sydd yn edrych drwy Fenestri, ac y gostyngir i lawr holl ferched cerdd, ac yr artwydant yn y ffordd ; pan fo'r holl ddyn oddiellan wedi amharu, hynny yw, pan fo y llygaid yn bwl ac yn dywyll, y clustiau yn drwm eu clywed, y dannedd yn bydron, y gorchfanau yn noethion, y pen yn foel, yr anadl yn llygredig,

y dwylo a'r traed yn ddirym ac yn crynnu. Dyddiau blin yn ddiai, yn y rhai ni chewchwi ddim. diddanwch oddiwrth eich chwaryddiaeth o'r blaen, canys fe fydd Ceiliog-rhedyn yn faich, a chwant yn palli. *Preg. 12. 5.* Eithr ni wywa tegwch Gras a nhariadau mwyaf Tegwch naturiol; canys Gras yw'r Clew yn y Lamp nad yw darfod un amser, ond yn llewyrchu fwy. *Merch y Erenin sydd oll yn egoneddu ofewn, Psal. 45. 13.* Duwieldeb yr hon Delw Duw, a rydd lewyrch a'r y sy'n hyfryd iawn i ngolwg Duw a Dŷn. *Ti ydwyd dêg, fy anwylyd, ac nid oes ynot fychwyn, Can. 4. 7.*

Chwychwi bechaduriaid ! Y rhai 'ychyd awr-hon yn profi melyswedd pechod ymlawenhau i wneuthur drwg, yn treulio 'ch amser mewn cyfeddach a meddwdol, mewn cydorwedd ac anlladrwydd, yn gowedd ar wlau Ifori, ac yn ymestyn ar eich glythau, ac yn bwytta'r wyn o'r praid, a'r lloio ganol y cwt, y rhai a ddatcenwod gyd-a llais y Nabl, a yfwch wîn mewn Phiolau, nid ymosidiwch am ddryllio Joseph ac ydych yn pellhau y dîdd drwg; gwyl byddwch y llysg tan pechod, ac nad y eich tammeidiau melus ond tros funud achiwi gewch dalu yn ddiud am y tammeid iau melus a'r dainteithion hyfryd hynny.

Gwrandewi

Gwrandewch hyn bellach, chwychwi y fawl ydych yn ymroddi i ddigrifwch, yn eich pelgi eich hunain trwy wneuthur drwg; nid yw ond amser byr, a chwi a welwch, ac a ddywedwch, fod eich holl ddfyrrwch, eich gobaith a'ch llawenydd wedi myned ymaith a darfod, ac na chewch býth mo'u gweled na'u profi mwy, yn unig cnoesa cydwybod, bustl, euogrwydd a cholyn a erys. Ni wyddoch chwi y rhai sy dda gennych y Gyfeddach Uffernol hon o bechod. (y dyfroedd lledrad sydd felus, a'r bara cudd sydd beraidd) mai meirw yw y rhai sydd yno, a bod ei gwahoddwyr hi yn nyfuder llffern, *Dihar.* 9. 17, 18. Gwenwyn melus yw pechod, hyfryd wrth ei wneuthur, eithr chwerw yn y diwedd: *Canys yr Enaid a becho, hwnnw a fydd marw,* Ezek. 18. 20. ac a arbedwch chwi ef, a'i atal o fewn tafod eich genau? Ei gau dan eich tafod, hýd onid elo'n sustl Aspiaid o'ch mewn chwi, *Job* 20. 12, 13, 14. Ystyriwch hefyd, fod eich pechodau dirgel, a wnaethpwyd yn y tywyllwch, mewn conglan, wedi eu cuddio a'u cadw'n gél, yn adnabyddus i Dduw.

Y mae y Duw sanctaidd anfeidrol, chwiliwr y calonnau yn eu cofio, *Hof.* 7. 2. Yn eu gwilio, yn eu felio, *Job* 14. 16, 17. Ymaent ar lawr ym mysg ei dryforau ef,

Deut. 32. 34. a hwy a'ch goddiweddant chwi, Num. 32. 23. ac (oni wir edifar-hewch yn ddifrifol am danynt a chael maddeuant) hwy a orweddant gŷd-a chwi yn y bêdd, ac a'ch dilynant i'r bŷd arall, ac a gyfarfyddant a chwi wrth far ofnadwy Duw, ac a ddatcuddir yngolwg yr holl fŷd; Drwg a erlid y pechadur: Y Drwg hyn, a'r chwerwedd yma, (a fagwyd yn y groth, ni chladdwyd yn y bedd, ac ni ddiffoddwyd yn Uffern) a ymlid y pechadur i Uffern Bechaduriaid, hyn sydd ddiammheuaf, ni ymedy pechodau hêb edifarhau am danynt bŷth a chwi, eithr a orweddant ac a gyfodant gŷd-a chwi; Eich esgyrn sy'n llawn o bechodau eich ieuengctid, y rhai a orweddant gŷd-a chwi yn y pridd, Job 20. 11. Drwg gydymmaith gwely yw pechod, a gwaeth Cydymmaith bedd, ac os huna efe gŷd-a chwi, fe ddeffru gyd-a chwi pan gano't Udcorn aethlyd, Cyfodwch Feirw a dewch i farn. Y mae gan y rhai damnedig yn Uffern eu holl bechodau o ddau tu iddynt; yr hyn oedd yr achos o'u taflu i Uffern, fydd eu Cymdeithion tragicwyddol yno; ac a gymmerwch chwi'r Gwiberod a'r Scorpionau hyn yn eich monwefau, y rhai a fyddant yn oetiad yn cnoi eich calonnau? Gwybyddwch hyn, y machluda eich Haul redegog o bob digifwch pechadurus ac anllad yn eigion

Mor

Mor ofnadwy o ofid diddiwedd; diesmwyth-
der ac anfeddygymiaethol.

4. Ystyriwch, *Ma'n unig yr byn sydd tragywyddol a wna i chwi lessad pan ddeloch isawr.* Sef, pan ddeloch at y Gagendor mawr, a gwthio o honoch allan i ddyfn for anfeidrol Tragywyddoldeb, nad oes iddo na therfynau, na cheulannau na gwaelod.

Garedigion anwyl ! A ydych chwi yn canfod dim a'r y sy a Thragywyddoldeb yn agravfedig arno ? Y mae amryw wrthddrychiadau, o bersonau a phethau, a'r ydynt yn ymgynnyrcholi i'ch golwg chwi. Deraffewch eich llygaid tu-a'r Nefoedd faith i addurnwyd ac a brydferthwyd a Haul gogoneddus, Lloer a Sêr tanbaid, y rhai lydd yno er rhai miloedd o flynyddoedd, gwelwch a yw Tragywyddoldeb yno ? Nac ydyw, hwy a gawiant eu dechreuad, ac y mae'n rhaid iddynt gael eu diwedd, *Gen. 1. Heb. 1. 10, 11.* Tydi yn y Dechreuad, *Argywydd, a sylfaenaiſt y ddaiar, a gwaith dy ddwylo di yw y Nefoedd : Hiryst-hwy a ddarhyddant, ond tydi sydd yn parhau : A hwynt- my oll fel dilledyn a beneiddiant.* Y mae y Dydd yn dyfod yn yr hwn y troir yr Haul yn dynwylwch, a'r Lloer yn waed, a'r Ser a synh o'r Nef, a nerthoedd y Nefoedd a llygdwir, a'r Desnyddian gan wir wres a doddant,

doddant, a'r Ddaiar a'r gwaith a fyddo ynddi
a losgir, Matth. 24. 29. 2 Petr. 3. 10.

Hefyd, edrychwch ar eich Ceraint agos
ac anwyl, er mwyn y rhai yr ydych yn cym-
meryd cymmaint o boen, gofal a blinder;
Edrychwch ar *Abraham* eich *Tad*, ac ar
Sara a'ch esgorodd (fel y dywed y Prophwyd
mewn achos arall) ar eich *Gwŷr*, *Gwragedd*,
Plant, *Rhieni*, *Cyfeillion*, *Cymmydogion*,
Swyddogion, *Gweinidogion*; a ydyw y
rhain yn dragwywyd? Nac ydynt, llawer o
honynt a aethant i wared eusys i'r *Glyn*
tywyll, ac ni ddychwelant mwy. Neu
edrychwch ar yr *Arwŷr* godidog hynny,
Alexander, *Cæsar*, *Pompei*, a ph'le y maent
hwy? Oni orchfygwyd hwy eu gŷd
gan Frenin Dychrynniadau, ac a ddaliwyd
yng'harchar y Bêdd, er ys llawer cant
o flynyddoedd? Edrychwch ar eich *Arian*
a'ch *Aur*, eich *Perlau* a'ch *Tlysau*, eich
Per-aro glau a'ch blychau gwerthfawr, eich
Adeiliadau têg a'ch *Llysoedd Brenhinol*, a
ydyw y rhai'n tros lŷth? Nac ydynt, pethau
llygredig ydynt, ac ni allant waredu yn
nŷdd digofaint yr Arglwydd. Lleoedd
anghyfannedd yw *Llysoedd Brenhinoedd*,
yn barod i fyned yn garneddau: Coronau
a symmudir o ben i ben; *Teyrn-wial*
ydynt yn myned o'r naill llaw i'r llall; ac
y mae i *Deynnafoedd* eu codiad, ac y mae
iddynt

ddynt eu cwymmp hefyd : ac a werthwch
 chwi eich eneidiau gwerthfawr am hen
 erpiau a ffylach ddarfodedig, y rhai ydynt
 yw'r yn fwy mewn disgwiliad nag mewn
 mwyniant ? Ystyriwch cyn lleied a dal
 hynny, am yr hyn yr ydych yn myned
 mewn enbydrwydd erchyll o golli 'r Nef-
 edd.

Eithr yr awr hon (os rhai yn credu
 ydych) derchefwch eich polygon tua'r
 trynnau tragicwyddol, a gosodwch lygad
 yr Eryr o ffydd oddifewn i'r Llen, yno y
 me'r Hèn Ddihenydd ; Duw eich Tad, y
 aioni pennaf, a'r dedwyddwch mwyaf :
 Yno y mae Crist eich Prynwr hygar, Ty-
 wysog Gogoniant, a Thŷ nid o waith Llaw,
 tragicwyddol yn y Nefoedd ; ac ar ffasor
 Duw, cariad a chyflawnder Crist, chwi
 dwch ganfod Tragicywyddoldeb.

Drachefn, trowch eich polygon i mewn
 atdirgel ddŷn y galon, a ydyw had Duw
 yno, neu nod ei Ddelw ef, a'r Duwiol
 Amian ? 1 Joan 3. 9. 2 Petr. 1. 4. A oes
 yno Wyddor nerthol o fywiol Ras yn
 tarddu ? Joan 4. 14. Ar y pêth hyn y
 gellwch ddarllain Tragicywyddoldeb ; Gras
 yw Etifedd Gogoniant, pob defnyn o'r
 hwn sy'n rhedeg i'r Mor mawr, ac ni all
 dim arall fod yn gyfaill i chwi ; Canys y pe-
 than a welir, sy tros amser, ond y pethau ni
 welir sy dragwyddol, 2 Cor. 4. 18. 5. Y-

5. Ystyriwch, *tu-ag at ba un o'r dda* A
Dragwyddoldeb yr ydych chwi yn myned h
Mi fynnwn i chwi ystyried yn ddyfnedwys ch a
ac yn ddifrifol, fod un lle i'r Defaid, a dfr
un arall i'r Geifr; un lle i'r Cyflawnion y
ac un arall i'r Anghyflawnion; un lle i haid
Duwolion, ac un arall i'r Annwolion fid y
*un lle i'r Byw, ac un arall i'r Meirw; Dyd
 tragwyddol, neu Nos dragwyddol; Hy- wyo
 frydwch tragediwyddol, neu Boenau tragedi- wnae
 wyddol; Gwynfydedigrwydd tragediwyddol, neu Losgfeydd tragediwyddol; Bywyd tragediwyddol, neu Angau tragediwyddol; Nef- Cor.
 oedd dragwyddol, neu Uffern dragwyddol. eled
 dyc
 ch ll
 Ym
 Ghrist,
 edda
 gy
 na
 ewi*

Bellach bechaduriaid, arhoswch yma ac
 ystyriwch, i ba un o'r dda le hyn yr ydych
 chwi yn perthyn? A oes gennych chwi
 ddim sicrwydd am Dragwyddoldeb Go-
 goneddus a Gwynfydedig? Mai 'r Nefoedd,
 ac nid Uffern, a fydd eich lle a'ch cyfran;
 Er mwyn dangos hyn, ystyriwch, ac at-
 tebwch yr ymofynion hyn.

A ddarfū i chwi gredu yn ddiffuant, edi-
 farhau, a dychwelyd at Dduw trwy rwygo
 eich calonnau, a rhoi i fynu eich holl Eneid-
 iau iddo ef? A ydyw eich calonnau we-
 di eu dwyn yn ferchog ac yn egniol allan
 at Iesu Ghrist, fel nas bodlonir mo honoch
 heb undeb a chyffordddeb ag ef? Ai Iesu
 Ghrist yw anwylyd a chariad eich Eneidiau?

A

A ddarsu i chwi (gan fod yn deimladwy
hyn a wnaethoch yn ei erbyn ef, ac
anheilyngdod o honaw ef) trwy ddwfn
dfrisol ostyng-eiddrwydd, osod fail dda
y Nefoedd a dedwyddwch ? Mae'n
hau cyn y galloch fedi, a'r rhai
yddyn hau mewn dagrau a fedant mewn gor-
edd, Psal. 126. 5.

A anwyd chwi am y Nefoedd, neu a
nwyd chwi yn ôl y Cnawd yn unig ? Os
wnaed chwi trwy waith diogel Troë-
tra-
figeth yn Greaduriaid newyddion yn wîr,
Cor. 5. 17. da yw, sefwch a rhyfeddwch
led trugaredd ryfeddol ; onid è, ofnchwch
dychrynnwch, canys os methwch yma,
ch llwyr ddifethir yn dragywydd.

Ymmhellach, a gýd-gyfodafoch gýd-a
rist, neu a ydych yn feirw mewn cam-
eddau a phechoda? Ephes. 2. 1. A ydych
gyfrannogion o'r Adgyfodiad cyntaf,
ma ydych yn eich beddau yn pydru a
newi yn eich pechoda, wedi diddarbodi ?
ydych yn wîr ar ddarfod a phechod, ac
phob pechod ? Neu a ydych yn ymhyfry-
mewn anghyfiawnder ? A ydych yn fe-
llam Dduwioldeb yn ei bywyd a'i grym ?
a oes un pechod yn cael cennad i deyr-
su yn eich calonnau a'ch ffyrdd ? A ydyw
echod a phob pechod yn edrych yn frwnt,
teimlo'n drwm, yn blaen' chwerw, ac
hêb

hēb fod yn Eulyn yn y galon i gadw Crist
allan o'i orsedd-faingc ? A oes un pechoda
dirgel yn byw oddi fewn yn erbyn Cyd-
wybod ? A ydych yn gweddio ac yn dy-
muno byw mewn ofn, ac megis tan olwg
Duw, gan wneud Cydwybod o bechoda
dirgel, ac o ddyledswyddau dirgel, trwy
edrych yn bur tu-ag at ogoniant Duw
a'ch daioni eich hunain ? A ydyw Duw
chwiliwr y calonnau yn eich cael yn eich
ftaselloedd ar eich gliniau, foreu a hwy
yn tywallt eich eneidiau ger ei fron ei
Pob duwiol a weddia, *Psal. 32. 6.*

A groeshoeliwyd chwi i'r Bŷd, neu
yw'ch Eneidiau yn glynu wrth y llŵch ? a
oes gennych Dryffor yn y Nefoedd, neu
Dryfforau yn y maes yn unig ? A brynsoch
chwi'r Perl ? Neu a ydych yn ymfodlwm
a graian ? Pwy yw eich Cymdeithion,
Cenfaint foch y Cythraul, ai praidd Crist
A ydych yn gyfeillion i foch a chŵn aflan
y Bŷd o annuwolion, ai i Golomennod ac
ŵyn Crist ? Pa nod sy arnoch, nod y De-
faid ? (*sef, sancteiddrwydd, Goflyngeidd-
rwydd a Diniweidrwydd*) ai nod y Geifr
(*sef, Trachwant, Balchder ac Afendid?*)
Pwy sy'n cadw'r Orseddfaingc, Brenu
n y Sainct, ai Duw'r Byd hwn ? A ydyw
eich calonnau a'ch bucheddau yn llefaru
Nef, Nef, Nef, ai Uffern, Uffern, Uffern
Nid yw Uffern ddiin yn amgenach lle i
Cythraul.

Cythraul, nag yw calon yr annuwiol. **A**
 ellwch chwi edrych i fynu a dywedyd,
 Ein Tad yr hwn wyt yn y Nefoedd, neu yn-
 nm, ai rhaid fydd i chwi edrych i wared a
 dywedyd, *Ein Tad yr hwn wyt yn Uffern?*
 Pawedd y gellwch gymmeryd cyffur mewn
 dim ag fy'n y Bŷd hwn, a chwithau yn de-
 byg i fod yn druenus anrhaethol a thragy-
 wyddol yn y Bŷd arall? Pe tebygid fod
 gennych gymmaint o Olud, Coegrodres a
 Gogoniant y Bŷd hwn, ag a fu gan un
 dyn a'r a fu fyw erioed ar wyneb y ddaiar;
 ne gallich ddywedyd, eiddo fi yw'r Goron
 hon, y Deyrnas hon, y Wlad hon; mi pi-
 wr Aur hyn, yr Arian hyn, neu y March-
 nadty hwn, y da hyn, y Faenor hon, yr Ha-
 lod hon, y Maesydd hyn, yr Anifeiliaid
 hyn, y Diadellau hyn, yr ŷd hwn, y
 Mŵn-gladd hwn, y Perlau hyn, y Tly-
 tau hyn; beth a dalai'r cwbl i chwi, os
 Diafol a biau eich Eneidiau? Yn awr ym
 mha gyflwr y mae eich Eneidiau gwerth-
 hwr? **A** ydynt yn ddiogel? **A** wnaethoch
 chwi wr barottoad erbyn Marwolaeth a
 Barn, neu adel y cwbl heb ei wneuthur?
 Ai Llestri parch ydych, a rag-barottowyd i
 Gogoniant, ai ynteu Llestri digofaint, wedi
 eu cymhwyso i golledigaeth? *Rhuf. 9. 22,*
 23. Llefared Cydwybod, ymddiddenwch
 a chalon, *Psal. 4. 4.* Ystyriwch eich ffyrdd,
Hag. 1. 5. Ceisiwch a chwiliwch eich ffyrdd,
Galar.

Galar. 3. 40. Holwch eich hunain, profwch am a
chwychwi eich hunain, a ydych yn y ffydd lefar o
2 Cor. 13. 5. Beth bynnag a hauoch hynnad Y
hefyd a fedwch yn siccer, *Gal. 6. 7, 8.* a lle
syrthio y pren, yno y bydd efe, *Preg. 11. 3* gwy
Os tu-a'r dehau y syrth, tu-a'r Dehau er a
bydd efe; Os tu-ar gogledd y syrth, tu-a'hoedl
gogledd y bydd efe. Os byddwch fy
a marw tu-a'r Nefoedd, y Nefoedd a fy
eich lle a'ch cartref: Eithr os byddwch chwi
fyw a marw tu ag Uffern, Uffern a fydd diwed
eich lle a'ch cartref. Canys yn ôl yr hy
a wneloch yn y Bŷd hwn, y bydd eich ban
yn y Bŷd a ddaw, *2 Cor. 5. 10.* Ac onid
yw yn athrist ac yn erchyll coelio fod
gennych Eneidiau gwerthfawr na byddant ar
bŷth feirw, ac na wyddoch pa un ai cadwe.
dig ai damnedig a fyddant, pa un ai sefyd
ai syrthio a wnant, byw ai marw bŷth ac yn
dragwydd? Ac etto dyma gyflwr miloedd
a myrddiwn o bobl a'r y sy'n byw yn
awr yn y bŷd, y rhai sy'n myned ar bed-
waicarn i Uffern, ac yn tybied a gobeithio
eu bod ar yr union ffordd i'r Nefoedd,
Dihar. 16. 25.

6. Ystyriwch, *Pa nesed ydych at eich tri-*
gias a'ch annedd dragwyddol? Yr ydych
chwi oll yn myned i wared gŷd-a ffrwd yr
amser i'r Mor mawr o Dragwyddoldeb,
ac a ddewch yno yn ebrwydd. Nid oes

fwel gam a gerddoch, anadl a gymeroch, air a
ydd lefaroch, na munud o amser a dreulioch,
ynn nad yw'n nessau at Dragwyddoldeb. Y
lle tywod aur hyn syn rhedeg rhwng dau Dra-
gywyddoldeb, a dderfydd yn fuan, gyrsa
au er a redir yn glau. O pa ddiddim yw'n
u-a boedl ni ! *sef*, dyrnsedd, breuddwyd, gwynt,
fysgod, tarth, rhedegwr, cynt na rhedegwr
fyd ac yn darfod heb obaith, *Job 7. 6.* Yr ydych
dwc chwi oll yn myned i dŷ eich hir gartref
fyd diweddaf, i dŷ Tragywyddoldeb : Y mae
pob Dŷn yn myned i Dŷ ei hir gartref,
Reg. 12. 5. Pa fodd y mae fe'n, myned ?
I mae fe'n myned yn fuan iawn, bob am-
ser rhagddo, ddŷdd a nos, pan fo yn cysgu
tar ddeffro, yn gweithio neu yn segur, y
mae'r rhedegwr hwn yn prysuro, nid yw
amser a llanw yn aros. Drachefn, y mae
en myned yn anheimladwy ; Nid yw
Dŷn yn deall pa fodd y mae ei amser
gwerthfawr yn ffoi oddiwrtho ; Y mae'r
cysgod ar y Ddial yn myned o un awr neu
igur i'r llall, o godiad - Haul hŷd ei fach-
lud ef, er nad ydys yn craffu ar ei chwim-
mwth fynediad ef : Felly y mae dŷn yn
myned o febyd i faboed, o faboed i ieueng-
ctid, o ieuengctid i ganol-oedran, ac felly
i henaint a'r bedd, ac nid ym ni yn dal
ond ychydig neu ddim sylw ar hynny,
Drachefn y mae fe'n myned yn ddiattal
ni

ni all na dynion nac Angylion, Meddygini wedi iaeth na Meddygon ei gadw yma ; nid o ach haws cadw mo honaw, nag attal holl hymned, natur, neu rwyistro Cyfammod Duw o fuen ddŷdd a nos. Ni waeth i Ddŷn geisio atta ymlyn yr Haul rhag codi, y Mor rhag llenw neu'r Gwynt rhag chwythu, na cheisio cadw i chw dyn rhag marw, a myned i'r lle rhag-ter. sy tu fynedig i bob dyn byw. Er doe'r ydym Angani, Job 8. 9. Nid oedd ond megis doe, pan oeddym ni yngroth diddim, ac heb fod ydych ac ni bydd ond megis y foru, ac ni a ddi-flannwn, ac a fyddwn mal (o ran a berthyn o hŷd i'r Bŷd hwn) pe na buasem er ioed. Fe'i malurir yn gynt na gwifyn, Job 4. 19. ac mewn moment y diliwynnwn i'r bedd, ac newy ni ddown i fynu mwyach. Ie, ein Delwan a'n I luniau a arhosant yn newyddion ac ymddiogel, pan fom ni wedi myned i wa-red i farrau'r Pŵll, ac yn gorphywys yng hŷd yn y pridd, ac fe fydd hŷd yn nod ein Cwn a'n Meirch yn fyw, pan fom ni a feirw, ac yn fwyd i bryfaid.

Y Myfyrdod calon-gyfrôus hwn a weithiodd yn fawr iawn ar *Xerxes* gynt Brenhin *Persia*, yr hwn wedi bwrw golwg ar ei Lu mawr aneirif, a wylodd wrth feddwa na byddai un dŷn o honynt yn fyw ym mhen can mlhynedd. Bechaduriaid y mae'n r! aid i chwi edrych tu hwnt i'r bedd, canys wedi

gin wedi Marwolaeth y bydd Barn, *Heb. 9. 27.*
 niau O achos hynny ynteu synnwch wrth ystyr-
 hymied, eich bod chwi oll heddyw yn sefyll o
 wchen drws Tragywyddoldeb, naill ai ar
 atta ymyl bywyd, neu ymyl angau, ar gyffin-
 enw mwr Nefoedd, neu safn Uffern, ac fe wneir
 adwchwi cyn y bo hir, wybod a gweled beth
 ter. sy tu hwnt i'r Mûr; cyn gynted ag y cau o
 dyn Angau eich Llygaid, chwi gewch weled a
 , pa gwybod beth a fyddwch yn dragywydd. Os
 fod ydych yn awr yn annychweledig, ac heb
 ddi-Dduw yn y Bîd, yr ydych ym mron dyfod
 rhynhîd golwg i'r Llyn fydd yn llosgi o Dan
 Fe'i Brwinstan; ond os Sainct ydych, yr
 9. ydych ym mron mewn golwg i *Jerusalem*
 d, ac newydd; Os pechaduriaid annuwiol, yr
 lwan ydych ym mron o hîd clywed fwn erchyll
 ac ymneini melinau digofaint, a thrwst cadwy-
 wa- m tanllyd Carcharorion Uffern, udfeydd
 yng- yfidus, a rhuad erchyll Ysprydion mewn
 nod Carchar, yn gweiddi ar eu gilydd, *O pa*
 i ni- *ng, pa ddrwg anfeidrol, a pheth chwerw,*
 wei- *chwerw tost yw pechod, yr hyn nad ystyriem*
 Bren- *na chredem nes ein dyfa i'r lle truenus*
 on o boenau. Yno y gellwch glywed yr
 vg anghredadyn melldigedig mewn poenau
 ddwi gweiddi ar ei Dduw a ddigiodd efe,
 v ym Crait a wrthododd efe, a'r pechod o Ang-
 nae'n mediniaeth a laddodd ei enaid ef, gan
 canys dywedyd ynglyf syngdra ei Yspryd. *Pe*
 wedi *bua fwn*

buafwn i fodlon i'r feddyginiaceth, ni fuas
 i ddim yn y trueni galarus yma, bu Arglwyd
 y Gogoniant wrth y drws, mi a'i clywais
 curo'n hir, ond ni's gollyngton ef i mewn,
 hynny y cauwyd safn Uffern arnaf yn
 oesoedd. Yno y clywir y Tyngwŷr, Ce
 wyddwŷr a'r Cablwŷr, a rwygafant ac
 ddrylliafant Enw Cyssegredig eu Creawd
 ac a dyngafant i waed a gweliau eu Prynn
 a gynnygwyd iddynt, a thafodau poethion
 a fychion yn cwynofain ddarfod iddynt
 ioed gymmeryd Enw y Duw Sanctaidd
 anfeidrol yn ofer.

Yno y mae'r Proffesswŷr rhagrithiol
 chalon-ffuantus, y Pechaduriaid yn Sion y
 gweiddi ac yn dymuno, naill ai na
 thent ddim lliw o gariad i Ghrist a Sain
 eiddrwydd yn un modd, neu iddynt
 garu ef mewn purdeb a gwirionedd,
 uwch law pawb, fel y gallasant ddiangc rh
 y llosgfeydd tragicwyddol.

Yno y clywir y Meddwyn digywilydd
 afreolus anifeiliaidd, tehyg i fochn a fod
 haodd ei lygaid a'i fol, a'i gwppaneid
 hyfryd, o Wîn gwreichionllyd, ynglŷn
 a'i Gymdeithion melldigedig, yn dymun
 yn chwerwedd ei Enaid, O na buafwn i
 cymmedrol a difeddw, fel y gallasant
 gael bod heb brofi gwin digofaint Duw,
 hwn sydd goch, ac yn llawn cymysg, gwa
 lodig

edion yr hwn sy raid i mi en hyfed yn dragyd,
ydd, Psal. 75. 8. Efay. 5. 22.

Yno y clywir y Godinebwyr a'r Godinebwyr
wagedd aflan bryntion, a ddarfu iddynt ym-
bogi yn eu hanlladrwydd Uffernol, yr hwn
troeddynt yn amcanu ei fodloni, yn dymu-
o, Ona buasem sôbr, divair ac onest, ac na bu-
sai'n illygaid anllad trachwantus yn bur ddeill-
on, ac nad adnabuasem na gweled er ioed
yngwyr na gwraig, fel na buasai raid i ni
diaddef dialedd tan tragywyddol, Jud adn. 7.

Yno y clywir y rhai drygionus Didduw
mhwynol a ffiidd, a watworasant ac a
maethant wawd o gredu fod Duw a barn
ddyfod ac a lesarasant yn eu balchder a
yndynrwydd eu calonnau, brysied a phry-
red ei orchwyl, fel y gwelom ; canys
wnaethom ammod ag Angau, ac ag Uffern
wnaethom gyngrair, yn rhuo ac yn
waeddi. Oh na buasem yn gwrando, yn
odu, ac yn ofni 'r peth a rag-synegwyd
Weinidogion oblegid y lle tywyll ac erchyll
cyn ei bod bi'n rhy hwyr !

Yno y clywir y Bydol-ddyn a'r Ddaiar-
nghys truenus, a wnaeth y Ddaiar yn Ne-
edd iddo, Aur yn Dduw, ac yn ddaioni
nnaf iddo, yn llefaru yn chwerwder 'ei
alon, Ona buaswn heb weled er ioed yn holl
yddian fy enioes ddim Aur nac Arian ;
y gallaswn gael gwell cyfran, neu na
buaswn

buaswn fel Lazarus yn cardotta sy mara
fel na ddaethwn i'r lle poenus hwn.

Yno y clywir yr arlwydus, yr ofnog, llwfr wadwr y ffydd, a'r gwrthnysig o galon, yr hwn rhag ofn ychydig o galed oddiallan, a ymadawodd a'r Gwyddorion a brofessodd efe, ac a drodd ei gefn a Ghrist, a'i Braidd bychan erlidiedig, dymuno, naill ai na buasai efe er yn adnabod ffordd Cyflawnder, neu iddyr fod yn ffyddlon hŷd Angau.

Bechaduriaid diofal, y rhai ydych y cymmeryd eich twyllo'n doit, y syriw nad ydych ddim ym mhell oddiwrth y Gwylfa gendor erchyll hwn, lle mae lliaws o eneidiau yn galaru ac yn wylo ddŷdd a nos ac y mae'n ddiamai, pe bae udfeydd ysgrechain ofnadwy a hyll yr ysprydion Uffernol hynny yn swnio yn eich clustiadau orphywysech ddim yn eich Gwlau na'i Tai.

Fe fu gweiddi tost a brawychus fodwyd yr hen fyd gŷnt, pan lotgwyd Sodoma a Gomorrha, weled y Cymyliyn ddim yn ddifymmwth yn bwrw tan a brwnt tan ar eu pennau a'u tai, a Gwŷr, Gwngedd a Phlant yn llosgî ynghŷd: ond oedd hyn ond pigiad chwannen mewn ffelybrwydd i'r lle hwnnw, lle mae wylo fain a rhingcian dannedd bŷth ac yn oesoedd

oefoedd. Cofiwch hyn bawb o honoch a'r y sy'n gollwng Duw yn anghof, fod dŷdd eich trychineb yn agos, a'r hyn a barottöwyd i chwi yn prysuro, *Deut. 32. 35.*

Ond os gweision yr Arglwydd ydych, gwir Sainct a Galarwyr yn Sion, derch-efwch eich pennau a'ch calonnau, canys yr ydych yn perthyn i le arall, a gwêll Gwlâd, *I synydd Sion, ac i Ddinas y Duw byw, iddyw Jerusalêm nefol, ac at fyrddiwn o Angylion, i gymmanfa a chynnulleidfa y rhai cyntaf-madig, y rhai a sgrifennwyd yn y Nefoedd, ac at Dduri Barnwr pawb, ac at ysprydoedd y gysfawn y rhai a berfffeithiwyd, ac at Iesu Cyfngwr y Testament newydd, a gwaed y taeulliad, yr hwn sydd yn dywedyd pethau gweli'r eiddo Abel, Heb. 12. 22, 23, 24.* A gwybyddwch eich bod ym miron dyfod o yd clywed y Caniadau nefol hynny, Gorlledd Tragywyddol a Haleluiau'r Sainct, it Angylion gogoneiddus yn Nhŷ eich Tad, *Lle y cewch ddigonolrwydd llawenydd digrifnach yn dragywydd, Psal. 16. 11.*

7. Ystyriwch, Mor ddifymmwth, mor ingerddol, neu mor ddirybudd y gall eich diwedd fod. Am hynny na thybied neu addywed nêb, y cant feirw yn eu Nŷth, neu addo iddynt eu hunain amser i ymbaroedd trwy hir fywyd, neu glefyd-nŷch, megis Darfodedigaeth neu'r cyffelyb. Be-

chaduriaid diofn a diofal ! ni wyddoch chwi
 beth a ddichon ddigwydd mewn noswaith
 neu awr ; y gŵr goludog yn yr Efengyl
 tra 'r ydoedd efe'n breuddwydio am lawer
 o ddyddiau, a ddaliwyd gan genad ofnadwy
 a ddaeth i'w ladd ef ; *O ynfyd, y nos hon*
gofynnant dy enaid oddiwrthit, Luc. 12. 20
Nid byw mae'r hwn ni wyr pa le, pa bry
 neu pa fod y bydd efe marw ; rhai a
 thant yn iach i'w Gwlau, ac a fuant feirw
 y noson honno ; eraill a syrthiasant yn feirw
oddiar eu Ceffylau ; rhai a fuant feirw
 wrth eu Byrddau, tra 'r oedd y bwy
 yn eu geneuau ; eraill a fuant feirw yn
 llawn nerth, a hwy yn esmwyth, ac
 heddychol yn gwbl, a'u bronau yn llawn
 llæth, a'u hesgyrn yn iraidd gan fer ; eraill
 a fuant feirw mewn chwerwder enaid,
 ni fwyttasant mewn hyfrydwch. Hwyl
 orweddant ynghyd yn y pridd, a'r prysedd
 a'u gorchguddia hwynt, pan ddygir hwn
 i'r bedd ac yr arhosont yn y pentwr. Gan
 digion, y mae llawer o Esamplau ofnadwy
 yng air Duw a'm ddyfodiad trist a
 symmwth y Gennad ddidrugaredd hon,
 gau, y rhai sy 'n sefyll megis cynnifer
For-nodau i'ch rhybuddio rhag i Angau
 ddyfod mewn awr na b'och yn disgwil
 dano ; a'ch cael heb ymbarottoi. *Belsazar*
 Brenin y *Caldeaid* yn ei lawenydd mwyaf

pan nad oedd efe'n meddwl am Angau, a welodd ysgrifen law ar y pared yn ofnadyw iawn, ac a laddwyd y noson honno, *Pan nad efe'n gwledda ac yn yfed gwin, ac yn molianu y duwiau o aur ac o arian*: *Tr awr honno byssedd llaw dŷn a ddaethant allan, ac a grifennasant ar gyfer y canhwyllbren, ar galchriad pared llys y brenin; a gweleodd y brenin ddarn y llaw a sgrifennodd; yna y newidiad llaw'r brenin, a'i feddylian a'i cyffroisant* ef, *fel y dattododd rhwymau ei twynau ef, ac eu rodd ei liniau cf y naill wrth y llall*, Dan.

3, 4, 5. 6. a'r 30. Angau yw Brenin Dymyrrniadau, a dychryn Brenhinoedd. *Hecciah ddaionus a gaes rybudd disymmwth* Angau, *Esay. 38. 1, &c.* Hynny a barodd iddo droi ei wyneb at y pared, weddio ac ylo ag wylofain mawr, a thrydar megis Garan, a griddfan megis Colommen, yn werwedd ei enaid, o waith ei fod efe i ffined i byrth y bedd, ac i'r pwll, lle nid o baith. Lladd pob cyntaf-anedig yn Aipht ar hanner nos, a barodd weiddiwr, *Exod. 12. 29, 30. Corah a'i holl Gynnulleidfa annuwiola lyngcwyd ynghabol eu Gwrthryfel, Numb. 16. 30, 31. Hwyddisgynnasant yn fyw i Uffern, a holl Israel* foesant wrth eu gwaedd bwynt.

Fe fu farw yn ddifymmwth o wŷr Bethunes ddeng-wr a thrugain, a deng mil a

deugain o wŷr, am iddynt edrych yn Arcl
yr Arglwydd, i Sam. 6. 19. Ac y mae Duw
lawer gwaith yn cymmeryd oddiwrthym
ddymuniant ein llygaid a dyrnod, fel y
cymmerodd efe wraig Ezeziel, Eze. 24. 16
plant Job a fuant feirw yn eu gwledd. Isb
Jeth a darawyd ac a fu farw yn ei gwraig
Ananias a Sapphira gwr a gwraig a fuant
feirw o fewn tair awi neu bedair at eu gŵr
lydd, Act. 5. 5, 10. Y mae Duw y Barnwr cyf-
ion lawer gwaith yn saethu'r annuwolion
saeth ddisymmwth, ac y maent yn mein
yn y weithred o bechod, Psal. 64. 7. Pa-
font ynghylch llenwi eu boliau, y mae'r Ar-
glwydd yn tywallt llid ei ddigllonedd a
nynt, fel y tywalltodd efe ar etholedigion
Israël, Psal. 78. 30, 31. Y mae Duw lawer
gwaith yn anfon allan ei Angel dinistrio
i gyflawni angerdd ei lid, yr hwn a
waith erchyll mewn ychydig amser; can-
mewn un noswaith yngwerys y'r Af-
faid, Angel yr Arglwydd a darawodd gwn
a phedwar ugain a phump o filoedd, y rhwng
y boreu drannoeth oedd ynt oll yn gels-
neddau mei i won, E/ay 37. 36. Mor fyr
mor anfisicr yw ein bywyd, yn ddarostyng
edig bôb moment i ddyrnod Angau, a
briwsionyn lleiaf neu wybedyn a allwn
thur diben o honom ni, fel y gwnaeth
lawer. Ac megis y dichon ein diwedd

yn ddisymmwth, felly hefyd y gall-ef fod
 yn angerddol; gall clefyd marwol orefgyn
 pen a chalon, ac y mae dynion truein wrth
 fairw lawer gwaith mor gyfng arnynt ac
 mor orphwyllog, fel na allant feddwl am
 ddim ond eu doluriau poenfawr, ac heb-
 allel dywedyd dim wrth Dduw na dŷn o-
 blegid eu heneidiau! O mor syn ac mor an-
 heimladwy y mae llawer enaid yn myned
 eug i'r Byd arall! Mal *Nabal* neu mal gŵr
 mewn Hun-glwyf, neu megis cynnifer o
 gyffion neu feini, ac heb ddeffroi pes deffront
 yn han Uffern. Y gŵr galudog a fu farw,
 yn Uffern efe a gododd ei olyg; yr oedd
 isfarwolaeth cyntaf a'r ail yn dra dirybudd.
 Sefwch y machwi'r holl Bechaduriaid calon-
 aled, a rhyfeddwch weled Trugaredd digy-
 lyb, ac Amynedd anfeidroly Duw mawr,
 a'r Brenin Dychrynniadau cyhyd! Ni
 naeth Duw mor dirion a miloedd o Be-
 chaduriaid a aethant o'r blaen i Farn, ac a
 ddisgynnasant i'r Pwll mewn moment, fel
 y cyttia'r Pla ofnadwy a fu ddiweddaraf yn
 Llundain, o achos yr hwn yr aeth llawer-
 mil o eneidiau i Dragwyddoldeb. O nac
 anghofied Llundain na'r Deyrnas hon mo-
 styng, a Barnedigaethau brawychus eraill
 agrochwaeddodd ein pechodau am danynt,
 hag dyfod gwaeth nag un o honynt eto
 am ni. Anghofio ein diwedd sy bechod

marwol a gyffru Dduw i ddigofaint, ac a
bair i farn brysuro. *Ei haslendid sydd yn*
si godreu, nid yw hi yn meddwl am ei diwedd;
an hynny y syrthiodd hi yn rhysef, heb nis
yn ei chyffuro, Galar. 1. 9.

8 Ystyriwch, T bydd eich Eneidiau paa
ddel Angau i daro'r dyrnod wedi eu sefydly,
fe fydd eich Tragywyddoldeb wedi ei fwrw sa
nas newidir byth bythoedd: Y pryd hynny y
bydd eich Eneidiau anfarwol yn myned i
Iechydwriaeth neu i Ddamnedigaeth, i Ff
wyd tragwyddol neu Angau tragwyddol,
i Nefoedd dragwyddol neu Uffern dragy-
wyddol. Chwychwi ddynion llwfr athrill
gwybyddwch a chofiwch tra fo amser
gennych, cyn y torrer edafedd aur eich
hoedl, os ceir chwi ond ymhen awr ar ol
Marwolaeth heb Grist, Ffydd, Edifeirwch
a Sancteiddrwydd, fe dderfydd am danoch
yn dragwydd. Wedi Angau mae pob
moddion a gobaith yn pallu, *nid oes na*
gwaith, na dychymmyg, na gwybodaeth, na
doethineb yn y bedd, Preg. 9. 10. Fe fydd
Duw'r pryd hynny yn anghymmodol, pe-
chod yn anfaddeuol, y Nefoedd mal nas
galler ei chael, a'ch eneidiau wedi eu colli
yn ddiobaith. Ac yna y Diafol eich gelyn
gwaedlyd a gaiff ei wynfyd arnoch; Y
mae fe'n gwybod os ei eiddo ef a fyddwch
mewn bywyd ac angau, mai ei eiddo ef a
fyddwch

fyddwch byth ac yn oes oesoedd, ac na
ymedy'e a chwi a'i gilydd yn dragwywyd.
Bechaduriaid, diammau yw hyn, lle y fy-
rni y pren, yno y bydd efe; fel y mae'r
had, selly y bydd y cynhauaf; os gwnewch
chwi waith y Diafol, fe fydd yn rhaid i
chwi gael cyflog y Diafol: Os cerddwch
an orchymmyn ac arweiniad Tywyfog y
Twyllwch, a gadel iddo eich tywys a'ch
llusgo yma ac accw wrth ei ewyllys tra
fyddoch byw, chwi fyddwch yn Garcharor-
ion ac yn Gaethweision iddo ef yn y Car-
nachy ofnadwy hwnnw o dywyllwch du
wedi eich marw.

Ystyriwch, nad yw Gwlad y twyllwch
mddim lle i wasanaeth, nid oes dim edi-
farhau yn y Bedd, ddim o Arglwydd tru-
garha wrthym yn sgrifennedig ar byrh
Uffern, nid oes yno na Sabbathau, na Phre-
gethau, na Gweinidogion. Yn amser eich
bywyd y mae'n rhaid i chwi lafurio a pha-
nottoi am fywyd tragicwyddol; o waith
mai yn ol eich gwaith a'ch dewis yn y Bŷd
hwn, y bydd eich cyfran tragicwyddol yn
Bŷd a ddaw. Golodwyd i chwi farw un-
waith, ac wedi Angau bod Barn, *Heb.* 9. 27.
Y mae'r March gwelwlas Marwolaeth yn
myned ym mlaen, ac Uffern yn canlyn ar
ol ef, *Date.* 6. 8. Ni newidir mo'ch cyflwr,
y mae Dinystr tragicwyddol, neu lwydd-

ant dragwyddol eich eneidiau gwerthfawr yn ymddibynnu ar yr ychydig funudau hyn ; yr Afon chwyrn hon o hoedl dŷn, wedi iddi droi unwaith a llaesu, a rŷd yn oestad gan dreio, ac ni leinw hi byth drach. **efn** : feily fel y bydd y cwbl a adawoch heb wneuthur yn awr, heb ei wneuthur yn dragwydd. Os byddwch feirw yn Angrhedadwy, chwi fyddwch yn Angrhedadwy yn dragwydd ; os byddwch feirw tan euogrwydd a gallu pechoda digofaint Duw, chwi arhoswch tan euogrwydd pechoda digofaint Duw yn dragwydd : Eithr os byddwch feirw yn sanctaidd yn ostyngedig, wedi eich marweiddio, ac yn Cristianogion diragrith, chwi arhoswch yn sanctaidd, yn nefol, ac yn ffafor Duw yn dragwydd, *Datc. 22. 11.* *Yr hwn sydd frwnt sydd frwnt etto ; a'r hwn sydd sanctaidd, sydd sanctaidd etto :* Eithr y Pechadur diedifeiriol heb gael maddeuant, er pe byddai syw gant neu fil o flynyddoedd i fodloni ei Drachwantau, a felldithir yn y diwedd. O Druein ! y rhai ydych yn darllen y Traethawd bychan yma, mi ddeisif yfaf arnoch godi a gweithio tra 'yw yn ddydd ; y mae y nos yn dyfod, pan na ellwch chwi na neb weithio, *Joan 9.4.* Am hynny ewch at eich gwaith, a gwnewch ef a'ch holl egni, tra fo'ch Canwyll yn llosgi, eich Haul

yn

yn tywynnu : A ddiogwch chwi etto, a chwithau yngweled eich Awr-Lestr yn rhe-deg, eich Haul yn machludo, eich hunain yn meirw, a'ch Eneidiau yn cael eu difen-nu ? Am hynny ceisnewch yr *Arglwydd tra y galler ei gael ef*, Esay 55. 6. mewn amser cymmeradwy, 2 Cor. 6. 2. Cyn i'r ddeddf esgor, cyn i'r dydd fyned heibio fel peisswyn, Zeph. 2. 2. Cyn dyfod y dyddiau blin, cyn tywyllu y rhai sydd yn edrych drwy Fenebstri, a dechreu o geidwaid y ty grynnu, cyn cau'r pyr h yn yr heolydd, cyn torri y llwyn arian, a'r cawg aur, cyn torri'r pi-sifer ger llaw'r ffynnon, neu'r olwyn wrth y pydew, cyn myned o honoch i dŷ eich hi gartref, a dychwelyd o'r yspryd at Dduw yr hwn a'i rhoes ef, *Preg. 12. 1, &c.*

Yltyriwch rhyn goch a chwi eich hunain, A ydych yn gymmwys i ymfael a'r Pendudur galluog hwn Angau ? A ydych wedi ymbarottoi i'r daith faith hon, ac yn barod ac yn ewyllysgar i fyn'd trwy'r Ogof dywyll hon ? Gochelwch ac ofnwch rhag eich cael yn amharod ; meddyliwch am y pum Morwyn ffol, yrhai oedd yn myn'd i brynnu. Olew pan ddylasai eu Lainpau fod yn llosg, ac felly a ddaethant at y drws, eithr a'i caw-fant yng hauad : Cofiwch am *Esan* druan, yr hwn oedd yn hela helfa, tra fu efe'n colli'r fendith.

Chwychwi Bechaduriaid truein ! Beth ydych ar fedr ei wneuthur ? Os gweithiwch mae'n rhaid ichwi weithio bellach neu beidio. A ydych chwi yn bwriadu ceisio a siccrau Teyrnas Dduw yn gyntaf ac o flaen pob peth, *Matth. 6. 33.* Tra y gelwir hi heddyw ? neu a oes gennych ddim ond gwaelodion a budreddi henaint marwlyd i'w roi i Dduw a'ch Eneidiau anfarwol ? Oh na wybyddech chwithau yn eich dydd hwn y pethau a berthynent i'ch heddwch, cyn eu myned yn guddiedig oddiwrth eich Llygaid.

9. Yn olaf, Ystyriwch, *Mai'r olyn erchyllaf a synnaf y tu yma i Uffern yw gweled Ang-bredadyn heb Crist yn anadlu allan ei anadl dimeddaf ?* Fe welir pethau eraill gresynol iawn, megis gweled Gŵr yn newynu o ddiffyg Bara, neu yn marw o ddiffyg Meddyg, neu 'n boddi o ddiffyg Bâd ; neu weled Gŵr yn farw, Celain, Corph heb Enaid ; eithr och ! Mor refynol ac mor arlwydus yw gweled Gŵr yn agos at Dersynau Tragywyddoldeb, sef, gweled pechadur truan yn ei lygchwys oer ac yn griddfan wrth farw, a'i Enaid gwerthfawr ac anfarwol yn sefyll dan grynnu ar ei wesyfau cerion ac aangau y Goresgynnwr mawr, a Brenin Dychrynniadau yn dyfod yn ynyd a'i Writ i'w symmud ef yn y

naill llaw (na's gellir ei dychwelyd) a'i
biccell farwol a'i golyn yn y llaw arall ;
Cydwytod yn dirdynnu, yn cyfarth, yn
cnoi, ac yn ei rwygo fel Llew ; y Diafol,
dihenyddwr Duw yn edrych arno, ac yn
sefyll ger llaw iddo : Y galon tan anobaith
trwm a foddedig, y llygaid yn dywyll ac
yn sefyll, llinynnion y galon yn barod i
dorri gan gyfyngder ; ei Wraig, ei Blant
a'i Gyfeillion wrth erchwyn y gwely yn
wylo, yn ochneidio, yn llefain, yn gwasgu
edwylaw ac yn curu eu dwyfronnau ; y
Wraig yn gweiddi, o fy ngwr ! Y Plant yn
lefain, och fy Nhad ! Yr Enaid truan a
ddifethir a fydd yr holl amser hyn yn
edrych yn ol ar yr amser a gamdreuliodd
a'i bechodau gynt ; yn edrych i mewn
a ei galon ei hun, golwg erchyll ! lle ni
wel efe ddim o Ghrist, ddim Gras, ddim
Purdeb, ddim ond pechod, euogrwydd, Ang-
au a thywyllwch : yna yn edrych i fynu
a y Duw hwnnw a ddigiwyd, y Crist
hwnnw a wrthodwyd, ac ar y Nefoedd hon-
no a'r Tragywyddoldeb a gollodd efe ; ac
yn edrych i wared ar y pwll tywyll ac of-
nadwy hwnnw, sy'n raid ei fod yn lle a chyf-
an iddo ef (gyda disgwil yn ddychrynned-
dig am Farn) gan ganfod y Cythreuliaid
yn dyfod ac yn barod i ymaflyd ynddo. O
pa weiddi ac ysgrechain ofnadwy a wna'r
enaid

enaid wrth ymadael ! gan ddeall ei fod efe
 ei hun yn foddi i wared, i wared i'r llyn
 tanllyd a'r pwll diwaelod, lle y býdd yn
 rhaid iddo gymmeryd i synu ei letty gýd.
 a'r tan yssol byth ac yn dragwyd.

Gwewyr marwolaeth, colli'r býd, cyfyng.
 der Cydwybod, ac ofn Uffern yn cydym.
 gysarfod a wnant ddýn yn berffaith drus.
 nus, ac a barant iddo weiddi gýd-a Chain
 felldigedig, Gen. 4. 13. *Mwy yw fy nghosb.*
dig aeth nag y gallwyf ei goddef, neu ddywe.
dyd (gýd. a'r Eglwys gyfluddiedig) Gwelw.
ac edrychwrch a oes y fath ofid a'm gofid i? Ga.
lar i. 12. Ac os yw meddwl dychrynnedig
Cydwybod euog yn cyhuddo, mor boene.
dig a durfing yma, beth a fydd tan cyfana.
mor o ddigofaint ar ol hyn, pan dywelltir
ef allan hýd yr eithaf ?

Ystyriwrch Bechaduriaid ansynhwyrol,
 mai fel hyn y gall eich cyflwr cwynfannus
 fod pan ddeloch i farw, *sef, cael llawer o*
ofid a digofaint gýd-a'ch clefyd, Canys.
bydd heddwch, medd fy Num, i'r rhai annu.
iol; Esay 57. 21. Nid oes un gair yn yr
holl Fibr, nad yw'n llesaru dychryn ym.
mywyd ac angau i'r annuwiol; er pe bae'r
pechadur fyw gan mlhynedd, fe felldithir;
fe fydd marw tan yr holl felldithion sy'n
igrifennedig yn Llyfr Duw; ie a than yr
echryslonaf felldith. Efangylaidd honno,

16. 22. Deall yr hyn a hair y fath
 llyn afonyddwch yspryd, a meddwl achrif am
 yn euogrwydd, a'r a wnelo iddynt felldithio
 gyd. Duw a'u Brenin; gan edrych i wared
 a y pwll, gan ruo allan, *Pwy o honom a*
 yng. *brig gyd-a'r tan yffol?* *Pwy o honom a bress-*
 ym. *gylia gyda llosgfeidd tragywyddol?* *Esay 33.*
 14. Am hynny byddwch synhwyrol i ddeall
 hyn, chwi oll y rhai ydych yn anghofio
 Duw, rhag iddo efe eich rhwygo, ac na byddo
 garedydd, *Psal. 50. 22.*

Ac megis y mae yn ofnadwy ac yn fraw-
 jchus gweled Angrheddyn yn marw, felly
 yn y gwrthwyneb, y mae'n gyffurus ac yn
 hyfryd gweled y Duwiol yn marw, o waith
 mai (ei *ultimum* yw ei *optimum*) ei amser
 diweddaf yw ei amser goraf, a gwell (medd
 Salomon Preg. 7. 1.) *Yw dydd ei farwolaeth*
u dydd ei enedigaeth, Canys ei ddiwedd
fydd tangneddyf, Psal. 37. 37.

Duw mewn tangneddyf, Cydwybod
 mewn tangneddyf, a'r cwbl mewn tang-
 neddyf; O'r olwg wynsydedig! weled yr
 Enaid yn llammu ac yn dyheu am y Nef-
 oedd, yn myned allan o'r byd ar adenydd
 llawenydd, tawelwch a thegwch yspryd,
 gyd-a gwynt hwylus i'r Nefoedd, gan hir-
 aethu a gweiddi, Fy Nuw, na hir drig;
 bryssia, fy anwylyd, bryssia; tyred Argl-
 wydd Iesu; y mae gennayf chwant i'm dat-
 tod

tot ac i fod gyd-a Christ, yr hyn sydd o're se (y
óll, *Phil. 1. 23.*)

Chwi glywioch beth yw'r pethau mawr
ion sy raid i ni ystyried oblegid ein di-
wedd, sef, y býdd diwedd yn sicr, na wédyd
yw'r býd hwn ddim lle parhaus ; na wéddyd
y rhai sy'n eich gweled yr awr hon, cyn y
bo hir, mo honoch mwyach yn dragwydd
Chwi a glywioch y difethir eich pethau
presennol, y gád pechod, yr hwn sydd
llawn o wenwyn marwol golyn, biccell a drysso
drywana trwy eich afu, ac y bydd cyflwr
yr annuviolion yn alarus, yn ofitadwy, ie
ac yn ddiobaith, pan ddelont i feirw ; ca-
nys pan ddéil Angau, fe fydd eich eneidiad
prýd hynny wedi eu sefydliu fel na ddichon
dim cyf-newidiad fôd byth bythoedd.

Y peth nessaf yw, son am y Rhesymmau
pa ham y mae yn ddyledswydd ac yn beth
o'r fath bwys i ni ystyried ein diwedd, a
Rhesymmau yw y rhai hyn sy'n canlyn.

Y Rheswm 1. A gymmerir oddiwrth
Dduw, O waith fod yr unig ddoeth, y grajd,
y trugaroccaf, a'r enaid-dosturiolaf Dduw y
dymuno hynny yn dra difrifol, Oh na baent
ddoethion, na ddeallent hyn, nad ystyrient
eu diwedd ! Garedigion, yn y dymoniad,
neu'r deifyfiad gynhyrfiol hwn, y mae ty-
ner ymysgaroedd Duw ; hon yw gwir iaith
ei galon ef, ac y mae, mal pe dywedasai
ef

oreu (yn ol dull dynion) wrth ei was ffydd-
 on Moses ; nid oes gan i ond un deifyfiad
 awr aeo arch, a'r cwbl a gynhwysir yn yr un
 n di honno, hynny yw, am fyned o honot a dy-
 nad edyd wrthynt trofod fi, fod yn rhaid
 i wleiddynt fod yn ddoethion i ystyried hyn ; i
 cynyddio y dyddiau gynt, a blynyddoedd Cen-
 ydd, edlaeth a Chenhedlaeth, beth a wneuthym
 ethau trostynt drwy eu dewis hwynt o'r holl
 mor pobloedd sydd ar wyneb y ddaiar i fod yn
 ell a drysor, yn bobl unig a phriodol i mi ; ac o
 flwngchos i mi eu caru, y gwaredais hwynt, y
 , i.e. gneuthym ryfeddodau trostynt yn yr
 ca. dipbr, yn y mor coch, ac yn yr anialwch,
 iau'r a'u cedwais mor anwyl a chanwyll sy-
 chon yngad, gan eu dŵyn ar adenydd Eryrod ;
 a ddynt gwybyddent ddarfod iddynt fy
 man a nghofio i, fy nigio i, a bod eu diwedd yn
 beth byg i fod yn druenus : canys tan a gyn-
 a'r anwyd yn fy nig, ac onid ystyriant ar frys,
 e lysg hŷd Uffern isod.

wrth Bellach chwi y rhai ydych mewn perygl,
 a/d, un oreu yw ? Gwrthwynebu, croesi a
 o ym eich unig gyfaill goreu, ac anwylaf,
 aent so'n dymuno'n dda i chwi ; a i rhynghu bodd
 ient bodloni eich gelyn amlwg, marwol ac
 iad, nghymmodol ? Ni ddichon eich gwrth-
 ty- ynebwr y Diafol oddef i chwi feddwl am
 iuth angau neu farw ; canys pe dioddefai a phe
 iadawai Satan yr hén Sarph honno i chwi
 efe edrych

edrych i Uffern, ni allai na'ch llusgo na'ch
 tynnu yno wrth ei ewyllys. Ac a ewch
 chwi rhagoch yn ffyrdd pechod ac angau
 Neu meddyliwch rhyngoch a chwi 'ch hu-
 nain, eiddo pwy ydych, beth a wnaethoch
 i ba le yr ydych yn myned, a phêth fydd
 debyg i ddyfod o honoch pan êl y ffun allan
 o'ch genau; pa ymbarottoad a wnaethoch
 am y byd arall, fel y gwneler y gwaith mawr
 rhwng Duw a'ch eneidiau chwi felly i fydd.

Bechaduriaid! Pe buasai'r Duw sanctaidd
 anfeidrol, cyflawn a geir-wir yn chwennych
 ac yn amcanu eich Dinystr a'ch colledig
 aeth, ni buasai efe yn galw arnoch fel hyd
 yn brûdd ac yn ddifrifol i ystyried, diwed
 pechod, angau a thragywyddoldeb, hyn
 onid aethai hi yn rhy hwyr, a chwithau we-
 di eich gadel yn ddiywared; am hymnau
 mae'r hyn a amcenir yma yn perthyn i
 gwneuthur yn ddedwydd, os edrychir ato.
*Oh na baent ddechion, na ddeallent byn, na
 ystyrient eu diwedd!*

Rheswm 2. *O waith mai meddwl yn ddwfr*
yn ddifrifol ac yn ystyr ol am Angau a'r Bedd
a'i naturiola, ac a'i gesyd ger bron, cyn nessu
a phobael wrth y drws, ac a'i gwylw i w ielud
yn eglur: Lle nad yw pethau a edrychir ar-
nynt o hirbell, pa un bymagaq fyddont
da ai drwg, yn gweithio ond ychydig neu
ddim arnom: Yn awr Ystyried yn ddifrifol

fol ac yn ddŵys a ddyry megis bôd i bethau
ddaw, ac a'u dŵg yn agos, fel y galloch
ynddiddan yn naturiol a'r pethau hynny.

Y gŵr gwir dduwiol sy'n cael yr olwg ar
berbau anweledig trwy fyfyrdod Duwiol
ma ar adenydd ffydd a gobaith, a all esgyn
ir Nef, a rhodio tro ar hŷd heolydd euraid
Jerusalem newydd, megis y bu y Prophwyd
Ezeziel yng weledigaethau Duw yn *Jerusalem*
yn ei feddwl, pan oedd ei gorff wrth
Afon *Chebar* ym mysg y Gaethglud yng-
wlad y *Caldeaid*; felly hefyd y mae gan yr
prydion trist archolledig hynny (y rhai
trwy ofn angau ydynt holt amser eu bywyd
mewn caethiwed, drwy ymarfer ag Enaid-
mdrechau, a than argyhoeddion nerthol
pechod a thrueni yn llada) y fath feddyl-
am Uffern a digofaint Duw, a'r y sy'n
peri iddynt fyn'd yn fynych i stafelloedd
marwolaeth, ac ymweled a charcharorion
ypwll, ac edrych ar y Gagendor du hwnnw
ir ffwrn dan i fod mor agos, a'u bod ar ei
ymyl yn fyrthio'n waftad. Yn y cyflwr
ma y bu llawer o weision anwyl Duw, y
mai sy' yn awr yn y Nefoedd uwchlaw'r
oll ofn a'r dychrynedigaethau hyn oeddynt
unwaith chwerwach nag Angau. Ac ohpa-
iser yn ymosidio gan y gwewyr hyn a chy-
ngder enaid, sy' yn barod i weiddi gŷd-a
job dduwiol! *Pen. 6. 4.* T mae saethau'r
Holl-

Holl-alluog yn oes, y rhai y mae eu gwenwyn yn ysed fy yspryd: dychrynsau Duw a ymfyddu nasant i m herbyn. **Y** cyfryw ydyw anian myfyrdod neu ystyriaeth, ag y gwna i bethau a ddaw a pheil weithio'n naturiol, yn neithol ac yn ddwfn ar ein meddyliau. **M**ae gis am Esampl,

Marchnatta wr yn yr *India*, trwy ei fyfyrdod neu feddylfryd, a all seddwl am orchwylion, ei wraig, ei blant a'i gyfeillion yng *Hymru*; neu Farchnatta-wr a fo'n radio yn y Farchnad yn *Llundain*, a all fod i fwriad a'i feddyliau yn yr *Tyspaen* neu'r *Indie*, neu ryw le arall; gall Drwgweithredwr fo wedi ei fwrrw i Garchar am ryw fai hy-nod ym mhell cyn y Sessiwn feddwl am amgylchiadau trist ei Driâl; fe all (yn i feddyliau) ei weled ei hun wedi ei ddwyr i'r Bar, yn sefyll ger bron Barnwr traws wrando darllain ei Indictment, profit achwyniad, cyhoeddi ei farn a'i sentens, a'i weled ei hun (mal ped fae) wrth le ei ddi-henyddiad, a'r Cebysfr am ei wddf yn bsr od i'w grogi ef. **A** phe baech chwi ymroi o wir ddifrif i yityried eich diwedd, chwi allech yn wir ac yn deimladwy yn eich calonnau feddwl am henaint, cymhyrcyn- rwydd, clefyd, eich gwely angau, anadl byr, chwŷs oerllyd, gwewyr marwolaeth a gridd-fan, amdo, ysgrin, a'ch gweled eich hunain (mal)

(mal pe baech) wedi eich estyn a'ch rhwy-
mo, ac ar ysgwyddau dynion i'ch dwyn i'r
Bedd, lle'r ymiborth Pryfed a Chynrhon-
fniidd arnoch.

Gweision Duw a'r Sainct gynt a wnae-
thanti hyn trwy Iwyddiant mawr a manfaid
Enaid, ac felly y dylech chwitheu. Hwy
ag yfrifasant neu a rifasant eu hoedl wrth
ddyddiau, o waith eu bod beunydd yn ddig-
wyddol i farwolaeth ac yn disgwil am dano
nwaftadol. *Dysg i ni gyfrif ein dyddiau*,
ebe Moses, *Psal. 90. 12.* *Tchydig a drwg fu*
dyddiau blynnyddoedd fy enioes, ebe hen Jacob,
Gen. 47. 9. *Canys dyn a aned o wraig sydd*
yr o ddyddian, Job 14. 1. *Disgwiliaf holl*
dyddiau fy milwriaeth (ebe Job) *hyd oni*
delo fy nghyfnewidiad, Job 14. 14. *Canys*
ffawn y dygi du si i farwolaeth; ac i'r ry
(y twyll) *rhagderfynedig i bob dyn byw*, Job
30. 23. Ac pen. 17. 1. Y dywedodd efe, *Fy*
madl a lygrwyd, fy nyddian a ddiffoddwyd,
beddau fy barod i mi; pa le bynnag yr ae neu
ydelai, yr oedd efe yn edrych am fedd.
Drachefn, trwy ddwys ystyried y gallwn ni
edrych nid yn unig ar y bedd, eithr hefyd
ar hwnt iddo, ar y gweithredoedd mawrion,
ar pethau ofnadwy a fydd wedi angau.
Nyni a allwn feddwl am losgi'r Bŷd, dyfod-
lind Crist, sain yr Uldcorn, agoryd y beddau,
yfod i'r Meirw, rhuad yr Annuwolion, y
rhai

rhai (er llawened ydynt) a lefant y pryd
hynny ar fynyddoedd a chreigiau meirw
a mudion am fyrthio arnynt, a'u cuddio
rhag wyneb ofnadwy Mab Duw, y mae'n
yn ei ddirmygu'r awr hon : Canys ni allan
sefyll yn y dydd mawr hwnnw o'i ddigter
ef a'i ddigofaint ofnadwy, *Datc. 6. 16, 17*

Trwy'r ystyriaeth wr a chredadwy hon
y gallwn ni ganfod y Barnwr yn sefyll wrth
y drws, a Mab Duw (megis pe bae) yn ha-
rod i dorri allan trwy'r Cymmylau, gyda
gallu a gogoniant mawr, fel y gwnaeth S.
Jerom, yr hwn a ddywedodd, pa un bynnag
ai bwytta ai yfed a wnelwyf, yr wyf yn
clywed y llais hwn yn fy nghlustiau, *Cy-
fodwch feirw, a deuwnch i farn* : Yn awr, os
yw iawn ystyried y pethau mawrion a ddaw,
mor awchlym ac mor ddeffrōus, byddes
Angau yr hwn sy'n waftad yn eich annos
wrth eich fodlau yn fynych yn eich meddy-
iau ; ie, fe ddylai eich pennau a'ch calon-
nau hefyd gofio am dano'n fawr ; bôb nos
pan eloch i'ch gawlau, a phob boreu pan
godoch, meddyliwch bêth yn ddisfrifol ac yn
brudd am Angau a Thragywyddoldeb.
Bydded yr hyn a sgrifennodd llawer yn eu
Modrwyau, *sef, *Cofia farw*, yn sgrifenne-
dig a phin o haiarn ac ag ewin o Adamant
yn eich calonnau chwi. Dywed Historia-
wyr am *Philip* Brenin *Macedonia*, iddo ofod

gor.

gorchymwyn ar un o'i weision ddyfod bob boreu iw stafell ef, a chyhoeddi hyn, sef, *Ei fod efe'n farwol*; ac os oedd gŵr Cen-hedlig mor ofalus am gadw cof o'i farwoldeb, mwy o lawer y dylai Cristion. Nyni addylem bob amser gofio dyddiau tywyll-wch, *Preg. 11. 8.* A chadw Bywyd ac Angau, Nêf ac Uffern ger ein bron, gan nad oes onid megis cam rhyngom ni ac angeu, *1 Sam. 20. 3.* Esgeulufo ac eisiau hyn oedd pachod *Israel*, a *Jerusalem* hefyd; *Ni feddyl-odd hi am ei diwedd, am hynny y syrthiodd* *syn rhyfedd*, Galar. 1. 9. A hyn y mae Duw yr hwn a fynnai i ni gofio ac ystyried yn achwyn yn doft rhagddo trwy'r Prophwyd, *Esay 1. 2, 3.* gan alw'r Nefoedd a'r Ddaiar yn dŷt trosto. *Gwrandoewch Nefoedd*; *dym dithen Ddaiar: Yr ych a edwyn ei fedd-ianydd, a'r Assyn breseb ei berchennog: Ond Israel nid edwyn, fy mholi ni ddeall.*

Rheswm 3. *Disrifol ystyried eich diwedd addaw* (trwy *Ras Duw*) *i fod yn Gyfaredd mgorol a godidog i yrru'r drwg mwyaf ymaith,* (i'w yn fod i ddiangor rhag colled anfeidrol) *sef pechod a'i effeithian a'i ganlyniadau erchyll.*

Bêth yw'r achos o'r llifeiriant a'r mor hwnnw o ddrygioni, a'r pechodau aruthraf ag fy'n awr yn y bŷd, ac yn y Genedl hon, ym mhob Dinas, Trêf a Mangre, ac yn ythan fwyaf o Deuluoedd, ym mysg pob ilat

stat a gradd o ddynion, megis, Swyddogion Gweinidogion, Pobl, Rhieni, Plant, Meistrisiaid, Gwafanaeth-ddynion, onid hwn sef eu bod heb ystyried eu diwedd y ddyfneddwys, ac yn ddifrifol ? Hyn ydym yn ei gael wedi ei ofod i lawr yngair Duw i fod yn un o seiliau mawrion pob pechod, ac eingeuluso pob dyledswyddau.

A ydych chwi, bechaduriaid diosaf, yn credu ac yn cofio fod yn rhaid i chwi farw, a dyfod i farn, fod yn rhaid i'ch eneidiad noethion, a'ch pechodau noethion sefyll a fyr ger bron y glewaf a'r farryccaf Farnwy byw a meirw, meddwl am yr hyn a fyddai megis cyllell ar eich gyddfau, megis cleddyf ar eich dwyfronnau, neu megis lgrifen-lawn ar y pared, i attal a llestair eich gyrfawtadol ac enbyd o ddrygioni ac anwiredd.

Oh pa greulonder erchyll ac usferron, ydys yn ei wneuthur yr awr hon, a hynny y bwyllog, yn ddigywilydd, yn gyndyn, yn erbyn hŷd yn oed goleuni natur, cydwybod, a'r Sgrythyr ! Pa felldithio, dywedyd Celynniwydd, Rhegu, Cablu, torri Sabbothau Twyllo, Hudo, Lladratta ! Pa Anlladrwydd, Diffeithder, Afendid, Meddwdod moci- aidd, Cybydd-dod, Bydolrwydd ! Pa Wat- war, Gwawdio, Llid, Cynfigen, Digafedd, Balchder, Gwŷn, a Drygioni yfprydol hefyd, megis Angrhediniaeth, Didduwiaeth,

Diedi-

Diedifeirwch, Rhagrith, Ymadawiad a'r
 ydd, Cassau Duw, ei Bobl, ei Weinidog-
 on, ei Ffyrdd a'i Ordinhadau, sy'n amlhau
 mhab lle! Y mae dynion yn mynegi eu
 echodau mal *Sodoma*, ac nid oes arnynt
 wilydd am weithredoedd anffrwythlon y
 wyllwch; a pha ham? onid o achos nad
 dynt yn gofod eu meddyliau a'u calonnau
 eu diwedd.

Oh bechaduriaid truain, ac ar drangce-
 gaeth! Goddefwch i mi (o dyner doituri
 ag at eich eneidiau sy'n gwaedu ac yn
 yrodd i foddi) ddeifyf arnoch megiser mwyn
 Arglwydd, disgyn i'r bedd, ddisgyn i
 ffern yn eich meddyliau, ac ymattal yno,
 meddwl am Frenin Dychrynniadau, prŷf
 ydwybod, dvnnessad y Cythreuliaid, y Llyn
 llosg, y Pydew diwaelod, colli Duw,
 Nefoedd, a'ch Eneidiau gwerthfawr;
 fflamau tan poeth a diddiwedd
 presenoldeb a chyfeilliach Cythreul-
 Gwrthodedigion, ac Ysprydion dam-
 Celdig; ac se fydd eich tammeidiau melus i
 yn fustl a wermod. Y pethau braw-
 hyn os gwir ystyrir, a fyddant mal
 llygaid, Taranau yn eich
 tammeidiau, mal Draiu, Piccellau a Chleddy-
 yn eich cnawd, mal gwenwyn yn eich
 mysgaroedd, mal tan yn eich esgyrn i'ch
 tru a pheri i chwi'n ebrwydd attal a
 ffirwyo

ffirwyno awen eich trachwantau Uffernol, ^{addi}
y galloch felly ffoi rhag y llid a fydd. ^{mæd}

Pe gwnaech ddim ond gweled y bedd ty
wyll ac oer hwnnw, ac Uffern boeth sy ^{mæd}
agos, chwi a newynech neu a fyddech feir
yn hytrach na rhedeg i'r gormodedd hwnnw
o bob gloddest a chyfeddach; ni allech ^{mæd}
chysgu na chwrnu, downfio na chwarae ^{mæd}
fin y pwll tan y cyfryw ystyriaeth. ^{ddyd}

Eithr anghofiwch hyn oll gyrrwch ymae
feddyliau am Dduw, Angau ac Uffern,
chwi a redwch ac a ruthrwch i bechod, ^{me}
gis march i'r frwydr, *Jer. 8. 6. Luc. 12. 4*
gan weiddi, hedwch, hedwch, nes ^{pr}
perygl, marwolaeth a dinistr, *1 Thes. 5.*

Dyma'r pechod mawr hwnnw a addi
dodd *Gaer-Salem* i ddinystr, ac a wnaeth id
syrthio yn rhyfedd. *Ei haflendid sydd* ^{dyd}
ei godren, nid yw hi yn meddwl am ei dimer ^{dyd}
Y mae'r Arglwydd yn achwyn trwy'r Pro
phwyd *Esay* rhag yr un peth, *Israel* ^{mæd}
edwyn, sy mholi ni ddeall: Eithr beth sy ^Y
caulyn, *Ob genhedlaeth bechadurus, pobl* ^{tri}
thog o anwiredd, had y rhai drygionus, meibion ^{we}
yn llygru, gwrthodasant yr Arglwydd, digi ^{aint}
sant Sanct Israel; *Cyltedlwch Galar. 1.* ^{deb.}
ag Esay. 1. 3, 4.

Ond yr hwn a wnelo farn a chyflawnden
hwnav a geidw yn fyw ei enaid; Pwy y
hwnnw? Y fawl a yltyrio, ac a ddychwel
oddiwr.

ol, se oddiwrth ei holl gamweddau y rhai a
naeth, hwnnw a gediw ei enaid; pwy
ynnag a ddifethir, ni ddifethir byth mo'r
hn hwnnw, *Ezec. 18. 14, 28.*

Rheswm 4. *Istyried eich diwedd a fydd*
mogaeth nerthol i'ch gwneuthur yn egniol, ac
ymarfer y diwydrwydd mwyaf mewn ffordd
ddyledswydd; ie fe weithia yn ddiammeu
reich holl ddyledswyddau, ac ar eich holl
asusau; canys ystyried a gwneuthur a
*wsylltir yn fynych yng'hŷd, *Psal. 41. 1.**
Cyn ei fyd a ystyria wrth y tlawd, Dihar.
2. 49. *Hi a feddwl neu a ystyria am faes, ac*
pryn ef. Meddyliais am fy ffyrdd, neu
5. *styriais fy ffyrdd, a throais fy nhraed at dy*
*stiolaethau di, *Psal. 119. 59. Galar. 3. 40.**
h id yn os dim a'ch gwna yn ddifrifol, yn
ddiwyd ac yn ddianwadal mewn un rhyw
meddyledswydd, ac i weithio tra ydyw yn
Pro dydd, cyn y delo y nos pan na ddichon
el m eithio, *Joan 9. 4.*

Y mae'r Apostol yn ein cynggori i gyd-
i ymannedd ei gilydd, i ymennog i gariad
a hynny yn fwy, o gym-
aint a'ch bod yn gweled y dýdd yn nessau,
1. *Heb. 10. 24, 25. Cofio dýdd ein marwol-*
a'n mynediad i Dragywyddoldeb, a
osod hynny i weithio'n ddwfn ar y galon,
fydd fel llais Taran yn llesaru wrth y
echadur diosol anheimladwy, Deffro, De-
ffro,

ffro, ti yr hwn wyt yn cyfgu, agor dy ly-
gaid, saf ar dy draed, gwèl a chenfydd pa-
For o waed a digofaint sy' yma ! Gwèl a
chrèd, cred ac ystyria, ystyria ac ofna, ofna
a ffo, a bryssia yn dy waith ; y mae dy
waith yn dra-mawr ac yn bwysig, mae
gorchwylion yn aml, mae gwrthwynebwyr
yn gryfion, mae dy nerth yn ychydig, mae
dy amser yn fyr, mae dy gyfrif yn fawr,
mae marwolaeth a barn wrth y drws, am
hynny cyfod a gweithia beilach neu baid.

Y Morwr halogediccaf a ochneidia, a ala-
ra, a weddia, a eddy ac a adduned, os bydd
marwolaeth a pherygl yn edrych yn farryg
yn ei wyneb ef. Pan oedd y llong yn debyg
i fyn'd yn ddrylliau, a marwolaeth yn maes
o law yn bygwth ymaflyd ynddynt, y
Morwyr a ofnafant yn ddirfawr, ac a lefa-
fant bob un ar ei Dduw. A hyn a ddyfodd
goleuni natur yn unig i Feistr y llong (er
mai gŵr Cenhedlig ydoedd) nad oedd e'n iach,
pryd hynny ddim amser i gyfgu ; Beth
ddarf i iti gyfagur, cyfod, galw ar dy Dduw :
fe allai'r ystyr y Dduw hwnnw wrthym, fu
na'n coler, Jonah 1. 6. A'r Lladron a'r Ilo-
fruddion hynodtaf a weddiant yn y Carchar
neu pan ddelont ar y Crog-pren, lle di-
henyddiad.

Pan anfonodd y Barnwr cyflawnaf ei
Angel dinyllioli Ddinas Llundain, a lleoedd
er.

eraill yn y flwyddyn 1665. Rhag dirfawr ofn yr hwn y ffodd llawer mil, a llawer mil a syrthiodd, sef Celaneddau dynion megis tom ar y ddaiar, ac megis dyrneidiau ar ol y Medelwr. Pan gurodd Angau wrth filo ddryfau mewn un noswaith, O pa gy-faddef pechod, ymprvdio, gweiddi a churo'n daer a fu wrth orseddfaingc Gras (ac ysgat-sydd gan lawer o ddynion a theuluoedd na weddiasant ond ychydig gynt na chwedyn.)

g. i Dduw dosfurio, maddeu a symmud y farnedigaeth gynhwynol honno oedd yn y gubo, yr hon sy'n awr ym mron myn'd anghof. Pan dybiwyd yn ddeffrous am wyr ddinystr Nineveh, y Brenin a'i Bende-
maes a orchymynnodd, ac a gyhoeddodd
t, Impryd, ac a archodd i bob un alw ar lefa-Dduw yn lew, *Jonah* 3. 7.

godd Bechaduriaid, pe baech yn wir deim-
(endwy o'ch perygl, chwi weddieu yn bu-
d eich, yn wrefoccach, yn ewillysgarach, yn
eth ddwysfach, ac yn fwy calonnog nag y gwedd-
duw soch er ioed o'r blaen. Perygl niewn tyb,
hwnnw'n berygl marwolaeth hefyd, a
maeth i Jacob wylo ac ymbil ar Dduw;
Canys Esau a gasaodd Jacob, ac a ddywedodd
ei galon, nessau y mae dyddian galor fy
Rhâd, yna y lladdaf Jacob sy mrawd, Gen.
7. 41. a Jacob a ofnodd yn fawr, a chy-
ng oedd arnaw, Gen. 32. 7, Yr hyn a ba-
rodd

rodd iddo fod mor daer wrth Dduw am ymwared, ac a orchfygodd, *Gen. 32. 11, 28.*
Hos. 12. 4. Bechaduriaid truein ! Y mae eich cyflwr yn enbyd, (ni ddywedaf yn ddiobaith) ond ni wyddoch chwi oddiwr-tho ; ni wyddoch chwi eich bod yn druein, ac yn resynol, ac yn dlodion, ac yn ddeillion, ac yn noethion : Pe deallech eich bod yn haeddu digofaint Duw, dyrnod a cholyn

Angau, bôb moment, fe barai hynny i chwi
alw ar Dduw yn lew am nawdd a madden-
ant, Job sanctaidd, pan feddyliodd efe
am farwolaeth a barn, a osodes weddi i Dy
weithio, ac a ddywedodd, Pa ham na fadd-yd
sui fy nghamwedd, ac na fwr i heibio fy an-
wiredd ? canys yn awr yn y llwch y gorweddaf
O na chuddit fi yn y bêdd ; na'm cedwir y
ddirgel, nes troi dy lid ymaith, na osodit am-
fer nodedig i mi, a'm cofio, Job 7. 21.

14. 13. Hyn hefyd a barodd i'r ddau Fre-
nin grafol hynny, Dafydd a Hezeciah wyl-
a gweddio yn chwerwedd eu heneidiawd
Tn y dyddian hynny y clafychodd Hezecia-
byd farw, ac Esay y Propbwyd mab Amoz
ddaeth atto ef, ac a ddywedodd wrtho, ffacl-
hyn y dywed yr Arglwydd ; trefna dy Dy, can-
marw fyddi, ac ni byddi byw, yna Hezecia-
a droes ei wyneb at y pared, ac a weddiodd
yr Arglwydd, Esay 38. 1, 2, 3.

Dafydd, pan gylchynodd gofidion Angau

ef, ac y daliodd gofidiau Uffern ef, yna (eb' am efe) y gelwais ar enw'r Arglwydd, attolwg 28. Arglwydd gwared fy enaid, *Psal. 116. 3, 4.* Jonah yr hwn a gyfgai yn y Llong, a wedd- iwr- odd ym mol y Mor-fil, *O fol Uffern y gwae- uein, Apolitol Petr, a Christ ei hun yn ein hannog llion, weddio oddiwrth ystyried diwedd y Byd, d y gan ddywedyd, Diwedd pob peth a nessodd: hynny byddwch sobr, a gwiliadwrus i chwiuddiau, i Petr 4. 7.* A gwediwrch (medd iden-Dist) ar gael eich *cyfrif yn deilwng i ddiangc i efeag y pethau hyn oll, ac i sefyll ger bron Mab ddi i Dyn, Luc 21. 36.* Ac nid yw ein Hargl-faddwydd Iesu anwyl yn gorchymwyn i ni y anmeud y peth na's gwnaeth efe ei hun ; ddaftanys gan fod yn deimladwy o chwerw ac vit yrhyli gwppan digofaint ei Dad, efe a t am eddiodd, *Fy Nhad, os ym boffabl, aed y 1. 2. wppan hwn heibio, Matth. 26. 39.*

Fre- Bechaduriaid ! Goddefwch i mi ddy- wylwyd wrthych, er diofaled ac er anystyr- diau ydych, y byddai aigrcaffiad deffrous eich Eneidiau am nessad Marwolaeth a mozan, mal y waedd hanner nos i'ch cynhyr- o, fach cyffroi i geisio eich Olew i mewn ac , cantrwsio eich Lampau. Y Morwynnion call zeciai rhai ffol oeddynt yn huno ac yn ddiofa- odd digon, nes clywed y waedd ddifymmwth brawychus honno, *Wele, mae y Priod-Fab*

yn dyfod, erch allan i gyfarfod ag ef, Matth.
 25.6. Yna y cyfododd yr holl Forwynnion bynni,
 ac a drwsiafant eu Lampau. Y dymetl a'r
 glaw sy'n peri i'r Gwenyn brysuro i'r Cwch,
 sy'n dwyn yr Ymdeithydd i'w Letty, y Llong
 i'r Porthladd; felly'r un ffynyd meddwl am
 Farwolaeth a bair i'r Proffesswr marwaidd
 a chysgadur syned i weddio. Pan fyddo adfyd
 arnynt i'm boreu-gcisiaint, Hos. 5. 15.

Myfyrdod calon - ddeffrous am dragy-
 wyddoldeb anghylnewidiol, a fydd megs
 lleferydd o'r Cynmylau yn llefain, Prys-
 urwch, Bechaduriaid, prysurwch, prysurwch
 ar redeg; prysurwch megis am eich bywyd
 yngwaith Ffydd ac Edifeirwch i ymadael
 phechod, ac i lynu wrth Iesu Crist, heb yr hawl
 nid oes obaith. Noah gyd-a pharchedig ofn
 a ddarparodd yr Arch, ac a aeth i mewn yr
 iddi i achub ei Dŷ. Pan foddyd yr holl yr
 Fyd diofal a diyingais yn y Diluw, Heb. 11.7. haic
 Ani yn gwybod ofn yr Arglwydd, yr ydym ysbryd
 perswadio dynion, 2 Cor. 5. 11.

Chwychwi Bechaduriaid truein, y rhaidi
 ni wnewch na chredu nac ystyried nesthwi
 byddoch yn gymmwys ar syrthio i'r Pwll: thur
 Pe bae gennych ond agen fechan i edrych i'r ddo
 Bŷd arall, mor wrol ac mor galonnog fydd. Ddo
 ech i gyflawni 'n ebrwydd y dyledswyddau tu-ag
 a wyddoch? Chwi a'ch holech eich hunain
 a'ch profech ac a'ch chwiliach eich hunain:

ddarllenech, wrandawech, syfyriech, wil-
iech, weddiech, ofnech, garech, edifar-
haech, ac a u fuddhaech fwy nag a wnaethoch
erioed o'r blaen. **A** wyddoch chwi y daw y
nos, ei bod hi yn dyfod, ac y bydd dyddiau
gywyllwch yn llawer. *Beth bynnag a n n e l o c h ,*
gnewch a'ch holl egni, Preg. 9. 10. *Yn awr*
cyn i'r ddeddf esgor, cyn i'r dydd fyned heibio
el peisswyn, cyn dyfod arnoch lid digofaint
Arglwydd, ceisiwch yr Arglwydd : Canys
u fodd y diengwch, os esgeulusrch iechydwr-
Prym *gymaint ? Zeph. 2. 2, 3. Heb. 2. 3.*

Rheswm 5. *Y mae'n rhaid i chwi ystyried*
yn ydych Diwedd, canys yn hyn y mae cich Doc-
ael a bineb mwyaef yn sesyll ;. Oh na baent ddoe-
thwion, na ddeallent hyn, nad ystyrient eu diwedd!
Os mynnwch fod mor ddoethion a rhagori
yr holl Wyr doethion, Gwyr mowrion
holl ystat a'r rhai cyfrwys yn y Byd ; mae'n
maid i hynny fod trwy ystyried, a darparu
myrbyn eich diwedd. Garedigion, dy na'r
peth a ddylech edrych swyaf atto, canys
rhaiddiwrth hyn yr ennillwch siwr fuddiant i
neschwi 'ch hunain, canys fe wna i ddyn wneu-
will: sur llesfad iddo ei hun, a bod yn ddoeth
ch i'r iddo ei hun, Job 22. 2. Dibar. 9. 12. Gwyr
fydd Ddoethineb yw deall hyn, sef bod yn ddoeth
ddau ag at y peth sy cda, Rhuf. 16. 19. Bod
nain ddoeth yng Hrist, sicrhau'r daioni pen-
nain, yw'r Ddoethineb oraf.

Y mae llawer o rai doethion bydol, y
 rhai tra ydynt yn byw 'ynt yn parottoi er-
 byn pob peth ond Angau ac y maeant yn
 fynych yn barod i farw, cyn dechreu o
 honynt fyw, (mewn ystyriaeth ysprydol)
 ac onid yw yn amser anghymmwys iawn
 a gresynol i barottoi erbyn Angau, pan fo'n
 faich i ddŷn fyw? Ac yn ddiai y cyfryw
 yw'r aml ddrygau sy'n dilyn henaint, a
 na ddichon dynion gael dim diddanwch
 ynddynt, *Preg.* 12. 1. Ac a ddywedir
 y rhai'n yw'r unig ddynion doethion, y rhai
 nid 'ynt ond doethion yn eu *Cenhedlaeth*
 geisio'r Bŷd, i ymlid oferedd celwydd,
 gwrrhod eu trugaredd eu hun, *Jonah* 2. 8.
 I gloddio iddynt eu 'hunain bydewau, ie
 bydewau wedi eu torri, ni ddaliant ddwfr,
 ac yn gadael ffynnon y dyfroedd byw, *Jer.*
 2. 13. Nid yw hyn ond dewis cerrig
 flaeu perlau, ynnill y Ddaiar a cholli'r Ne-
 foedd, *Matth.* 16. 26. Bod yn ddedwydd
 tros amser, ac yn druenus yn dragwydd.

Gwir ddoethineb ac ystyriaeth ddifrifol
 sy'n myfyrio yngylch pethau da a drwg;
 ie y mae'n meddwl am y daioni goreu, pa
 fodd y gall ddyfod iddo, ac am y drwg
 gwaethaf, pa fodd y gall ei rwyltro, ei
 ochel a diangc rhagddo, gan ddewis y
 moddion cymhwysaf ac effeithiolaf i ddwyn
 hynny i ben. Y Ddoethineb dduwiol a godi-
 dog

dog hon sydd briodol a rhagorol i gyfarwyddo, *Preg.* 10, 10. Ac felly y mae yn cyfarwyddo pôb gŵr duwiol ystyriol tra syddo byw, yn ddiogel ac yn sicr i achub yr hyn sydd o bris mwyaf ganddo, sef, enaid gwerthfawr, a dâl fwy nâ dim ag sy'n ei helw ef. Pe bae'r holl Greigiau yn Berlau, yr holl Ddaiar a'r Nefoedd yn Aur; neu pe bae'r holl Ddwfr sy'n y Mor mawr wedi ei droi yn Grisiau, neu'n Feini gwerthfawroccaf ag sy'n y byd, a gofod y cwbl y naill glorian, a'r Enaid yn y clorian trall, fe bwysai'r Enaid y cwbl i lawr. Dywed ein Harglwydd anwyl nad yw ynnill holl Fyd ddim pris a dalai ei ystyried newn cyffelybiaeth i golled am un enaid, *Matth.* 16. 26. Felly y bydd rhaid i hwnnw yn ddoeth yn wir, a gafodd Flŵch i adw'r Tlws gwerthfawr digyffelyb hwn; y bydd efe'n ddiogel yn Dragywydd. *Yn ab a ennillo eneidiau sydd ddoeth,* medd y Doethaf a'r a oedd ddŷn yn unig, *Dibar.*

 II. 30. Ac yn ddiai yna felly y mae'r hwnn achubo ei enaid ei hun. Drachefn, y mae'r hwn sy'n ystyried ei ddiwedd, ar y cordd union i ynnill a chael y Cyfaill goraf, a wna ddaioni iddo yn ddiai pan fo rheithaf wrtho, ac yn y perygl mwyaf, sef, Duw, Crist, Angylion, Sainct, Cydwybod, a'r Sgrythyr, yn wir gyfeillion iddo. Pan

twymir unwaith y briw rhwng Duw a'r
 enaid truan, pwy a wna ddrwg neu niwed
 iddo? *Os yw Duw irofom, pwy a all fod i'n
 herbyn?* Rhuf. 8. 31. *Mewn heddwrch y gor-
 weddaf, ac yr hunaf,* Psal. 4. 8. Hefyd, y
 mae fēn parodtoi erbyn yr anghennion
 mwyaf, trwy roi pēth i'w gadw erbyn amser
 treulio. Nid oedd gŵr i'w gael yn holl
 Wlad yr *Aipht* mor ddoeth a *Joseph*, yr hwn
 gan ragweled eu heisiau, a lanwodd y
 Tryffor-dai erbyn blynnyddoedd y newyn,
 Dywed *Salomon* (*Dihar.* :o. 5.) mai *syn-
 bwyrol* yw'r hwn a gasgl ei fwyd amser haf.
 Yltyriwch mai ieuengectid yw eich haf
 chwi; Nid amser caelglu yw henaint a chlaf-
 wely, ond amser treulio, ac nid ydych yn
 ddoethion, yn ddoethion tu-ag at Dduw,
 yn ddoethion ar lēs eich eneidiau eich hu-
 nain, y fawl nid ydych yn cyfrif yn bennaf
 gorchwyl i chwi farchnatta a thryffori er-
 byn yr amser hwnnw. Y mae llawer enaid
 truan, fel y Ceiliog-rhodyn nwytus, yn
 neidio a llammu, chwarae a chanu tra paro'r
 Haf, ac yn marw o newyn pan ddelo'r
 Gauaf: Ond y mae'r enaid gwîr ddifrisol
 ac yltyriol, fel y Wenhynen boenus neu'r
 Morgrugyn, yn gweithio neu yn llafurio'r
 Haf: Ac fel y ba i ddŷn roi ymaith ddiogi
 a dysgu ei ddyledswydd, ac felly barotroi
 erbyn yr amser a ddaw, Y mae *Salomon* yn
 ei

ei anfon ef at y Morgrugyn, gan ddywedyd,
*Dihar. 6. 6, 8. Cerdd a y Morgrugyn, tyd i
 ddiogyn; edrych ar ei ffyrdd ef a bydd ddoeth;*
*y mae efe yn parottoi ei fwyd yr haf, ac yn
 casglu ei luniaeth y cynhauaf.* Ac felly mae'r
 doeth o galon, sy'n marchnatta erbyn tra-
 gywyddoldeb, yn trysori y pethau goreu
 erbyn y dŷdd drwg, y rhai ydynt Ffafor
 Duw, hawl yng Hriit, maddeuant Pechodau,
 heddwch Cydwybod, stor o Weddiau, Pro-
 fadau gwerthfawr ac etholedig, ac arwydd-
 ion ferchog o Ffafor ei Dad, yspysrwydd
 am ei wlad Nefol. Dyma Dryffor cuddie-
 dig a nefol y gŵr duwiol, y hwn yn unig a
 elwir yn ddoeth, *Micah 6. 9.*

Heb law'r pethau hyn, y mae fe'n rhag-
 flaenu'r gwaethaf o'r drygau, sef, euog-
 rwydd pechod, colyn angau, gofidia' Uffern,
 dychryn Cydwybod, digofaint Duw, colli
 Duw, ei Enaid a'r Nefoedd. Y drwg neu'r
 golled anfeidrol a diddiwygiol hon ni ddi-
 oddef efe byth mo honi, o waith y bydd
 yr ystyriaeth amferol hon am Farwolaeth
 a Barn yn fod i'w gymhwyso ef i eddiang
 rhagddo. *Y rhai oedd barod a aethant i mewn*
ir Briodas, Matth. 25. 10.

Ond ain danoch chwi y rhai ddiofal am
 eich Eneidiau anfarwol, nad ydych yn
 meddwl am Angau, nad ydych yn ystyried
 eich diwedd (oni ragflaena trugaredd an-
 feidrol

feidrol yn ebrwydd) chwi fyddwch feirw yn siccr hēb ddoethineb ; oni wnewch chwi 'ch eneidiau yn ddiogel mewn pryd, oni wnewch chwi Dduw a Christ yn gyfeillion i chwi (tra yw pobl druan Dduw yn trysori trysori yn y Nef) fail dda erbyn yr amser fydd ar ddyfod, *chwi drysorwch ddiogfaint erbyn dydd y digofaint, a datcuddiad cyfawn farn Duv*, Rhuf. 2. 5. A dyma gyflwr galarus llaweroedd o rai doethion bydol, a'r rheini hefyd swydd a gorchwyl pa rai yw cādw (pe gellid) eraill yn fyw, ief, iachau Clefydon, a rhagflaenu Marwolaeth. Yr ydys yn dal fulw oblegid *Paracelsus*, Pysygwr mawr, a gŵr cyfarwydd iawn mewn profiadau *Chymical*, ddarfod iddo ymffrostio a dywedyd, iddo gyrrhaedd i'r fath ddoethineb yn adnabod naws dynion, ac yn studio meddyginaethau, fel na byddai pwy bynnag a ganlynai ei Reolau ef, ac a gadwai ei Hyfforddiadau byth farw o un clefyd ; o ddamwain fe allai, ac o henaint rhaid fyddai iddo farw, ond efe a gymmerai arno ei gadw yn holl-iach rhag pob Clefydion, Gorchwyl hŷf iawn a thra-rhyfygus : Eithr ni allai efe yr hwn trwy Gelfyddyd a addawodd gadw eraill, ymgadw ei hun ynghanol ei oes, canys se fu farw pan oedd efe ynghylch faith a deugain oed.

Bobl druein ! gan na ellwch ragflaenu
 Angau, eich doethineb yw ymbarottoi er-
 y delo ef ; ac yn gymmaint na's gellwch
 rwyddim moddion, nerth na chyfarwyddyd
 mgadw rhag dyrnod Angau, ceisiwch tra-
 illoch feddyginaeth neu gyfaredd yn er-
 yn colyn Angau, fel pan fyddoch feirw,
 a byddoch feirw yn ddiymbarottoad, neu
 ab ddoethineb. *Canys dyn mewn anrhydedd*
beb ddeall sydd gyffelyb i anifeiliaid a ddi-
feir, medd y Psalmydd, Psal. 49. 20. Felly
 gwnaeth y gwr goludog truan hwnnw,
 mewn cam gymmeriad, yr hwn (er ei fod
 ei farn ei hun neu eraill yn gall) oedd
 gyfrif Duw'r unig ddoeth, yn w'r ynfyd ;
 hwn yn gymmaint ag iddo ymbarottoi
 unig tu-ag at amser ei fywyd, ac nid tu-
 gat farwolaeth, a haeddodd yn dda ddy-
 edyd wrtho, *O ynfyd, y nos hon y gofyn-*
dy enaid oddiwrthit, Luc 12. 20. Nos-
 waith dywyll yn wir oedd hi, yn yr hon y
 lloedd efe'r ddau Fyd ar unwaith, y Ddaiar
 Nefoedd hefyd. Ac a ddywedwch chwi
 bod yn ddoethion, a chwithau heb
 tyried beth a fydd eich diwedd ? Y pum
 Morwyn a elwir y Morwynion ffol, eithr
 ham ? O waith nad ymbarottoisant erbyn
 yfodiad y Priod-Fab, a phan ddaethant i'r
 ains, yr ydoedd wedi ei gau rhagddynt :
 Ah ! dyna siommedigaeth drist ac ofnadwy,
 Matth. 25. 10.

Ond

Ond yr enaid diwyd wedi ymbarottid
 a'i olew yn ei lestr, a phob pêch yn bar
 ganddo, sy'n y cyfryw gyflwr ag y gallu
 edrych ar Angau dan wenu, o waith iddi
 golli ei golyn a'i wenwyn marwol, ac iddi
 ddichon ond lladd y Corph, ni all wneud fy
 dim niwed i'r Enaid: Eithr y pechadur
 gadurus a diosol, a ddalir yn ofnadwy, fel yng
 daliwyd *Belsazzar* gynt gan yr ysgresiwr
 law a ymddangosodd ar y pared; golwg
 fyn a brawychus pa un, a newidiodd
 liw ef, ac a gyffrodd ei feddyliau, fel yng
 allai nai Wîn, na'i Wragedd, na'i Ordder. F
 chadon gyffuro mo honaw, yr hwn a'i derfno
 chafodd ei hun yn erbyn Duw y Nefoedd
Dan. 5.

Bechaduriaid! Ystyriwch mai golwg
 nadwy yw Brenin Dychrynniadau, ac
 bydd efe i nêb yn fwy ofnadwy nag i'r
 rhai sy a'u Nefoedd yma; fe fydd i'r cyfryw
 rai megis rhwygo hŷd yn oed gorchuddi
 calonnau, gwaeth na thorri aelod oddiwrth
 y Corph; canys llawer a oddefasant golli
 aelodau er mwyn achub eu hoedl; *O angau*
angau, angau, mor chwierw, chwierw, ym cofnau
am danat i'r gwr sy'n esmwyth yn ei feddian
nau! A goddefwchi mi ddywedyd wrthych
drygau a pheryglon o ba faint y maent ym baw
fwy disymmiwth a dirybudd, o gymaint dy e
a hynny y maent yn fwy ofnadwy a brawy- t an
chus.

ottoius. Pa lefain trist ac erchyll oedd yn yr
 baris, pan darawodd Duw ar hanner nos
 gan cyntaf-anedigion, a hefyd pan agorodd y
 iddiaiar ei safn a llyngcu *Corah* a'i gynnill-
 ac mdfa felldigedig, y rhai a ddefsgynnasant
 vnewyf i Uffern; yn gymaint a darfod i
 r cyffill *Israël* no i wrth eu gwaedd hwynt, ca-
 y, fel ym dywedasant, ciliwn rhag i'r ddaiar ein
 risen yngcu ninnau, *Num. 16. 32, 33, 34.* Ac
 golwyd ofnadwy oedd y gawod ddiłymmwth o
 dd a Brwmstan ar *Sodoma* front, ar ol bo-
 fel megwaith disglair o Haul tambaid, *Gen. 19.*
 dder. Felly pan ddèl Angau ffyrnig a farrug
 i den noswaith dywyll, a thynnu'r Llen-gudd,
 oedd edrych ar y pechadur diofal, fe fydd yn
 erchyll iawn; Canys pyw a ddichon edrych
 o fewyneb Angau, a'r ni feiddio edrych yn
 ac myneb Duw neu'i gydwytod ei hun? Eithr
 iungwr duwiol diragrith, i'w wedi ymbarottai
 frywbyn Angau, a all edrych a byw uwch-
 dduw ofn angau ac Uffern, a chroesawu ang-
 wyl, fel y croesawodd hên *Jacob* y Cerby-
 goli a anfonai ei Fab *Joseph* i'w nol ef i
 nganu red i'r *Aipht*, pan ganfu efe y Cerbydau,
 o cofia y bywiogodd yspryd *Jacob* eu Tad
 dianwynt, *Gen. 45. 27.* Angau er mae Por-
 ych aor afrywiog ydyw, a egir Deyrnas Nef
 nt ym bawb a gredant, ac a'u goliwng i mewn i
 naint dy eu Tad, canys eiddynt hwy yw bywyd,
 iwyd angeu, i *Cor. 3. 22.* Gwyn eu byd y meirw
 chus.

y rhai sy yn marw yn yr Arglwydd, Datc. 14.
 13. Byw i mi yw Crist, a marw sydd elw, Phil.
 1. 21. Y neb sydd ddoeth a gediw ac a ystyria
 byn, Psal. 107.43. Y rhai'n yw y Rhesymmau
 pa ham y mae'n rhaid i chwi ystyried eich
 diwedd.

Y CYMHWYSIAD.

Os ydyw yn ddyledswydd mor angenhei-
 diol i chwi ystyried eich diwedd, mi
 waf bellach i wneuthur y goreu o hom
 drwy ffordd o Gymhwysiad.

Defnydd 1. Y mae hyn yn gweiddia
 groch arnoch chwi'r holl bechaduriaid an-
 aychweledig, y fawl ni wnaethoch ddim
 parottoad erbyn Angau a Barn, i sefyll affer
 fynnu, neu eistedd i lawr a rhyfeddu welen
 amynedd dislin, a thrugaredd ddigyffelyd
 a rhyfeddol y Duw graifusol a gogoneddu
 anfeidrol.

A ddarfu i'r Duw sancteiddiolaf, cyflawn
 a dialydd pechod gynnal eich eneidian
 mewn bywyd, a'ch cadw rhag Angau a
 Uffern hŷd gorff y dŷdd heddyw? Ac on
 anrh ydeddwch chwi, ie hŷd ddychryn, Olud
 anchwiliadwy ei Ras ef? Y mae dynion yn
 gyffredin yn rhyfeddu am bethau sy ym
 maes o hŷd cyrraedd iddynt, neu na bo
 ganddynt ddim thefwm i roi am danynt,
 ac yn

yn enwedig trugaredd hynod, godidog ac
 mhaeddedigol. Yn awr arhoswch ychydig,
 chreuliwch rai meddyliau difrisol, ac y ltyr-
 wch, pa reswm a ellir roi am yr achos y
 caech chwi eich cyfrif ym mysg y rhai byw,
 pan yw cynnifer yn feirw; y byddech chwi
 m y Byd, a chynnifer miloedd o Wŷr,
 Gwragedd a Phlant yn eu Beddau, a'u he-
 neidiau gwerthfawr ni wyddoch pa le. Yn
 rhei-
 wr matter o'r rhyfeddod mwyaf yn yr holl
 dda-
 yd yw nad ydyw eich Cyrph wedi eu
 hom-
 noi i'w cadw yn y Carchar-dŷ tywyll a du
 wnnw, sef y Bêdd, a'ch Eneidiau anwyl
 ddi-
 a byddant feirw bŷth, wedi eu rhwymo
 l an-
 newn llyfsetheiriau a chadwynau yn y Car-
 ddin-
 har-dŷ erchyll a phoenus hwnnw, sef
 yll a ffern. Onid oes i chwi achos i ofni, fod
 velen-
 awer o'ch Cymmydogion, o'ch Ceraint,
 fely-
 o'ch Cymdeithion pechadurus a'ch Cyd-
 ddu-
 abod wedi myn'd i wared yno, ac ysgatfydd
 hau o'r fawl yr oeddech leiaf yn eu drwg-
 iaw-
 bio? Ac ni wyddoch pa nifer sy'n awr
 idian-
 y tan am yr un-rhyw bechodau ag ydych
 u a-
 wi yn euog o honynt, os nid llai pecha-
 c on-
 riaid na chwi 'ch hunain. Oh! rhyfedd-
 Olud-
 ch a bendithiwch Dduw a'ch holl eneid-
 on y-
 m, am eich hŷd etto y tu yma i'r bêdd, ac
 ym-
 ddisgyn i'r lle poenus hwnnw; yr
 a bo-
 ych yn mwynhau llawer o odfeydd têg
 t, ac-
 ch eneidiau, ac yn cael eich cynghori yn
 waftad

waſtad i ymadael a phechod, i droi at Dduw,
i dderbyn Crist, i feddwl am Angau ac
Uſſern, felly fel na byddo i chwi ei gweled
na'i chlywēd hi bŷth; canys y mae llawer
rhagor ym mhoenau Uſſern, a digofaime
Duw, nag a glywſoch chwi er ioed, neu
a ellwch ddychymmyg. *Fel y mae dy oſi*
(ebro Moses) y mae dy ddigter, Psal. 90. 11. *Neu*

Bechaduriaid truein ! Yr ydych yn oestad am
yn Goffadwriaethau bywiol o garedigrwydduria
anfeidrol, ac am hynny na achwyned y dîn id,
byw. Tybier pe fuasech feirw pan dybyg, *big*
wyd fod Angau yn agos, pan fuoch gleision. Yn
a gweinion, yn barod i drengu, neu panill
fu cynnifer o filoedd feirw trwy'r pla neu'n wr
cleddyf, ym mha gyflwr truenus y buaifwy
'ch Eneidiau, i gael eu cau i fynu gýd-awy
Chythreuliaid ac ysprydion damnedig ym wr
y Llyn sy'n llosgi o Dan a Brwmstan. Aertan
a ydych yn cadw 'ch gelynjaeth yn oestad on
chwanegu anwiredd, ac hýd yn oed annod nol
Duw i'ch damnio ? Bechaduriaid, ond A
ydych ym maes o'ch cõf ? ie, yn bur ynfyd dyc
i wneud Duw yr hwn a ddylai fod yn gywch
faill goraf i chwi, yn elyn gwaethaf i chwi. *Ambo*
Canys pan gynneuo ei lîd ef ond ychydig aeth
fe lysg hýd Ussern isod, ac ni ddichon nôlodd,
ei ddiffodd, na sefyll o'i flaen. *A bery dy gwrth*
lon ? A gryfha dy ddwyllo yn y dyddian y byddi
i mi a wnelwyf a thi ? Ezec. 22. 14. Pwy a drwg
drwg

duw, dirig gyd-a than yssol ? Pwy (medd yr Arglwydd) a osodai fieri a drain yn fy erbyn weled mewn rhyfel ? Myf i a awn trwyddyn, mi a'n awer lsgwn hwynt ynghyd, Eslay. 27. 4. O pa brŷd osfain, dewch attoch eich hunain, a thaflu ymaith, neu eich arfau, ac ystyried am eich eneidiau ? Neu a fynnwch chwi ddim fod yn gadwedd. Pa bryd y mynnwch unwaith ? Pa berafam y byddwch feirw ? Tynned y rhaffau wydderiad hyn chwi, a pharent i chwi ddywed, *Wele ni yn dyfod attat ti, canys ti yw'r ybyg.* Aglwydd ein Duw.

Ystyriwch, fod dinystri ofnadwy rhai eisoes i parhau yn rhybudd i chwi, y rhai ydynt yn neu'n wr wedi eu cloi i fynu yn y Carchardy ouafaiwyll, hwnnw, ac n'iddeuant ddim i fynu gyd-awy, a'r rhai y mae'r Cythreuliaid yn gweir yn eu poeni, y prysed yn eu cnoi, a Adran yn eu llosg. Yr ydych chwi'r awr esiaid yn ddiangol rhag y pair berwedig, ac nnoed y rhai byw ; O molwch, molwch ond Arglwydd am ei hir-ymaros, gan nad nfyd ydych ond megis cael eich oedi ; O pri-
n gywch a gwnewch yn dda o'ch bywyd, ac hwi mbarodtowch mewn pryd erbyn Marwo-
ydig aeth ; canys pe buafai 'ch hoedl wedi dar-
n nadod, eich Eneidiau wedi eu gwahanu oddi-
y gwith eich Cyrph, a chwi hau heb ymheddy-
byd i'w a Duw, se ddarfuafai am danoch yn
wystragwydd : Nid oes dim lle i edifeirwch
drieg yn

yn y Bêdd, na Christ na maddeuant i'w gael
 yn Uffern. Bendithiwch Dduw y mae eich
 Awr-Lestr yn rhedeg, eich Lamp yn llosg
 Dydd Gras etto'n parhau, a'ch Arglywyd
 anwyl ar y Drugareddfa, am hynny y mae
 gobaith.

Defnydd 2. Y mae hyn yn gyflawn
 argyoeddi ac yn ceryddu pawb ag sy'n dir
 mygu neu yn eisgeuluso'r ddylediwydd faw
 hon, ond yn enwedig y tri math hyn ; o
 rhai nid oes yr un o ddifrif yn ystyried
 diwedd.

Sef, { 1. Y dynion bydol anianol sy heb gred
 fod Duw.
 2. Yr anwybodol a'r anystyriol.
 3. Yr hunan-byderus a'r rhyfygus.

1. Y mae hyn yn condemnio y dynion by
 dol sy heb gredu fod Duw, sy yn pellhau
 dŷdd-drwg oddiwrthynt, *Amos 6. 3.* a
 rhai sy'n boddi neu yn gyrru ymaith feddyli
 iau arswydus am Dduw, Angau a Thra
 gywyddoldeb allan o'u cof a'u calonnau.
 Cymmerant Dympan a Thelyn, a llawenycham
 wrth lais yr Organ, Dywedant hysyd wrth
 Duw, cilia oddiwrthym, canys nid ydym yn
 chwennych gwybod dy ffyrdd, *Job 21. 12, 13.*
 Nid yw Duw yu en holl feddyliau hwynt, *Psal*
 10. *Du*

10. 4. Y mae'nt yn rhoi eu brŷd ar fywyd
 yw a llawen, deued y diwedd ofnadwy a
 enno o honaw. Ymaent yn datcanu gyda
 ius y Nabl, ac yn ysed Gwin mewn Phiolau;
 ac yn bwyta'r Wyn o'r praid, ac yn ymystyn
 en Glythau, Amos 6. 4. gan ddywedyd
 eu calonnau mal y dywedodd y truan
 wnnw, Luc 12. 19. Gorhymys bwyta, yf,
 dd lawen: Hwy a fodlonant eu trachwan-
 nu, a fwynhant ddifyrrwch y cnawd, a
 undiant yn ffyrdd eu calonnau, ac yngolwg
 llygaid; ac wrth hyn y maent yn gwneu-
 ur y rhwyg yn helaethach, a hwynt-hwy
 hunain faith-waith mwy yn blant i'r
 Diafol, er yr eisteddant o'r diwedd mewn
 ofid tragwyddol, Bwyttawn ac yfwn: ca-
 gys y foru marw yr ydym.

Chwi Eneidiau truein a hudwyd yn ddio-
 aith! Pe coeliech y peth a ddarllenafoch
 a glywsoch am y byd arall, neu beth y
 mae'r Ysgrythyr-Lan o wirionedd disiom-
 dig yn ei gefaru am y Duw sanctaidd anfei-
 rol, mawr ac ofnadwy (yr hwn ni ryddha
 euog yn un modd) chwi a newidiech
 iach gyrfa yn fuan. Pe ystyriech chwi'r
 wr hon y bydd yn rhaid i chwi farw, a
 mael eich barnu, y bydd yn rhaid i chwi,
 fawl ydych yn fy ngwrando i heddyw, cyn
 pen nemmawr iawn o amser, sefyll o flaen
 Duw ofnadwy; a fydddech chwi yn pechu
 mor

mor rhwydd, yn hoffi'r bŷd mor ddisesur,
 yn gwatwar Duw, yn gwawdio am ben
 Duwiolder prudd, yn eigeuluso eich dy-
 ledswydd, yn treulio 'ch amser yr ofer, yn
 anghofio tragywyddoldeb, ac yn perygllo-
 'ch Eneidiau gwerthfawr, fel y gwnaethoch
 ac yr ydych yn gwneuthur? Am y cyfry-
 gaethweision uffernol a Chythreuliaid cnaw-
 doi y mae'r Apostol yn llefaru, 2 Petr. 3.3.
Gan wybod hyn yn gyntaf, hynny yw, qm
diwedd y bŷd; y daw yn y dyddian dirwedd
watwarwyr, yr rhodio yn ol eu chwantau en
nain, ac yn dywedyd, pa le y mae addewida
ddyfodiad ef? Er hynny y mae'r Gwiberod
 hŷn, y rhai digred hŷn, ac Anghenfilod y
 rhîth dynion, yn tybied eu bod yn ddoe-
 thion, pan yn wîr nad oes ganddynit ddim
 deall, Synhwyrol ydynt, eithr yn usig
 wneuthur drwg, i ddadleu yn erbyn y gwir
 ionedd, ac i ymrefymmu yn erbyn buchedd
 sanctaidd, eithr gwneuthur da ni fedrant, Jen-

4. 22.

Hwn oedd pechod mawr Jerusalem yn
 ddigyfrwng cyn dyfod angerdd digofaint yn
 Arglwydd arnynt; a hwn yw cyflwr totor lle
 ac erchyli llaweroedd, ie miloedd yn y byd g
 ac yn y Genedl hon; er yr holl Raglunia
 thau deffrous ac anghyfanneddol hynny, yng
 syn ddrychau marwoldeb a welodd eu lly-
 gaid.

Nid

Nid oes ond ychydig yn edrych attynt eu
 unain fel y gwedda iddynt yn un modd,
 mae'nt yn gymmwys fel Diadell o Dde-
 diniwed mewn porfa fras. Fe ddaw'r
 gydd ac a gymmer un heddyw, un arall
 foru, a'r rhai eraill yn pori yn llonydd,
 web feddwl beth a ddarfu i'w Cymdeithion
 gollwyd. Neu fel pe ordeinid Torf o rai
 amnedig (a faent i'w harbed tros amser) i
 eu dihenyddio un ar ol y llall, o fewn
 paid cynnifer a hynny o ddyddiau, Heddyw
 cyntaf mewn trefn a ddygir allan ac a
 dihenyddir, trannoeth yr ail; ac eto'r
 oll rai eraill sydd i ddyfod wrth eu cylch,
 ynt yn meddwi, chwarae Cardiau, tyngu
 chanu, ac felly yn parhau hŷd yr olaf, hŷd
 ni font oll wedi eu crogi, yn feirw ac yn
 amnedig. Nnyi allwn gyffelybu'r Byd
 syd hwn sy wedi eu hudo, i dyrfa o dru-
 naiad deillion yn dawnsio oddi amgylch
 enau pydew dwfn tra enbyd, ac heb ddir-
 hynny, neu ganfod pa wedd y mae pob
 yn syrthio i mewn, y naill ar ol y llall;
 cyntaf, yr ail, a'r trydydd sy'n syrthio,
 lleill heb nabod yr enbydrwydd, yn rhe-
 byd eu cylch: Mi wna'r defnydd hyn o ho-
 niad. Y Dŷdd hwn neu'r awr hon y mae
 yngŵr yn syrthio bendramwnwgli Uffern.
 netaf, Feddwyn y boreu neu'r prydnaun
 eddyw, y mae'r March gwelwlas yn dŵyn
 un,

un, fe allai mai un melldigedig didduw, neu
 Erlidiwi gwaedlyd cenfigennus, neu Odi-
 nebwr aflen, neu Fydol-ddyn eulynaddol.
 gar, ac yn myned ag ef i le o dywyllwch.
 Y ddydd nefaf y mae fe'n cael Cennad i nol-
 rhagor o honynt ; eu brodyr hynny mew-
 anwired a adawyd yn ol, ydynt yn cadw
 ac yn parhau yn eu gyrrfa, ac yn downfio
 ddeu-tu'r pydew, heb ystyried y býdd y
 rhaid iddynt hwythau felly farw, a dyfod
 i'r farn. Y mae'r byw yn gofod y gorchwyl
 mawr hwn o'u marwolaeth cyn lleied at
 calon, a'u bod pan r'ont nag am ryw be-
 hýd yr eithaf, yn dywedyd yn gyffredin
 nad oeddynt yn meddwl mwy am dano
 am ddýdd eu marwolaeth, mal pe na
 Angau 'n beth o ddim pŵys, ond yn hytrach
 rhyw goegbeth neu ffloreg, na thalai feddwl
 am danaw. *Nid yw hi yn meddwl am ei deth
 wedd, Galar. 1. 9.*

Chwychwi bechaduriaid, y rhai ydych
 yn eich dinystryo eich hunain ! A wyddod ydyl
 chwi y bydd yn rhaid i chwi farw, a gadeu
 býd hwn tros býth ? Ac a ydych mor huned
 ac mor ynfyd, a pheidio meddwl am Angor
 au tros lawer diwrnod cyfan, ie yn prin
 gofio o ddisrif am Angau a Barn mewn
 Galar ; ie ysowaeth chwi fedrwch hyd y
 oed yngolwg y marw fod yn ofer, gellwain
 gwawdio, yfed, canu, gwledda, a siaradach

am y bŷd, yr hyn sy brawf trist nad yw
dynion yn ystyried eu diwedd. Fe dybygid
fod rhai ar yr amser galarus a thrîst hwnnw
o brûdd, eithr cyn gynted ag yr elont o
olwg y Corph marw, a'r bêdd, a'r Ysgrin,
chofiant mwy am Angau. Er peri i
chwi ddeall yr ynsfydrwydd yma, gadewch
mi ymrefymmu ychydig a chwi mewn
eiriau eglur fel hyn.

Bêth, a oes dim meddwl am Angau
gennych chwi, y rhai a fuöch tan farn mar-
wolaeth, ac a ddygwyd hŷd at fin y pwll,
edrych ar Dragwyddoldeb! O mor
christ yw meddwl, gynted y darfu i'r medd-
o nesiau hynny a nodau marwoldeb wisgo all-
a ba a myn'd ymaith! Bechaduriaid! Cofiwch,
olla olyngwch tros góf yr addunedau dir-
eddwyl hynny, yr addewidion, a'r rhwymedi-
ei aethau a wnaethoch y prŷd hynnu i Dduw,
yr ymwrthodech a phechod, yr yma-
dyd a wech a'ch Cýfeillion annuwiol, yr ym-
ddoeddhaech oddiwrth y bŷd, y byddech syw
duwiol, ac y gwnaech eich goreu am
r hynod yn grefyddol, a pheidio colli dim rha-
Angor o'ch amser gwerthfawr, ac odseydd i
principiau eich Eneidiau: Os darfu i chwi eu
manghofio, y mae Duw yr hwn sy'n canfod
y cwbwl ac yn chwilio'r calonnau, yn eu cofio.
Swybyddwch gan hynny ac ystyriwch y
fiarach calonnau, y bydd i Angau yr hwn ni
wnaeth

wnaeth ond eich rhybuddio chwi'r pryd hynny, trwy anfon ei gennadon, ddyfod ar fyr ei hunan.

Anghofus am Angau ! a chwedi eich gwneuthur o'r pridd, eich geni o Wraig a than ddeddf nas gelwir yn ôl gan Ddynion nac Angylion ! *Heb. 9. 27. Job 14. 5.* Am ddyn, *Gan fod ei ddyddian ef wedi eu rhagderfynu, rhifedi ei fis oedd ef gyda thi, a gofod o honot ei derfynau fel nad él trostynt.*

Peidio meddwl am eich marwolaeth ! Chwychwi y fawl sy gennych Gyrph gweision cleifion ac afiachus, yn llawn o ddoluriau ac anhwyl, y rhai ydynt gynnifer o farwolaethau bychain beunyddiol ; ie, marw beunydd ? Bêth rhoi heibio feddwl am angau ! Chwi y fawl a fuoch mewn cynnifer o Angladdau, a glywsoch gymmaint o ganu Clîch a Chlîl, a weltoch gynnifer o feddau, penglogau ac ysgrinâu o flaen eich llygaid ! Anghofio 'ch marwolaeth ! Ac eto bechaduriaid, pechu beunydd, dŵyn achos a cholyn Angau yn eich monwesau ! *Mors in corpore, y mae'r corph yn farw o herwydd pechod, Rhuf. 8. 10.* Nid yw eich Cyrph ond Cyrph marwolaeth, mae pechod wedi eu lladd, a'r farn wedi myned trostynt, *Gen. 3. Cyflod pechad yw marwolaeth, Rhuf. 6. 23. Yr enaid a lecho hwnnir a fydd marw, Ezec. 18. 20.* Bêth, rhoi heibio'r dýdd drwg hwn ! A chwithau

bwthau yn feirw mewn rhan, yn hén ac anwydog, a'r naill droed yn y bêdd, sef giniau yn ymollwng, dwylo'n crynnu, wylbau culion, pennau llwydion neu foelion, a'r beddau yn barod i chwi ? Beth, a oes i m rhagor o feddyliau difrifol am Angau ! chynnifer o ddarnau a rhannau o honoch i wi 'ch hunain wedi myned ym mlaen y sys i dŷ'r hir gartref hwn ! Cynnifer o eraint a Phlant yn awr yn huno yn llŵch angau ! a gladdwyd hwynt mewn anghof wastadol, fel na bo raid cofio am danynt th mwy ?

Beth Bechaduriaid ! Beth peidio meddwl am Angau ! ac Angau hŷd yn oed wrth fodlau, ac o flaen eich llygaid ! tu-a le y gellwch droi eich golygon, a bod ganfod yr hyn sy'n pregethu neu'n arddoccau prefennoldeb Angau ? Y mae angau trwy'r Gauaf ar y coed yn eich erddi, ym mhob Blodeuyn, ar eich Brynau bob dŷdd ag yr ymborthoch ar gîg Bechaduriaid meirwon, i ddywedyd wrthych i yn rhaid i chwi farw ; ac onid yw Ang- bob nos yn eich gwlau ? Beth yw cŵig llun a Delw Angau oerlyd ? A'ch gwlau dat cynnrycholdeb eich Beddau tywyll. Oh bechaduriaid diosol ac ynsyd ! Peidio yried am Angau, a chennych eneidiau erthfawr, sy raid iddynt fyw neu farw,

fod yn gadwedig neu yn ddamnedig yn
 Nef neu yn Uffern, mewn llawenydd neu
 losgfeydd, gyd-a Duw neu'r Cythreulaid,
 gyd-a'r Sanct bendigedig neu'r gwrtho-
 dedigion melldigedig, cyn gynted ag yr ei
 y ffun allan o'ch genau yr hyn a all fod y
 dÿdd neu'r awr nesaf. Y mae'r march coch
 Uffern yn canlyn y march gwelwlas hwn
 nifarwolaeth, *Dat. 6. 8.* Yn olaf, beth, peidio
 meddwl am, a pharottoi erbyn Angau!
 chwithau yn cael eich galw yn Gristianog-
 ion, ac yn proffessu eich bod yn credu Cy-
 fodiad y Cnawd, a'r Bywyd tragwyddol,
 dedwyddwch tu hwnt i'r Bedd. Canys
 yn y byd yma yn unig (medd S. Pauli) y g-
 beithiwn yng Hrist, truanaf o'r holl ddynion
 ydym ni, *1 Cor. 15. 19.*

O Bechaduriaid truein cedyrn-galon! Y
 rhai ydych yn awr yn gollwng Duw yn
 anghof a'r peth mawr hwn a phwysig sy'n
 perthyn i'ch Eneidiau anfarwol, beth
 wnewch chwi yn nÿdd yr ymweliad, pan
 yr amgylchyno anwiredd eich fodlau, pan
 na bo un Cyfaill yn y Nefoedd uchod, nac
 yn y Ddaiar isod, a ddichon wneud dim
 lliesiad i chwi? A phan fo Cydwybod fel
 Swyddog taeog, diofn, yn eich llindagur
 yn eich gwyfio yn Enw'r Barnwr mawr
 ddyfod a sefyll o flaen, neu wrth y Frawdles
 Ystyriwch chwi rai annoeth ym mysg y bobl; ac
 ynfydloes

ysydion pa bryd y deellwch? Psal. 94. 8. I
ystyried hyn, ac i barottoi erbyn eich di-
wedd?

2. Y mae hyn yn beio ar yr *Enaid anry-
bodol ac anystyriol*, yr hwn mewn poethder
digofaint neu wŷn, sy'n chwennych angau
o ddiben gwael, megis *Gwrit o esmwyth-
der*, neu ryddhâd oddiwrth boen presennol,
iodi, afiechyd a thrallodion bydol eraill, a
blinderau, heb iawn ystyried mor ofnadwy
yw Angau, neu pa bethau erchyll sy'n ei
fanlyn ef. Yn awr fel y galloch ddeall y
pechod a'r ynfydwydd hwn, rhowch gen-
nad i mi ddywedyd wrthych, nad oes
thwng y gwaethaf, yr hwyaf, a'r trym-
naf o drueni a gofidiau'r fuchedd hon, a'r
theini a'r ol marwolaeth, ddim cyfattebiad,
ond anghyfattebiad mawr iawn.

Eneidiau truain anffodiog! Beth yw pig-
ad chwannen, i golyn Sarph? Neu grafiad
ur y llaw i frathiad yn y galon? Beth yw
wres a thwymnder Canwyll fechan i ffwrn
poeth danllyd, neu dan yssol? Beth yw
esfyn o Fustl i For maith o Wenwyn?
Neu beth yw poen, dialedd neu gyfyngder
ros awr, i drueni annoddefiadwy bŷth heb
ddiweddu, i fyned i mewn i'r hwn, y bydd
Angau yn ddiail i'r annychweledig yn
ddrws? Ac a ydych chwi mor ynfyd a thyb-
ed nad oes dim yn y bŷd arall i'w ofni,
neu.

neu i'w glywed, a'r y sy waeth na gwasg.
 feydd oddiallan, peryglion, poenau ac ar-
 teithiau, y rhai nid ydynt ond trueni cor-
 phorol, a hynny ond tros munud awr ?
 mae nid yn unig y Bŷd halogedig, yn euog
 o'r pechod hwn, eithr hefyd rhai o'r rhai
 hynny a'r y sy'n professu Enw Duw, Dy-
 wedodd *Rebecah* wrth *Isaac*, blinais i'r feni-
 oes, o hertydd merchaid *Heih*, Gen. 27. 46
Rachel a waeddodd, moes feibion i mi,
 onide mi a fyddaf farw, Gen. 30. 1. El-
 wedi ei fygwth gan *Jezebel*, a ddywedodd
Arglwydd, cymmer sy einioes, i Bren. 19.
Jonah am golli'r Cicaion egwan, a ddywe-
 dodd, *Gwell i mi farw na byw*, ac a lefarod
 wrth Dduw yn ei wyneb, mai *da y gwnant*
ymddigio hyd angan, *Jonah* 4. 9. Yr Isra-
 liaid, pan fu arnynt ddiffyg Dwfr, a ddei-
 syfiasant feirw yn yr anialwch. Y rhai
 a'r cyffelyb ddeifyfiadau drygionus sy yng-
 enau llawer o rai truein, anwybodus ac an-
 fodlonol, y rhai a ddymunant gael myned
 o'r Bŷd tralodus hwn.

Yn awr mewn ffordd o gerydd, mi osoda
 i lawr y pethau neilltuol hyn sy'n canlyn.

1. Beth dybygwch chwi am y cyfyngde-
 rau hyn oddifewn ac enaid-galedi, ac ym-
 drechiadau, a'r rhai y mae pobl druenus
 chyfluddiedig Dduw yn ymladd yn dosi.
 A phe baech chwi yn deimladwy o euog-
 rwydd

wydd a phâys pechod, yspryd cystuddiedig, digofaint Duw, a'r llosgfeydd tragicwyddol hynny; fe lyngcai'n fuan eich trueini oddiallan, er maint a fyddai. Y mae hyn yn eglur yn Esampl Ceidwad y Carchar, yr hwn oedd mewn cymaint poen o achos colli ei garcharorion, ag yr amcannodd ei ladd ei hun, cyn iddo ddeall cyflwr ofnadwy ei Enaid, yr hwn oedd mewn perrygl o gael ei ddinyistro, *Acts 16. 27, 28, 29, 30.* Efe a syrthiodd i lawr, ac a ddywedodd, O Feistriaid, beth sydd raid i mi ei wneuthur, fel y byddwyf gadwedig?

2. Chwennych angau, o achos y drygau sy'n dilyn y súchedd hon, sydd ddrygionus iawn ac enbyd, mewn yllyr ac affaith, dynuno ydyw fod eich eneidiau yn Uffern.

Yllyriwch a meddyliwch hyn hefyd, mai swyth eich drwg weithredoedd yw eich gofidiau presennol, eich croesau a'ch trallodion o ba fath neu radd bynnag ydynt, a hai o lawer nag ydych yn haeddu; canys mae'n rhyfedd nad ydych yn Uffern; ac a feiddiwch chwi fod mor hŷf a chodi yn wýneb eich Creawdwr ffyddlon, pan ddytech fod yn ddyfn-deimladwy o'ch drygioni erchyll, ac yn ostyngedig tan law Dduw, ac yn fodlon i gof eich pechod? Chwi ddylech edifarhau a dychwelyd at Dduw; cymmerwch ymaith yr achos, a'r affaith a baid.

3. Nid ellwch chiwi ryngu bôdd Diawl eich gelyn marwol yn fwy mewn dim, na gwneud gweli cymmwynas iddo; yr ydych yn chwennych marwolaeth, felly mae'r Diafol hefyd; os ei eiddo ef ydych yn awr, fe fydd yn rhaid i chwi fod yn eiddo iddo'r pryd hynny, ei eiddo ef yma, a'i eiddo ef yn dragywydd: Y mae fe'n disgwil ac yn hiraethu am fyned y ffûn o'ch genau, a bod eich eneidiau wedi eu gwahanu; am hynny fe fynnai i chwi eich gwenwyno, eich crog, eich boddi, eich newynu neu'ch brathu'ch hunain, fel y byddech yn feirw, yn ddamnedig ac yn boethion gyd ag ef yn Uffern.

4. Hefyd, pe meirw fyddech, chwi a edifarthaech yn y man, ac a newidiech eich meddwl, ac a roddech, pe gallech, y Byd am gael bod yn fyw drachefn, yn yr holl ddiffygion, poenau a gofidiau'r ydych yn eu goddef yr awrhon. Pe cæch ond twll i edrych i wared i Uffern i weled a chlywed bêth y maent yn ei ddioddef yno, chwi gyfaddefech eich pechodau, eich barnech eich hunain, ac a aech at Grist cyn y byddech feirw, fel na ddelech i'r lle poenus ofniadwy hwnnw. Yn awr fel y bo i chwi wrando ac ofni, a pheidio a gwneuthur mwyach mor annuwiol, gadewch i mi ofyn i chwi;

1. Bêth y dybygwch chwi am golyn a chwerwder Marwolaeth, pan ddelo dŷn i farw,

farw, y bo Cydwybod wedi deffroi, yn rhuo fel llew, Angau Brenin y Dychrynniadau yn sefyll ger-llaw, pan fo euogrwydd pechodau a wnaethwyd, a'r amser gwerth-fawr a gollwyd megis cynnifer o biccellau ranlyd, a Scorpionau gwenwynig, yn cnoi ac yn yssu'r galon ? Bëth a dybygwch a fydd marw yn annychweledig, marw mewn cyflwr o bechod a digofaint, yn Fradwyr i Dduw, mewn cyflwr o angrhediniaeth a diedifeirwch (y pechodau sy'n lladd yr Enaid) marw a chalon ddrwg, ac a Chydwybod yn cyhuddo, yn hunan-farnu, wedi eich bwrw yn eich barn eich hunain i farw, farw, yr hyn sy waethaf oll ?

2. Bëth a dybygwch am-drifwch ac ofn erchyll dynesiad barn, yr ail farwol-aeth: pan ddelo dŷn i fwrw golwg ofnadwy ar y Bŷd arall, a dechrae meddwl a thybed, pa ham y ganwyd fi ? Bëth a wneuthym ? Ai mhechodau i yw'r rhai hyn eu gŷd ? Oh pa le y gadawaf fi hwynt ? neu pa fodd yr af fi yn rhŷdd oddiwrthynt, yn awr yr idwyf yn marw ? I ba le yr wyf yn myned ? Pa rai a fydd fy nghyfeillion ? Pa le a fydd fy lle ? A pha nesedd ydwyf atto ? Beth fydd raid i mi oddef ? A pha hyd ? Pa hyd ? A Chydwybod a ettyb, hŷd Dra-gwyddoldeb, trueni heb ddiwedd, Hyn a trawycha, wradwydda ac a orchguddia'r

Enaid ag ofn a dychryn, pan welo hi fod y Nefoedd wedi ei cholli, a bod yn rhaid iddi fyned i wared, i wared i Wlad y tywyllweh, at dorf o Gythreuliaid yn y cyflwr hwnnw o dragwyddol wae. Meddyliau yn lladd o achos hyn a wnaeth i wr mawr ddymuno, iddo gael byw, er na bae hynny ond bywyd Llyffant.

3. Beth dybygwch chwi am gyfiawnder y Barnwr, yr hwn nid arbed yr euog, ond a ddyru farn gyfiawn yn ol y weithred, ac a dal i bob un fel y byddo ei waith ef? *Nid arbedodd efe yr Angylion a bechafant, eithr eu tafu hwynt i Uffern,* 2 Petr 2. 4. Nac *Adda*, eithr ei fwrw ef allan o Baradwys, a gofod Cleddyf tanllyd ysgwydedig yn ei erbyn ef; ac nid eiriach efe un pechadur ddedifeiriol yn nydd ei lidiawgrwydd; Cyfiawnder sy'n ei rwymo ef i gyfiawnhau'r cyfawn, a chondemnio'r annuwiol.

4. Beth dybygwch chwi am anallu cael un appell? Ni bydd un *Moses* i ganoli, un *Cyfryngwr* i ddadleu, un *Daniel*, *Noah*, na *Job* i gyfryngu, neu i sefyll yn y bwlch, nac un eiriolwr yn y Nef na'r Ddaiar ni ellir ei gael i ddywedyd gair. Ni all bod un appell at Dduw, fe wrthodwyd ei Alwedigaethau ef a'i Gynghorion, fe safwyd yn erbyn ei Hawl ef, fe darawyd gyd-a'i Elynion ef, fe dorrwyd ei ddeddfau ef, ei ddigofaint a

llyg

lys fel tan. Un apper at Iesu Grist, fe ddir-mygwyd ei Lywodraeth, ac a wrthodwyd ei Ras ef a'i Berson. Nac at yr yspryd glan, fe a'i diffoddwyd ef, ac a'i tristawyd; nac at Angylion na Sainct, pawb a fyddant yn eich erbyn.

3. Beth dybygwch chwi am roi Enaid a Chorph i fynu i'r Dihenyddwr a'r Poenwr, y Ddraig goch? Tost yw gweled rhoi Drwgweithredwr truan i Geidwad y carchar neu'r Dihenyddwr; eithr pa faint mwy osnadwy fydd rhoi Eneidiau anfarwol yngolwg dynion ac Angylion ya nwylo'r Llew cynddeiriog a rhwadwy hwnnw, sef, y Diafol? Pan ddywedo Duw y Barnwr cyffwrn yngwydd yr holl Fyd, Dyma'r Gwyr a dorraiant fy Neddfau, a halogasant fy Sabbothau, a gasasant fy Sainct, a wasanaethasant y Cythraul, trwy fodloni eu Trachwantau, y Gwrthwynebwyr cyhoedd ac amlwg i'm henw i a'm hawl; yrhai niddeuent, (er i middeisif arnynt yn fynych) wrth fy ngalw i, ni 'roesawent fy nghariad, ni dderbynient fy Mab neu oddef buchedd o Sancteiddrwydd, na gadael eu tynnu na'u perswadio yn un modd i feddwl am, ac i ymbarotroï erbyn Marwolaeth a Barn, er czaef o honynt amser ac odfeydd ddigon. Yn awr y Diafol cymmer hwynt, a dos a hwynt ymaith i Uffern, canys cas gan fy Enaid

Enaid hwynt. Dy weision ammodol a' th
gaeth-weision ewillysgar oeddynt yn eu
hamser, a' th Garcharorion mewn cadwynau
twyllwch a fyddant hŷd Dragywyddol-
deb, i gael eu poeni ddŷdd a nos yn oes
oesoedd, *Date. 20. 10.*

6. Beth a dybygwch chwi am Alltudaeth
dragywyddol a didoliad oddiwrth Dduw,
Crist, Angylion, Sainct a'r Nefoedd? Poen
colled yw hwn, a'r gwaethaf o Uffern, *Mat. 25. 41.* *Na y dywed efe wrth y rhai a fyddan
ar y llaw aswy, erch oddiwrthys, rai melldi-
gedig, i'r tan dragwyddol, yr hwn a bero-
wyd i Ddiafol ac i'w angylion. O erchyll,
erchyll! Cael eu barnu i orwedd tan ddi-
gofaint a chas y Duw anfeidrol ac ofnad-
wy bŷth ac yn oes oesoedd, cyhŷd ag y
byddo Duw yn fyw, hanfod yr hwn sydd
hŷd dragwyddoldeb, cyhŷd ag y bo Cy-
thraul i boeni, neu i gael ei boeni, y per-
eu Plaau. Y rhai ofnog, a'r digred, a'r ffi-
aidd, a'r llofruddion, a'r puttein-wyr, a'r
swyn-gyfareddwyr, a'r Eulyn-addolwyr,
a'r cŵn, a'r holl gelwyddwyr, a ddygant
eu holl bechodau i wared i Uffern gyd-a
hwynt, y cynnyd sy'n porthi digofaint Duw,
felly fel y byddo i olew pechod beri i lamp
llidiawgrwydd Duw losgi a fflammychu yn
dragywydd. Ni thelir bŷth ddyled pechod,
ni fodlonir bŷth gyflawnder, canys yr Enei-
diau*

th iau damnedig a arhosant yn ddiedifeiriol,
eu Duw yn anghymnodol ; fel na all bed
au lim gobaith am faddeuant. Mae'r farn yn
ol- gaeth, yn anghysnewidiol, yn ddiadlam ac
oes yn dragwyddol. O Tragywyddoldeb !
Tragywyddoldeb ! Hyn sy'n gwenwyno, yn
eth rafodi, yn chwanegu ac yn trymhau poe-
iw, au mwyaf annoddefiadwy'r Damnedig :
En ôl miloedd aneirif o flynyddoedd, hwy
ant idybygant na bydd eu gofid ond dechreu,
ant za sydd cyn belled oddiwrth ei ddiwedd, a
he na buaent ond awr yn Uffern. *En cos-
udigaeth a sydd dinistr tragwyddol oddi-
wr bron yr Arglydd, ac oddiwrth ogoiant
gadernid ef,* 2 Thes. 1. 9. Mewn cyffelyb
ad- rhwn, nid yw holl rwygo, dryllio, dir-
g y synnu, ac arteithio Cyrph dynion yma,
ydd rwy'r poenau tostaf, ar dannau i ddirdynnu,
Cy- Crogbrennau, Olwynion, Pigau dur, Haiarn
eru poeth, Plwm brwd, Olew berwedig, ac Offer
ff- gwaedlyd eraill a Pheiriannau creulondeb
a'r erchyll a ddychmygwyd, ond megis pigiad
yr, Chwannen.

Bechaduriaid ! Uffern, Uffern, a wna
d-a'r Enaid trist poenedig geisio marwolaeth,
uw, ddymuno a hiraethu am y peth na bydd
imp byth, Date. 9. 6. Ac a ddymunwch ac a
yn chwennychwch chwi'r dyyd galarus ? na
nod, adawo Duw ! Yn awr fe ellir newid eich
nei- sylwr, y pryd hynny fe fydd wedi ei se-
liau fydlu.

fydlu. *Gwae, Gwae y neb sydd yn dymun yd dýdd yr Arglwydd,* (Amos 5. 18.) beth yn a hynny i chwi? *Tywyllich ac nid goleuni yn dýdd yr Arglwydd,* Diwrnod tywyll du, dim nod cymmylog a niwlog, rhag yr hwn y dylai bobl ofni, pob wyneb a gasgl barddu, pressyrlwyr y wlad a ddychrynnna, canys ofnadwy i am yw dydd yr Arglwydd, Joel 2. Gan hynny yn awr peidiwch a'i ddymuno yn annu iol eithr ystyriwch yn fynhwyrol, ac ymbarottowch erbyn y delo: A gwyn ei fydgwas hwnnw, yr hwn y caiff ei Arglwydd ef pan ddêl, yn gwneuthur felly, *Luc 12. 43*

3. Y mae hyn yn argyoeddi 'r *hunant-herus a'r rhyfygus*, y rhai ar seiliau ysgafn ac anfisccr a farnant eu bod yn gymmwys ac yn barod ddigon erbyn marwolaeth a barnsef o waith eu bod yn ymddidoli oddiwrth y rhai drygionus hynodol, heb fod yn halogedig, yn gwneuthur proffes, yn dangos peth tristwch deddfol am bechod, ac yn rhedeg tros ddyledswyddau; er eu bod yn gnawdol ddigon ac yn ddigalon yn y ddyledswyddau hynny; oddiwrth hyn hwy a'u periwadiant eu hunain yn hawdd fod y cwbl yn dda, sef, eu bod yn blant i Dduw mewn cyflwr o Ras, ac yn myned i'r Nefoedd, ac mor gymmwys i farw a'r goreu. Pa nifer o filoedd sy'n y Byd Cristianogol, y rhai sy'n cyfgu yn ddiofal ac yn breuddwydio

ydio am hawl yng Hrist, yn gobeithio ac
addo dedwyddwch gogoneddus iddynt
eu hunain rhag-llaw, y rhai nid ynt ond
gwir ddynion marwol, a gwaeth, neu ar y
oreu ond Rhagrithwyr cynrhonllyd wedi
eu lliwio a chanddynt yn unig rith duwiol-
deb, Ras attaliedig, ffugiol neu gyffredin?
Icyfryw Sgrifennyddion a Phariſæaid oedd
Morwynnion fföl, ac etto hyderus ddigon
yd y diwedd; hwy a ddaethant at y drws,
an dywedyd, *Arglwydd, Arglwydd, agor*
vi. Yr oedd ganddynt Lampau disglair,
nid oedd ganddynt ddim olew yn eu
estri gyd-a'u Lampau: Ddim gwir undeb
lesu Grist, ddim Ffudd werthfawr, ddim
ariad pur ac Edifeirwch efangylaidd, yr
edd gwreiddyn y peth heb fôd ynddynt.

Chwychwi y fawl sy gennych enw eich
bod yn fyw, gochelwch eich bôd yn cael
ich twyllo; os ydych heb wîr uno a Iesu
rist, mae'n ddiammau y gwrthyd efe chwi.
 Mae'r Arglwydd Iesu yn dywedyd wrthym
m y cyfryw eneidiau a dwyllwyd yn dôst,
thai a safant i fynu yn y dîdd diweddaf,
a geisiant wobr yn y nefoedd, wrth y
ai y datgan efe ar gyhoedd, *Nis adnabum*
mi er ioed, Matth. 7. 23. Ni's adnabuant
wy ef er ioed er Iechydwriaeth, ni bu
ynddynt er ioed ddim undeb a chym-
undeb a Christ yn y Byd. *Llawer sy wedi*
eu

eu galw, ac ychydig wedi eu demis. Plant y
 Deyrnas (medd Crist) a deflir i'r tywyllwch
 eithaf. Ac y mae'n rhaid i mi ddywedyd
 wrthych, y caiff pa rai bynnag a ddaw i'r
 Nefoedd, weled na bydd llawer yno ag
 oeddynt hwy yn tybied a fyddai, ac a gant
 eraill yno nad oeddynt yn disgwyl nem-
 mawr am danynt. Y pechaduriaid yn Sion
 ydynt fwy nag ychydig, mae'r Geifr yn
 amlach na'r Defaid, yr Efrau yn amlach
 na'r Gwenith, mae mwy o arian gwrtho-
 dedig nag o aur profedig. Y pur o galon,
 a'r gŵr gwir ddywiol sy'n galaru ac yn
 wylo am ei bechod, sy'n caru Duw, ac yn
 prisio Crist uwch-law'r Bŷd, sydd lawer
 gwaith yn llawn ofn ac amheuaeth am ei
 Enaid a'i gyflwr tragicwyddol : O bêth ni's
 rhoddai am gael siccwydd o fod pob pêth
 yn dda rhwng Duw ac ef ? Am gael gwy-
 bod fod Duw a Christ yn eiddo iddo, ei fod
 efe yn gymmwys i fyw neu farw ; o waith
 bod camgymeriad yma yn ofnadwy iawn,
 ac o bwys anfeidrol. Eithr yn y gwrthwy-
 neb, yr anothion a'r anufudd sy'n cyfeil-
 iorni, yn gwafanaethu chwantau ac amryw
 felyswedd, gan fyw mewn pechod, wedi
 ymddieithro oddiwrth fuchedd Dduw, heb
 obaith ganddynt, ac heb Dduw yn y Bŷd,
 ydynt yn llawn hyder, ac yn credu'n hollol
 y bydd yn ddaarnynt hwy yn y Bŷd a ddaw

Mi adwaenwn un truan anwybodol, halogedig gwael, pan ddywedwyd wrtho ar ei Vely-angau (ychydig bach cyn myned o tonaw i dragwyddoldeb) fod Angau yn yfod, a atrebodd, pa le y mae ef, mi af an i'w gyfarfod ef? gan estyn ei draed ros y Gwely, ac a drengedd o fewn ychydig amser. Am hynny yn y gorchwyl mawr yn fy'n perthyn i'r Enaid na fydded neb nor ynsyd ac mor ben-galed, a gobeithio eб brofiad. *Eithr projed pôb un ei waith bun; ac yna y caiff orfoledd ynddo ei bun unig, ac nid mewn arall; canys pob un dding ei faich ei bun, Gal. 6. 4, 5.*

Cwestiwn. Os yw ystyried ein diwedd yn eth o gymaint Pŵys, pa ham y mae myr a Gwragedd sy ag eneidiau anfarwol madynt yn peidio meddwl mwy am dano?

Atteb 1. Yr achos pennaf fy'n tarddu ddiwrth y didduwiaeth a'r angrhediniaeth a'chyll a melldigedig fy wedi ymwreiddio'n iwf a'i guro ym meddyliau a chalonnau mision. Nid ydynt yn coelio'r Athrawiaeth feddol a syn honno am y Bŷd arall, yn crediniaeth yr hon y bydd yn rhaid ynt fyw neu farw bŷth bythoedd.

Pe bwriem olwg yn ddifrifol ar dragwyddoldeb diddiwedd, ac ar y pethau wrion hynny y mae dynion yn cymmedd arnynt eu credu, ief, fod yn rhaid iddynt

iddynt seirw, fod ynghorff pob dŷn Ena
 na bydd farw bŷth, y bydd cyflwr dynie
 ar ol marwolaeth yn wahanrhedawl ac
 anghysnewidiawl, ac na cheiss neb he
 sancteiddrwydd, wr sancteiddrwydd calo
 a buchedd, weled yr Arglwydd. C
 stedlwn fucheddau ac ymarferion y
 fy'n cymmeryd arnynt gredu'r pethau hyn
 ac ni a allwn eu gweled mor brysur a ch
 o forgrug ar ddiwrnod tessog, ac nad
 hynt dynion yn gyffredin yn tueddud
 tu-ag at y diben hyn, eithr tu-ag at beth
 gwael eraill ac annibennus.

2. Yr ail achos yw eisiau, Doethim
 ysprydol a duwiol. O eisiau'r ddoethim
 honno sydd oddiuchod yr oedd yr Israel
 iaid heb ystyried, On na baent ddoethion! e
 ro Duw. Cenedl heb gyngor ydynt hwy, ac
 ddeall ynddynt, Deut. 32. 28. Pe bae dyni
 yn ddoethion tu ag at eu heneidiau gwert
 fawr a thragwyddol, hwy ystyrient be
 sy raid ei wneuthur yma, a pheth yw
 cyflwr tebyg i fod yn y bŷd arall. Y call
 genfydd y drwg, neu a ystyria y drwg,
 a ymgudd. Pan fygythodd Duw trwy en
 Moses gospi'r Aisphriaid a haint y nodi
 Cenlysg a Than, yr hwn a gredodd ac
 ofnodd air yr Arglwydd o weision Phara
 a yrrodd ei weision a'i anifeiliaid i dai, ac
 achubwyd, Exod. 9. 20. Felly'r Enaid syd
 wi

wir ddoeth i ystyried enbydrwydd cael ei
 ddinystrio gan genllysg blin a than ddigo-
 yniac saint Duw, a sru 'r Noches, sef dan aden y
 Cyfryngwr mawr gogoneddus, lle'n unig
 ymae gwir gyfmorth. Ond yr hwn nid
 osnodd nag ystyriodd yr enbydrwydd a
 adawodd ei weision a'i anifeiliaid yn y
 mae, ac a ddinystriwyd, *Exod. 9. 21. 25.*

3. Y trydydd rhwystr yw Cnawdol-
 wydd, melyswedd agofalon y Bŷd, y mae'r
 hai'n yn dŵyn ymaith y galon oddiwrth
 vir ystyried. Amledd o ddiddanwch y
 Creaduriaid a barodd i'r *Israeliaid* wrthod
 gollwng Duw tros gof, *Deut. 32, 14, 15,*
16, 17, 18. Yr oeddynt yn yr hen fyd gynt
 bwyta ac yn yfed, yn priodi ac yn rhoi
 briodas, heb ystyried eu henbydrwydd; hŷd
 oni ddaeth y diluw, a'u cymmeryd hwy oll
 ymaith, *Math. 24. 38, 39.* Dynion y ddaiar
 wertynt yn synied pethau daiarol, hŷd onid
 eu calonnau yn trymhau trwy lothineb a
 neddwod a'u gofalon hwynt, *Luc. 21. 34.*
 Thra yw meddyliau a brŷd dynion yn
 hedeg mor awyddus ar ol y Bŷd i wneu-
 y eu rhagddarbod tros eu bywyd, ni allant
 nododdwl ond ychydig am eu marwolaeth,
 d ac *Luc. 12. 15, 16, 17, 18.*

4. Y pedwerydd Rhwystr yw'r pla ar y
 i, ac alon, a'r diofalwch diobaith sy'n dyfod
 d yd diwrtho. Nid oes dim rhwymau nessaf
 at

at farwolaeth mor nerthol i gadw dynion
 i lawr, ag yw diofalwch ac anneallgarwch
 yifryd. Y fath drym-gwsg sy'n goresgy
 y rhan fwyaf o'r Byd annuwiol, hŷd onid
 ydynt wedi diddarbodi, ac wedi myned
 mor syth-feirwon, fel nad yw llais Duw
 ym mygythion ofnadwy ei air, ac alarwm
 ei farnedigaethau syn echryfion a'i raglun-
 iaethau anghyfanneddol yn tyccio dim i'w
 deffroi hwynt. Yr Arglwydd a dywalltodd
 arnynt yspryd trym-gwsg, ac (mewn barn)
 a gauodd eu llygaid, fel y gallont bechu
 hŷd yn oed yn wyneb y Barnwr, ar geu-
 lan Uffern, yn safn a drŵs y Gagendor
 mawr hwnnw o dragwyddoldeb.

5. Y pummed rhwystr i ddynion ystyried
 eu diwedd yw nerthol amryfusedd calon
 neu ddichellion y Fall. Yr hen Sarphâr
 calonnau twyllodrus diobaith sy'n per-
 iddynt freuddwydio fod Duw ei gŷd y
 gariad, y cant hwy fywyd hir, mai gwaith
 byr yw parottoi erbyn marwolaeth a thra-
 gywyddoldeb; ac y gellir gwneuthur hynny
 pan y mynnir, tef, pan font wedi darfod a
 Byd, pan font yn hen; neu'n gorwedd a
 eu claf-wlau. Dywedant yn eu calonnau
 nid ydyw ond credu neu edifarhau, a dyw-
 edyd, Arglwydd trugarha wrthym, marw
 a wnelwyf o farwolaeth yr union a bydded
 fy niwedd fel yr eiddo yntef, Numb. 23. 10
 Taa

onion tan yr amryfusedd mar wol hwn y maent yn
wch reuddwydio am y Nefoedd, ac yn myned
sgyman chwerthin i Uffern, i *Thes. 5. 3.*
onid A'r peth sy'n cynyddu llawer ar y synne-
ynedigaeth hyn, fe allai yw, diffyg neu esgeu-
Duwio gweinidogaeth nerthol a bywiol, swydd
rwm hon, megis Gwil-wŷr yw rhagweled yr
lun, abydrwydd, rhybuddio a deffroi pechadur-
n i'w diofal, gan weiddi arnynt yn groch
enw'r Arglwydd, *Deffro di yr hwn wyt*
cysgu, a chyfod oddiwrth y meirw, a Christ
dena i ti, *Ephes. 5. 14.* Ond ni all ihai
os bod Gweinidogion mor doft, eglur a
m yn eu Hathrawiaeth, mal pe ba nt yn
ranu a saethu mellt yn llygaid a chlusiau
mion cyfgadur; y maent yn ddigon bodlon
eistedd tan Weinidogaeth y rhai sy'n
riddo a chlai annhymherus, a'r rhai sy'n
penno clustogau i'w Cefeliau hwynt, tan
y Weinidogaeth y rhai y gallant heppian
thysgu'n ddiofal. Eithr cas ganddynt yr
a geryddo yn y porth, a ruglo, a rwygo
a archollo eu Cydwybod, yn gymmwys
March a dolur ar ei gefn, a gny ac a
mga yn erbyn y fawl a geisio ei iachau
Gwr nid o ifel radd yn llefaru ei dŷb am
ryw Weinidogion, a ddywedodd, mi
wn arnaf wrando'r cyfryw wr, a'r cy-
wun a glywn arnaf ei wrando yn dda
ddi-

ddigon, eithr am y trydydd a grybwylodd efe, yr hwn oedd yn arfer gofod y fwyall ar wreiddyn y pren, ac ymaffyd a'r galon; ni allafi aros gwrando arnaw, canys y mae fe bob amser (eb efe) yn clwyfo fy nghydwybod.

6. Nid yw dynion yn ystyried eu diwedd, o waith fod arnynt ofni gwneuthur hynny.

1. I Bechaduriaid gwammal, y mae co-ffadwriaeth marwolaeth yn belen chwerw na oddef i fwyniant pechod fyned i wared yn felus. Am hynny y maent yn dywedyd wrth feddyliau am farwolaeth, fel y dywedodd y Rhaglaw wrth *Paul*, *Dos ymaith ar byn o amser, a phan gaffwyf amser cyfaddas, mi alwaf am danat*, *Acts 24. 25*. Meddyliau disrifol am farwolaeth a'r farn a fydd, fel yr sgrifen-law ar y pared, a oſtwng yspryd ac a dyr lawenydd y Tywylog mwyaf neu'r Gwas gwychaf yn y Býd.

2. Maent yn ofni meddwl am Angau, o waith na ddarfu iddynt ymbarottoi erbyn ei ddyfodiad ef, hynny yw, na ddarfu iddynt gredu, edifarhau, a byw yn lân-fucheddol, fel y gwnaent Dduw yn Gyfaill iddynt. Un wedi myned yn ôl llaw, a llawer cant o bunnau o ddyled arno fwy nag a allo dalu, a fydd yn ofni bwrw ei gyfrifon: felly mae pechaduriaid truein diedifeiriol sy'n nyled Duw o ddeng-mil o dalentau, yn an-wyllysgar

llysgar i feddwl am Angau, o waith y wed Angau wrthynt, Deuwch rhoddwch frif o'ch goruchwiliaeth, canys mae'n i chwi dalu'r ffyrling eithaf.

3. Maent yn ofni meddwl am Angau, o nos y pethau ofnadwy sy'n canlyn Ang- fel y mae'n perthyn i'r ddau Fyd. Yn id a wna Angau o ran a berthyn i'r Byd m sy syn iawn.

4. Y mae'n dwyn yn annocheladwy i ttodiad neu wahaniad Enaid a Chorph; fydd yn rhaid i'r ddau gydymmaith an-hyn, a fuant fyw ac a gyd-dreigliasant a'u gilydd, ac a gydbechasant tros er blwyddyn, ymado'r pryd hynny, a byw a a'n gelain farw, yn gymmwys im ond i'r bedd, ac fe fydd yn rhaid i'r id gael trigfa arall, *Job 17. 13, 14. a'r 19. lawn y gellid galw Angau yn Frenin Brynniadau, Job 18. 14.*

5. Y mae'n beth arswydus gado'r Byd, a fu mor hoff ac mor hyfryd, ac er yn yr hwn y darfu i chwi ymboeni a nro cynnifer o flynyddoedd, mewn un waith ei golli ei gýd; canys pan ddelo'r iymadael, chwi eilwch fwrrw golwg ar holl gyffuron a gawloch tan yr Haul, synnorthwyon am y Nefoedd, sef, Gwyr, tragedd, Rhieni, Plant, Ceraint, Cyfeill-Gymdeithion difyr, Aur, Tai, Tir-oedd,

oedd, Gwleddoedd melus a dainteithiol, ac
 Bargenion hyfryd, a dywedyd, mae'n rhaid
 i ni bellach ymadael, ewch ymaith yn dra-
 gywydd; ni chawn ni bŷth eich gweled na
 'ch mwynhau mwy, ni wnaawn ni na bwytra
 nac yfed, nac ymgyfeilliachu mwy, pryn-
 nu na gwerthu mwy: fe ddarfu ein holl
 ddigrifwch cnawdol ac anianol, ein llawer
 nydd a'n hyfrydwch a aethant ymaith,
 holl fuddiant gwynfydedig i'n lechydwr
 iaeth a derfynant yn awr. Ewch yn iach
 foddion Gras, a holl amserau euraid cyd-
 faddas i'n eneidiau, ewch yn iach yr holl
 Weinidogion ffyddlon hynny a glywiom
 ewch yn iach yr holl Bregethau nerthol aeb
 deffrous hynny a seiniasant yn ein clusti
 ni, ewch yn iach yr holl Sabbathau gwynfy-
 dedig, ewch yn iach holl Gynghorion
 Esamplau, Ceryddon a Gweddiau ein Cy-
 feillion a'n Ceraint difrifol a chrefyddol,
 chawn ni bŷth mwy weled wyneb Gweini
 dog, neu wrando pregeth mwy, na drwng
 Gras a bywyd bŷth mwy yn agored
 dragywydd. A pheth sy'n aros ond ymaith
 gof galarus am y pethau daionus hynny
 aethant ymaith, a chyfrif tost cyfyng fydd
 etto'n ol?

Oh newid a cholled erchyll yn wir! i mae
 rhai sy'n gwneuthur y Bŷd yn gartref iddi
 ynt, sy a'u Nefoedd y tu yma i'r Nefoed
 adegut.

iol, ac hēb ddim rhagddarpar neu gyfran y tu
aid hwnt i'r bēdd. Meddyliau am yr hyn a
dra-wnaeth i wr ieuangc (llwyddiannus ddi-
dagon yn y Bŷd) adrodd y geiriau hyn, *Os*
yr tra hyddaf fi byw, mi fyddaf yn wr cyfoethog;
yr ynad dyma'r plâ, mae'n rhaid i mi farw; yr
hollsyn yn ddyladwy a fu cyn pen nemmar o
weamser gwedi hynny.

h, 3. Nid rhyfedd fod Angau mor ofnadwy,
dwr amys wedi Angau y daw Barn. Rhingyll
iach w'r Angau sy'n gwysio Eneidiau euog i
cydysfod a rhoi cyfrif ger bron Brawdle of-
nadwy Duw. A phêth sy fwy ofnadwy i
mudiwg weithredwr nā golwg a phresennol-
holdeb Barnwr digofus? Tra yr oedd *Paul*
ymrefymmu am y Farn a fydd, *Phelix* a
wyn dychrynnodd ac a archodd iddo fyned
orion maith; fe ddarfu i'r Athrawiaeth honno
n Cyngwyfo ef, fel na allai aros mohoni, *Aet.*
ol, 25.

veini Defnydd 3. Y trydydd defnydd sydd i'ch
drwngbori, i'ch perswadio, ac i'ch cynhyr-
ed ymiosod y ddyledswydd hon o'r fath bwys
ymatwr ac anfeidrol mewn ymarfer. O Gare-
nygion, mi attolygaf i chwi feddwl pêth
sydewn pryd am awr eich marwolaeth, fel
bo i Angau a chwi fod yn fwy cynnefin.
r! i mae'r Cyfaill goreu ag fy gennych yn y
fiddaf a'r Ddaiar, yn hiraethu am weled
foedomy; *Ob na byddai gyfryw galon ynddynt,*
aet. 5. 29. K Yn

Yn awr os mynnwch wneuthur dim yn y gwaith bendigedig hwn, sef parodtoi erbyn marwolaeth a barn, mae'n rhaid ei wneuthur ef, 1. *Ar frys.* 2. *Yn ddisfrifol.* 3. *Yn Effeithiol.*

1. Mae'n rhaid ei wneuthur ef ar Frŷs, gorchwyl ydyw o'r fath bŵys nad oes le i oedi nac esgelulio mohono tros funud o amser. Pettych ond gweled eich bôd ar gyffiniau dragwyddoldeb, ac mewn enbydrwydd beunydd o gael eich difethu yn dragwydd, chwi ymroddech i'w wneuthur ef yn ebrwydd. I'ch rhwyddhau a'ch an-nog, Ystyriwch,

1. Y mae bywyd (er anwyled ac erif y gwerthfa'n rocced ydyw) yn ansiccr iawn. Pa ddiddim yw'r bywyd hwn ? Gwyn, agw Tarth, Breuddwyd, Anadl, Clôch ar ddwfr, arw

Pa gynted y torrir yr edau, y rhêd ym awr-leitr, neu y tywylla'r Lamp ddisglan hon sy'n llosgi, neu'r a'n nissodd, pa brŷd arw pa fodd, neu pa le y terfyna'r bywyd byn arw darsodedig hwn, ni wyddoch chwi ; pa ddr un ai gartref ai oddi-cartref, ym mysg eidi A Cyfeillion ai ym mysg dieithriaid, yn y 2. maes ai yn y tŷ, wrth y bwrdd ai yn ymioes gwely, pwyaŵyr ?

2. Gall Angau ddyfod yn ddisymmwth Pa brŷd y gefyd y March gwelwlas allan, a'r boreu, ai hanner dŷdd ai hanner nos, a wya

yn all nēb synegi i chwi. Y mae awr dynghed-
fennol rhag yr hon ni ddichon nēb ddiang-
d ei d, *Luc* 12. 20. *Psal.* 73. 18, 19. *Psal.*
In 64. 7. *1 Thes.* 5. 3. *1 Cor.* 10. 13.

3. Pan ddēl Angau fe dery'n sicer ; Y
mae'r Brenin Dychrynniadau hwn ar y
March gweblas bōb amser yn marchog-
d oeth ei gylch, ac yn lladd pa le bynnag y
arwlo : nid oes un Darian nac Aftalch, nac
en-arsau profiadol a all ein hymddiffyn, nac
ynges, na llu neu fyddin o ddynion neu Ang-
thunion. Os caiff Angau ofnadwy Frenin
ei Orseddfaingc, neu Gardottyn ar y
Dommen, yr un peth ganddo ef. Ni chy-
c erif y Lefiathan mawr hwn, Angau, nerth
awr pe byddai cyn gryfed a *Samson*, mwy
gwellt ; mae Angau yn gwneuthur ei
dwin yn fuan, yn hawdd, ac heb edrych yn
ed y neb neb. Mi anghwanegaf yma,

1. Mae galwedigaethau, rhybuddion ac
arwm Angau yn aml iawn ; nid oes un o
moch na alwyd arno, ac na churwyd wrth
lawer gwaith, i beri i chwi feddwl
Angau.

2. Y mae Gorchymynion Angau yn
lioed, fe ddaw a'i Writ gŷd ag ef. Angau
ddaw yn Enw'r Barnwr ofnadwy, ac a
mmer ei Gommissiwn o Lys y Nefoedd,
mwyn cyflawni a gwneuthur Deddf dra-
wyddol a diadlam, fel y bydd yn rhaid

iddo efe wneuthur ei waith a chael ei neges,
Pe bai gan ddŷn Fŵn-gloddiau o Aur ac
Arian i'w rhoi, ni allent waredu mo honaw
rhag gafael y Rhingyll anymbilgar hwn.

3. Y mae Gorfodau Angau yn fawr, *My a wn y dygi di fi i farwolaeth, ac i'r ty rhag derfynedig i bob dyn byw, Job 30. 23. Pa a fydd byw, ac ni wel farwolaeth? Psal. 89. 48. Gosodaist ei derfynau fel nad âl trostym Job 14. 5.* Y rhai a oresgynnasant Frenhiniaethau a Gwledydd, ac a ddygasant cwbl o'u blaen, a ddarostyngwyd gan Angau. Pan ddel Angau a llindagu gwr er p bae y balchaf, y dewraf a'r cryfaf yn y Byd fe fydd yn rhaid iddo syned o'i fodd ne o'i anfodd, yr un ydyw gan Angau. Y ydys yn dal sylw am ddynion drygion nad ydynt yn rhoi eu heneidiau i fym eithr eu tynnu allan yr ydys. *Pa obaf sydd i'r rhagrithiwr, er elwa o honaw ef, pa dynno Duw ei enaid ef allan, Job 27. 8, Corwynt a'i lladratta ef liw nos. Y nos ba y gofynnant dy Enaid, Luc 12. 20. Ni er Angau un noswaith. Nid yw ond oedd iddynt hwy y rhai sy'n gryfion ac yn heidddwywedyd wrth Angau, Dôs at yr wynebau culion rhychiog, at y pennau llwydion at y gruddiau gwyrleision, at y cefnau llymion, at yr eisgyrn sychion, at y bronnnau hysbion, na chyfwrdd a'r gŵr ieuang hwn.*

tharo'r llangces lan-brydweddol hon, y
 ym mlodau a thegwch ei Natur. Dos at
 Cleiriach darfodedig accw, y sy ar ei
 gwydd, yn llesg ac yn barod i farw ; Dos
 y Wrach wan accw sy wedi gwywo, gad
 mi fod yn esgusodol. Ond nid yw Angau
 prisio hyn. Canys y mae'r Goresgynwr
 mawr hwn Angau yn euro cyn fynyched
 wrth ddrws y gwr ieuang a drws yr hen
 raig. Y mae Angau yn dala ac yn dwyn
 maith y cryf, y cyfoethog, y goludog, yr
 rhydeddus a'r dyligedig yn garcharorion
 bedd, cyn fynyched a'r gwan, y claf, y
 hawl, y gwael a'r anwybodol.

2. Mae'n rhaid i chwi ei wneuthur ef yn
 ddirifol, a'ch holl Eneidiau : Y byw a'i
 esyd at ei galon, *Preg. 7. 2.* Ni all y
 eirw, nid oes dychymmyg yn y bedd :
 m hynny ewch yn ei gylch ef yn awr
 brysur, cyn del henaint ac Angau.

3. Gnewch ef yn *Effeithiol*, ewch trwy'r
 waith, na adewch mohono heb ei wneuthi-
 neu yn hanner ei wneuthur ; marw-
 ch bob trachwant, cyflawnwch bob
 gledswydd, ac ymarferwch bob gras. Ni
 aeth ei adael heb ei ddechreu, na'i adael
 bei orphen. Yn awr y mae amser cy-
 das o'ch blaen chwi, y mae dŷdd Gras
 parhau, y mae Crist wrth y drws, agor-
 iddo a gnewch bob peth yn ddiogel ;

canys os cewch bŷth faddeuant, eich cyf-iawnhau a'ch sancteiddio, mae'n rhaid i hynny fod yn awr. Bellach y canlyn Anno-gaethau i'ch annog i ystyried eich diwedd.

Annogaeth 1. Ystyriwch fod angenrhaid perffaith ac anghyfrannol yn gofod arnoch wneuthur hynny, angenrhaid presennol, angenrhaid anfeidrol a thragywyddol; pethau erailli a ellir eu gwneuthur, hwn sy raid ei wneuthur, ac y mae hi dros ben y pryd y gallafai'r gwaith mawr hwn fod wedi ei wneuthur a'i orphen. Pennaf gorchwyl ag sy gennych yn eich bywyd yw ymbarotio mewn amser ac yn gywir erbyn marwolaeth a barn. Gwell a fuasai bod eich holl orchwylion eraill yn y Bŷd wedi eu hesgeuluso yn llwyr, megis, Gŵr, Gwraig, Plant, Prynnu, Gwerthu, Gwanwyn, Cynhauaf, wedi eu gadel yn ol, a gollwng i'r cwbl syned yn ofer, nag anturio, colli a difethu eich Eneidiau; canys hyn yn ddiammau a ddinyfrisia Gorph ac Enaid bŷth ac yn oes oesoedd.

O meddyliwch o ddifrif cyn lleied a wnaethoch yn yr amser a dreuliafoch o'ch bywyd, ac mor anabl a fyddwch i wneuthur dim yn niwedd yr amser, pan ddeloch i'letteua i'r Bedd. O cofiwch ddyddiau tywyllwch, canys llawer fyddant, *Preg. 11. 8.*

Ni wnaeth y rhai fu yn y bedd fil o flynyddoedd ddim, ac ni ellwch chwithau wneuthur dim wedi y deloch yno. Bellach am danoch chwi, y fawl a suoch fyw, rai ugain, ddegarhugain, ddeugain, ddeg a deugain neu drugain o flynyddoedd, ac heb wneuthur dim tu-ag at ymbarodtoi erbyn eich cyflwr tragicwyddol, y mae 'n llawn bryd iddechreuar gwaith.

Y mae'r rhan fwyaf o honoch mor anneillus, a pheidio ylliyried na meddwl am Angau, nes clywoch Gloch, neu ganfod Bedd neu Arch, nes delo angau o fewn eich parwydydd, a churo wrth bennau eich Gwlau : nes gweloch Gar, Blentyn, Frawd, Wr neu Wraig yn trengu ac yn marw, nes gweloch hwynt yn oeri ac yn griddfan a'r trangcedigaeth, nes paro'ch llygaid fel yn i'ch calonnau feddalhau, mae'ch calonna'u'n anfynych yn meddwl am eich marwoldeb : Yn awr gan fod yn rhaid gwneud y peth, a'i wneuthur yn fuan hefyd, s'mrowch er gwaethaf Dynion a Chythreuaid, a'r holi Fyd, fyned yng'hŷd a'r gwaith.

Annogaeth 2. Ystyriwch, y gallir ei wneud; ef, yr ydych fel y galloch ei wneuthur; bendigedig fŷth a fyddo Gras Rhad.

1. Mae amser a chyflwr eto o'ch blaen
Bw. Mae'r Ganwyll yn llosgi a'r Haul

yn tywynnau, y mae etto'n ddýdd, er nad yw yn foreu, y mae peth Tywod etto'n ol, er nid llonaid yr Awr-Lester. Y mae rhai o honoch yn hen, yn gloffion, ac yn fyddariaid, eithr níd yn feirw; eraill yn weinion, yn gleifion ac yn nychu, eithr yn fyw. Pe bae'r Haul wedi machludu, y Ganolwyll wedi diffod a'r Awr-lestr wedi rhe-deg, canu yn iach fyddai raid i bob gobaith am y Nefoedd, neu newid eich cyflwr býth bythoedd. Y rhai a aethant i wared at y meirw, ac ydynt ym mysg y rhai damnedig, a allant, ac ydynt, mewni poenau, y meddwl am y cyfle a gynnygiwyd iddyn unwaith i'w gwneuthur yn ddedwydd, eithr ni allant alw dim yn ol; mae hynny yn amhosibl.

2. Mae Duw yn fodlon i'ch cynnorthwyo, os ewch atto ef; *Efe piau'r nerth*, ac efe a'i rhydd i'r dirym, *E/a. 40. 29.* Ni piau'r ddyledswydd, Duw piau'r Cymorth a'n Llwyddiant. Duw yr hwn a roddes i chwamser i ystyried, a ddichon hefyd roi i chwamser ieneidiau i ystyried; ewch atto ef ar eich gliniau a deifyfwch megis a'm eich bywyd ei gymorth parod, a dywedwch fel y dywedodd y Wraig ddoeth wrth *Ddasydd Cynnorthwya*, *O Frenin, 2 Sam. 14. 4.* Neu fel y dywedodd y Tad tros ei fab cystuddiedig, *Marc 9. 22.* Os gelli di ddim, cymorth ni.

ni. Crist an cynnorthwyodd ni ; ei addewid ef yw, *Ceiswch*, a chwi a gewch. Ond ni ellir dywedyd felly am Eneidiau a ymawdasant a'r Bŷd, o waith fod amser a moddion wedi myned ymaith tros bŷth oddiwr-thynt.

Yna yn Enw'r Arglwydd, rhyddhewch eich hunain fel gwŷr, gwŷr doethion, sy ganddynt Eneidiau gwerthfawr, rhesymmol ac ystyriol, sy'n gwneuthur gwhan rhyngoch chwi ag Anifeiliaid ; gadewch i'r Tlws ardderchog hwnnw sef Rheswm, weithio trwy ystyried eich diwedd ; canys ystyried sydd weithred neu ymarfer difrifol, taer a bywiog o'r deall, ynghylch pethau i'w gwneuthur, neu beidio eu gwneuthur, yn rhwyddhau neu yn llestair eu gwneuthuriad fel y gwelo yn dda. Ymarfer y meddwl a'r galon ydyw, y mae y rhai'n ar waith yn iau'yr ystyried Duwiol hwn. *Myfyrnod* (fel y mae un yn dal sylw) sy'n edrych ar bethau, megis yr olwg ar y gwrthddrych ; *Barn* sy'n adnabod pethau pa'r un ai da ai drwg eich ydynt ; eithr ystyried sy'n chwilio'r gwirionedd ym mhellach. Gosodwch ystyried i fel weithio, ac nid fel anifeiliaid, gadel i'ch llygaid, i'ch clustiau, i'ch trachwantau a'ch Newydd sylhwyrau eich arwain, eithr ymddidden-udd wch a'ch calonnau, ystyriwch eich ffyrdd, meddyliwch am eich gweithredoedd, ac

edrychwch at eich diwedd, yr hyn pe gwnaech ni syddech mor gnawdol, ac mor bechadurus, ag a fuoch ac ydych, *Esay* 1. 3.

Annogaeth 3. Ystyriwch mai ei adel heibio neu ei esgeulufo, a'ch gwna chwi yn waethaf o'r ynsydion. Os ei wneuthur yw y doethineb pennaf, mae'n rhaid mai peidio ei wneuthur yw'r ynsfydrwydd mwyaf; hyn a'ch gwna fel *Ephraim* yn Golominen ynsyd hēb galon, *Hos.* 7. 11. A wyddoch chwi fod yn rhaid i chwi farw, a marw ond unwaith? Ac oni wnewch chwi eich goreu er gwneuthur y pēth hwnnw yn dda, na ellir gwneuthur mo honaw'r ail waith? Mal y dywedodd *Luther* wrth ei wrthwyneswyr, *Ni ellwch chwi fy lladd i ond unwaith, ni ellwch chwi fy nghyfodi i fywyd trachesn, a'm lladd i'r ail waith.* Felly y dywedaf finnau wrthych chwithau, Chwi bechadur-iad truein, pan elo'r ffün allan o'ch genau, ni ddychwel mwy.

Oh ystyriwch a chalon ddychrynnedig, pa faint sy'n ymddibynnu ar y marw hyn unwaith! sef, ynnill neu golli eich eneidiau gwerthfawr ac anwyl, ynnill neu golli ffafor Duw, mwynhau Duw; llawenydd y Nef, neu boenau Uffern sy'n sefyll arnaw.

Pan ddēl Angau fe fydd eich tragedywyddoldeb wedi ei fwrw; chwi gewch weled a gwybod

gwybod y munudyn nessaf ar ôl i chwi saethu allan i'r Gagendor du ac erchyll, bêth a fyddwch, a pha le y byddwch hyd bôb dragwyddoldeb. Ac a fernwch chwi mai dynion y ddaiar, neu'r rhai doethion bydol yw'r dynion callaf, y rhai sy' yn gofalu am y Corph, ac yn esgeuluso'r Enaid? Y rhai sy' yn gwneuthur rhagddar bod tros Amser, eithr nid tros dragwyddoldeb? O Garedigion, pe gallech ond dilyn eu hól i Glafwely, i Wely-angau, oddiyno i dragwyddoldeb, ac at frawdle erchyll Duw, fe fyddai yn hawdd i chwi farnu bêth ydynt, Jer. 17. 11. Luc 12. 20. a'r 16. 22, 23. Datc. 6. 15.

Annogaeth 4. Mewn ychydig iawn o amser my fydd eich cynnorthwyon, a'ch maenteision presennol, nerthol a deffrous, i'ch cynhyrfu ac i'beri i chw i gofio am y Bŷd arall, wedi myned pnaith a'ch gadel chwi. Ar rheini yn bennaf ydynt dri, sef, 1. Ordinhadau deffrous. 2. Rhagluniaethau deffrous. 3. Ceryddon deffrous.

1. *Ordinhadau deffrous* a gant eu diwedd. Gweinidogion ffyddlon a nerthol yr Esgengyl, sy'n gwiliad tros eich eneidiau, a swydd y rhai yw tano'r Bigynau, a rhoi'r Alarwm, a orphennant eu gwaith, ni wyddom ni pa gynted. Y Boanerges hyn a Chenadon yr Arglwydd, sy'n pregethu Athrawiaeth syn a brawychus Marwolaeth a Barn,

Barn, a hynny trwy lefain uchel a dagrau prudd, taerni a gwresogrwydd yspryd, i beri i chwi ddeall eich pechodau a'ch enbydrwydd, a elwir adref ar fyr. *Moses* y prophwyd mawr hwnnw, wedi iddo gyfanoedd i'r Gan o didog hon (rhan o'r hon yw fy Nhestun) a gasglwyd at ei Dadau. *Noah* y pregethwr cyflawnder hwnnw, wedi iddo tros lawer blwyddyn yng hŷd rybuddio'r hên Fŷd, a alwyd i'r Arch, ac ni chawsant hwy bŷth bregeth yn rhagor, nes daeth digofaint Duw am eu pennau, ac nid oedd ymwared, 2 *Petr* 2. 5. Am hynny na fyddwch fel eich Tadau, y rhai y galwodd y prophwydi o'r blaen arnynt, gan ddymed yd, dychwelwch oddiwrth eich ffyrdd drwg, canys nid oes ganddynt ddiin llawer o amser i alw; Nid yw y propkwydi yn byw bŷth, *Zech.* 1. 4, 5. Ni ellwch wrth reswm ddisgwil gwrando bôb amser hyfryd lais Clŷch *Aaron*, neu fain yr Udeorn arian; fe fachluda'r Haul ar y prophwydi: Am hynny tra fo'r Gwiliwyr ar y Mûr, cymmerwch rybudd, a gorphennwch eich gwaith tra fo'r goleuni gennych. Oh Garedigion, gwnewch y gore'tu-ag at eich mantes tragicwyddol o'r Pregethau eglur a nerthol hynny, a'r ydych yn eu gwrando a'u darllen, ac na chyfrifwch n o honaw yn bregethu deddfol. Pwy a fu deftach yn eu Pregethau na'n Harglwydd a'i

ni Gennadwr ? Yr hwn a ddylem ni ei ddi-
 yn, onide ni a dynnwn y pechod erchyll o
 luogrwydd gwaed ar ein heneidiau, *Ezec.*
 18, 19. Yr ydys yn sylwi fod mwy o
 Athrawiaethau dychrynnedig wedi eu
 gwasgaru yma ac accw yn y *Testament*
Newydd, nag yn yr *Hén*, cymhwysfo y rhai
 nerthol sy angenrheidiol iawn yn gystal
 ar les pechaduriaid diofal, a Sainct cysiga-
 durus. *Dafydd sanctaidd* wedi ei gwyp, a
 yrrhiodd mewn trym-gwsg, ac ni ddeffrodd
 es daeth *Nathan* y prophwyd, a dywedyd
 vrtho'n eglur ac yn neilltuol am ei bechod.
 Ac am y Morwynnion, yr ydym yn darllain,
 Tra'r oedd y Priod-Fab yn aros yn hîr, yr
 sepiasant oll ac yr hunafant, *Matth. 25. 5.*
 Opa nifer o eneidiau cysgadur sy'n y Bîd,
 ac yn llawer o Ddinafoedd, Trefi a Phlwyf-
 yn y Genedl hon, a gwynant yn dost
 naill ai yn fyw neu'n farw, neu wedi marw,
 am na wnaethant y goraf o lafur eu Bugeil-
 aid ffyddlon !

2. Eich holl *Ragluniacthau deffroun*, trwy'r
 thai y mae Duw yn eich galw ac yn eich
 thybuddio, a gant eu diwedd. Fe fu y
 Duw mawr a gogoneddus tros hîr amser
 i nghîd yn llefaru ac yn galw arnoin trwy
 ei Air, ac yn ddiweddar o amser fe lefarodd
 trwy ei wialen ofnadwy, a hynny'n erchyll
 aawn. Y Cleddyf, y Pla, y Tan, amhariad
 Celfyddy-

Celfyddydau, a Barnedigaethau eraill, ydym i
 Leferydd croch Duw digofus. Y Cyfludd iau hynny ar ein Teuluoedd, ein Ceraint, i spy
 ein Meddiannau a'n Personau, ydynt i geisio'n deffroi o'n cŵsg, ac felly er budd i ni rech
 Pan oedd *Manasseh* mewn dyrysni, ac yn rag
 rhwym a dwy gadwyn, ac yn cael ei ddwymiad,
 i *Babilon*, efe a weddiodd ger bron yr Ar, na
 glwydd ei Dduw, ac a ymosfyngodd yn cym
 ddirfawr, 2 *Chron.* 33. 11, 12, 13. Wedi
 cospi *Ephraim*, efe a ddeffrodd, a ddych i rot
 welodd ac a edifarhaodd, *Jer.* 31. 18, 19. tria
 Canys rhwymau a rhaffau gorthrymderol y
 ydynt yn agoryd y clustiau i dderbyn ce-
 rydd; yna efe a ddengys iddynt hwy eu fil H
 gwaith, a'u hanwiredau, ac a ddywed am dyn
 droi o honynnt oddiwrth anwired, *Job* 36. 8, 9, 10. Yn awr bod yn glust-fyddar wrth y
 Wialen a'r Gair, ymgaledu a diofalhau,
 a myned ym mlaen mewn pechod tan Rag-
 luniaethau deffrous a syn, sydd farn of-
 nadwy, a'r hon sy'n addfedu dynion i ddi-
 nistr, 2 *Chron.* 28. 22. *Hwn* yw'r Brenin
 Ahaz, Yr hwn yn yr amser yr oedd yn gysyng
 arno a chwanebodd drossedd yn erbyn yr Ar-
 glwydd, *Jer.* 5. 3.

3. Eich *Ceryddon deffrous* a gant eu di-
 wedd hefyd. Y gweithrediadau dirgel a
 nerthol hynny, ymryson ac ymdrechiadau
 Yspryd Tuw tan y Wialen, ac yn y Byd a

dynnalir. Ni fydd Crist bob amser wrth y
 uddwrs yn galw ac yn curo, ac ni bydd i'w
 aint spryd ef, yr hwn a driithawyd ac a wrth-
 gei, ynebwyd mor fynych, ymryson ac ym-
 i ni rech a'ch calonnau a'ch Cydwybodau yn
 cyswagwydd, *Gen. 6. 3.* Yn awr bechadur-
 wyd, od oes gennych ddim cariad tu-ag
 Ar, na phris am eich eneidiau anfarwol, cyn
 i yn cymmerir ymaith yr holl gynnorthwyon
 Vediyn, byddwch ddoethion i ystyried, ac i
 ych ymroddi erbyn eich diwedd, rhag i Dduw
 19. triadu'n ebrwydd, a dywedyd wrthych,
 inderal y dywedodd efe wrth yr Iuddewon,
 cefn. 1. 5. *I bâbêth i'ch tarewir mwy?* Neu
 y euwl *Hos. 4. 17.* Ephraim a ymtoffyltodd ag
 amalynod, gad iddo. Hwy a fyuant gael eu
 36. achwantau, ac hwy a'u cant. *Fel mai byw si*
wrth yd yr Arglwydd, ni lanheir yr anwedd
hau, m, hyd oni byddoedd feirw, *Esay 22. 14.* Gan
lagnathycia dim, yr wyf yn bwriadu, medd
of uw, na chant glywed bŷth mwy un bre-
ddieth ddeffrous i chwilio eu heneidiau, ni
enin cant bŷth mwy Gerydd neu Argyhoedd-
syng d'hŷd onid elont i Uffern.

Ar-

di- Annogaeth 5. *Ystyriwch y bydd taer-ym-*
 l a *dagrau a giveddian'r anffyddloniaid, pan*
 l a *elont i feirw, yn ofer, yn ddiffrydol ac yn*
 l a *llwyddiannus.* Er pe llefarech ynghyfng-
 d a *reich eneidiau, ac achwyn yn chwerwedd*
 at- *eich*

eich ysprydion, pan ddolurio eich cnawd arnoch, ac y galaro eich eneidiau ynoch, ni thal hynny ddim, *Job 14. 22.*

Chwychwi y rhai ni foreu-godwch at Dduw, ac ni weddiwch ar yr Holl-alluog, y rhai ni weddiwch tra fo gennych amser i weddio, cymmorth i weddio, iechyd i weddio, ac annogaethau i weddio.

Y mae Duw'r awr hon yn gwahodd, chwi ellwch gael eich gwrandaw; ni fydd eich gweddiau yn awr Angau ond egluriadau eich ofn a'ch dychryn, yn tarddu oddiwrth ymsyniad ac agofrwydd eich enbydrwydd, pan na fyddo ond megis cam rhwng eich eneidiau wedi ymael, a bod ynghyflwr y Cythreuliaid: Anfynych y mae Duw yn clywed oddiwrth rai dynion, oni ddaw trallod, clefyd, ofn, cyfyngder a chyni arnynt. Poen a wna iddynt y pryd hynny weddio, ac udo ar eu gwblau; ac nid ydyw ond udo, nid gweddio, *Hos. 7. 14.* Eithr a wrendu Duw ar ei lef, pan ddelo cysyngder arno? Medd *Job 27. 9.* Na wna, medd yr Arglwydd, ni fynnar gennych ymofyn a mi, *Ezec. 20. 3.* O waith ei fod yn dyfod o feddwl drwg, neu anadl drewedig, o galon lygredig, bwdr, felldigedig, ac yna mae'n rhaid ei bod hi'n ffiaidd, *Dihar. 15. 8.* a'r 21. 27. Golchaf (medd Dafydd) fy nwylo mewn diniweidrwydd, ac yna'r amgylchynaf

ay

dy allor ; canys pe edrychafn ar anwiredd yn
 sy nghalon, ni wrandawsai'r Arglwydd fy
 ngweddi, Psal. 66. 18. Os ni wrandawsai'r
 Arglwydd weddi Dafydd, yr hwn oedd wr
 wrth fodd calon Duw ei hun, ni wrendy
 efe weddi Cythraul, na gweddy Tyngwr,
 Torrwr-Sabboth, na Meddwyn, nid yw
 efe yn gwrando pechaduriaid sy'n hoffi ac
 yncaru eu trachwantau. Nac ydyw, medd yr
 Yspryd glan, er iddynt fy ngheisio i yn fo-
 reu, ni'm cant. Ymma nodwch, fod dau
 fath o foreu, boreu Duw, a boreu dŷn.
 Boreu Duw sy ym moreu ein bywyd, yn
 amser ieuengtid, y pryd hynny y mae Duw
 yn galw ac yn gwahodd i ddyfod, Dihar.
 1. 24. Preg. 12. 1. Boreu dŷn sy yn y pryd-
 nhawn, neu yn niwedd bywyd, neu pan fo
 dŷn yn agos at farwolaeth, pan ddel poen,
 gofid a chaledi arno. Pan fyddo adfyd ar-
 nynt i'm boreu-geisiant, Hos. 5. 15. Pan ddel
 yr byn yr ydych yn ei ofni megis destryw, ac
 y del eich dialedd megis Cor-wynt ; yna y gal-
 want arnaf, ond ni wrandawaf ; yn foreu i'm
 ceisiant, ond ni'm cant, Dihar. 1. 27, 28.
 Duw a ddywed wrth yr holl gyfryw becha-
 duriaid, cofiwch hyn, fel y dywedodd Isaac
 wrth Abimelech, Gen. 26. 27. Pa ham y
 daethoch chwi attaffi ? Gan i chwi sy nghassau,
 am gyrru oddiwrthych : Neu efe a ddywed,
 fel y dywedodd efe gynt wrth feibion Israel,
 pan

pan ydoedd yn gyfyng iawn arnynt, Ewch a llawer ar y diwian a ddevisafoch: gware-dant hwy chwi yn amser eich cyfyngdra; eithr mysi ni waredaf chwi, Barn. 10. 14. Fe ddarsu i chwi wasanaethu'r Cythraul, fawrhau'r Bŷd, fodloni eich Trachwantau, gyffylltu a'm Gelyniôn; ewch at y Cythraul, ewch at eich Trachwantau, ac at eich Cyfeillion drygionus, gware-dant hwy chwi yn eich cyfyngdra. Yn awr y mae Angau a'r Cythreuliaid yn dyfod i'ch nol, ni ymarddelaf si a chwi na'ch gweddiau, eich eneidiad a'm ffieiddiasant, a'm henaid innau a ch ffieiddiau chwithau a'ch gweddiau, Ewch ymaith oddiwrthyf, nid adwaen chwi.

Annogaeth 6. *Mawr ddiddanwch buchedd y Duwiol yw gobeithio, a gwybod ei fod efe'n gymmwys erbyn Marwolaeth.* Beth bynnag a fo ei ran a'i gyfran yn y Bŷd hwn, fod yn sicr y bydd yn dda arno yn y Bŷd arall. A ydych chwi mewn cyflwr o Ras, ar ddarfod a phechod, ac mewn gwîr gariad a Christ a Sancteiddrwydd; cymmerwch gyffur, ewch ymaith, a bwyttewch eich bara trwy lawenydd, ac yfwch eich gwin trwy orfoledd calon, canys chwerwder marwolaeth a aeth ymaith. Brenin y Dychrynniadau, yr hwn oedd a gallu marwolaeth ganddo, a orchfygwyd gan Arglwydd y bywyd.

bywyd. Angau ofnadwy sy'n marchog-aeth ar y March gwelwlas, a dynnwyd i lawr oddiar ei farch gan eich Arglwydd hygar sy'n marchogaeth ar y March gwyn, tan groes waedlyd yr hwn y geillwch ei weled ef wedi ei ddiarfus, yn archolledig ac yn farw: Angau, yr hwn a deyrnafoedd o Addaf hŷd Moses a lyngcwyd yn awr mewn buddugoliaeth i Cor. 15. O law y bedd yr achubaf hwynt; oddiwrth angau y gwaredu hwynt: Byddaf angau i ti, ô angau; byddaf dranc i ti, y bedd, Hos. 13. 14. Y mae'r enaid sy'n credu yn farw gŷd-a Christ tra ydyw yn fyw, Rhuf. 6. 8. Ac a ryddhawyd nid yn unig oddiwrth ddamnedigaeth, eithr hefyd oddiwrth arglywyddiaeth pechod, ac y mae gobaith yn ei farwolaeth: Pan fyddo marw fe fydd marw yn yr Arglwydd, Datc. 14. 13. Efe a hunan yn yr Iesu, i Theff. 4. 14. Ei ddiwedd fydd tangneddyf, Psal. 37. 37. Hyn a wnaeth i'r Apostol ar ol ei ymdrech doft, orfoleddu tros y gelyn diweddaf hwn yr Angau, i Cor. 15. 55.

Annogaeth 7. *Pe nid ymbarottoech erbyn marwolaeth, eto chwi a ddymunech i chwi ymbarottoi* (fel y mae llawer yn dymuno pan fo hi'n rhy ddiweddar.) Chwi y fawl ydych yn gwneuthur rhagddarbod tros y cnawd, ac yn rhedeg i'r Byd a'i bethau mor daer,

daer, pan i'ch bwrir ar glâf-welu, chwi ddymunwch yn nygn boenau eich meddyliau, a flammau dyehrynn, O na buasem ni yn ymadael a'n pechodau ! O na buasem yn ofalus i ryngu bodd ac i anrhymeddu Duw, ac i geisio hawl yn Iesu Grist ! yna y buasem ni yn awr feirw o farwolaeth yr union ; eithr hyn oll a ddarfu i ni ei ddi-brisio'n gwbl, wy ddarfu i ni ymlid y Bŷd a'n holl egni, a chasglu cynnifer o byunau i'n hiliogaeth, ac a fuom byw mewn bywyd llawen a difyr ; eithr am ein heneidiau, am ein Tragywyddoldeb, pethau gwerthfawr anfeidrol, ni wnaethom ni ddim, fe ddarfu i ni ollwng ein heneidiau yn anghof. Yn awr dyma gennad Angau yn dyfod i'n hol ni, i garcharu ein Cyrph yn y bêdd, stafelloedd y tywyllwch, ac i ddwŷn ein Heneidiau, ni wyddom i ba le, i Uffern mae arnom ofn ; *Oh na buasem ddoethion i ddeall hyn ! I ystyried ein diwedd !* Bêth a roddem ni'n awr am gael byw ychydig o flynyddoedd yn rhagor, i wneuthur rhagddar bod tros yr Eneidiau hyn, sy raid iddynt fyned yn awr i Gagendor Tragywyddoldeb diddiwedd.

Annogaeth 8. *Ystyriwch y Budd, yr elw o ystyried eich diwedd yn fawr iawn : fel yr ymddengys wrth y pethau neilltuoll hyn sy'n canlyn.*

I. A

1. A fynnech chwi gassau pechod megis Uffern, a bod yn fwy gwir lan fucheddol, *ystyriwch eich diwedd*. Hyn sy dra diammeu fod holl rag-gennadon a chanlynwyr erchyill marwolaeth, yn tarddu ac yn tyfu allan o'r gwreiddyn chwerw hwn. Bêth sy 'n ar-cholli, brathu, poeni a lladd? Bêth sy'n dwyn clefydion, ac yn bygwth marwolaeth? Yn lladd y corph ac yn damnio a llosgi'r enaid? Bêth sy'n peri i chwi o anghenrhaid arfer Phyfygwr a Phyfygwriaeth tra fyddoch byw? Ac yn eich dwyn i Ysgrin a bedd, pan fyddoch feirw? Onid y pechod yr hwn yr ydych yn ei fawrhau yn eich monwesau?

Chwi bechaduriaid truain, deillion a siommedig, er lleied ac er hygared y mae pechod yn ymddangos ger bron eich llygaid gwammal, Mam a Mammaeth eich holl drueni ydyw, wedi ei ddeor yn Uffern, had neu dom y Diafol. *Yr hwn sydd yn gwneuthur pechod, o ddiabol y mae, i Joan 3. 8.* Hwn yw'r peth drwg a chwerw hwnnw sy'n llusgo Marwolaeth ac Uffern wrth ei fodlae; ie, sy'n arfogi Marwolaeth y Cythreuliaid ac Uffern yn ein herbyn ni. Oni bae'r Gelyn du, hagr, diriad, creulon a gwaedlyd hwn, ni allai Cyfraith na Chyflawnder ein condemnio, ni allai Angau ein lladd, ni allai'r Cythreuliaid ein poeni, ni allai Uffern ein llosgi.

Pechod

Pechod yw Bradwr a Llofrudd eich Enei. diau anfarwol, a'r Hoelion hynny a gloddiant eich Beddau ar fyr : Ac a fyddwch chwi yn ei fawrhau, ei guddio ai ddala'n sicr? A ddŷd gwraig y Gyllell honno yn ei Mynwes, a laddodd ei Phlentyn hygar neu ei Gwr? Na ddŷd yn un modd, mae'n rhaid ei thorri a'i thaflu ymaith yn dragwydd. Yn awr Garedigion, os pechod yw'r Gelyn, triniwch ef fel Gelyn neu Llofrudd, lleddwch ef, cymmerwch y gyllell, aberthu, a thorrwch withi ei waed ef, neu darewch wthien y galon, a gadewch iddo waedu hŷd oni bo farw. Gnewch ag ef, fel y gwnaeth Samuel ag Agag, sef ei ddarnio ef. Pe meddyliech o ddifrif am Angau ac Uffern, chwi a'i cassaech hŷd farw, ac a ddywedech ymaith ag ef i Uffern, o'r Heydaeth allan ; ac se wnae i chwi ymroi ac ymeginio'n hollol i ddilyn sancteiddrwydd, gan fod yn rhaid i chwi gael eich dattod, *Parw fath ddynion a ddylech chwi fod, mewn sanctaidd ymarweddiaid a Duw ioldeb,* 2 Petr 3. 11. Eithr os anghofiwch Angau, chwi wnewch waith erchyll, sef, eich cyfrifon yn fwy, ac Uffern yn boethach ; chwi 'chwanegwch eich pechodau, a Duw a bentyr a ddigofaint erbyn dŷdd digofaint. Ac os dengys Duw bŷth drugaredd, fe fydd drud i chwi, fe fydd yn rhaid i'ch Eneidiad alar,

alaru, fe fydd yn rhaid i'ch Calonnau dorri a gwaedu am bechod; canys onid edifar-hewch, fe'ch difethir yn ddiai, *Luc 13. 5.*

2. A fynnech chwi alw'ch Calonnau ym-
aith yn suan oddiwith y Bŷd, a thryffori
tryffor yn y Nef, Cofiwch eich diwedd.
Yityriwch yn oetad yn yr amledd mwyaf
o lwyddiant bydol, y bydd yn rhaid i chwi
farw.

Oh fyddol-ddynion truein! y rhai ydych
yn gwneuthur Aur yn obaith i chwi, y sawl
ydych a'ch brŷd a'ch bwriad ar y Ddaiar.
Re bae marwolaeth a thragywyddoldeb yn
synychach yn eich meddyliau, chwi olyng-
ech i fyned y peth hwnnw yn eich anwydau,
a'r na eilwch ei gadw yn eich meddiant, ac
a garech ychydig ar yr hyn a gollir, ac na
eilwch garu mo honaw yn hîr; Golud a
ymmer adenyydd, ac a eheda ymaith, *Di-
mar. 23. 5.* Yityriwch cyn lleied lles a wna
pethau'r Bŷd yma i chwi yn y dîdd drŵg;
ni ddichon eich Aur a'ch Arian gadw mo
monoch rhag clefydion tra fýddoch byw, na
rhag Uffern wedi i chwi feirw, *Psal. 49. 6, 7.*

Y mae'n digwydd i lawer o'r rhai sy'n
pentyrfa pethau'r bŷd hwn, mae y mae'n
digwydd i Bynfarch, yr hwn trwy'r dîdd
yn dŵyn tryffor mawr ar ei gefn, eithr
nos a dynnir oddiarno, ac yntau a yrrir
i'r Beudy budur. Felly y mae llawer o Fy-
dol-

dol-ddynion goludog, y rhai sy'n eu blino
 eu hunain wrth ynnill a dwyn Tryffor by-
 dol, pan ddel Angau, fe a'i cymmerir oddi-
 arnynt, a hwyntau am ei gam-ynnill, neu
 ei gam-arfer, a yrrir i wared i Uffern: Y
 Gwr goludog a fu farw, ac yn Uffern efe-
 a gododd ei olwg.

Ac os mynnwch farwhau eich Calonnau
 i'r Ddaiar wag hon, ac edrych am dryffor
 uchod, a dedwyddwch y tu hwnt i'r Bedd,
 a bery cyhêd agy paro eich Eneidiau, medd-
 yliwch yn fynych am farwolaeth, canys
 hyn a wna i chwi roi heibio 'ch gofalon a'ch
 trallodion bydol.

Cofiwch na all bod dim llawer o amser
 o'r dîdd heddyw hîd eich dîdd diweddaf,
 nid yw eich taith neu'ch hynt ond ber, ac
 ychydig arlwy sy ddigon, nid tlodi na chy-
 foeth, ond digonedd o fara, yw dymuniad
 a dewis un o ddinasfyddion Sion. Meddyl-
 iwch fwy am Angau, ac edrychwrch yn i ch-
 fynych ar Dragywyddoldeb, ac chwi ellwrch
 glywed (mal pe bai) lleferydd yn dywedyd
 wrthych, fel y dywedodd Duw wrth Baruch,
 Jer. 45. 4, 5. *Myfi a ddestrywiad ac a ddi-
 wreiddiaf; ac a geisi di fanredd? Na ebaus,*
 Angau yw'r gwalladhwyr mawr a wna'r
 cwbl yn waftad, a chwi y fawl ydych yn
 cofleidio'r Bîd yn swyaf awyddus, a'i cewch

ef yn wagedd ; canys gwagedd yw'r cwbl,
yw iaith profiad, *Preg. 1. 2. 1 Joan 2. 17.*

Pan aeth *Samuel* i enneinio *Saul*, efe a'i dygodd neu a'i cyfarwyddodd ef at Fedd *Rachel*, ac ir diben hyn (fel yr ydys yn tybied) sef, i attal neu ragflaenu y meddyliau uchel a beilchion, a allent godi ynddo ef oddiwrth uwchder y Sŵydd newydd a'r rhagorfraint fawr honno. Ac osgwîr yw'r Dŷb, y mae mal pe dywedasai efe fel hyn, *Saul*, Duw a'th anrh ydeddodd di yn fawr, a minnau a'th enneiniais yn Frenin ; ond cosia, mai yma mae llŵch *Rachel* dêg honno'n gorwedd ; ac er dy fod ti yn awr yn Frenin yn *Israel*, etto fe fydd yn rhaid i ti fôd fel *Rachel*, sef, wedi dy osod mewn Bêdd, meddwl a myr hwn sy Fyfyrddod dra marweddio. Chwy-chwi y fawl fydd gennych ddyfrwfr *Phiol lawn*, ydych yn ymdroi mewn golud, ac yn nofio mewn gogoniant bydol, yn i'ch diddyfnu oddiwrth y Bŷd (fel na bo'ch calonnau wedi eu troi'n bridd a'u claddu cyn y cladder chwi) cedwch Angau a Thragywyddoldeb yn newydd yn eich meddylau, *Job 14. 14.*

3. A fynech chwi fod yn ddyfn-deimladwy o gyflwr trist a galarus yr Anffyddoniaid pan ddelont i farw ? Meddyliwch yn brûdd am eich diwedd. Bêth a wnewch ef chwi yn awr caledi, pan alwo Duw am eich

Anadl, newid eich wynebpryd, a gofyn eich eneidiau, os ni wnaethoch ddim pa-
rottoad erbyn Angau a Barn.

Oh druein! Mi dosturiwn wrthych a'm holl galon, wrth feddwl mor anwybodus ydych am y pethau a berthynant fwyaf i chwi; yr ydych yn bwytta, yn yfed, cyn cyfalu, yn prynnu, yn gwerthu ac yn ynnill elw, eithr yn dibrisio eich eneidiau, ac yn peidio ystyried am y dyllid drwg.

Gwae yr unig, yr unig mewn bywyd, a'r unig mewn Angau, nad oes ganddo un Crist yn gyfaill iddo, neu i sefyli gyd ag ef yn y dyllid galarus hwnnw, sy'n myned i orwedd ar ei Wely-angau heb heddwch a maddeuant, yr hwn a a i'r Bedd, ac a faif o flaen y Frawdle heb Dadleuwr i ddadleu trosto.

Y mae'n debyg iawn y bydd gennych amryw dyb am danoch eich hunain ac eraill ar awr eich marwolaeth, canys pa nesaf fo'r Gwrthddrych egluraf fydd yr Olwg; O bechaduriaid! Pan ddechreuo drws tragywyddoldeb agor, (fel y mae'n arfer gwneuthur i rai a fo'n marw) fe fydd gennych feddyliau eraill am danoch eich hunain a dynion eraill. Yma yr ydych yn eich dangos eich hunain allan yn weision gwychion, gan dybed eich bod yn uwch, ac yn well nag eraill; onid hon yw Babylon fawr,

fawr, ebe'r Brenin balch hwnnw wrth radio yn ei Frenhin-llȳs ; ond pan ymddangofo Angau gwēlglas, fe dyn i lawr blu'r Pau-nod hynny, ac a dyr eu cribau. Y mae'r Byd yn awr yn disgleirio ac yn ferennu yn eich llygaid, a hynny sy'n peri i chwi farau a thybied, na all dim ond Golud, Anrhydedd a Mawrder eich gwneuthur yn ddedwydd ; y pryd hynny yr ymddengys (wedi tynnu'r lliw) yn beth gwag a diddim. Eithr am y pur o galon, y rhai sy'n galaru am bechod, ac yn meddwl mwy am eu heneidiau nag am y Byd, a watwerir, a wawdir ac a gasseir yn awr gan edrych arnynt megis torf o ynfydion tlodion, prudd, llesg a phenysgafn, fe fernir y pryd hynny mai hwy, yw'r dynion goreu, doethaf a dedwyddaf ar y Ddaiar. Yn awr yr ydys yn eglusodi pechod, ac yn ei alw e'n beth yigafn a bychan, neu chwarae ieuenḡtid ; Ond fe fydd ganddo'r pryd hynny wyneb du ac ofnadwy, ac a fydd yn drymmach na phlwm, ac yn chwerwach nag Angau ei hun.

Yn awr y damnedig a'r annuwolion mell-digedig yw eich Cymdeithion godidog, a ch Cyfeillion mynwefol, ond pan ddeleoch i'riddfan wrth farw mewn chwŷs oerllyd, chwi a ddywedwch ymaith a hwynt, y mae'r olwg arnynt yn erchyll. Eithr gwy-

byddwch y bydd yn rhaid i chwi y rhai a fuoch yn Gymdeithion mewn pechod, fod yn Gymdeithion mewn dioddefaint, a gorwedd i lawr ynghyd mewn cadwynau a than tragywyddol: Chwi a gewch eich llyfletheirio a'ch rhwymo ynghyd, a bôd heb ymadel a'ch gilydd bŷth mwy yn oes oes oedd.

Yn awr ychydig yr ydys yn prisio hawl yng Hrist, a buchedd sanctaidd, ac yn de-wis pôb trachwant gwael a filoedd: y pryd hynny y Bŷd, y Bŷd am Ghrist. Deugain mil o bunnau am Gydwybod dda, a waeddodd Bydol ddyn cyfoethog annuwiol, pan oedd e'n marw, ac yn myned i Dragywyddoldeb.

4. A fynnech chwi edifarhau yn fuan, profi eich cyflwr, a gwneuthur pob peth yn barod erbyn y Bŷd arall? Meddyliwch am y Gelyn diweddaf hwn, Brenin Dychrynniadau, yr hwn cyn y bo hîr a derfyna eich dyddiau, ac yna fe fydd eich holl amser cyfaddas wedi myned tros fŷth.

Pe gwnai meddyliau am farwolaeth, ac yn enwedig yr ail farwolaeth ond gweithio ar eich Calonnau, a thyllu 'ch Cydwybodau, fe fyddai'n hawdd eich periwadio i fwriad ymaith eich pechodau; tef, i dorri ymaith law ddehau, neu i dynnu allan lygad dehau, ac i rwygo eich calonnau, i eistedd eich

eich hunain, i alaru yn y dirgel, i gysuddio eich Eneidiau, ac i roi eich genau yn y llwch, i edrych a oes obaith, *Galar.* 3. 28, 29. Ni a welwn am ddynion mewn taith, os tybiant fod ganddynt ddigon o ddŷdd, y maent yn ddiofal ac yn graff ddigon, ond os gweiant nad oes ond ychydig amser, hwy brysurant. Os bydd yn rhaid i wr wneuthur gwaith diwrnod cyfan mewn hanner diwrnod, fe frisia; Nid gwaith diwrnod **yw** Edifeirwch, er mai gwaith beunyddiol ydyw, y mae ein holl sywyd yn ddigon bach i'w orphen a'i berffeithio. Mae'n rhaid i ni alaru, cy hŷd ag y byddom yn pechu; mae'n rhaid i ni gyfaddef ein bod yn euog, cy hŷd ag y byddom yn digio'r Barnwr, ac erfyn am faddeuant a rhaffau am ein gyddfau, a churo ein dwyfronnau, ac wylo (pe gallem) y dagrau gwaed. **A** phethau mawrion Marwolaeth a Barn a'ch parottoant ac a'ch dysgant i wneuthur hynny'n ebrwydd; canys pan el y dýdd heibio, se ddaw y nos, a phan gauo'r Bedd ac Uffern eu safnau arnoch, beth a ellir wneuthur, *þreg. 9. 10.*

5. A fynnech chwi weddio yn wrefoccach, ac yn fynychach nag y gwnaethoch erioed eto? Cofiwch y bydd yn rhaid i chwi farw.

Coffadwriaethau a delwau'r meirw (fel y mae un yn sylwi) ydys yn gwneuthur mewn agwedd gweddio, sef ar eu gliniau, ac a dwylo wedi eu derchafu tu-a'r Nefoedd, mal pe bae eu Coffadwriaeth (yn awr wedi eu marw) i ddysgu i ni ein dyledswydd, beth sy raid i ni ei wneuthur tra ydym yn yn fyw. Ni roddes un oedd yn arfer gweddio yn fynych yn y dýdd, pan ofynnwyd iddo pa ham yr oeddefe'n treulio cymaint o amser mewn Gweddi, un ateb arall ond hwn, *mae'n rhaid i mi farw, mae'n rhaid i mi farw.* Meddwl deffrous am synediad dýn i gyflwr diddiwedd, a sefyll ar frys ger bron y Duw sanctaidd, a wna iddo weddio, a hynny'n daer. Os bydd yn y Teulu, Wr, Gwraig, neu Blentyn ym mron marw, fe fydd pawb gan mwyaf a ddelo, ynghylch y gwely yn codi eu dwylo, ac yn gweddio, ac yna hwy a waeddant, anfonwch yn suan am ryw Weinidog sobr difrifol, neu ryw Cristion diogel, gweddi felus-ber, i orchymwyn ei gyflwr trist i Dduw. Y Gwr ieuang a ddioddefodd yn ddiweddar am Losruddiaeth, yr hwn a ddaeth i'r Porth-*Newydd* mor anwybodol am Dduw, a'r March neu'r Mûl; ac mor anneallus am ei Enaid, a'r cyff neu'r garreg, a ddygwyd trwy ddyfodiad a dynessad Gweinidogion atto, i gydnabod ei gyflwr diobaith, a thrwy Rad

Rad a bendith Dduw ar y moddion a ordeiniwyd, efe ymddanghosodd mor ddyfn-deimladwy o berygl ofnadwy ei Enaid gwerthfawr, a darsod iddo trwy gymaint driftwch calon gyfaddef ei bechodau, weddio, a dadle' a Duw yng Hrist am faddeuant, hŷd oni ddarfu i'r Gweinidogion a'r Cristianogion oedd yno'n bresenol synnu a rhyfeddu. A phan ofynwyd iddo pa fynyched yr oedd efe'n gweddio, se atrebodd, mai pum waith neu chwech yn y dŷdd; a hynny trwy'r cyfryw dynerwch a iliaws o ddagrau, ag a gyffrodd hŷd yn oed ymysgaroedd y Gwrandawyr, ac (fel y dywedasant) a'u trodd yn ddagrau. Fel hyn y gwelwch y módd y gall nerthol argyhoeddiad marwolaeth a barn weithio ar y galon, i beri i rai lefain ar Dduw, na weddiasant er ioed o'r blaen. Am danoch chwi y rhai a ellwch orwedd y nos a chodi'r boreu, a myned ynghylch y Byd heb weddio yn neilltuol neu yn y teulu: Mae'n rhaid i mi ddywedyd wrthych nad oes gennych ond meddyliau ysgafn, od oes dim, am farwolaeth a thragywyddoldeb, na dim ystyr, na phris am eich cyflwr tragicywyddol, yr hyn fydd arwydd trist o gyflwr heb Grist.

6. A fynnech chwi wneuthur daioni i eraill, i'w Cyrph ac i'w Heneidiau, ystyr-iwch y bydd yn rhaid i chwi farw, ac y

byddwch ar ôl marwolaeth yn llwyr anabl i wneuthur dim. Y mae'r Gŵr doeth gan lefaru am amser gwneuthur pethau, a chynewidiadau Bywyd Dŷn, sef, fod amser i eni, ac amser i farw : Ac y mae efe (medd-af) wedi dal sylw ar ddiweddiadau a newidiadau Rhagluniaeth a wnaeth bob pêth yn deg yn ei amser, yn barnu mai goreu yw i ddŷn wneuthur daioni yn ei fywyd, *Preg. 3. 12. Am hynny tra ydym yn cael amser cyfaddas* (medd yr Apostol) *gwnawn dda i bawb*, Gal. 6. 10. *Pan fyddo ar dy law ei wneuthur*, *Dihar. 3. 27.* Garedigion, gwir feddyliau am angau a ddysgant i chwi roi rhan i faith, a hefyd i wyth, a hynny mewn amser ; canys pan ddel angau, fe fydd y cwbl wedi myned, y pryd hynny ni fydd mwy ar dy law ei wneuthur.

Pe baech chwi yn awr yn ystyried ac yn coelio fod yn rhaid i chwi farw, a rhoi cyfrif i Dduw, Arglwydd mawr a Rhoddwr eich holl bethau daionus (gan y bydd cyfrif mawr i'w roi, lle y derbynwyd llawer) a'i chaledech eich calonnau, ac ni chau eich ymlysgaroedd yn erbyn yr amryw wrthddrychau truain hynny, ydynt mor fynych yn eich golwg, ac yn Nryslau eich Tai.

Yn awr fel y byddoch fel Defaid, ac nid fel Moch, byddwch dda yn eich bywyd, a chyfranner

chyfranner eich gweithredoedd o drugaredd y Boreu, yr amser cymhwysaf i hau'r had hwn : Am hynny tyn allan yn fuan dy enaid i'r newynog, cyn y gwnelo angau ysgar rhwng dy Enid a'th Gorph : Canys a chyfryw ebyrt, y rhyngir bodd Duw. *Esay* 58. 10. *Heb.* 13. 16.

7. A synnech chwi gael a chadw purdeb, (Perl gwerthfawr yn wir) meddyliwch yn fynych am Farwolaeth a Barn. Y pryd hynny y profer ef, y pryd hynny y gwales i chwi. Purdeb (perffeithrwydd yr Ysgrythyr) yw'r peth goraf ag fy gan Cristion, Gras pob Gras ; canys Ffidd ddi-fluant a Chariad mewn purdeb, yw gwir iau a gwthi Cristianogrwydd.

Y peth goreu nesaf at werth-fawr waed a chyflawnder ein Prynwr gogoneddus (i ddadleu trosom yn awr Angau ac yn Llys y Nefoedd) yw gwirionedd oddimewn, *Psal.* 51. 6. *Esay* 38. 3. Bod yn alarwr yn *Sion*, sydd achos o gyffur a gwir ddiddanwch ; eithr bod yn bechadur yn *Sion*, sydd drift, ac a fydd achos o boen. *Judas* ym mysg yr Apostolion, Diafol ym manteil *Samuel*, yw Diafol yn wir. Pechaduriaid a ofnant yn *Sion*, a digon o achos sydd iidd-ynt ; canys y peth mwyaf ofnadwy yw byw a marw mewn rhagrith, o waith y dŵg rha-grith chwi'n ddiammeu i wared i *Uffern* ;

ie y lle twymnaf yn y tan yssol hwnnw, a'r llosgfeydd tragicwyddol fydd rhan y Rhag-rithwyr, *Ezay* 33. 14. *Matth.* 24. 51.

8. **Yn olaf,** A fynnech chwi brynnu'ch amser, a bod yn awyddus i ynnill Gras yn nydd Gras, er Iechydwrriaeth brefennol, yiprydol a thragywyddol i'ch Eneidiau; meddyliwch o ddifrif am eich diwedd.

Chwi bobl gysgadur a diofal ! pe baech yn ystyried y daw nos marwolaeth yn sicr, ac y gall hi ddyfod yn ddisymmwth, chwi a weithiech tra yw yn ddŷdd, ac a beidiech a bod mor ynsyd a rhoi heibio waith credu, edifarhâu a chystudio 'ch eneidiau, waith hunan-ymholi a phrofi, hŷd ddŷdd henaint a chlaf-wely, neu nes tarawo gwe-wyr marwolaeth arnoch. Ystyriwch, mai anfynych yr ydys yn cael edifeirwch gwely-angau, ac anfynych y mae yn dda, neu anfynych y mae edifeirwch claf-wely yn iachus, ond yn fynych yn edifeirwch claf. Yn awr os mynnwch ddilyn eich Arglydd, a gweithio tra ydyw yn ddydd, cofiwrhod yn rhaid i chwi farw, *Joan* 9. 4.

Hyfforddiadau a Chynnorthwyon i ystyried eich diwedd.

Hyfforddiad 1. *Clu llinch yn ddiysol am gair a llanbedd sy'n eich cauio chwi a meddyliwch.*

liau difrifol am angau a thragywyddoldeb, cyn belled oddiwrth eu gilydd, a llefwrch yn daer ar Dduw, am ei symmud ymaith yn ebrwydd : Os naill ai Anwyhodaeth, Didduwiaeth, Angrhediniaeth, Cnawdolrwydd, Meddwl-daiarol, neu Dddiofalwch ydyw, byddwch yn ddyfn-deimladwy o honaw, a gofodwch Weddi i weithio, tywelltwch hŷd yn oed eich eneidiau ger bron Duw yn wrefoccaf ac yn daeraf a galloch. Dywedwch fel y dywedodd *Moses*, *Pwy a edwyn nerth dy forriant?* *Canys fel y mae dy osn, y mae dy ddigter.* *Dysg i ni felly gyfrif ein dyddian, fel y dygom ein calon i ddoethineb*, *Psal. 90. 11, 12.* Garedigion, Doe thineb ysprydol a bair i chwi ystyried, yna gwaedda ar ôl gwybodaeth, a chyfod dy lef am ddeall ; *cais hi fel arian, chwilia am dani fel am dryfforau cuddiedig*, *Dihar. 2. 3, 4.* *Canys dy sywyd ti yw hi*, *Dihar. 4. 13.* Hi a dal cymaint ag a dalo'th Fywyd a'ch Enaid. Yna dos i' th Ystafell, a chwymp ar dy lliniau, a gweddia ar Dduw yn Enw Crist, am ddoethineb ysprydol ; Mae'n rhaid i ni ei cheisio hi, *Ezec. 36. 37.* A Duw a'i rhýdd hi, *Iago. 1. 5.* Erfyniwrch yn daerach nag am eich bywyd, am galon wir-ddoeth a deffrous, heb yr hon yr eugeulusir y pethau mawrion a berthynant i Dduw, a'ch eneidiau anfarwol yn dragwydd.

Hyffordd-

Hyfforddiad 2. Arferwch a gwnewch y goreu yn ddiwyd ac yn ffyddlon o'r moddion mwyaf deffrrous ag sy'n perthyn i hyn.

1. Gofodwch eich bunain tan Weinidogaeth nerthol a ffyddlon, a fo'n chwilio 'ch Eneidiau, y rhai sy'n gwneud yn ben gorchwyl iddynt droi eneidiau dynion at Dduw.

Nid yw Gweinidog llwfr diog yn debyg i ddeffroi pechadur diofal, nid argyoeddi a throi Eneidiau at Dduw yw'r nod y mae'n annelu atto. Bwriedwch wrando, caru, ffafrio a chalonni y rhai hynny sy'n ymaflyd fwyaf a'r Gydwybod, ac yn ceisio'n daer dynnu a gyrru Eneidiau at Iesu Grist, trwy osod y Fendith a'r Felldith, Bywyd ac Angau o'u blaen. Cerydd sy'n arwain y ffordd i Dredigaeth, fel y mae'r Nodwydd yn arwain yr Edau; Beth a dal Plaster lle nid oes ar-choll? Yr Esgyrn briwedig sy'n gwaeddi am gymmorth, nid rhaid i'r Jach wrth Ffddyg: Pregethiad cyffredin ar hŷd yr wyneb fydd fel y Cleddyf yn y Wain, nad yw yn tyllu nac yn gweithio; Eithr Pregethiad eglur, neilltuol a cheryddol (fel Pregeth *Nathan* wrth *Ddafydd*, neu Bregeth *Petr* wrth y *Juddewon*, 2 Sam. 12. 7. Att. 2. 37.) fydd fel y Cleddyf yn yr Ymysgaroedd, neu Physygwriaeth yn y Corph, a ddoluria hŷd adref. Y mae'r Pregethwyr hynny nad oes ganddyut ddim grym i geryddu ac argyhoeddi

argyhoeddi pechaduriaid diofal cyfagdur, yn gyffelyb i haid o Wenyn ormesol wedi colli eu Colynnau, na wneir dim a hwy. Eithr y rhai sy a gofal cynnifer o Gnuisiau euraid arnynt, a ddylent wahanu'r Gwenith oddiwrth yr Ulls, y Defaid oddiwrth y Geifr, y Gwerthfawr oddiwrth y Gwael, a thrwy wneud-felly ni a fyddwn fel genau Duw, ac yn rhŷdd oddiwrth Waed pob Dŷn.

Am hynny ynteu pregether yr Athrawiaeth ofniadwy a syn hon am Farwolaeth a Barn yn fynychach ac yn effeithiolach, fel y gallo eneidiau sy mewn perygl, ymron trengu, ganfod eu pechoda'u a'u henbydrwydd, a ffoi at Grist megis yr unig nodded; *Ani yn gwybod ofn yr Arglwydd, yr ydym yn perswadio dynion*, 2 Cor. 5. 11. Matth. 3. 7.

2. Ymddiddenwch a'r Cristianogion goreu, sef, a'r rhai sy bwyllog, tobr, sicr, diogel ac iach yn y Ffŷdd: Y cyfryw rai ag fy'n gwneuthur Crefydd yn bennaf gorchwyl iddynt, y rhai sy'n dda ganddynt son am Dduw a'r Bŷd a ddaw, a thrwy Gyngor a Siampel y rhai, y gellir eich cyffroi a'ch perswadio i Edifeirwch a Sancteiddrwydd, i ystyried am Angau a Barn. Y rhai hyn oedd rhai rhagoraw i Dafydd, yn y rhai yr oedd ei holl hyfrydwch, ac fe a'u gwnaeth yn Gyfeillion iddo, *Psal. 16. 3. a'r 119. 24.*

3. Dar-

3. Darllenwch y llyfrau goreu, a'r rheini a'r sy'n crybwyl am Farwolaeth a Barn, ond yn enwedig, Gair Duw. Yno y mae Afonydd pur o Grisiau, a'r Mwyn-gloddiau cyfoethoccaf: Yn y Maes hwn y cewch chwi'r Perl. *Presswylied Gair Crist ynoch yn belaeth, Col. 3. 16.* Na fyddwch anwybodol mewn un ihan o honaw, eithr byddwch sicr o fod yn gyfarwydd yn yr Ysgrythyrau hynny sy'n fon am fyrder Bywyd dŷn, sicrwydd Marwolaeth a Barn, Nef ac Uffern. Darllenwch Lyfr Job, a'r ddeuddegfed bennod o Lyfr y Pregethwr, *Psel. 39. Psalm 90.* A gadewch i mi ddeisfyf arnoch fod yn fynych yn gosod at eich Calonnau rai o'r Sgrythyrau hynny a'r sy'n gosod allan echryslondeb y lle poenus hwnnw, a fydd rhan yr holl rai sy'n anghofio Duw, ac yn peidio gwneud rhagymbarrotoad tros eu heneidiau gwerthfawr. Yr ychydig rai hyn a osodais i lawr yma, a ddymunwn i chwi oll eu hystyried a'u deall.

Ar yr annuradolion y glawia efe foglau, tan a Brwmstan, a phoeth-wynt ystarnus: dyma ran en Phiol hwynt, Plal. 11. 6. Gwae yr anwir, drwg fydd iddo, Esay 3. 11. Duw a fwr yr annuradolion i'r ffwrn dan; yno y bydd wylofain a rhingcian Dannedd, Matth. 13. 42. Esay 33. 14. a'r 66 15. Matth. 25. 41. Luc 16. 25, 26. 2 Thes. 1. 8, 9. Date. 6. 8, 14, 15.

Hyfforddiad

Hyfforddiad 3. Gwnewch gydwytod o neilltuo ychydig o amser beunydd o wir fwriad i feddwl am eich diwedd. Gwnewch hynny mor synych, nes bo angen a chwi wedi ymgyngefino, gesodwch eich hunain mewn agwedd i farw; meddyliwch am eich Amddo, eich Ysgrin a'ch Bèdd; by'd eich newidiad mawr felly ar eich Calonnau, fel y galloch bôb Boreu a Phrydnawn rodio tro neu ddau gýd-a'r Angau: Cofiwch pa fodd bynnag y mae arnoch yn awr, y bydd yn rhaid i chwi cyn y bo hîr fod yn trengu ac yn griddfan gan diffyg anadl ar eich Gwelau-angau, ac yn ymaiflyd a Brenin Dy-chryniadau, ac mewn moment ddisgyn i'r Bèdd, ac ni ddeuwch i fynu mwyach, Job 21. 13. a'r Ben. 7. 9.

Os mynnwch gyffroi eich calonnau a meddyliau am eich diwedd, ewch i wared i Golgotha, a meddyliwch am yr elgyrn sychion a'r curph pydrion hynny, ac yno adfywiwch goffadwriaeth eich Ceraint, eich Gwîr, eich Gwragedd, eich Plant, eich Cyfeillion a'ch Cymmydogion sy wedi meirw, ac edrychwch y tu hwnt i Stafelloedd y Bèdd, meddyliwch am yr eneidiau truain hynny a ymadawfiant a'r Bîd, ym-welwch a Charcharorion y Pwll. Myfyr-iwch ar y fflammau tan llidiog cynddeiriog hynny, y tywyllwch du hwnnw, mwg a dryglawyr

drygfawyr y Pydew diwaelod, oer-nadâu'r-damnedig, a rhuad y Cuthreuliaid, yr achwynion a'r tor-calon am ddwfr i oeri eu Tafodau poethion. A pan fyddoch yn meddwl am y miloedd hynny o eneidiau sy' ngîrôg yn Uffern, edrychwrh attoch eich hunain, a disgwiliwrh i'ch tro chwirthau ddyfod yn fuan. Tybiwrh bob dîdd, mai hwnnw yw'r diweddaf i chwi, bob pryd bwyd mai hwnnw yw'r diweddaf i chwi, bob taith mai honno yw'r ddiweddaf i chwi, bob dyledswydd, Sacrament a Phregeth, mai y rheini yw y rhai diweddaf i chwi. A phan ddelo dîdd yr Arglwydd, meddyliwrh wrthych eich hunain, hon yw'r Farchnad ysprydol ddiweddaf a gawn ni i brynnu Olew ysprydol Gras, ac i barottoi erbyn dysfodiad y Priodfab: Pan ddarfyddo'r dîdd hwn, fe allai na chawn ni bîth mwy glywed yr Arglwydd Iesu yn llefaru wrthym trwy enau ei Weinidogion ffyddion, bîth ein gwahawdd i ddyfod at Grist, neu i gredu, edifarhau, ymadael a phechod a derbyn maddeuant mwy; ac felly ymddygwch eich hunain bob dîdd, ac ym mhob dyledswydd, fel pe baech i gael eich galw at Frawdle Duw, ac i roi'ch cyfrif i sýnu'r nos. Yn eich holl feddyliau, geiriau a gweithredoedd, dywedwrh wrthych eich hunain, a wnaem ni fel hyn ac fel hyn, sef, bwyta,

bwytta, yfed, cyfgu, ymddiddan, prynnu,
 gwerthu, pregethu, gwrando, gweddio,
 neu waeth, pe gwyppe'm yn sicr mai
 heddyw fyddai'r dŷdd diweddaf i ni ? O
 bydded y Cofair hwnnw, *Memento mori*; sef,
 Cofia farw : yr hwn y mae rhai yn ddŵyn
 yn eu Modrwyau, yn argraffedig ar eich
 Calonnau chwi, gan mai'r pêth mawr sy'n
 perthyn ich bucheddau ydyw. Dyma'r
 pêth a fu pobl Dduw, a rhai o'r Cenhedl-
 oedd hefyd yn ofalus i'w gofio. Brenin *Asa*
 a wnaeth ei feddrod yn amser ei fywyd,
 2 *Chron. 16. 14* A rhai a wnaethant eu Bedd-
 au yn eu Gerddi, a lleoedd diddanwch a
 hyfrydwch, megis *Joseph o Arimathea*, *Joan*
 19. 41. Ac yr oedd rhai o'r Cenhedloedd
 yn arfer rhodio ym mysg y Beddau, i beri
 iddynt gofio angau ; yr oedd rhai a'u Bedd-
 au bob amser o flaen eu Pyrth, eraill a
 phenglogau dynion meirwon beunydd yn
 bresennol ar eu Byrddau ; ac a ro'wn ni, y
 rhai ydym yn credu Athrawiaeth y Byd
 arall, heibio feddyliau difrifol am Angau ?
 Mae *Salomon* yn ein cynghori i fyn'd i Dŷ
 Galar, gan ddywedyd wrthy'n mai gwell
 yw, o waith y byw a'i gefyd at ei galon.
 Pan glywoch y newydd am farwolaeth eich
 Cyfeillion, eich Ceraint neu'ch Cymmydog-
 ion, ewch yno, er nid yn gorfforol, etto'n
 fyfyrddodol, yn eich brŷd a'ch meddyliau,
 ewch,

ewch, a gofodwch eich hunain yn eu lle
 hwynt, a meddyliwch fel hyn ; Gŵr neu
 Wraig fyw a aeth yn gelain farw, neu dy-
 warchen oer, yr enaid a aeth i'w drigias
 dragwyddol ; eithr i ba le, pa un ai i'w
 ddiddanu, ai i'w boeni, pwy a all ddy-
 wedyd ? Os Gŵr duwiol oedd, efe a aeth
 yn ddiammeu i'r Nefoedd ; Os ydych chwi-
 thau yn gyfryw rai, fe fydd eich Eneidiau
 ar fyr gŷd ag ef ; Ond os gŵr annuwiol
 ydoedd, fe aeth yn ddiammeu i Uffern, ac
 y mae efe yn awr ym mysg y Cythreuliaid ;
 ac os ydych chwithau yn gyfryw rai, chwi
 a fyddwch yno cyn y bo hîr hefyd. Gwîr
 yw na ddichen bod gan y meirw ddim
 meddyliau gŷd-a'r byw, ond y rhai byw a
 wyddant y byddant feirw, medd *Salomon*
Prag. 3. 5. A chwi'r fawl ydych ieuangc,
 pan glywoch son am farwolaeth gŵr
 ieuangc bywiog, heini, neu ferch ieuangc
 deg hawddgar, tefwch, meddyliwch ac
 ytyriwch, oni ellwch chwithau fod fel hyn,
 chwi Wŷr, Gwragedd neu Blant, mewn
 ychydig iawn o amser ? Ni ddywedaf fi
 ddim yn rhagor mewn ffordd o hyffordd-
 iad, yn unig mi ddymunaf arnoch ail olygu
 'r pethau rhagddywedig, a chwi y rhai
 ydych Rieni a Phennau teuluoedd, y rhai
 ych yn gwneuthur Cydwybod o edrych at
 eneidiau y rhai a orchymwynwyd tan eich
 gofal,

gofal, a ellwch beri i'ch Plant a'ch Gwafanaeth-ddynion ddyfsgu ar eu tafodau, y pethau yr wyf yn eu gosod i lawr yma.

1. *Fod yn dra diamai y bydd diwedd.*
2. *Yr a pob peth a'r sy'n y Byd hwn, ymaith oddiwrthych ar eich diwedd tros byth.*
3. *Holl swyniant pechod a a ymaith, ac ni ad ddim ond colyn.*
4. *Tn unig yr byn sydd dragwyddol a wna i chwi lessiad.*
5. *Istyriwch tu-ag at ba un o'r ddau Dra-gwyddoldeb yr ydych chwi yn myned.*
6. *Yr ydych chwi oll yn agos at eich annedd dragwyddol.*
7. *Ni wyddoch chwi mor ddisymmwth neu mor ddirybudd y gall eich diwedd fod.*
8. *Fe fydd eich eneidian pan ddel angau, wedi eu sesydlu, fe fydd eich tragedywyddoldeb wedi ei fwrm.*
9. *Golwg ofnadvy a syn yw gweled Ang-rhedadyn heb Grifft yn anadlu allan ei anall diweddaf.*

4. *Desnydd. A all fod o gyffur i bobl diodion Dduw, y rhai, trwy ofn marwolaeth, yd ynt holl ddyddiau eu bywyd mewn caethiwed. Na thralloder eich calonnau, na ofnwch ac na chymmerwch fraw o achos*

y Brenin Dychrynniadau hwn : eithr llawen-hewch eich ysprydion, a diddenwch eich calonnau a hyn, sef, na ddichon Angau er erchyllled y mae i'r annuwolion, wneuthur i chwi ddim niwed. Gwell a fydd dydd eich marwolaeth na dydd eich genedigaeth, ac am hynny fe osodir angau yn Infentori'r Credadyn, ac a gyfrifir ym mysg ei Ragorfreintiau ef, i Cor. 3. 22. Marwolaeth fydd elw i'r Duwiol, tef, diwedd ar ei hell drueni prefennol, a dechreuad gogoniant diddiwedd. Y pryd hynny y bydd yr Enaid gwir edifeiriol, tralodus a lluggedig, wedi ei ryddhau yn berffaith o feddiant Satan, oddiwrth biccellau tanllyd a phrofedigae-thau ofnadwy'r Fall. Y pryd hynny y bydd yr hen Sarph tros fyth tan eu traed. Y pryd hynny y torrir ymaith gorh marwolaeth, a chyfanneddiad pechod oddifewn, y ffynnon naturiol honno o Lygredigaeth a fychir i fynu yn berffaith. Ni achwynwch bŷth mwy rhag meddyliau ofer, neu galonnau celyd : Ni amheuwch bŷth mwy am wirionedd Gras, neu ffafor Duw : Y Credadyn a gaiff fod y pryd hynny gŷd a Iesu Grist, Dŷdd ei ddattodiad a fydd dydd ei Goroniad, efe gaiff y pryd hynny dderbyn y Goron, eistedd ar yr Orseddfaingc, a myned i mewn i lawenydd ei Arglwydd;

yr

yr hyn yw digonolrwydd llawenydd a di-grifwch yn dragywydd, *Psal. 16. 11.*

Gwrthddadl. *Tr wylfi weithian yn meddwl am Angau, ond y mae meddylian am Angau a Barn yn ofnadwy iawn, mae arnasi ofn nad wylfi ddim yn gymmwys i farw. Pa fod y gwyddir hynny?*

Atteb. Y mae cymmhwylder greddfol erbyn marwolaeth, a chymmhwylder gweithredol erbyn marwolaeth. Y mae pôb gŵr neu wraig berffaith-rafol yn y Býd, a'r sy'n ofni Duw mewn gwirionedd, yn reddfol yn gyimmwys i farw, wedi ei barottoi felly erbyn ei newidiad mawr, fel na ddichon colyn angau neu'r ail farwolaeth wneuthur iddo ddim niwed; wedi myned trwy'r porth cyfyng, a gadael y Gagendor, y mae efe allan o berygl. Cyn gynted ag y mae dŷn mewn cyflwr o Ras, wedi ei ail-eni, wedi ei wneuthur yn Greadur newydd, a chwedi ei uno trwy ffydd a'r Arglwydd Iesu Ghrist; y mae Duw wedi cymmodi, ei berson wedi ei gyflawnhau, ei bechodau wedi eu maddeu, a'i sgrifennu yn llŷs y Nefoedd, er na ddygwyd ei fadd-euant i wared a'i sgrifennu a'i felio yn llŷs ei Gydwybod ei hun. Mae'r enaid gwir-ddychweledig yn gysaill anwyl i Dduw, ac a gaiff letteua yn ei synwes ef, a bôd býth mwy heb fod allan o'i ffafor ef: Gwir

yw,

yw, fe all y Nefoedd fod allan o olwg, fe allai y forrai Duw weithiau, ond ni chon-demnia efe bŷth. *Nid oes yn awr ddim damnedigaith i'r rhai sy yng Hrist Iesu, Rhuf. 8. 1. O pecha nêb, y mae i ni eiriolwr gŷd-a'r Tâd, Iesu Ghrîst y Cyfiauñ, i Joan 2. 1. Pwy a rydd ddim yn erbyn Etholedigion Duw? Duw yw'r hwn sydd yn cyfiauñbau, Crist yw'r hwn a fu farw, Rhuf. 8. 33, 34.*

Cwestiwn. *Pa bryd y mae'r Duwiol wedi ymbarodtoi yn weithredol erbyn marwolaeth?*

Atteb. Pan fo ei gyflwr ysprydol wedi ei sefydlu yn dda, ief, pan fo pob peth wedi ei wneuthur yn ddiogel rhwng Duw a'i Enaid ef yn neilltuol.

1. Pan fo dŷn yn gwybod yn dda ynddo ei hun iddo edifarhau yn bur, a thrwy lawer o ofid calon am yr holl bechodau a wyr efe iddo wneuthur cyn, neu wedi iddo ddychwelyd, sell y fel nad oes dim euog-rwydd hen na newydd yn aros arno ef. Y tristwch duwiol hwn yw hyfrydwch y gŵr duwiol, y mae yn hoff ganddo hau mewn dagrâu, y mae'n dda gan ei enaid ef amser gwlybi hau, canys y rhai sydd yn hau mewn dagrâu a fedant gynhauaf o orfoledd, yr hwn a fydd amser i orphywys o olwg yr

Ar-

Arglwydd ; cystedlwch, *Psal.* 126. 5, 6. ac
Att. 3. 19.

2. Pan na bo pechod yn gymaint baich a'i fod efe wedi blino ar y corph hwn o farwolaeth, ac yn fodlon i adael tynnu'r ty afiachus i lawr, fel y galler iachau'r Gwahanglwyf, fel na bae iddo felly bechu neu droffeddu bŷth mwy. yn erbyn ei Dad. Meddyliau difrifol ac ystyried am yr hyn sy faich trwm iawn, ac achos o driflwch a bair iddo ochneidio ac achwyn. Ninnau yn y babell hon ydym yn ochneidio yn llwythog : Ac Oh mor chwerw-dost yr achwynodd St. Paul. *Rhuf.* 7. 24. *Ts truan oddyn wŷf si, pwy am gwared i oddiwrth gorff y farwolaeth hon?* Fe fu mewn marwolae-thau yn fynych er mwyn ei Arglwydd-an-wyl, eithr y farwolaeth hon, y corph hwn o bechod a'i blinodd ef yn fwy na'r cwbl : Yr ydoedd yn gymaint baich i *Ddasydd sanctaidd*, ag y clywodd efe ef hyd yn oed yn ei efgyrn, *Psal.* 38. 3.

3. Y mae'r Duwiol yn gymmwys i farw, pan fo gwaith gras wedi ei berfffeithio, a gwaith ei genhedliad wedi ei orphen. Pan fo gan yr enaid credadwy ei leitr yn llawn o Olew, a'r Wifg-briodas o gyflawnder gogoneiddus Crist am danaw, y pryd hynny

ny y býdd efe'n llestr i barch, wedi ei rag-barottai i Ogoniant, *Rhuf.* 9. 23. wedi ei weithio i hyn yma, 2 *Cor.* 5. 5. A chwedi ei wneuthur yn gymmwys i gael rhan o etifeddiaeth y Sainct yn y goleuni, *Col.* 1. 12. Y Llong sy wedi ei llwytho a'i llenwi sy'n gymmwys i fyn'd i'r Mor, ac i hwyllo oddi-yma, neu i'w Phorthladd dymunol. Y mae'r gweithiwr yn gymmwys i dderbyn ei gyflog wedi iddo orphen ei waith. Felly wedi i'r enaid a anwyd er mwyn y Nefoedd wafanaethu ei genhedlaeth yn ffyddlon, a gwneuthur y gwaith yn ei le, ei alwad a'i berthynasau, er mwyn yr hwn yr anfonodd Duw ef, ac yr ymddiriedodd iddo, (er bod y rhai goreu yn fyr, gan eu bod mewn rhai graddau yn weision anfuddiol) y prýdhynny y býdd efe yn gymmwys i roesawi Angau, er mai Brenin Dychrynniadau i'r cnawd ydyw. Pan gallo'r Duwiol yn fyw neu wrth farw appèlio at Dduw chwiliwr y calonnau, fel y gwnaeth *Hezeciah*, *Esay* 38. A dywedyd, *Mi a gwplheais y gwraith a roddais i mi i'w wneuthur*, *Joan* 17. 4. *Mi a orphennais fy ngyrfa, a rhoddwyd coron cyflawnder i'w chadw i mi*, 2 *Tim.* 4. 8. Hyn a'i gwnaef yn gymmwys ac yn ewyllysgar i ymadael, i fod gyd-a Christ.

4. Pan so pechod wedi ei faddeu, a'r maddeuant

maddeuant wedi ei felio, hynny yw, pan fo swn uchel euogrwydd pechod yn y Gydwybod wedi ei dawelu a'i ddifliewi trwy waed y tanellaid, a'i eglurder am y Nef yn danbiad ac yn eglur, yn gymaint na bod ei Wlad oreu mewn golwg iddo, a phorth Gogoniant yn agored yn ehang, sef, mynediad helaeth i mewn i dragwyddol Deyrnas ein Harglwydd a'n Hachubwr Iesu Christ, 2 Petr 1. 11. Yr oedd gan Lot feddwl i ystyn ei amser yn *Sodoma*, Dinas dêg oedd hi, ac ni wyddai efe'n dda i ba le yr ae pan adawai efe hi. Ond pan fo'r enaid grafol yn sicr o gael gwêll cyflwr, gwêll bywyd, yr hwn sy'n guddiedig gýda Christ yn Nuw, fel y gallo ddywedyd, fel y dywedodd gwr Duwiol enwog gynt wrth farw, *Ni wnaf si and newid fy lle, ni newidiafi ddim o nghyfeillion.* Fe all y prýd hynny (gan ei fod wedi ei felio hŷd ddŷdd prynedigaeth) hiraethu am ei ddattodiad.

5. Pan fo'r galon wedi ei diddyfnu oddiwrth, ac wedi blino ar y Bŷd drygionus hwn, a chwedi ei enynnu felly gan gariad Crist, fel na allo hi fyw hebddo ef, neu fod wedi ei diddyfnu oddiwrtho: Wedi profi grawn-wîn *Esgol*, fe fydd yn rhaid iddi fyn'd i *Ganaan* i wel'd y Wlad dda, y My-

nydd hyfryd hwnnw. Blaen golwg neu ragbrofiad o felysder, tegwch, a gogoniant yr Arglwydd Iesu, a wra chwant mawr a blȳs am fod gŷd-ag ef. Yr awr-hon, Arglwydd, gollwng dy was mewn tangneddyf, canys fy llygaid a welsant dy Iechydwr-iaeth, *Luc 2. 29, 30.* Canys am hynny yr ydym yn ochneidio. Ac oh mor hyderus, llonydd a chyffurol y gall y cyfryw enaid groesafu meddyliau am farwolaeth, a edifaruhaodd yn ddiffuant am bob pechod, ac i'r hwn y mae pechod yn faych mor drwm ag ychwennychai farw er mwyn cael mynddy yn rhŷdd oddiwrtho. Ac enaid yr hwn sy wedi ei lenwi a'i lwytho a Gras, ac yn sicr o Ogoniant, a'i galon wedi ei hanfon megis Cennad o'i flaen ef i'r Nefoedd. Ac yn ddiammeu disrifol a dwys-ystyried ein cyflwr tragicwyddol a'n hannogau ni i gyrchu yn daer at hyn.

I gloi'r cwbl i fynu, gadewch i mi ofyni chwi yngwydd Barnwr Mawr y Byw a'r Meirw (ger bron gorseddfaingc ofnâdwy'r hwn y bŷdd yn rhaid i chwi oll sefyll a fyfyr) yr ymofynnion hyn sy'n canlyn.

Ymofynniad 1.

Yn gyntaf, Pa un ai ymbarodtoad amserol

rol erbyn Marwolaeth a Barn, sef, pa foddy diengwch rhag Uffern, a dyfod yn ddio-gel i'r Nefoedd, ydyw'r gorchwyl angen-reitiaf a mwyaf ei bwys sy gennych yn yr holl Fyd ? Barned ac artested eich Cydwybodau.

Tmofynniad 2.

Onid yw'r rhai hynny mewn cyflwr dedwydd iawn, a'r sy'n credu, edifarhaus a dychwelyd at Dduw a'u holl galonau ? Y rhai trwy fyw mewn bywyd grafol ydynt wedi gwir ymbarodtoi erbyn marwolaeth, ac allan o'r enbydrwydd erchyll hwnnw o golli'r Nefoedd, *Rhuf. 8. 1. Psal. 37. 37.*

Tmofynniad 3.

Onid ydyw yn boffobl i chwi, gan eich bod etto y tu yma i'r Bêdd ac Uffern, ymbarodtoi erbyn y dîdd drwg hwn ? Pe ymroddech i wneuthur hynny, chwi a'i gwnaech : Chwi a amcanasoch ac a addawioch yn fynych ; pa bryd y gwnewch ef ? Ni attal ac ni ludd nêb mo honoch, ond y Diafol a'ch cnawd chwi'ch hunain.

Tmofynniad 4.

A ydych chwi yn credu yn sicr y palla'r

pethau sy yma, y daw angau, y brâth pechôd, y diofryd beth hwnnw, ac y bydd cyflwr y pechaduriaid diedifeiriol yn awr angau yn athrist iawn ac yn ddiobaith? Gadewch i mi ddywedyd wrth yr holl gyfrwyd rai, nid oes noswaith a orweddnoch ar eich gwylau, nad ydych yn thedeg mewn perygl mawr iawn: Pe galwai Angau, a chwithau heb fôd yn barod, fe fyddai yn rhaid i chwi fyn'd, er y caech eich difethu yn dragwywyd, *Matth. 25.10, 11, 12, 30, 46.*

Tmofynniad 5.

A ddarfu i chwi fyw felly mor gymmwys ag y galloch yn ddibryder orwedd mewn Bedd, gysodi drachefn, a sefyll ger bron Duw, yr hwn fydd dan yssol? A wyddoch chwi eich bôd eich hunain mewn cyflwr o Ras, eich bôd newydd eni, fod eich eglur-iadau am y Nefoedd yn eglur ac yn siccr? **A** ydyw eich gwaith wedi ei orphen? A ydyw eich Lampau yn llosgi? Ac oes gennych siccrwydd wedi ei feilio yn dda eich bod chwi'n rhai o'r nifer hynny i'r rhai y bydd marwolaeth yn rhagorfraint? *Phil. 1. 21.*

Tmofynniad 6.

A ellwch chwi yn gyffurol ac yn ddiarfwyd

fwyd roesawi meddyliau am ddattodiad, ac
 am adel eich hôll hyfrydwch daiarol a
 chnawdol? Tybiwch yr anfonai'r Barnwr
 ofnadwy Angau yn awr i'r sangre hon, ag
 enwau pump neu chwech o honoch yn ei
 Writ neu ei dalcen, ac y dywedai Angau,
 Ti, a thi, y Gŵr hwn, a'r Wraig accw,
 sy raid iddo ddysod gŷd-a mi. Mi dder-
 byniais orchymmyn oddiwrth y Duw mawr
 ac ofnadwy (yr hwn sydd a nerth marwo-
 laeth ac Uffern ganddo) i'th ddŵyn di,
 wr ieuangc, neu serch ieuangc, y dŷdd hwn
 neu'r nos hon ger bron y Frawdle. Mi a'th
 rybuddiais yn fynych trwy anfon fy nghen-
 nadon, a hynny'r deg, yr ugain neu'r deu-
 gain mlhynedd hyn, pob Arch, pob Corph
 marw, neu Fedd a welaist ti, oeddynt cyn-
 nifer o arwyddion o nyfodiad i. Yn awr
 (medd Angau) mi a ddaethym fy hun,
 edrych yma a gwel fy Nghommissiwn, gwel
 fy Mhiccell a'm colyn. Y Biccell hon a ladd
 dy gorff, ac a enfyn dy Enaid i Dragy-
 wyddoldeb. Yr wyf fi yn gorchymmyn i
 ti'r awr hon ganu'n iach, gymmeryd dy
 gennad a Chyfeillion, Ceraint, Tai, Tir-
 oedd, a Mwyniant pechod, unwaith tros
 oll. Ni chei di bŷth eu gweled na'u mwyn-
 hau mwy, *Luc. 12. 19, 20.* Oh pa foddy
 gellwch chwi feddwl am eich marwolaeth,

llosgi'r Bŷd, canu'r Udcorn, cyfodi'r meirw
 a sefyll wrth y Bar, a bod heb ofni a
 chrynnu ? Chwi feibion a merchaid hyfryd-
 wch ! Pe ystyriech pa ddychrynn ac ofn fy'n
 eich annos wrth eich fodlau, ac a ddaw ar-
 noch yn annocheladwy megis gwewyr un
 a fo'n esgor, ni ddwywedech wrth Dduw,
 dos ymaith, a thryffori digofaint, a phen-
 tyrru ffrawyllau ac yscorpionau i'ch eneid-
 iau cystuddiedig erbyn y dŷdd diweddaf.

Tmofynniad 7.

Gadewch i mi ofyn i chwi y rhai ydych
 yn cael eich cyfrif yn Seingctiau, ac yn gobe-
 ithio am y Nefoedd, beth na bod eich Cyd-
 wybodau yn y dirgel yn dywedyd wrthych,
 na wnaethoch ond parodtoad gwael erbyn
 Marwolaeth ; ie fe allai i chwi wneud llai
 am y Nefoedd nag a wnaeth llawer a'r a
 fy'n awr yn llffern.

Yr ydych yn dywedyd fod yn rhaid i
 chwi farw, a dyfod i Farn : Ond pa wedd
 y mae'r achos yn sefyll oblegid y Bŷd arall ?
 Os edrychwch i wared ar y Bŷd hwn, y
 mae yn dda, ond pa wedd y mae'ch eneid-
 iau gwerthfawr oddifewn ? A ydych chwi
 yn credu fod y rhai Di-dduw, y rhai digred,

y Meddwon, "y Tyngwŷr, y Llofruddion, y Lladron, yr Erlid-wŷr, y rhai Celwyddog, yr Anudonwŷr, y rhai sy'n torri 'r Sabbath, y Godinebwŷr a'r rhai bydol, yn myned ar redeg i Uffern? A ydych chwi yn credu fod Praidd Crist yn fychan, ac heb ofni eich hunain? A ydych chwi yn tybied fod Esau, Judas, Ahab, Agrippa, Herod, Simon Magus a'r Morwynion ffolion yn Uffern, ac etto'n coelio'n hyderus eich bod chwi yn myned i'r Nef? Fe wnaeth y rhai'n hwy nag a wnaeth llawer o honoch chwi. Esau a wylodd ac a lefodd am y fendifith, Heb.

12. 17. Ahab a ymostyngodd ger bron yr Aenglwydd, i Bren. 21. 29. Herod a wnae hwy o bethau, ac a wrandawae ar Joan Fedyddiwr yn ewyllysgar, Marc 6. 20. Nid oedd yr Tsgrifennydd bell oddiwrth Deyrnas Dduw, Marc 12. 34. Yr oedd Agrippa o fewn ychydig i fod yn Gbriſtian, Act. 26. 28. Simon Magus a gredodd ac a fedyddiwyd, Act. 8. 13. Nid oedd y Morwynion ffolion yn halogedig, hwy a gymmerasant ofal i drwsio eu Lampau, ac a gurasant wrth y Drws. Yn awr pa bechodau a adawfoch? Pa Ras a ymarferaloch? Pa ddyledswyddau a gyflawnafoch? A pha fod? Gochelwch eich bod yn cael eich twyllo; Ymdrechwrch am fyned i mewn trwy'r portb cyfng,

syng, canys llawer a geisiant syned i mewn,
ac ni's gallant, *Luc 13. 24.*

Tmosynniad 8.

Chwychwi wedi cael cynnifer o rybuddion, amser a moddion i ymbarottoi erbyn Marwolaeth a Barn, ac ni ymbarottowch pwy a dosturia wrthych pan eich difethir? Ni thosturia Duw, *Dihar. 1. 26, 27.* Ni we thosturia Crist, *Luc 19.27.* Ni thosturia Angylion, Seingstiau na Gweinidogion, pawb a ddywedant ymaith a hwynt, condeinni hwynt.

Ac Oh pa olyg yn lladd ac yn brawys pob fydd dysfodiad Crist yn y Cymmylau i bobl asfhai a ddarfu iddynt naill ai gwadu ei ddyfua fodiad ef, neu ni fynnent ymbarottoi erbyn sel hynny. Yr oedd ei gnawdoliaeth ef yn ofyn uadwy, *Matth. 2. 3.* Yr oedd ei groes gýd hoeliad ef yn fwy ofnadwy, *Luc 23. 44, 45, 46, 47, 48.* Eithr ei eisteddiad ef ar bwriad Orsedd barn a fýdd fwyaf ofnadwy. *Tna y daet galara holl lwythau'r ddaiar, Matth. 24. 30.* A dynion a ddywedant wrth y Mynydd oedd a'r Creigiau fyrthiwrh arnom ni, a chuddiwrh ni o wydd yr hwn sydd yn eistedd ar yr Orseddfaingc, ac oddiwrh yn

lld yr Oen, Date. 6. 15, 16. Pan welont
 gynnifer miloedd a myrddiwnau o Wŷr a
 Gwragedd yn cael eu taflu bendramwnwgl
 gŷd-a holl Cythreuliaid Uffern, i'r Llyn
 hwnnw sy'n llosgi o Dan a Brwmstan. Pa
 wedd y galarant y prŷd hynny gan osid
 galon, ac udo gan orthrymder Yspryd, ac
 a chwierwedd enaid, ddymuno na chlywsent
 erioed un gair son am Ghrist, na buasent
 wedi eu geni ym mysg y Cenhedloedd,
 neu na buasent heb fod erioed, na mwyn-
 hau bywyd o hyfrydwch ar y ddaiar ! Pa
 sodd y cur y pechadur truan ei ddwy-
 fron, tynnu ei wallt, rhwygo ei ymys-
 garoedd, gan weiddi (pan welo efe fod
 pob gobaith wedi ymadael) oh na bu-
 baswn i yn awr heb un enaid ! Neu na
 suasai'r enaid anfarwol hwn yn farwol !
 fel y buaswn farw yn awr, a pheidio byw
 yn hwy ! neu na suasai fy marn i letteua
 gŷd-a'r Cythreuliaid yn y Llyn-Tan hwn
 ond tros ddeng mîl o flynyddoedd, fel na
 buasai i mi felly aros mewn cyflwr o alltu-
 daeth o wŷdd a phresennoldeb Duw hŷd
 bob Tragywyddoldeb.

Oh gan hynny gweddiwch, am fod di-
 ynrifol feddyliau am farwolaeth bob amser
 yn eich Calonnau ; a pha le bynnag yr
 eloch

eloch chwi, aent hwythau; ac ym mha le bynnag y lletteuoch chwi, lletteuent hwythau; fel y galloch grybwyl am danynt wrth eich Plant a'ch Tylwyth, pan eistedd-och yn eich Tai, a phan gerddoch ar y ffordd, a phan orweddoch i lawr, a phan gyfodoch i fynu. Oh rhwymwch y pethau Mowrion hyn am Farwolaeth a Barn megis yn arwyddion ar eich dwy-law, byddant yn rhagdalau rhwng eich llygaid, ac ysgrifennwch hwynt ar bŷst eich tai, ac ar eich pyrth, fel y byddont bob amser ger bron eich llygaid er daioni i chwi yn wastad, fel yr ymgadwoch arnoch rhag anghofio o honoch yr Arglwydd eich Duw, a'r pethau tragicwyddol a berthynant i'ch Eneidiau ansarwol, ac rhag i lid yr Arglwydd ennyn i'ch erbyn, a'ch difethu yn ebrwydd a chyfludd dirfawr.

Ystyriwch bellach yr hyn a ddarfu i mi ei ddywedyd, a'r Arglwydd a roddo i chwi ddeall ym mhob peth, 2 Tim. 2. 7. Yr hyn yw'r peth y mae Duw yn ei ddymuno yn y Testun, *Oh na baent ddoethion, na ddeallent hyn, nad ystyrient eu Diwedd.*

le
vy-
ynt
dd-
r y
han
han
egis
yn
gri-
reich
ron
tad,
ofio
a'r
i ch
rgl.
yn

mi
do i
L. 7.
idy-
pion,
edd.